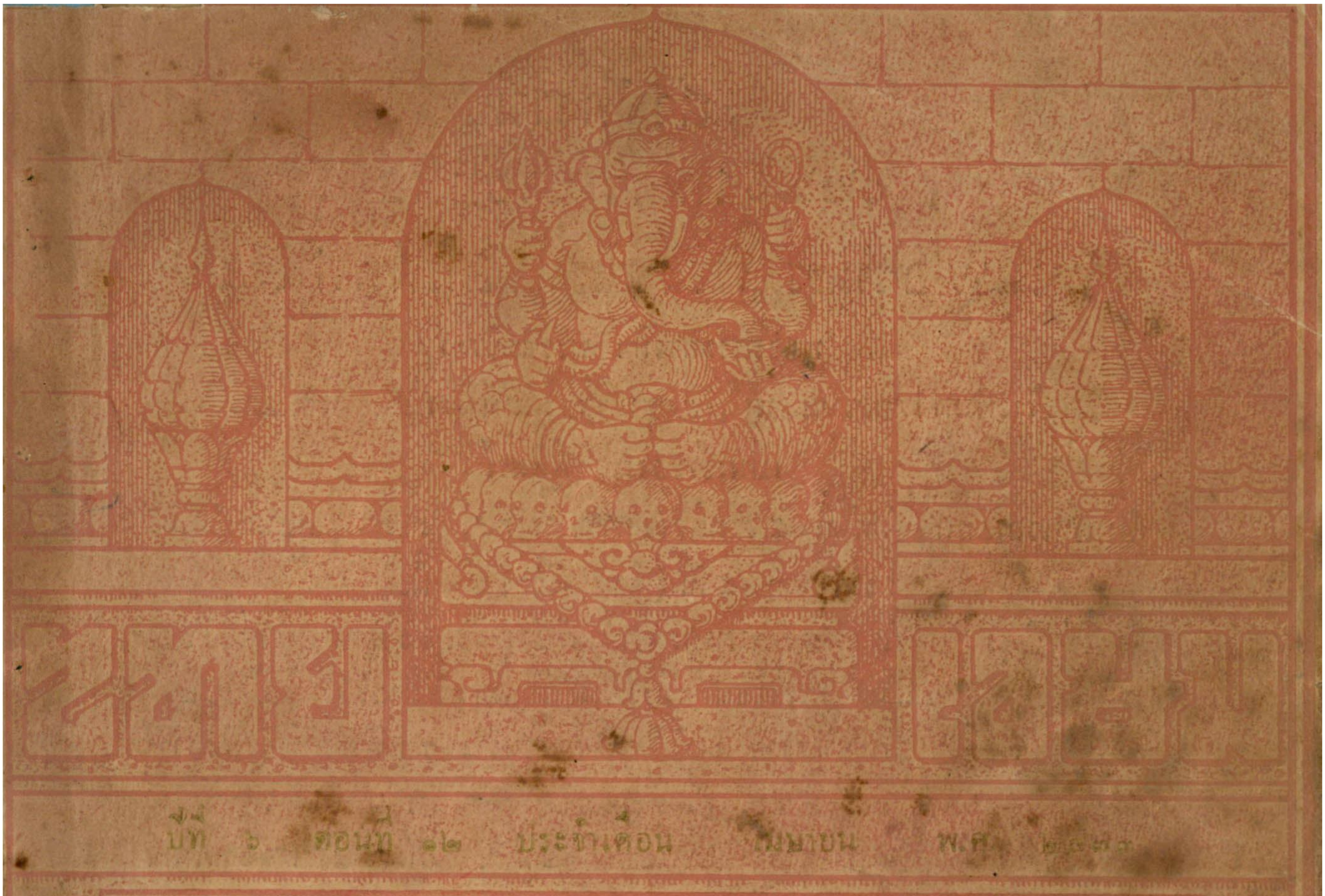
ปีที่ ๖ ตอนที่ ๔๒ ประจำเดือน มีนาคม พ.ศ.

น้ำมันตับปลาธรรมดา
จะกินแต่ละช้อนชา เหมือนยาพิษ
แป้ง เยโคมอลต์ ดีกว่า
แต่ละช้อนโอชา เหมือนยาทิพย์
แป้งเยโคมอลต์มีคุณสมบัติเหนือ น้ำมันตับปลาชนิดธรรมดา เป็นยอดน้ำมันตับปลา ผสมแป้ง
มอลต์ มีลักษณะเป็นเกล็ดรสโอชา ชวนรับประทาน แก้โรคผอมแห้ง บำรุงกำลังทั้งเด็ก ผู้ใหญ่
JEGOMALT
ห้าง บี. กริม แอนโก
เยโคมอลต์

สำนักงาน
๑๒๒๑ หน้าวัดราชบพิธ
ถนนเฟื่องนคร พระนคร โทรศัพท์ ๙๔๘

หลวงสรรสารกิจ บรรณาธิการ

โรงพิมพ์ไทยเขษม หน้าวัดราชบพิธ ถนนเฟื่องนคร พระนคร

เป็นเจ้าของและผู้พิมพ์

กำหนดเวลาออก ในวันที่ ๑๕ ของเดือน หากจะคลาดเคลื่อน คณะพยายามจะไม่ให้เกินกว่ากำหนด ๑๕ วัน (คือ ไม่เกินกว่าเดือนที่ออก)

อัตราค่าบำรุง ในพระราชอาณาจักรสยาม ค่าบำรุงปีละ ๑๐ บาท ครึ่งปี ๖ บาท, นอกพระราชอาณาจักรสยามหรือส่งทางอากาศไปรษณีย์ปีละ ๑๒ บาท. ครึ่งปี ๗ บาท ถ้ารับไทยเขษมรวมข่าว รายสัปดาห์ด้วย คิดรวมกันปีละ ๑๒ บาท, ครึ่งปี ๗ บาท. นอกพระราชอาณาจักรสยาม หรือส่งทางอากาศไปรษณีย์ปีละ ๑๕ บาท, ครึ่งปี ๘ บาท ๕๐ สตางค์.

การบอกรับ ไม่จำเป็นจะต้อง รอ บอกรับตั้งแต่ฉะบับต้นปี จะบอกรับตั้งแต่ฉะบับไรก็ได้ นับ ๑๒ เล่มเป็น ๑ ปี ๖ เล่มเป็นครึ่งปี โปรดแจ้งความจำนงยังสำนักงานข้างบนนี้ โดยทางใดทางหนึ่งแล้วแต่ความสะดวก พร้อมกับเงินค่าบำรุง สำหรับผู้ที่อยู่ต่างจังหวัด โปรดส่งเงินทางธนาณัติ สำหรับผู้ที่อยู่ในจังหวัดพระนคร จะให้ไปรับเงินที่บ้าน พร้อมด้วยนำหนังสือส่งยังท่านทีเดียวก็ได้.

ราคาเย็บเล่ม—หนังสือไทยเขษม ปกหนังทั้งตัวเล่มละ ๘ บาท. สันหนังหุ้มผ้าเดิรทองสัน ปีหนึ่งแบ่งเย็น ๒ เล่ม เงิน ๕ บาท, ปีหนึ่งแบ่งเย็น ๓ เล่ม เงิน ๕ บาท ๗๕ สตางค์. หุ้มผ้าทั้งตัวเดิรทองสัน ปีหนึ่งเย็น ๒ เล่ม เงิน ๓ บาท ๕๐ สตางค์, ปีหนึ่งแบ่งเย็น ๓ เล่ม เงิน ๔ บาท.

อัตราค่าลงแจ้งความ ในแผ่นกระดาษหลังปก (คือหน้าซึ่งแจ้งระเบียบการอยู่นี้) พิมพ์ด้วยหมึกสี เต็มหน้าปีละ ๖๐ บาท ในแผ่นกระดาษสีต่าง ๆ สอดอยู่ภายในปกหน้าและหลังเต็มหน้าปีละ ๕๐ บาท, ครึ่งปีหรือครึ่งหน้า ๓๐ บาท.

พิมพ์วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๓

(มีกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ)

บัญชีเรื่อง

(ปีที่ ๖ เล่ม ๑๒ วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๓)

ส. ค. ส.	คณะไทยเขษม	หน้าพิเศษ
มาสานุสสรณ์	ส. ส.	,, ๑๓๗๑
ลองใจ	แม่ลัดดา	,, ๑๓๗๒
เฮกเตอร์	ส. ผ.	,, ๑๓๘๒
นิจ (ตอนท้าย)	ดอกไม้สด	,, ๑๓๘๖
มนุษย์อยู่ได้ด้วยอะไร	พ. พรปรีชา	,, ๑๔๒๕
บุรุษรัตนบริภาษ	นายชิต บุรทัต	,, ๑๔๔๕
แก้วที่หลุดมือ	อ. เผื่อนพงษ์	,, ๑๔๕๒
ของขวัญของลุง	ส. มีมุทา	,, ๑๔๖๖
บ้าลำใย สอนหลาน	ลูกจันทน์	,, ๑๔๗๕
หล่อน คือใคร	พิเชษฐ์	,, ๑๔๘๓
แถลงการสาธารณสุขพิเศษ	กรมสาธารณสุข	,, ๑๔๙๒
วิชชาน่ารู้	ถนอม ธรรมเที่ยง	,, ๑๔๙๕
สารเขษม	เหรียญเก๊	,, ๑๔๙๗

เครื่องคิดเลข

เบอร์โรส

คิดได้ถึงจำนวน ๙๙,๙๙๙,๙๙๙.๙๙ บวก ลบ คูณ หาร ได้ ให้ความแน่นอนที่สุด สะอาด และเร็วทันใจ ใช้ทำบัญชี คิดเปอร์เซ็นต์ ส่วนลด เลดเจอร์ ทำบิล ฯ ล ฯ ได้อย่างสะดวกที่สุด เป็นเครื่องทนทานจริง ๆ ตามสถานที่ทำการรัฐบาล และห้างร้านใหญ่ ๆ ก็ใช้เครื่อง เบอร์โรส นี้ทั้งสิ้น

การคิดเลขโดยไม่ใช้เครื่องนั้น อาจมีทางผิดพลาดได้ และทำให้เสียการงาน เครื่อง เบอร์โรส จะช่วยให้การงานของท่าน เป็นระเบียบเรียบร้อยน่าดู และเร็วขึ้นด้วย

ขอเชิญท่านโทรศัพท์หรือจดหมายให้ห้างนำมาแสดงให้ท่านดูที่สำนักงานของท่านได้ หรือจะไปชมที่

ห้างสามเหลี่ยม จำกัด

ห้างสามศร ปากคลองตลาด พระนคร

โทรศัพท์ (วัดเลียบ) ๖๕๓ และ (วัดเลียบ) ๒๐๕๕

เป็นเอเยนต์ในกรุงสยาม

๏ อ้างอานุภาพรตนตรัย อติสัยคุณากร
อีกอานุภาพคณะอมร สุรเดชวโรดม
๏ สรวมเสริมประสิทธิสุขศาน- ติสราญสเริงรมย์
ชนลาภและอิฏฐผลสม ประลุได้เจริญดี
๏ ปราศโรคและโสกภยอบัทว์ นิรดัสกรกลี
แด่ท่านตลอดสมยมี ณฉนำมะเมียเทอญ ฯ

ด้วยความหวังดี
สำหรับปีใหม่

จากคณะ

BIBLIOTECA
UNIVERSITARIA

อาลสฺยํ สฺตฺรีเสวา สโรคตา ชนฺมภูมิวาตฺสลฺยมฺ

สนฺโตโษ ภีรุตฺวํ ษฑฺ วฺยาฆาตา มหตฺตฺวสฺย

◎ อนุฏฐานะอีกทั้ง ถึงหญิง นักนอ

ร่างรับโรครุมจริง จ่อม้วย

ติดสถานย่านเกิดสิง นิสสัยแคบ ขลาดแฮ

จักเจริญอิสสระด้วย เหตุฉะนี้มีไฉน ฯ

Laziness, uxuriousness, sickness, tenderness jor one's native place,

contentment, (and) timidity, (are) the six obstacles to greatness.

ส. ส.

เรื่อง

“ลองใจ” ของ “แม่ลัดดา”

(บทละครพูด องก์เดียวจบ แสดงเวลา ๔๕ นาที)

ตัวละคร

นายเฉลย ฉลาดวิชช์	สามีมลิวัลย์
นาง มลิวัลย์ ฉลาดวิชช์	ภริยา
นางสาว ยวนใจ จันทรเสถียร	นางเอกละครลือนาม
นาง ทองใบ บุญเจิด	สาวใช้มลิวัลย์
ชายหนุ่มแปลกหน้า ?	

สถาน — ห้องรับแขก บ้าน นายเฉลย ฉลาดวิชช์ จังหวัด อัยฎงค์บุรี ตกแต่งตามสมัยนิยม ด้านหลังมีเฉลียง มองเห็นสนามหญ้า ด้านขวาเป็นห้องหนังสือ มองเห็นตู้หนังสือตั้งอยู่ข้างใน ด้านซ้าย ประตูเปิดข้างในมองเห็นบันไดขึ้นชั้นบน

เวลาย่าย ๑๗ น.

(เปิดฉาก ตัวละคร มี นางทองใบ ถือขนไก่ปัดกวาด ตามเครื่องตกแต่ง)

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

ทองใบ (ย่น) หมู่นี้คุณผู้ชายกับคุณผู้หญิงดูไม่สู้จะลงรอยกันเลย คุณผู้ชายเกลียดคุณผู้หญิงว่าขี้หึงถึงดี คุณผู้หญิงโกรธคุณผู้ชายว่านอกใจ ต่างคนต่างตีหน้าทศกรรฐ์เข้าใส่กัน เมื่อวานนี้คุณผู้ชายตีลูกขนไก่ถูกหน้าอกคุณผู้หญิง คุณคุณผู้หญิงหาว่าแกล้ง ถ้าไม่อยู่ฉะเพาะหน้าแขกแล้วคงถึงวางมวยกัน วันนี้สนามเลยร้าง อ้ายเราเย็นขี้ข้าก็พลอยถูกด่าไปด้วย ช่างมันเถอะรู้รักษาตัวรอดเย็นยอดดี เอ๊ะ! นี่มานั่งย่นอยู่คนเดียวริม ๆ จะเย็นบ้าเสียแล้ว (เดินมาที่โต๊ะมองเห็นหนังสือพิมพ์ศรีกรุงวางอยู่ ก็วางขนไก่หยิบลงไปนั่งที่พื้นเปิดและเท้าแขนอ่าน) เหมาะทีเดียวกำลังกระหายอยู่ด้วยนา (อ่านดังขึ้นเย็นลำดับ)

"—ระหว่างที่ชั้วเคงกำลังต่อสู้กับจิวคุนเตียวเอียวจงหยิบลูกเกาทัณฑ์มือออกมาถือคอยท่าอยู่พอสบช่องก็ขว้างไปถูกจิวคุนที่ย่าเย็นบาดแผลฉกรรจ์ ลูกเกาทัณฑ์ทองใบ (สดุ้งตกใจ) ว๊าย! คุณพระช่วย! เจ้าขา!

เฉลย (เสียงแข็ง) ปวดแก้วหูเต็มทีแล้ว นี่เองจะแหกปากตะโกนอ่านให้ใครฟังกัน ข้าไม่ได้จ้างให้เอ็งมาอ่านเรื่องเจ็กให้ฟังเลยทีเดียว

ทองใบ มิได้ดิฉันอ่านฟังเอง

มลิวัลย์ ก็ทำไมตะเบ็งเสียงเย็นฟ้าล้นเช่นนี้ (กะชากหนังสือพิมพ์โยนไปเสียทางหนึ่ง) นังตัวดีเดียวนี้ข้าชังน้ำหน้าเอ็งนัก

(ทำหน้าตื่น) แน่!

เอ็งช่างไม่นึกถึงหัวใจข้าบ้างเลย

(ค้อน เฉลย)

ทองใบ (เหลียวดู เฉลย) แน่!

มลิวัลย์ เย็น ๆ ก็คิแต่แต่งตัวแดะแล้วลอย ไปลอยมา (ค้อน เฉลย อีก)

ทองใบ (มองหน้า เฉลย) แน่!

เฉลย เอ็งไม่ต้องมามองหน้าข้า นางตัวดี ให้รู้สึกตัวไว้บ้างเถอะ น้ำหน้ากะลาหัวเอ็งน่ะ มันไม่วิเศษวิโสนักดอก (ชำเลืองดู มลิวัลย์)

ทองใบ (มองหน้า มลิวัลย์) แน่!

มลิวัลย์ นั่น คุณด่าใคร?

เฉลย ก็เธอ—เอ๊ย—ก็หล่อนด่าใครล่ะ!

มลิวัลย์ เราด่า นางใบ

เฉลย เราก็ด่า นางใบ

ทองใบ (ย้อง) นางใบก็ต้องแยนคนเดียว

เฉลย (เดินลงซ่นหนัก ๆ) ไปเที่ยวดีกว่า (ทำท่าจะออกทางระเบียงหลัง)

มลิวัลย์ (ตรงเข้าไปจิกผมทองใบ เขย่า) กูเจ็บใจนักอีใบ

ทองใบ (หน้าตื่น) แน่!

เฉลย (คลำศีรษะ) อ้าวลืมหัวเสียแล้ว นางใบ ไปหยิบหมวกโปโลขาวมาให้หน่อย (ทองใบลุกเดินจะเข้าประตูซ้าย) นางใบ ไม่เอาละ หยิบหมวกสักกระหลาดสีเทาเถอะ เผื่อจะกลับดึก เร็ว ๆ เข้า

มลิวัลย์ (ผลัก ทองใบ จนถลา) เร็วอีใบ (ทองใบ ออกทางซ้าย) นี่คุณจะกลับ กี่นาฬิกา

เฉลย ไม่ทราบ

มลิวัลย์ ไม่ทราบ แล้วก็ไม่รับประทานเข้าหรือ?

เฉลย เธอไม่ต้องห่วงฉัน

มลิวัลย์ ดีแล้ว ดีฉัน จะไม่ต้องคอย กินเหลือก็เทให้——

เฉลย หมากิน

(ทองใบ ถือหมวกเข้ามา ยื่นให้เฉลย รับสวมศีรษะจะออกไป แล้วหันมาดู มลิวัลย์)

มลิวัลย์ อะไรอีก?

เฉลย ฉันลืมเตือนเธอเป็นครั้งที่สิบสาม และครั้งสุดท้ายว่า ฉันไม่ต้องการให้เธอเที่ยวตามไปลามาฉันบ่อย ๆ

มลิวัลย์ หมายความว่า อะไร?

เฉลย หมายความ ว่า ตามหึง อย่างที่เคยมาแล้ว ครั้งนี้ ฉันขอบอกว่า ถ้า

เธอขึ้นตามไปหึงฉันอีกละก็ เห็นจะ ต้อง

มลิวัลย์ เลิกกัน !

เฉลย เลิกกัน !

มลิวัลย์ คุณเห็นจะลืมไปเสียแล้วกะมังว่า คุณได้ ไปกราบเท้า อ้อนวอน ขอ ดิฉัน จาก คุณพ่อ คุณแม่

เฉลย ฉันคิดผิดเสียแล้ว—ฉันดูคนผิด

มลิวัลย์ ชะ ชะ ดูคนผิด ก็ทำไมไม่ดูเสียให้ถูกก่อนเล่า

เฉลย ฉันไม่คิดเลยว่า คนที่มีความรู้สูง อย่างเธอ จะมีมารยาท เหมือน กับหญิงชาวตลาด

มลิวัลย์ ผู้ดี หรือชาวตลาด ก็มีหัวใจเย็น หญิงเหมือนกัน เมื่อผัวคิดนอกใจ ก็ต้องหึง หึง ก็เพราะรัก

เฉลย เพราะรัก—เพราะหึงน่ะไม่ว่า ฉัน ขอบอกให้เธอทราบอีกว่า เดี๋ยวนี้ฉัน อายหน้าเพื่อนฝูงเต็มที ใครๆ เขา กลอวา มีเมียเหมือนผีแม

มลิวัลย์ ถูกแล้ว ถ้าผัวไม่ดี เมีย ก็ต้องทำตัวเย็นแม่

เฉลย แต่ฉันไม่ยอมให้เธอเย็นแม่ฉัน

มลิวัลย์ คุณ ต้องเลิกคบเพื่อนผู้หญิง—เพื่อนนางละคร

เฉลย นั่นเย็นความสุข ของฉัน—ความสุขของผู้ชายทุก ๆ คน

มลิวัลย์ ถ้ากระนั้น ความสุข ของ ดิฉัน—ความสุขของหญิงทุก ๆ คน ต้องคบเพื่อนผู้ชายบ้าง

เฉลย ฉันไม่ได้ห้าม

มลิวัลย์ ดีแล้ว ๆ ที นี้—

(เสียงแตรรถยนตร์ในฉาก เฉลย หันไปชะเง้อทางระเบียงหลัง)

เฉลย (พึมพำ) เอ๊ะ มาแล้ว ทำท่าจะออก

มลิวัลย์ เดี๋ยวก่อน ยังไม่จบเรื่อง (ฉุดข้อมือ)

เฉลย ฉัน ไม่มี เรื่อง สำหรับ หล่อน อีก ฉันจะรีบไป

มลิวัลย์ รู้แล้วไปกับเพื่อนหญิง ที่ เขามารับ แต่ยังไปไม่ได้

เฉลย นี่หล่อนเป็นแม่ฉันหรือ

มลิวัลย เป็นภรรยาอันถูกต้องของคุณ

เฉลย (สลัดมือ) ปล่อย

มลิวัลย์ (เสียงแข็ง) ไม่ปล่อย

เฉลย เอ !

มลิวัลย์ จะทำไม ?

(ยวนใจ ขันทรเสถียร เข้ามาทางเฉลียงหลังแต่งกายฉูดฉาดชะนิดนางเอกละคร มลิวัลย์ปล่อยมือเฉลย แล้วถอยห่าง ต่างทำเหมือนไม่มีเรื่อง)

เฉลย อ้อ แม่ยวนใจ ขอโทษ ฉันช้าไปเล็กน้อย

มลิวัลย์ เพราะฉันเอง

ยวนใจ ยิ้ม กัมศรียะให้ มลิวัลย์ คุณนายดิฉัน ขอโทษ บางที คุณนาย คง จะยังมีกิจส่วนตัว ระหว่าง คุณ เฉลย

เฉลย เปล่า แม่ยวนใจ เราไม่มีธุระอะไรดอก กำลังพูดถึงเรื่อง—อื้—เรื่อง

ยวนใจ ค่ะ คงพูดถึง ดิฉันเป็นแน่

ทองใบ แน่ !

มลิวัลย์ กำลังปรารพ—

ยวนใจ คุณนายไม่ชอบเที่ยวเย็น ๆ หรือคะ ?

เฉลย (ชิงตอบ) จ๊ะ ! แม่มลิ เป็นคนเฉื่อย ๆ ไม่อยากเที่ยวเตร่เหมือนคนอื่น ๆ เขาดอก ฉันชวนแล้ว หล่อนไม่ไป เราไปกันเถอะหล่อน

ทองใบ (หน้าตื่น) แน่ !

(เฉลยฉุดข้อมือยวนใจ ออกไปทางระเบียงหลัง ยวนใจหันมากัมศรียะกับ มลิวัลย์อีกครั้ง ๑)

มลิวัลย์ (ร้องไห้โฮ) โอ๊ย ! เหลือทน เหลือทานแล้ว อีใบ ! (จิกศรียะทองใบเขย่า)

ทองใบ แน่ !

มลิวัลย์ อีใบ โอ๊ย—เป็นลม—โอ้ก—โอ้ก—(ล้มแผ่นเก้าอี้ยาว)

ปิดม่านฆ่าเวลาครู่หนึ่ง

มลิวัลย์ นางใบ เอ็งไม่รู้สึกเจ็บอกเจ็บใจแทนข้าบ้างหรือ ?

ทองใบ เรื่องอะไรคะ ?

มลิวัลย์ ก็เรื่อง คุณ เฉลย คบ เพื่อน นางละคร เที่ยวเตร่ทุก ๆ คืน จนทอดทิ้งให้ข้าต้องทุกข์ระทมใจ เช่นนี้น่ะซี

ทองใบ ก็ คุณ จะต้องทุกข์ระทมใจ ทำไมล่ะคะ

มลิวัลย์ พิโธ่ ! เอ็งช่างไม่นึกถึงอกผู้หญิง ด้วยกัน บ้างเลย หรือ — ก็ผัวทั้งคน

ทองใบ ผัวก็ผัวเถอะ คุณยังใจอ่อนนักสู้อีใบไม่ได้ มีผัวไม่ถูกใจเลิกมันเสีย ตัดหางปล่อยวัด เขาไม่รักเรา ๆ

สมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยเขษม

จะไปแยแสกับเขาทำไม

มลิวัลย์ เอ็งชอบให้ข้ามีผัวใหม่หรือ ?

ทองใบ ถ้าคุณหย่ากันเสีย มีใหม่ก็ได้ เป็นการทดแทนความผิดของคุณผู้ชาย ที่อยากแสร่หาใหม่

มลิวัลย์ เออ ! ความคิดของเอ็งก็ดีอยู่ ตรงกับความคิดของข้า เดี๋ยวนี้ข้าคิดเช่นนั้น

ทองใบ คิดเช่นนั้น ดีเหมือนกัน

มลิวัลย์ และเวลานี้ข้าก็มีแล้ว

ทองใบ มีแล้ว เอ๊ะ ! ดิฉันไม่เข้าใจ

มลิวัลย์ ข้าจะเล่าให้ฟัง ก่อนแต่งงาน ข้าเคยรักผู้ชายอยู่คนหนึ่ง พอเขาไปอยู่เมืองนอก คุณแม่ก็บังคับให้แต่งงานกับคุณ เฉลย ทางนี้เสีย ก็เลยเลิกร้างกันไป แต่เดี๋ยวนี้ เขากลับมาแล้ว

ทองใบ คุณได้พบกับเขาแล้วหรือยัง

มลิวัลย์ พบแล้ว และเวลานี้เขาอยู่ในบ้านนี้ด้วย

ทองใบ อยู่ที่ไหนคะ ?

มลิวัลย์ อยู่ในห้องหนังสือนี่เอง

ทองใบ จริงหรือคะ ?

มลิวัลย์ ข้าเคยขี้ปดเอ็งรึ ?

(ทองใบ ย่อง เข้าไป แง้ม ประตูห้องหนังสือดู ทำท่าชะงัก แล้วแง้มไว้อย่างเดิม)

ทองใบ คุณพระช่วย ! ทำไม คุณ ถึงได้เล่นซุกซนเช่นนี้

มลิวัลย์ (แค่นหัวเราะ) นี่แหละเพื่อทดแทนความผิดของคุณ เฉลย

ทองใบ ทดแทนความผิดหรือคะ ? ตายจริง ! นี่คุณ มิเป็นคนคบชู้สู่ผัวรึ

มลิวัลย์ ไหนก็เมื่อก่อเอ็งเห็นดีไม่ใช่หรือ

ทองใบ ก็แน่ละ เมื่อ คุณ หย่ากันแล้วจะมีมันก็ไม่ประหลาดอะไร นี่มันเป็นความคระหานี่คะ

มลิวัลย์ ก็ไม่ใช่คุณ เฉลย ดอกหรือที่ทำให้ข้าชั่ว

ทองใบ (ย้อง) ความคิดผู้ดีนี่ช่างแปลกจริงนะ (ดัง) นี่คุณเอามาหมกไว้เมื่อไรกันคะ ?

มลิวัลย์ เมื่อคืนนี้

ทองใบ (สะดุ้ง) เมื่อคืนนี้ คุณผู้ชายไม่ได้กลับบ้าน

มลิวัลย์ ถูกละ

ทองใบ แล้วคุณรับรองให้เขาพักที่ไหน ?

มลิวัลย์ ในห้องฉัน

ทองใบ เสร็จ—เอ้อ—นี่ ดิฉันไม่รู้จะพูดว่าอย่างไรอีก โธ่ คุณขา—ก็ถ้าคุณเฉลย เขากลับมาเห็น มิเกิดติรันพ้นแทงกันหรือ

มลิวัลย์ เขาไม่รักข้าแล้ว เขาจะมาหึงทำไม เขาคงดีใจ จับตัวข้ามอบให้ชายชู้ไป สิ้นห่วง ข้าก็จะมีความสุข

ทองใบ ในส่วนความอับอายขายหน้า ?

มลิวัลย์ ข้าจะต้องไปอายใคร ?

ทองใบ ความคิดของคุณ ก็แปลกอยู่มากแต่อย่างไรก็ดี ฉันเห็นว่าควรให้ชายคนนี้เขาออกไปเสียก่อนจะเหมาะกว่า เพราะจะรอประชันหน้ากับคุณ เฉลย แล้ว เธอฆ่าก็ตายเปล่า

มลิวัลย์ อะ ๆ นี่เองนึกว่าข้าจะกลัวผีไม้ลายมือคุณ เฉลย หรือ อย่าเสียเลย (เอียงหูฟังทางห้องหนังสือ) ขา ! ขา ! เรียกน้องหรือ ? (เดินแต้เข้าไปในห้องหนังสือ ทองใบมองตามตาค้าง)

ทองใบ เออ ! มิเสียแรง พึ่งเห็นฤทธิ์คุณผู้หญิงวันนี้เอง ดูคนผิดถนัด นี่ จะพลอยให้อิใบระยำไปด้วยแน่ละ ถ้าคุณ เฉลย———

(นายเฉลยย่องเข้ามาทางประตูหลัง ทองใบตาค้าง ค่อย ๆ ถอยหลังออกไปยืดห้องหนังสือให้มิดชิด)

เฉลย (ย่น) แม่ยวนใจ หายไปแต่วานนี้ เที่ยวค้นหาจนไม่ได้ตัว พิโธ่ไม่ได้นอนตลอดรุ่ง ซักถามใครไม่ได้ความทั้งสิ้น ต้องขอร้องให้กองพิเศษช่วยสืบ ชะรอยจะถูกพวกต้มหมูร้อน ๆ พาไปเสียแน่แล้ว ถ้าไม่ได้ตัวกลับมา ก็แปลว่าโลกว่างเฮ้อ ! (ถอนใจใหญ่ ถอดเสื้อโยนกะแทกตัวกับเก้าอี้)

ทองใบ (มองดูอย่างประหลาดใจ) นี่คนในโลกจะกลายเป็นบ้าไปหมดกะมัง

เฉลย ทองใบ !

ทองใบ เข้าขา !

เฉลย นี่แม่โฉมเอกของเราหายไปไหน

ทองใบ ออ—ง่า—ดเหมือนนอนอยู่ข้างบนโน้น (ถอยหลังไปเคาะประตูห้องหนังสือ)

เฉลย นั่นเอ็งทำอะไร ? เคาะทำไม ?

ทองใบ มิได้ ดูเหมือนเสียงหนูค้นอะไรกุก ๆ เกรงจะกัดหนังสือ

เฉลย หูไวริงนะ เอ็งควรจะกลายเป็นแมวเสียดีกว่า เข้าไปเอง (ขยับตัวจะลุก)

ทองใย ช่างเถอะค่ะ มันไปแล้ว กลับมาเหนื่อย ๆ พัดมาโบกให้เดิม)

(เสียงตะโกนในฉาก "รับจดหมายจ้ะ รับจดหมาย")

เฉลย เสียงใครเรียก ?

ทองใย ลุกไปซะโงกหน้าต่าง อ้อ ! บุรุษไปรษณีย์นำจดหมายมาส่ง

เฉลย (ฉีกอ่าน) เอ๊ะ ! นี่ลายมือแม่ยวนใจ

"เรียน คุณเฉลย ยี่มิตรของ ยวนใจ

โปรดอย่าลงโทษ ยวนใจ ว่า เป็นคนชั่วช้าเลวทรามที่มิได้กล่าวความจริงกับคุณ ทั้งนี้เพราะความจำเป็นบางอย่างบังคับ ถ้าหาก ยวนใจ จะอยู่ต่อไปในพระนคร ก็จะหาความสุขมิได้ เพราะความรัก ของคุณ และของ ยวนใจ ซึ่งมีต่อกันนั้น เป็นสิ่งไร้ค่าทั้งสองฝ่าย ยวนใจ จึงขอกราบลาจาก คุณ และละจากโลกละครไปหาความสุขในหนทางอันไกลแสนไกล ฉะนั้น ขอให้คุณ จงรักษา ความ สันติสุขใน ครอบครัว ของคุณให้ตลอดไป ถึงอย่างไร ๆ ยวนใจ ก็จะไม่ลืม นึกถึงพระคุณ ของคุณ ที่ได้ขุนเจือมาแต่หนหลัง ชีวิตไม่ตาย ยวนใจ คงจะได้มีโอกาส ทดแทนบุญคุณ ๆ สักครั้ง ๑ ยวนใจ กราบลาแล้ว— ลาขึ้นรถไฟด่วน สายใต้ แต่เช้าวันนี้

จาก ยวนใจ

ผู้เคยได้รับความเอ็นดูจากคุณ

ยวนใจ จันทรเสถียร

เฉลย นี่อะไรกัน โธ่ ! แม่ยวนใจ (ขยิจดหมายทิ้งซบหน้าตรอง) เฮ้อ ! รู้ยังงี้ก็ไม่ควรจะขัดใจกับเพื่อนคน ๑ ที่เขารัก แม่ยวนใจ อยู่ก่อน กับเมียรักของเราเองอีกคน ๑ เพราะผู้หญิงคนนี้เสียทั้งเพื่อนทั้งเมีย เห็นจะต้องของ้อแม่มลิวัลย์กันอีกหลายวันกว่าจะดีด้วย

(เสียง มลิวัลย์ ร้องเพลงในห้องหนังสือ เฉลย ชะแง้ฟัง แต่ทองใย หน้าเสีย)

" ถ้าน้องเลือกได้ตามใจน้อง จะให้ออกจากห้องก็หาไม่ ยอมให้กอดจูบพนอพรอดพอใจ สักเท่าใดชวนชิมไม่อิ่มเลย "

(พอร้องขย ได้ยินเสียงขูบกัน ทองใบ (วิ่งไปชะโงกหน้าต่างตะโกน)
ฟอด ๆ เฉลย ทลึ่งยืน ทองใบ ยืน ช่วยด้วย ! ช่วยด้วย ! เกิดฆ่ากัน
ขวางประตู) ยนบ้านนี้ (เฉลย ฉุดข้อมือชายหนุ่ม
แปลกหน้าออกมาข้องดู)

ทองใบ อย่าคะ ขอได้ โปรด คุณมลิ
ขา—คุณมลิ

เฉลย (กระชากแขนทองใบ ถอยห่าง) เฉลย เจ้ารูปงาม บัดนี้ ติดกับข้าแล้ว
อย่ายุ่ง นางใบ ข้าจัดการเอง (ยิด แขน มลิวัลย์ ตรง เข้า ดึงแขน
เฉลยไว้)

(กระชากบานประตูออกโดยแรง ชายหนุ่ม โอ๊ย ! ตายแล้ว ! เจ้าข้า !
สีหน้าเผือดโดยโทษะ มลิวัลย์ ออก ผู้ชายรังแก ดิฉัน (เฉลย ตกใจ
มาขวางประตูไว้) ปล่อย ชายหนุ่ม ถอดเสื้อนอกออก
ปรากฏว่า เย็นหญิง ต่างคนข้อง
ตะลึง)

เฉลย บอกหน่อยเถอะว่า เจ้าผู้ชาย คน เฉลย นี่หมายความว่า อะไรกัน ?
ที่หล่อนยอมให้มันขูบนั้น คือใครกัน ?

มลิวัลย์ (ยิ้มหยัน) เพื่อนผู้ชาย ของ มลิวัลย์ หมายความว่า ดิฉันจะบ่วคุณบ้าง
ดิฉัน เย็นการทดแทน ที่คุณทำกับดิฉัน นี่
พี่ โฉมศรี ลูกสาว เจ้าคุณลุง ที่กลับ
จากสำเร็จวิชชา นางอนามัย ที่พึ่งลับ
ยืน ดิฉันขอร้องให้มาแสดง ละคร
ให้คุณดู ชั่วคราว เรื่องลองใจ บัดนี้
ก็ เย็น เครื่อง พิสูจน์ ให้เห็นได้แล้ว ว่า
ใครจะหึง ยิ่งกว่าใคร คุณอนุญาต
ให้ ดิฉันคบเพื่อนผู้ชายได้ แต่ ดิฉัน

เฉลย ฮะ ฮะ นางตัวดี คบชู้สู่ผัว

ทองใบ (ย้อง) ว่าแล้ว ๆ

มลิวัลย์ ได้ โปรดกรุณาเถิด คุณไม่ใยดี กับดิฉันแล้ว

เฉลย ถอยออกไป (ผลัก มลิวัลย์ ล้มลง) เชิญออกมา เจ้าชู้ตัวลือ ข้า จะต้องเอาชีวิตเอ็งเสียเดี๋ยวนี้ (กะโดด เข้าในห้องเขียนหนังสือ เสียงปล้ำ ดึงตัง)

สมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

คบเพียงผู้ชายปลอม คุณก็ทนไม่ได้ โฉมศรี พี่รู้สึกภูมิใจมาก พี่ได้ทำความ
เสียแล้ว ส่วนคุณทำอะไรทำได้— สันติสุขให้แก่ครอบครัวของคุณและ
เฉลย พี่ผิดแล้ว แม่มลิ พี่ยอมรับผิด น้องนับว่า พี่ได้ ใช้วิชชา อนามัยส่วน
ในการที่หลง เคลิบเคลิ้มไป คุณพี่ หนึ่งเท่าที่เรียนมา ให้เป็นประโยชน์
โฉมศรีครับ ผมขอประทานโทษที่ มลิวัลย์ ค่ะ เพราะคุณพี่ โฉมศรี
ถูกต้องคุณพี่เกินไป ผมต้องขอขอบ ทองใบ แต่อีใบเสียขวัญไปถนัด
คุณ ๆ คุณพี่ ในการที่มาแสดงละคร เฉลย ยกโทษพี่แล้วนะ (จูบมลิวัลย์
เรื่องลองใจ ให้กระผมกลับรู้สึก โฉมศรี เบือนหน้า ทองใบค้อน
ตนเป็นคนดีขึ้นได้ มิฉะนั้น— ก็พอ—)

บีดม่าน จบเรื่อง

◎ ยุพเรศ เศรษฐีนี ที่สวยเก่ ยั่วเสน่ห์ หน่วงชาย ตะกายเก้อ
มากกว่าสม ชมชื่น ตื่นชะเง้อ กะนั้นเพ้อ มิพักเมิยง มองเยี่ยงเอย ฯ

พระศรี นิพนธ์

เฮกเตอร์
(นักวิทยาศาสตร์)

แต่งโดย *Pierre Nauroy*

ส. ฝ. แปล

ในรถแทกซี่ซึ่งกำลังวิ่งพาสองคนพ่อลูกไปนั้น ชายผู้เป็นบิดา มองซิเออร์ เลอมาเรซาล ลงความเห็นว่าควรจะต้องแนะนำบุตรของเขาเสียอีกเป็นครั้งสุดท้าย และเยี่ยงเดียวกับแม่ทัพก่อนวันรุ่งขึ้นจะเข้าสงคราม ได้รวบรวมเลือกสรรเอาแต่ถ้อยคำอันเป็นใจความสำคัญและสั้นที่สุดขึ้นมาปาฐก ว่าดังนี้

"เข้า เข้าใจได้ดีทีเดียว แล้วไม่ใช่หรือเฮกเตอร์ที่รัก ว่าเข้านะมันออกจะไม่เหมือนกับชายหนุ่มทั้งหลายเขา ไอ้การเป็นนักแยกธาตุ อะไรต่ออะไรจิปาถะของเข้านั้น มันก็เข้าทีดีดอก แต่เข้าควรจะพักเป็นเสียบ้างในเวลาจะต้องมีความสุข หรือในเวลาสำคัญแห่งชีวิตของเข้า แต่บัดนี้ก็ถึงเวลาแล้ว เข้าควรต้องแต่งงานเสียที การมีอายุตั้ง ๓๕ ปี เป็นเวลาสมควรที่จะตั้งเนื้อตั้งตัวอย่างที่สุด อีกประการหนึ่ง เข้าก็ได้ให้คำมั่นสัญญาไว้แก่มารดาของเข้าก่อนที่จะได้จากเข้าและพ่อไป ครานี้ถึงเวรที่เข้าจะต้องให้สัญญาแก่พ่อบ้าง พ่อนับวันก็จะแก่เฒ่าลงไปทุกที คงจะไม่มีชีวิตยืนยาวอยู่ไปอีกเท่าใดนัก พ่อจึงต้องรีบจัดแจงหาภรรยาไว้เป็นคู่คิดและดูแลเข้า การฝักใฝ่ในการแยกธาตุของเข้าทำให้เข้าลืมตน กระทำอะไรไม่ผิดกับเด็กทารก หญิงแม่หม้ายผู้เป็นสาวสวยที่พ่อได้จัดแจงสู่ขอนี้ สมควรแก่เข้าอย่างยิ่งแล้ว"

เฮกเตอร์แสดงความเห็นพ้องด้วย โดยอาการผงกศีรษะ ในเมื่อพึ่งเสร็จจากการใส่กะตุมถุงมือข้างซ้าย.

"ตกลงกันแน่นอนละนะ เฮกเตอร์" ท่าน

บิดากล่าวต่อไปอีก “เจ้าต้องแต่งงาน แต่ก่อนที่จะแต่งงาน เจ้าต้องทำให้แฟรนี มีความรักเจ้าเสียก่อน หรืออย่างน้อยที่สุดก็อย่าได้บังควรทำให้หล่อนไม่พอใจเจ้าได้ อย่าวิตกเลย เรื่องเงินทองบิดาได้จัดแจงกับเขาเรียบร้อยดีแล้ว ข้อสำคัญเจ้าระวังอย่าไปแสดงกิริยาซุ่มซ่าม อันเป็นนิสัยของเจ้ากับเขาก็แล้วกัน พ่อเชื่อว่าแฟรนีกำลังเริ่มจะรักเจ้าอยู่แล้ว พ่อเข้าใจว่าหล่อนพึ่งมีอายุ ๓๐ ปี เย็นอย่างมาก แต่ไม่ค่อยได้รับความสุขกับสามีเดิมเท่าใดนัก ซึ่งเป็นสิ่งที่จะไม่บังเกิดขึ้นได้อีกต่อไปข้างหน้า เจ้าอย่าไปพลาดให้หล่อนรำคาญโดยเรื่องแยกธาตุ มีการค้นหาน้ำหนักของปรมาณูต่าง ๆ เย็นอาทิ พวกที่มีวิชชาอาชีพในทางนี้มักทำให้ผู้หญิงโดยมากหวาดกลัว และแฟรนีก็อยู่ในผู้หญิงจำพวกนี้ด้วยเหมือนกัน จงกล่าวถามแต่การไปเที่ยวตำบลโน้นตำบลนี้ การดูมหรสพหรือพูดถึงเครื่องแต่งกายตามสมัยนิยม และเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นที่โน่นที่นี่บ้าง ตามแต่เจ้าจะนึกขึ้นได้.

เฮกเตอร์ผงกศีรษะเป็นเชิงรับรองอีก เย็นคำรบสอง พลางยื่นมือขวาไปให้บิดา ภายหลังที่ได้พยายามใส่ลูกกะดุมอยู่เย็นนาน แต่ยังไม่สำเร็จได้.

“มันเย็นอะไรของมันนะ เจ้าเด็กคนนี้” ท่านบิดากล่าวขึ้นอย่างหัวเสีย พลางก็จัดแจงช่วยใส่ลูกกะดุมให้ “เข้าใจกันดีแล้วนะ ไม่ต้องมีเรื่องวิทยาศาสตร์หรือแยกธาตุ แต่ถึงกะนั้นก็ดี พ่อต้องคอยควบคุมดูเจ้าอยู่ทุกขณะ อะไร! เจ้ามันช่างโง่บัดซบเสียเหลือเกิน ถ้าเจ้าบำเพ็ญตนเย็นเจ้าชู้เสียสักหน่อย เจ้าคงพิจารณาเห็นได้ดีทีเดียว อา! ถ้าพ่อยังเย็นหนุ่มแน่นอยู่ดังแต่ก่อนแล้ว พ่อเย็นต้องหาประโยคคำพูดหวาน ๆ มากำนัลได้ดีทีเดียว เช่น ‘แหม! หล่อนช่างมีนัยน์ตางาม—ปาก—จมูก—หน้าตางามพร้อม’ เย็นต้น ผมสิทอง ของหล่อนเล่า เจ้าไม่เห็นหรือว่ามันช่างงามหยดย้อยเสียนี่กระไร พูดกันตามจริงพ่อยังไม่เคยเห็นผมคนอื่นงามถึงเพียงนี้เลย หล่อนช่างน่ารักน่าบูชาถึงเพียงนี้ ถ้าเจ้าไม่รู้สึกเช่นเดียวกับพ่อก็อย่าเกิดมาเย็นมนุษย์กับเขาเลย เอ้า! ถึงแล้ว จงจัดแจงจัดหมวกและผ้าผูกคอของเจ้าให้เรียบร้อย เร็ว!”

สองสามนาทีภายหลัง มองซิเออร์ เลอมาเรซาล กับบุตรได้รับการต้อนรับอย่างดีจากบิดามารดาของฝ่ายหญิง การสวมกะโปรงดำการเลี้ยงขนม และการเล่นบิอาโนในห้อง เย็น

ประเพณีสำหรับเหล่าผู้ดีในการรับรองร้องบางคราว ชายหนุ่มอื่นที่ฉลาดกว่า เฮกเตอร์ แล้วก็คงจะสังเกตได้ทีเดียวว่า ของเหล่านี้มีความหมายอย่างหนึ่ง คือ ให้ชายมีโอกาสทำความรู้จักคุ้นเคยกับหญิง กว่าจะทำให้ เฮกเตอร์ นำตัวไปยังห้อง ซึ่ง ดูเหมือน แฟรนี กำลังนั่งคิดบ้าอาโน คอยพบอยู่ ก็ต้องยังเกิดการกะอักกะอ่วนกินเวลานาน ความประหม่ากลัวของเขาได้ค่อยหายไปเมื่อ แฟรนี ได้ยื่นมือมาสัมผัสทักทายด้วยอาการยิ้มแย้มแจ่มใส.

ชายหญิงทั้งสอง จึงนั่งสนทนากัน อย่างรื่นเริง และ เฮกเตอร์ ได้ถือคำสั่งของบิดา และดำเนิรตามแผนนั้น ๆ โดยเคร่งครัด การเที่ยวโรงมหรสพ แฟชั่น และเรื่องเหตุการณ์เล็ก ๆ น้อย ๆ ได้ทำให้ เฮกเตอร์ มีเรื่องสนทนาทอยกันไปเรื่อย ๆ ล้วนแต่เป็นถ้อยคำอันอ่อนหวาน ดุจคำพูด ของ ชายหนุ่ม ทั้งหลายพึงแสดงต่อหญิงที่รัก และ แฟรนี ก็ได้สนองคำพูดของเขาโดยอ่อนหวานดุจกัน บางครั้งบางคราว มองซิเออร์ เลอ มาเรซาล ได้แอบย่องมาหยุด คอยฟัง บุตรชาย พูดอยู่ หน้าประตูครู่หนึ่ง เมื่อได้ยินคำพูดอันพอใจแล้วก็หลบไปตามเดิม พลางถูมือไปมาด้วยความยินดี สักครู่หนึ่งต่อมา ความเงียบได้เข้ามาปกคลุมเขาทั้งสอง เพราะ เฮกเตอร์ เผอิญลืมโปรแกรมของบิดาในยกต่อไปเสียแล้ว เลยไม่รู้ว่าจะพูดอย่างไร เดซะบุญ มองซิเออร์ เลอ มาเรซาล ซึ่งคอยเฝ้าขับกิริยาอยู่ได้สดกลิ่นแห่งความขัดข้องเสียก่อน แกจึงนำตัวมาปรากฏขึ้นที่หน้าประตูอีกครั้งหนึ่ง และเพื่อช่วยให้ เฮกเตอร์ ระลึกถึงได้ แกจึงทำท่าทางต่าง ๆ เช่นเอามือค่อย ๆ บรรจงลูบผม บนศีรษะที่ส่องแสงเยิ้มมันละเลื่อมอยู่ไปมา เฮกเตอร์ เมื่อเห็นดังนั้นก็เข้าใจได้ทันทีว่าหมายถึงของ แฟรนี ควรต้องกล่าวชมผมของหล่อน แต่ก่อนที่จะชมเขาคิดว่าต้องพิจารณาเสียก่อนว่าผมของหล่อนเยิ้นอย่างไร ชายหนุ่มนั่งพิจารณาอยู่ครู่หนึ่งในที่สุดก็ตกลงใจแน่ว่า เยิ้นผมสีทองแต่ค่อนข้างจะแปลกประหลาด กล่าวคือ มีสีทองเข้มในบางตอน และบางแห่งสีค่อนข้างจะอ่อนไม่เสมอกัน โดยไม่ต้องสงสัย คงจะไม่เยิ้นสีเกิดขึ้นตามธรรมชาติ.

คล้ายกับความยินดีของผู้ที่คิดอะไร เยิ้นผลสำเร็จล่วงไปได้ เฮกเตอร์ ได้กล่าวขึ้นว่า

"อา! เธอที่รัก ฉันยังไม่เคยสังเกตได้โดยแจ่มแจ้ง ภายในหน้ากากอันยังความสง่างามของใครเหมือนกับของเธอในครั้งนี้เลย เธอจะยินดีหรือไม่ ถ้าฉันจะพูดอย่างจริงใจว่า เธอมีผม

อันสวยงาม อย่างไม่มีตัวขับ สวยที่สุด และแปลกที่สุดด้วย เพราะถ้าฉันไม่เข้าใจผิด——”

ในทันใดนั้น ความสนใจใน วิชชาแยกธาตุได้เริ่มจับเข้าอีกแล้ว และทำให้เขาพูดต่อไปว่า “เธอได้ใช้ยาย้อมผมมิใช่หรือ? จริง ฉันหวังว่าคงไม่ผิด และเธอคงใช้น้ำยาที่เจืออ๊อกซิเย็น เย็นแน่! จริงทีเดียว และเย็นการโง่อย่างยัดซบด้วย *H2 O2 = 34* เธอคงไม่รู้ว่า การผะสมชะนิดนี้เย็นภัยแก่ผมของเธอ มันไม่ทำให้ผมเย็นสีทองเลย แต่กลับจะทำให้ผมซีดมากลงอีกเท่านั้น และในไม่ช้าเธอก็จะมีศีรษะขาวคล้ายกับยายแก่ ธาตุอ๊อกซิเย็นเย็นธาตุที่วิ่งไปสู่ขั้วบวกของหม้อไฟฟ้า “วอลตา” เร็วกว่าธาตุอื่นทั้งสิ้น ซึ่งตรงข้ามกับมองซิเออร์ ลาวัวซิเอ ซึ่งมีความเห็นว่า——”

มองซิเออร์ เลอ มาเรซาล ได้มาถึงหน้าประตูพอดี สำหรับมีเวลาฟังคำพูดประโยคสุดท้ายได้ แกแสดงท่าหมดหวัง โครงการของแกได้ละลายเย็นอากาศธาตุไปหมดแล้ว ลูกชายของแกที่ได้ผักซ้อมถ้อยคำกัน อย่างเอาการเอางาน ได้เริ่มขยายวิชชาแยกธาตุเกี่ยวผู้หญิงเข้าอีก แทนที่จะทำให้แฟรนิ เพลิดเพลินพอใจด้วยเรื่องเดิม “เด็กคนนี้มันช่างไม่เอาถ่านเสียจริงทีเดียว จะมัวไปโกรธเอาสวรรค์วิมานอะไร คงไม่มีใครประสงค์จะแต่งงานกับมันเลย” แกรำพึงอยู่ในใจ และเพื่อซ่อนความโทมนัส แกเลยเลี่ยงไปเสียให้พ้นการยาดหูในเรื่องปาฐูก ของลูกชาย แต่ความแปลกใจอะไรจะมาเท่าในคราวที่เมื่อแกได้เห็นอีกสักครู่หนึ่งนั้น คือ แฟรนิ ได้ตามหาแก และพูดด้วยความปราโมทย์ยิ้มย่องว่า

“บุตรของท่านช่างน่ารักเหลือเกิน มองซิเออร์ เราได้ปรองดองกันอย่างดี เขาได้สัญญากับดิฉันว่า เมื่อได้แต่งงานกันแล้ว เขาจะแยกธาตุ ผะสมยาย้อมผม ไม่ให้ผมขาว มีสีคุขเดิมอยู่เสมอแก่ดิฉันคนเดียว บรรดามิตรสหายทั้งหลาย ของดิฉันที่ไม่ได้รับโชค เช่นนี้ คงจะรู้สึกอิจฉาดิฉันมากทีเดียว”

๑ เดือน ต่อมา ภายหลังเขาทั้งสองได้แต่งงาน อยู่ด้วยกันโดย ความผาสุก แต่เฮกเตอร์ ได้ ค้น พบ ตำรับ ยาย้อม ผม สำหรับภรรยาของเขาแล้วหรือยัง ข้อนี้ไม่ทราบได้.

(ต่อจากหน้า ๑๓๓๒ ฉะบับ มินาคม ๒๔๗๒)

บทที่ ๑๐

ฝนแห่ง เดือนตุลาคม มิได้ทำให้ หัวหิน ลดความงามลง ทรายเม็ดละเอียดและขาวสะอาด ลูกไฟดวงใหญ่ซึ่งโผล่จากขอบทะเล แสงอาทิตย์ในเวลาเช้า เหลืองและอบอุ่น ทอจับน้ำสีเขียวเย็นเงาแววงาม สีเขียว ๆ แดง ๆ แห่งเสื้ออาบน้ำ ลมแรงพัดกิ่งไม้ โยกและโอนเอนไปมา สิ่งเหล่านี้ยังเป็นภาพที่ชวนชมอยู่เช่นเดิม

หลวงธนสาร ฯ กลับ จาก สนามกอลฟ แวะส่ง หลวงบรรเจิด ฯ คู่แข่งขันที่โฮเต็ล แล้วก็เดินเรื่อย ๆ มาตามชายหาด พอใกล้จะถึงที่พัก เห็นหนุ่ม ๆ สาว ๆ กำลังเล่นน้ำกันอยู่กลุ่มใหญ่ เขาเหล่านั้นพอเห็น หลวงธนสาร ฯ ก็โบกมือและร้องชวนให้ลงอาบน้ำด้วย หลวงธนสาร ฯ มองดูตัวเอง แลเห็นว่าเสื้อชั้นนอกชุ่มอยู่ด้วยเหงื่อ เขานึกในใจว่า ถ้าได้ลงแช่ในน้ำในทะเลสักพักก็จะสบายขึ้นมาก แต่อีกใจหนึ่งนึกถึงภริยาว่า บ่านนี้คงจะรอรับประทานอาหาร ถ้าเขากลับไปผลัดเครื่องแต่งกายเสียทีหนึ่ง แล้วกลับมาอาบน้ำ กว่าจะเสร็จคงกินเวลานาน ผู้ที่คอยอยู่น่าจะหิวโหยเกินไป

เพราะฉะนั้น เก็บไว้อาบวันหลังดีกว่า คิดดังนั้นแล้ว จึงสาวเท้าเข้าไปใกล้ และโยกมือตอบ

"กี่หลุมครับ คุณหลวง ?" หลวงอำนวยสุรกิจ บุตรชายคนโต ของ เจ้าพระยานัครินทร์ ฯ ถาม

"๑๘ ครับ" หลวงธนสาร ฯ ตอบ

"โชกซิ"

"เอาอยู่ เคราะห์ดีที่ไม่ร้อน"

"มาอาบน้ำกันเถอะ คุณหลวง คะ" จำนงร้องชวน "นิจ อยู่โน่นแน่ะ" แล้วชี้มือไปที่ก้อนหิน ก้อนใหญ่ ซึ่งใกล้ ๆ นั้น มีคนสามคนกำลังแช่น้ำอยู่ครึ่งตัว

หลวงธนสาร ฯ มองตามมือ จำนง ไป เห็นร่าง ๆ หนึ่งสวมเสื้อสีแดงแช็ค และ หมวกสีเดียวกัน กำลังลอยกะเพื่อมอยู่เหนือคลื่น ถึงร่างนั้น จะอยู่ไกล และแสงอาทิตย์เข้าตา ทำให้มองไม่ถนัด เขาก็ยังจำได้ว่า ร่างนั้น คือ ภริยาของเขาเอง สีหน้าของเขาเผือดลงเมื่อเห็นว่า หล่อนกำลังเล่นหัวร่อต่อกะซิกอยู่กับผู้ชายอีกสองคน ซึ่งคนหนึ่งเขาเห็นไม่ถนัดว่าเป็นใคร แต่อีกคนหนึ่งนั้น คือ คุณฉลาด

"คุณหลวง ไปผลัดเครื่องแต่งตัว เสียซิ เราจะคอย" หลวงอำนวย ฯ ว่า

"ผมว่ายน้ำไม่เป็น" หลวงธนสาร ฯ ตอบอย่างขอไปที แล้วก็หันหลังกลับเดินไปเสียดื้อ ๆ

ตั้งแต่วันนั้นต่อมา หลวงธนสาร ฯ ไม่ลงอาบน้ำพร้อมกับหนุ่ม ๆ สาว ๆ เหล่านั้นอีกเลย ถ้าจะอาบก็อาบคนเดียว ในเวลาที่ไม่มีใครอาบ ทุก ๆ วันเขาและภริยามักไปเที่ยวกับ บุตรชาย บุตรสาว ของ เจ้าพระยานัครินทร์ ฯ บางทีก็กลับบ่าย บางทีก็กลับเย็น ทุกคนแวะผลัดเครื่องแต่งกายที่ที่พัก แล้วพากันลงเล่นน้ำพร้อมทั้ง นิจ ด้วย แต่สำหรับหลวงธนสาร ฯ ใครจะชักชวนอ้อนวอนสักเท่าใดก็ไม่ยอมเข้าพวกด้วย อ้างว่าหนาวบ้าง มีธุระบ้าง ต้องเขียนจดหมายบ้าง เขาเหล่านั้นจะประหลาดใจเพียงไร ถ้าเขารู้ความจริงว่าหลวงธนสาร ฯ ไม่เคยทำสิ่งใด สิ่งหนึ่ง เลยในเวลาที่ภริยาอาบน้ำอยู่กับเพื่อนฝูง หรือได้เห็นเขาขณะที่ยืนส่องกล้องจับอยู่ที่ร่างของหญิงสาวสวมเสื้อแดง

ความจริง หลวงธนสาร ฯ จำต้องสารภาพกับตัวเองว่า ตั้งแต่เขามาถึงหัวหิน ได้อยู่ใกล้ชิดกับภริยา ได้เห็นดวงหน้า อันหวานบริสุทธิ์ ดวงหน้าซึ่งบางคราวมีความเศร้าสลดเจืออยู่ เห็นดวงตาอันคำขลับ และอ่อนโยนขณะที่มองดูเขา และครั้นเขามองดูบ้างก็เมินเสีย

ครั้นหันมาใหม่ ก็มีแวว แห่งความ ล้อเลียน อยู่แทนที่ — ได้เห็นความนิ่มนวล อันมีประจำอยู่ในมารยาทของหล่อนตลอดเวลา ความรอบคอบในหน้าที่ที่เกี่ยวกับ ตัวเขา — สิ่ง เหล่านี้ ทำให้เขามีความรู้สึก แปลกเปลี่ยนไปกว่าเดิม การมองของเจ้าหล่อน การยิ้ม การเดิร ตลอดจนการเคลื่อนไหว อิริยาบท ทุกอย่าง ซึ่งเต็มไปด้วยความสุภาพ พากันเข้าฝังอยู่ในสมองของเขาทีละน้อย โดยที่เขาไม่รู้สึกตัว ตามเขาไปทุกหนทุกแห่ง เวลาใดที่ตัวของเจ้าหล่อนไม่ได้อยู่ในเขตต์สายตา ภาพของหล่อนก็คงอยู่ในสมองเสมอ หลวงธนสาร ฯ พยายามผลักไสความจำเหล่านั้น โดยคิดเห็นว่าเขากำลังจะทำบาป คือ เสียสัตย์ต่อสตรีที่เขารักความเห็นเช่นนี้เป็นความเห็นที่โง่ชัด ๆ แต่มนุษย์เรามีเวลาโง่อย่างประหลาด โง่อย่างไม่น่าเชื่อ ถึงกะนั้นก็ยังมีคนโง่ และไม่รู้สึกตัวว่าโง่เสียด้วย คืนแรก ที่หลวงธนสาร ฯ เข้านอนในห้อง เขาได้พบรูปของ แม่รัศมี อยู่ใต้หมอน เขาหยิบรูปขึ้นดูแล้วก็ยิ้ม — ไม่ทราบว่ายิ้มกับรูป หรือ กับผู้ที่นำรูปมาใส่ไว้ใต้หมอน — ครั้นแล้วกลับนึ่ง เพราะไม่แน่ใจว่าจะควรขอบใจหรือโกรธผู้ที่จัดการนี้ดี อย่างไรก็ดี ทุกคืน ก่อนหลับ เขาคงชมเชยรูปนั้นเสมอ พร้อมกับนึกถึงคำพูดอันหยดย้อยเต็มไปด้วยความรักของเจ้าของรูป และกิริยาอันเต็มไปด้วยความยั่วยวนของเจ้าหล่อนไปด้วย ครั้นหลับลงก็คงฝันถึง อะไรต่ออะไรร้อยแปดที่เกี่ยวกับเจ้าหล่อนผู้นั้น แต่พอรุ่งเช้าขึ้นสิเหมือนวันคืนในมนุษยโลก ความมืดล่วงไป ความสว่างเข้ามาแทนที่ เขากลับจำได้แต่ภาพของ เด็กหญิง อันมี รูปร่าง อ้อนแอ้น แทนหญิงสาว อันมี รูปร่าง สูงระหง เย็นสง่า ผ่าเผย ในส่วนความรู้สึกของ นิจ ที่มีต่อเขา หลวงธนสาร ฯ ไม่เคย พยายาม อ่านว่า เย็น อย่างไร ความเขลาของคนที่เคยทำความผิด ! เพราะเหตุที่ตัวเคยทอดทิ้งไม่แยแสในเขา จึงเข้าใจเอาเองว่า เขาคงไม่แยแสในตัวเช่นกัน ! เพราะเหตุนี้เอง หลวงธนสาร ฯ เริ่มมีความริศยาต่อเพื่อนฝูงทุกคนที่ นิจ สนิทสนมด้วย เขารู้สึกว่าเขาไม่ชอบ บุตรชาย และบุตรสาว ของเจ้าพระยานครินทร์ ฯ สักคนเดียว และเพราะเหตุอีกนั่นแหละ ที่ หลวงธนสาร ฯ ไม่ยอมลงอาบน้ำพร้อมกับภริยา เพราะเจ็บใจตั้งแต่ได้เห็นหล่อนเล่นน้ำกับ คุณฉลาด อย่างสนุกสนาน ส่วน กับเขา ใน คราวที่ เขาลงอาบน้ำ พร้อมกับหล่อน ๆ กลับตีห่างและไปเล่นเสียกับคนอื่น

วันหนึ่งในตอนเช้า บุรุษย์ไปรษณีย์นำ

จดหมายของ รัศมิ มาส่ง จดหมายฉะบับนี้ ไม่ใช่ ฉะบับแรก ที่ หลวงธนสาร ฯ ได้ รับ จาก เจ้าของคนเดียวกัน เขานำเข้าไปอ่านในห้อง ยืนหันหลัง ให้ กะจกแต่งตัว และ หันหน้าให้ นิจ ซึ่งกำลังนั่งอยู่ที่โต๊ะเครื่องแป้ง เพราะเกรง ว่าถ้า หันหลังให้ หล่อนเดา เข้า มาใกล้จะ แอบเห็นเนื้อความในจดหมายและชื่อของผู้เขียน ซึ่งเขาหลงว่า นิจ ไม่รู้ แต่ลายมือในจดหมาย เป็นลายมือบรรจงและตัวเบื่อง เมื่อตัวอักษร นั้นเข้าไปอยู่ในกะจกแต่งตัว ก็ถูกฉายย้อน กลับมาอยู่ในกะจกของโต๊ะเครื่องแป้งอย่างเด่น จนเห็นได้ถนัด นิจ มองดู เงาตัวหนังสือ ที่ อยู่ตรงหน้า ตั้งใจว่าจะไม่อ่าน แต่ก็ยังเห็น ว่าในตอนท้ายของจดหมายก่อนที่จะจบ มีภาษา อังกฤษ ปนไทย เขียน ไว้ ว่า

"*Goodnight* **ยอดรักของน้อง**"

ย่ายวันนั้นอากาศข้อนข้างจะครึ้ม ท้องฟ้า มืดมัวพะยับฝน ลมพัดจัดทำให้คลื่นแรงกว่า ธรรมดา แต่ละลูกละลูกที่กลิ้งเข้ามากะทบฝั่ง ดัง ฉาดใหญ่ นั้น ดู เขียวคล้ำ และ ดำ มะเมื่อม น่ากลัวถึงกะนั้น ก็ไม่ทำให้หนุ่มสาวที่กำลัง คะนองหวั่นไหว คงพากันลงลอยคอเล่นอย่าง สนุกเหมือนทุกวัน หลวงธนสาร ฯ ผู้ ยืนส่อง กล้องตามเคย ได้เห็นภริยาของเขาว่ายออก ไปห่างจากฝั่งราว ๑ เส้น พร้อมกับ คุณฉลาด แล้วปล่อยตัวให้ลอยอยู่ตามกระแสน้ำ ทันใด นั้นเขาเห็นคลื่นลูกหนึ่ง ใหญ่เข้อเร่อ กำลัง กลิ้งเข้ามา เขาเห็น คุณฉลาด ชี้ให้ นิจ ดู และพูดอะไร ๒—๓ คำ พอคลื่นนั้นแล่นมาถึง ชัดตัวชายหนุ่มเข้ามาด้วย แล้วกะทบหาด ฉาดใหญ่แล้วจึงกะท้อนกลับ พร้อมกันนั้น เขา เห็นร่างของภริยา มิดหายลงใต้คลื่น ภาพนั้น ทำให้เขาสะดุ้งและยิบกล้องแน่นเข้า ประเดี๋ยว เห็นร่างของหล่อนกลับโผล่ขึ้นมาพอดีกับคลื่น ที่กะทบหาดโดยแรงแตกเย็นละลอกออก เห็น ร่างของ นิจ ผงะหงายแล้วจมหายไป โลหิต ทุกหยด ฉีดลงไปอยู่ที่หัวแม่เท้า ของหลวง ธนสาร ฯ เขาโยนกล้องทิ้งเสีย กะโดด ข้ามลูกกรงเรือน พรวดเดียวถึงหาดทราย เตรียมพร้อมที่จะโจนลงทะเล พอดีเห็นร่าง ภริยาโผล่ขึ้น ตรงชายหาด หล่อน หัวเราะ อย่างสนุกสนานที่สุด ไม่มีแววแห่งความตกใจ แม้แต่น้อย เขาเกือบจะริบลงไปฉวยอุ้มเอา ตัวหล่อนพากลับบ้านอยู่แล้ว ก็ได้ยินหล่อน พูดกับเพื่อน ๆ ซึ่งพากันขวัญหายอยู่ว่า

"พุทโธ่! ตกใจกันไปได้ ก็ นิจ รู้ตัว อยู่แล้วว่าคลื่นจะมา แทนที่จะทำตัวให้ลอย ขึ้นให้เหมาะกับระยะของคลื่น นิจ กลับแกล้ง

ดำลงเสียเพราะอยากจะเล่นสนุก ๆ”

“ทำเอาเราขวัญหนีดีฝ่อไปตามกัน” เฉลา พูดแล้วหัวเราะ

“แหม ! ยังเหนื่อยไม่หายเลย ใจเต้นเย็นติกลองทีเดียว” จำนง พูดพลางเอามือกุมทรวงอก

“ฉันเองพอมาถึงฝั่ง แลไม่เห็นเธอก็ปอดลอยแล้ว ถ้าเธอเย็นอะไรไปละก้อ ฉันแย่ทีเดียว”

นิจ หัวเราะอย่างขบขันที่สุด ถอดหมวกออกแล้วเอามือสะบัดผม ตอบว่า

“ก็คุณพี่บอก นิจ เองให้เตรียมตัว นิจ ก็เตรียมดำลงทันที” พูดจบหล่อนมองขึ้นไปบนตลิ่ง เห็นสามีกำลังมองหล่อนเขม็ง ออกรู้สึกประหลาดใจ และสงสัยว่า เขามายืน อยู่ตั้งแต่เมื่อไร ครั้นหล่อน มองสบตาเขา ๆ ก็เมินหน้า แล้วเดินกลับไป ที่ ๆ พัก นิจ สวมเสื้อคลุมแล้วกล่าวคำลาเพื่อนฝูง พะยักหน้าเย็นนัยแก่ เฉลา แล้วเดินตามติดหลังเขาไปทันกันตรงบันได เขาขับชายเสื้อหล่อนดึงไว้ แล้วพูดโดยไม่มองหน้าว่า

“นี่ ! ฉันขอห้ามเย็นคำขาดว่า ไม่ให้ทำอย่างเมื่อตะกี้อีก.”

นิจ มองดูเขา ด้วยความประหลาดใจ แล้วถามว่า

“ทำอะไร คะ ?”

“ทำขมน้ำน่ะ”

“นิจ ไม่ได้ทำขมนี่คะ นิจ ดำต่างหาก”

“นั่นแหละ ทีหลังอย่าทำอีก ทำให้ใครตกอกตกใจกันหมด” เขาอยากจะเสริมว่า “ถ้าไม่อายน้ำทะเลเสียได้ก็ยิ่งดี” แต่เขาไม่กล้า จึงปล่อยชายเสื้อเสียให้หล่อนเดินหลีกไป.

ตกค่ำ ฝนเทลงมา ซู่ใหญ่ ตกอยู่สัก ๑๕ นาที ก็หยุด ราว ๒๐ นาฬิกา ท้องฟ้ากลับแจ่มกระจ่างด้วยแสงเดือน หลวงธนสาร ฯ รับประทานอาหารแล้วรีบเข้าห้อง เขียนจดหมายถึง รัศมี เขียนไปได้สักหน่อย ได้ยินเสียงร้องเพลงดังขึ้นนอกห้อง เสียงนั้นเย็นแจ่มใสเยือกวังวานแกมโศก เต็มไปด้วยความรู้สึก เหมาะกับเพลง ลมพัดชายเขา สามชั้น และบทเพลงยิ่งนัก ปากกาที่กำลังขีดเขียนอยู่โดยรวดเร็ว ลดช้าลงเย็นลำดับ จนในที่สุดก็หยุดนิ่ง เสียงนั้นร้องเพลงเนื่องพระราชนิพนธ์อิเหนา ตอนที่ระเด่นมนตรีจาก จินตหรา มาทำศึกกับท้าวกะหมังกุหนิงยังเมืองดาหา

“เวลาดึกเดือนตกนกร้อง
ระวังไพรไก่ก้องกระชั้นขัน
เสียงดุเหว่าเร้าเร่งหากัน
พังหวั่นว่าเสียงทรามไวย”

เวลานี้ยามเศษ พระจันทร์ยังไม่ลับทิวไม้ ไม่มีเสียงไก่ และเสียงดุเหว่าร้อง มีแต่เสียงอึ่งอ่างดังเย็นระยะ และเสียงจักะจั่นเรไร. ธรรมชาติที่เย็นอยู่ กำลังตรงกันข้ามกับเนื้อเพลง ! แต่เสียงอันเยือกเย็น หวานเจื้อย และสั่นระรัวเล็กน้อยของผู้ร้อง สามารถทำให้ผู้ฟังลืมสภาพแห่งความจริงเสียได้ โดยด่วน หลวงธนสาร ฯ ถอนใจยาว เอนหลังพิงพะนักเก้าอี้ ตาลอยไปจับอยู่ที่ฝาห้อง———เอ๊ะ ! กังวานแห่งเสียงนั้นเปลี่ยนไปเสียแล้ว ! ——— แทนความเศร้าสลดกลับเย็น กังวานล้อแกมกะทบกะแทกและเยาะเย้ย คล้ายกับผู้ที่ร้องกำลังหัวเราะอยู่ในใจ บัดนี้เสียงนั้นไม่สมกับความรำพึงอันเร่าร้อนของ อิเหนา แต่สักนิด ขณะที่ร้องคำเหล่านี้

“ลุกขึ้นเหลือบแลชะแง้หา
เจ้าตามมาเรียกพี่หรือไฉน
ลมชวยรวยรศสุมาลัย
พังหวั่นฤๅทัยถึงเทวี”

“ประหลาด ! นี่จะแปลว่ากระไร ?”

หลวงธนสาร ฯ รำพึงแล้วลุกขึ้นจากเก้าอี้ “นี่ร้องเพลงขับกันหรือนี่ ? ท่าจะรู้เสียละกะมังว่าเราเขียนจดหมายถึง” — เขาออก จากห้อง เที่ยวมองหาภริยา พบหล่อนยืนเท้าลูกกรงหันหน้าออกไปดูทะเล เขาเดินไปใกล้หล่อนแล้วพูดว่า

“เพลงเมื่อตะกี้เพราะดีนี่ !”

“ขอบคุณค่ะ” นิจ ตอบเรื่อย ๆ

“ทำไมถึงร้อง ตอนต้น กับ ตอนปลาย ไม่เหมือนกันล่ะ ?”

นิจ หันหน้ามองดูเขาแล้ว ตอบว่า

“นิจ ร้องตามเนื้อเพลงที่จำได้”

“ถูก แล้ว แต่ ฉัน หมาย ความ ถึง กระแสเสียงของเธอ ตอนต้นดูละห้อยเหมาะกับเนื้อเพลงเหลือเกิน แต่ ตอนปลายเย็นยังไงไปก็ไม่รู้”

นิจ หัวเราะเบา ๆ “นิจ ไม่มีใครจะหวั่นถึง เหมือน อิเหนา นี่คะ ถ้าคน บางคนร้อง จะดีกว่ามาก”

เขายืนนิ่ง ลอบพิศดูใบหน้า ส่วนข้าง ๆ ซึ่งแสงจันทร์กำลังส่องอยู่ นิจ ขยับตัวจากลูกกรงเดินมาห้องนอน เขาเดินตามมาด้วย หยุดที่หน้าห้องหล่อน เอามือเท้าประตูไว้ นิจ หันมามองดูแล้วพูดแกมหัวเราะว่า

หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร วังหน้า

"*Good night* ยอดรักของน้อง"

หลวงธนสาร ฯ สะดุ้ง หน้าซีด ถอยจากประตูโดยไม่ตอบว่ากระไร นิจดึงบานประตูเข้ามาหาตัวแล้วก็ล้มกลอน.

◎ ◎ ◎

บทที่ ๑๑

อีกครั้งหนึ่ง เฉลามาเยี่ยมเพื่อนรักถึงห้องนอน หล่อนตกใจมากที่เห็นนิจมีหน้าอันขาวซีด ขอบตาเขียวและจมูกก็แดง ทั้งใช้ผ้าไหมพรมผืนเบ้อเร่อพันคอไว้

"เป็นอะไรไปหรือ นิจของพี่?" หล่อนถามพลางแก้ผ้าแพรดำสี่เหลี่ยมออกจากศีรษะ

"เป็นหวัดค่ะ ตั้งแต่ไปถูกฝนที่เขาตะเกียบมาแล้วก็เริ่มคัดจมูก พอเข้ากรุงเทพ ฯ ยิ่งเป็นมากใหญ่ ลงคอเสียด้วย ไอเจ็บหน้าอกเหลือเกิน นั่งซีคะพี่เฉลา" พิศดูหน้าเพื่อนครู่หนึ่งแล้วพูดต่อไป "แหม เธออ้วนขึ้นจนผิดตา เมื่ออยู่ที่หัวหินเห็นกันทุกวัน นิจไม่ได้สังเกต พึงเห็นวันนี้เอง"

"แต่ส่วนเธอตรงกันข้าม เวลาเพียง ๖ วัน เธอซูบซีดไปเยอะ อะไรที่ได้มาจากหัวหิน น่ะไม่เหลืออยู่เลยเทียวหรือ?"

นิจสั่นศีรษะและยิ้มเศร้า ๆ

"ไม่เหลือเลยแม้แต่อย่างเดียว———นั่งซีคะ พี่เฉลา นั่งลงบนเตียงนั่นแหละ" แล้วหล่อนเองก็นั่งลงข้าง ๆ

เฉลามองดูหญิงสาวซึ่งหล่อนรักเหมือนน้องอยู่ครู่หนึ่ง แล้วยกมือขึ้นโอบหลังหล่อนถามว่า

"มีอะไรร้ายกว่าเดิมไปอีกหรือ?"

"เปล่าค่ะ เหมือนเดิมนั่นแหละ เหมือนไม่ผิด" นิจตอบเสียงละห้อย "แต่นิจไม่ค่อยสบาย เส้นประสาทไม่ค่อยดี และใจอ่อนเหลือเกิน"

เวลาจวนค่ำ ในห้องที่สองสาวนั่งอยู่นั้นขมุกขมัวและเงียบสงัด นาน ๆ จึงได้ยินเสียงกาซึ่งขยับอยู่ที่กิ่งมะขามข้างหน้าต่างร้องดังขึ้นสักหนหนึ่ง เฉลาถอนใจยาว ลุกเดินไปที่หน้าต่าง

"เปิดไฟหรือยังล่ะ?" หล่อนถาม

นิจค่อย ๆ ยืนขึ้นช้า ๆ ไอสองแค็กแล้วตอบว่า

"หมู่นี้นิจมีนิสัยอยู่คนเดียว ในเวลาที่โพล้เพล้ ดูอะไร ๆ มันมืดครึ้มและหม่นหมองทั้งเงียบสงัดสมกับฐานะของนิจ"

หล่อนเปิดไฟขึ้น แล้วกลับมานั่งที่เตียง เฉลาทำตามอย่าง มองไปยังห้องซึ่งติดกับห้องที่หล่อนนั่งอยู่แล้วถามว่า

"นี่ไม่อยู่ซี ?"

"ค่ะ ไม่มีใครอยู่เลย เข้าวังกันหมดวันนี้เฉลิมพระชนม์พรรษายังไงล่ะคะ"

"อ้อถูกละ พี่หลงไปได้นี่ คุณพ่อและพี่ ๆ เข้าวังกันทุกคน...เมื่อคืนนี้เธอไปเที่ยวหรือเปล่า ?"

"เปล่าค่ะ นิจไม่สบายนี่คะ คุณหลงเขาชวนเหมือนกัน แต่นิจรู้ดีว่าเขาจำเป็นจำใจทำตามหน้าที่ จึงปล่อยให้เขาไปกันตามลำพังพี่ ๆ น้อง ๆ"

"วันนี้ล่ะ ?"

"วันนี้ ก็ตั้งใจ จะอยู่บ้านเหมือนเมื่อคืนนี้ ส่วน คุณหลง เขาทำโปรแกรม เรียบร้อยแล้ว ตอนหัวค่ำ จะพา เจ้าคุณ และ คุณหญิง ไปเที่ยว ตกดึกจะไปรับน้องสาวที่บ้าน ?"

"เขาบอกกับเธอรึ ว่าเขาทำโปรแกรมดังนั้น ?"

"เปล่าค่ะ แต่เขานัดกันต่อหน้า นิจ ว่าให้ไปรับ ๒๓ นาฬิกา

"และสามีเธอก็รับคำ ?"

"แน่ละซีคะ เขาไม่เคย ปฏิเสธ อะไร เจ้าหล่อนเลย"

"แปลกแท้" เฉลา คิดในใจ "ช่างไม่รักเอาเสียเลยทีเดียวหรือ ถึงไม่รู้จักเกรงใจเห็นท่าเมื่อ อยู่ หัวหิน เวลา มองดูเมีย ก็ ยอกทนโท่นี่นาว่าไม่เกลียด ช่างไม่นึกเสียเลยว่าหัวใจของเด็กจะชอกช้ำเพียงไหน ในการที่ไปนัดแนะกันต่อหน้าต่อตาเช่นนั้น ถ้าลับหลังก็พอทำเนา สันดานผู้ชายนี่เหมือนกันหมด คิดเห็นแต่ใจของตัว ส่วนใจคนอื่นไม่นึกถึงบ้าง ช่างไม่เห็นบ้างเลยว่าเมียของแกน่ะดีแสนดี ไม่เคยแสดงกิริยาว่าหึงหวงสักนิด ถ้าเย็นอย่างคนอื่นบ้านนี้คงต้องขึ้นศาลกันแล้ว ผู้หญิงที่ไหนมีบ้างที่ไม่หึง ถึงผู้ชายก็เหมือนกัน หรืออีตาหนวดนี่แกเย็นคนพิเศษ ไม่รู้จักหึง จึงไม่นึกถึงใจเมีย — เฮ้อ ! ไม่มีละ ในโลกนี้ ผู้ชายยิ่งเจ้าชู้ยิ่งขี้หึง จะลองดีตาคนนี้สักทีเถอะ ว่าแกจะมีหัวใจเหมือนคนอื่นไหม" คิดแล้วดังนั้นหล่อนจึงพูดขึ้นว่า

"พี่ไม่อยาก จะพูดซ้ำเติม สามี เธอดอกนะ เพราะเกรงจะทำให้เธอช้ำใจยิ่งขึ้น แต่พี่เห็นว่าเขากำเริบเสิบสันขึ้นทุกวันตามที่เธอเล่าให้พี่ฟัง เห็นจะเป็นที่เธอทำใจดีต่อเขา เขานึกว่าเธอไม่มีหัวใจ ไม่รู้จักอิจฉาริษยา แม้ในคราวที่เธอ มี สิทธิ พี่คิดว่า เธอควร จะทำ ให้เข็ดเสียบ้าง"

นิจยิ้มอย่างไม่เชื่อ

"ทำอย่างไรคะ ?"

"ทำให้เขาอิจฉาเธอ"

"จะทำอย่างไรได้คะ คนที่จะอิจฉานั้นต้องมีความรัก เขาไม่รัก นิจ เลยเขาจะอิจฉาทำไม ?"

"ไม่จริงหรอกเธอ ผู้ชายเป็นเพศที่เห็นแก่ตัวเองเสมอ จะรักหรือไม่รัก มีสิทธิหรือไม่มี ถ้าขืนชื่อว่า เมีย หรือ คู่รัก แล้วเป็นอิจฉาจนได้ ไม่เชื่อเธอคอยดูคุณหลวง ของเธอซิ"

"พี่เฉลา จะให้นิจ ทำอย่างไรคะ ?"

"ไม่ต้องทำอะไรเลย นอกจากไปเที่ยวดูเฉลิม สองคน กับพี่ แต่พี่จะเอารถ ของพี่ฉลาด ไป เราไปกันสองคนเท่านั้น พี่จะขับรถเอง"

นิจ ทำหน้าตื่น "พี่เฉลา นะหรือจะขับรถเอง !" หล่อนถามอย่างไม่เชื่อ

"พี่นะซิ ก็พี่เคยขับนี่นา หรือเธอไม่รู้ ?"

"รู้ค่ะ เคยเห็นด้วย แต่งานเฉลิมนี้ทั้งรถทั้งคนขอแจนัก เดี๋ยวไปชนใครเขาเข้าละก็ตายละ แล้วเจ้าคุณท่านทรายเข้ามิถูกดุหรือคะ ?"

"ไม่ดุหรอก ก่อนจะทำ เราอย่าให้ท่านรู้ พอแล้วไปแล้วถึงค่อยเล่าให้ท่านฟัง และหาวิธีเล่าให้สนุก ท่านคงลืมเอ็ด คุณพ่อตามใจพี่มากที่เดียว เดี๋ยวนี้เห็นจะเกิดจากไว้ใจ สำหรับที่เธอกลัวว่าจะเอารถไปชนเข้านั้น เราจะโง่ทำไมล่ะ เราอย่าไปที่ถนนมีคนมากซิ เธอต้องไปอยู่ที่บ้านเจ้าคุณอาว์ค่ำวันนี้ แล้วไล่รถกลับมาเสีย พอถึงเวลาพี่จะไปรับเธอ เราจะไม่ไปดูไฟที่ไหนเลย หาทางเงียบ ๆ ไปถึงหน้าวัดหัวลำโพงให้ได้เวลาห้าทุ่มพอดี"

"แล้วไปอยู่ที่บ้านเธอยังงั้นหรือคะ ?"

"ไม่ช่าย ! ก็หลวงธนสาร ฯ เขาจะไปรับสินของเขาเวลาห้าทุ่ม บ้านตาขุนขาหักแกอยู่ปากถนนบ้านพี่เอง เราไปให้ถึงตรงนั้นพอดีให้สามีของเธอ เขาเห็นว่าเธออยู่ในรถของพี่ฉลาด กับใครคนหนึ่งที่ไม่ใช่ผู้หญิง เข้าใจหรือยัง ?"

ครั้นนัดแนะกันเป็นที่เข้าใจดีแล้ว เฉลาก็ลากลับไป.

คืนวันนั้น ขณะที่เจ้าคุณวิชัย ฯ และคุณหญิงสงวน แต่งตัวเสร็จแล้ว มาขึ้นรถที่จอดรออยู่ที่หน้าตึก หลวงธนสาร ฯ กำลังทำหน้าที่คนขับรถ เขาประหลาดใจมากที่ได้เห็นภริยาของเขาลงมาเรียนกับคุณหญิง ว่า ขอให้ตาอาบ ขับรถพาหล่อนไปหาคุณพ่อ เขามองดูร่างซึ่งยืน อยู่ใน เงารก สังเกต เห็นว่าร่างกาย อัน แบบบาง นั้นคลุม อยู่ด้วย เสื้อหนาวสีดำ คุณหญิงมารดา ประหลาดใจไม่น้อยกว่า

บุตรชาย แต่ท่านคงพะยักหน้าเป็นเชิงอนุญาต อย่างเสียไม่ได้.

เขาพามารดาเที่ยวชมทั่วพระนครในเขตต์ที่มีไฟตบแต่ง ราว ๒๒ น. ครึ่ง จึงพาท่านทั้งสองมาส่งบ้าน เขาเห็นตาอาบนอนเล่นอยู่กลางสนาม "จึงเดินเข้าไปถามแกว่า นิจกลับมาแล้วหรือ"

"ยังขอรับ" ตาอาบตอบพลางลุกขึ้นนั่ง "เธอไล่ให้ผมเอารถกลับมา ผมมาถึงเมื่อครู่นี้เอง"

หลวงธนสาร ฯ นิ่งตรองอยู่สักครู่ แล้วถามว่า

"แกรู้ไหม เธอจะกลับอย่างไร ?"

"ไม่ทราบขอรับ เมื่อไปถึงเจ้าคุณกับคุณหญิงก็ไม่อยู่ ไปเที่ยวเหมือนกัน แม้เมื่อผมกลับมาท่านก็ยังไม่กลับ"

"เอ๊ะ !" หลวงธนสาร ฯ อุทาน "เจ้าคุณกับคุณหญิงไม่อยู่ เขาไปอยู่ทำไมจนป่านนี้ แกจะเข้าใจผิดไปกะมัง ? บางทีท่านจะกลับแล้วโดยที่แกไม่รู้"

"ทราบสิขอรับ ผมอยู่ที่หน้ามุขตลอดเวลา มีรถเข้ามาในบ้านคันหนึ่งเท่านั้น เป็นรถเพียตตอนเดียวสีดำ คนที่นั่งอยู่บนรถขับเองนั่งมาคนเดียว พอรถนั้นมาถึง คุณก็ไล่ให้ผมกลับ"

หลวงธนสาร ฯ ขบกรามแน่น ก่อนที่จะถามว่า

"คนที่มารถนั้นเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย ?"

"ผมไม่เห็นหน้าถนัดหรอกครับ เห็นแต่ใส่เสื้อยาว ๆ คล้าย ๆ เสื้อของคุณ และไม่มีมวย"

"ผู้หญิงสมัยนี้เขาตัดผมข้างหลังเกรียนกันทั้งนั้น" หลวงธนสาร ฯ พูดลอย ๆ คล้ายพยายามจะหลอกใจตัวเอง ครั้นรู้สึกตัวจึงเสพูดว่า

"แกไม่พาลูกพาเมียไปดูไฟกับเขาบ้างดอกหรือ ตาอาบ ?"

"ไม่ไปละขอรับ ผมเบื่อเสียแล้วเห็นทุก ๆ ปีเหมือนกัน แต่ม เขาไปกับเด็ก ๆ ก็ได้."

หลวงธนสาร ฯ เดินทอดน่องมาขึ้นรถ ในใจให้กะอักกะอ่วนกังวล ใจหนึ่งอยากจะไปบ้านพ่อตา เพื่อดูว่าภริยากำลังอยู่กับใคร ส่วนอีกใจหนึ่งเย็นห่วงหญิงที่ตนรักกลัวจะผิดนัดเสียสัญญา ดังได้กล่าวแล้วว่าหลวงธนสาร ฯ เป็นคนรักคำพูด เขามีวิธีรักษาสัตย์ตามใจของเขาเองอยู่เสมอ เพราะฉะนั้น จึงหักใจเรื่องภริยาเสียได้ และขับรถแล่นผ่านถนนสาธรมาโดยเร็ว ขึ้นสะพานลงถนนคอนเวนต์

และออกศาลาแดง ตรงไปหัวลำโพง ใกล้ ๆ กับวัด มีสะพานไม้ขนาดพอรถยนต์วิ่งได้สะพานหนึ่ง สำหรับข้ามคลอง ที่ปลายสะพานคนละฝั่งกับถนน คือบ้านแม่รัศมีของเขา เวลานั้นยังไม่ถึง ๒๓ นาฬิกา หลวงธนสาร ฯ ขอดรถชิดกับรางรถแล้วบีบแตรขึ้นสองที

ในถนนที่เขาจอดอยู่นั้นค่อนข้างเงียบ ผิดกับถนนพระราม ๔ ซึ่งแลเห็นอยู่ตรงหน้าห่างไกล หันไปทางขวามือ แลเห็นหลังคาสถานีหัวลำโพง ซึ่งไฟสีน้ำเงินและสีแดงส่องจับเย็นเงาสว่างไสว เขามองดูนาฬิกาข้อมือ เห็นเวลา ๒๓ นาฬิกา ตรง ก็ได้ยินเสียงรถคันหนึ่งแล่นเข้ามาใกล้ เขาหันหน้าไปดูและสะดุ้งเมื่อเห็นรถนั้นมีหน้าหม้ออย่างรถเพียตและสีดำรถคันนั้นค่อย ๆ แล่นผ่านเขาไปช้า ๆ ช้าพอที่เขาจะจำเสื้อคลุมกำมะหยี่ดำของภริยาได้กับเห็นร่างของคนที่ใส่เสื้อหนาวอย่างผู้ชายและไม่มีมวยได้ ครั้นผ่านเขาไปแล้วก็ชะลอเครื่อง ในที่สุดก็หยุดที่ข้างหน้าเขาห่างกันเพียง ๑๐ กว่าวา

หลวงธนสาร ฯ หน้ามืด กำมือแน่น ไม่ทราบจะทำอย่างไรดี นอกจากจ้องตาไปข้างหน้าเห็นศีรษะของภริยาโคลงไปมาแสดงว่าหล่อนกำลังหัวเราะอย่างสนุกสนานกับเจ้าคน 'ไม่มีมวย' เขากำลังครุ่นคิดว่าเคยเห็นใครนั่งรถคันนี้ ก็เห็นเจ้าคนไม่มีมวยนั้นลงจากรถเดินไปเปิดดูเครื่อง ความคิดบ้า ๆ เกิดขึ้นในสมอง เขาเปิดประตูรถของเขาเองกะโดดลงเดินพรวด ๆ เข้าไปที่รถเพียต ภริยาของเขากำลังมองดูเพื่อนเดินทางของหล่อน ซึ่งกำลังก้มหน้าอยู่ เขามีรั้งรอ ตรงเข้าจับแขนหล่อนบีบโดยแรง.

"ว้าย!" นิจร้อง "ใครน่ะ? ตาย! อีตาบ้า! พี่เฉลา ช่วยด้วย ผู้ร้ายมันจะฉุดนิจ"

"พี่เฉลา!" หลวงธนสาร ฯ คำราม "เฉลาหรือฉลาด! จำผัวไม่ได้จริงหรือถึงต้องร้องให้คนอื่นช่วย นึกว่าใคร เขาไม่รู้เท่า!"

นิจสะบัดแขนเต็มแรง หลุดจากกำมือของสามี หลวงธนสาร ฯ ฉวยแขนเสื้อไว้ จึงถอดเสื้อเสียโดยเร็ว ลงไปยืนอยู่ข้างเพื่อนเดินทาง

'เจ้าคนไม่มีมวย' ตูไม่ค่อยตกตกใจนักมือซ้ายโอบหลังนิจไว้ มือขวายกไฟซึ่งกำลังฉายเครื่องรถ ฉายตรงไปที่หน้าของชายหนุ่มแล้วอุทานดังพร้อมกับลดไฟลง

"หลวงธนสาร ฯ!"

ผู้ถูกก่ล่าวนามสะดุ้ง เสียงนั้นเย็นเสียง ให้ยินหัวเราะอยู่คนเดียว
ผู้หญิงแท้ ๆ มีกังวานแสดงความประหลาดใจ หลวงธนสาร ฯ ลืมนึกถึง อะไร ทั้งหมดใน
เต็มที่ โลก นอกจากความห้าแต้มที่ตัวได้ ทำไปแล้ว

"ตายละวะ ผิดเสียแล้ว ! คณ เฉลา แม้แต่ แม่ รัศมี ซึ่งกำลังเดินมายนสะพานเขาก็
นั้นเอง" เขารำพึงพลางพิศดูเจ้าคน 'ไม่ ทำไม่เห็น เสียได้ เดินเครื่อง และ ออกรถ
มีมวย' แต่นิสสัยผู้ชายหนุ่มโดยมาก เมื่อ โดยแรง จนหน้า ของ นิจ ซึ่งนั่ง อยู่ข้าง ๆ
ทำการพลั้งพลาดแต่เพียงเล็กน้อย ครั้นรู้สึก เกือบไปปะทะกับกะจกเข้า แล้วกลับรถแล่น
ตัวแทนที่จะหยุดไว้เพียงแค่นั้น กลับปล่อย ไปตามถนนโดยเร็ว ครั้นถึงเสาไฟฟ้าตรง
ให้เลยตามเลยและซ้ำส่งให้มากยิ่งขึ้น นิสสัย ปลายสะพาน แทนที่จะเลี้ยวขึ้นสะพานนั้น อัน
พรรค์นี้มีอยู่ในสันดานของคน 'ดันข้าง' ดัง เข็นหนทางไปบ้าน เขากลับเลี้ยวซ้ายไปตาม
ที่ผู้ใหญ่ของเราเคยเรียกกัน สามีของ นิจ ถนนราชดำริ และขับรถแล่นไป—แล่นไป—จน
เข็นคนหนึ่งในจำพวกนั้น แทนที่เขาจะเบือน ไม่ทราบว่าเลี้ยวถนนไหนบ้าง ขณะนั้นมีลม
หมวกออกและกล่าวคำขอโทษ เขากลับแสดง พัดแรง พายุฝน ตั้งมาข้างหน้า ฝน เริ่มลง
ความฉุนเฉียวยิ่งขึ้นเพื่อกลบความอาย และ เม็ดปรอย ๆ นิจ รู้สึกความหนาวเย็นปะทะ
พูดว่า หน้าอก ที่ไม่มีอะไรปกคลุม นอกจากผ้าพันคอ
เสว็ตเตอร์แพรผืนเล็ก รถยิ่งแล่นเร็ว ความเย็น

"เห็นดีอย่างไร ที่มาเที่ยว ตาม ลำพัง ใน ยิ่งจัดขึ้น หลวงธนสาร ฯ ดูเหมือนไม่มีความ
เวลาดึกดื่นป่านนี้ กลับบ้าน ไปขึ้นรถฉัน" รู้สึกต่อความหนาวนั้น เขาคงปล่อยรถให้
แล่นไปเร็วเต็มกำลัง มือที่ถือพวงมาลัยยิ่ง
นิจ ยืนนิ่ง เฉลาอมยิ้ม พูดโดยไม่อ้าปาก ยิบแน่นเข้า ส่วนภริยาเอามือกุมหน้าอกอัน
แต่พอให้ นิจ ได้ยิน เย็นเฉียบไว้แน่น สุดกำลังที่จะทนความหนาว

"ไปกับเขาไซ้ !" จึงพูดกับเขาเปรย ๆ อย่างขลาด และ อ่อนโยน
ว่า

นิจ ก้าวเท้าออกเดินตามคำสั่ง แต่หล่อน "เยา ๆ หน่อยเถอะค่ะ หนาวเหลือเกิน
เดินไม่เร็วพอทันใจของสามี เขาเดินอ้อมรถ
เข้ามา จับแขนหล่อนโดยแรงเกือบเหมือน
ฉุด พาหล่อนไปขึ้นรถของเขา ทิ้ง เฉลา

นิจลิ้มเสื้อคลุมไว้ในรถพี่เฉลา”

“เขาริ ?—อย่าเลย ! ความคลุ้มคลั่งอันเกิดจาก ความอาย และความโกรธ ครอบงำความรู้สึกผิดชอบ ของชายหนุ่มเสียสิ้นวัด ! เสียงอากาศกะทบกับกะจกโดยแรง เขาได้ยินนิจครางเบา ๆ ว่า “โอย ! หนาวจริงเย็นเหลือเกิน” แต่เขาไม่พรั่น คงพารถแล่นไปโดยเร็วดังลมพัด วกไปเวียนมาตามถนนต่าง ๆ ซึ่งเงียบและปราศจากผู้คน จนความข้างในสมองขันเทาลง หลวงธนสาร ฯ จึงพารถกลับบ้าน

นิจไม่รู้สึกว่า รถแล่นเข้าบ้านเมื่อไร หล่อนลงจากรถ ขึ้นเรือน และเข้าไปอยู่ในมุ้งได้โดยวิธีใด ร่างกายอ่อนเพลียเพราะเย็นหวัดอยู่แล้วตั้งอาทิตย์ ไม่มีกำลังพอต้านทานกับความเย็นอันดุร้ายได้.

◎ ◎ ◎

รุ่งขึ้นอีกสองวัน เฉลามาหานิจ ในใจให้รู้สึกสนุกสนานล่วงหน้า เพราะคาดว่าจะได้ฟังข่าวดี อย่างไม่มีอะไรเลย กิริยาท่าทางอย่างวิกลจริตของหลวงธนสาร ฯ ก็พอจะทำให้หล่อนหัวเราะไปได้หลายชั่วโมง แต่การคาดคะเนของหล่อนผิดถนัด ด้วยความประหลาดใจอย่างยิ่งหล่อนพบยายเพียรพี่เลี้ยงของนิจ ที่เชิงบันได ดวงหน้าอันเหี่ยวแห้งของแก แห้งยิ่งกว่าวันใด ๆ ที่เฉลาเคยเห็น ขอบตาอันยางของแกนั้นบวมและแดง พอแกเห็นเฉลา แกซุดนั่งลงไห้และสะอื้นดังฮัก ๆ จนเฉลาตกใจ

“เย็นอะไรไปหรือ บ้าเพียร ?” เฉลาถาม ซะโงกหน้าเข้าหาแก “ถูกคุณหนูเอ็ดเอาหรือ”

ยายเพียรยกชายผ้าห่มเช็ดน้ำตา ปากอันดำด้วยน้ำหมาก ของแก เข้ไปเข้มา อยู่ครู่หนึ่งจึงพูดออกได้

“เปล่าหรอกค่ะ แต่เธอคลั่งไปแล้ว พูดจาเพ้อเจ้อ จำดิฉันก็ไม่ได้”

เฉลาหน้าซีด ผละจากยายเพียรขึ้นบันไดโดยเร็ว พอโผล่เข้าห้องหล่อนก็ใจหายวาบ นิจนั่งอยู่บนเตียง โยกไปโยกมา หน้าขาวซีดราวกับกระดาษ ตาแดงกล่ำ ริมฝีปากที่กำลังขมุบขมิบอยู่นั้นก็แดงจัดกว่าปกติ เฉลาตรงเข้าประคองเพื่อนให้นอนลงแล้วเอามือคลำศีรษะ รู้สึกว่าร้อนจัดราวกับไฟ หล่อนคลี่ผ้าห่มออกคลุมให้ นิจปล่อยให้หล่อนทำโดยดี ดวงตายังคงลืมโพลง และไม่แสดงว่าจำเฉลาได้ เฉลาสงสารเพื่อนจนน้ำตาไหล นิ่งคิดไม่ทราบว่าจะทำอย่างไรต่อไป แล้วนึกถึง

ยายเพียรขึ้นมาได้จึงโผล่ประตูออกไปดู เห็นแกยังนั่งสะอึกสะอื้นอยู่เช่นเดิม ก็เรียกแกขึ้นไปข้างบน

"ไหนเล่าไปถีบ้าเพียร มันเป็นอย่างไรกันนี่นิจเจ็บมาตั้งแต่เมื่อไหร่ ยาหยูกก็ไม่เห็นมิ ?

"เจ็บตั้งแต่เมื่อไรก็ไม่ทราบ ดิฉันมาถึงเห็นเธอนอนอยู่บนเตียง ดิฉันเข้าไปจับเท้าเธอ เธอหันมามองดูตาเป๋ง แล้วร้องว่า 'โอย ! หนาวจริง เย็นเหลือเกิน' ดิฉันตกใจ ถามเธอว่าเป็นอะไร เธอกลับผลักไหล่ดิฉัน บ่นอยู่คำเดียวแต่ว่า 'หนาว หนาว' ดิฉันตกใจเลยวิ่งลงไปข้างล่างพอดีพบกับคุณ"

"เมื่อข้าเข้ามา เธออยู่คนเดียวหรือ ? ละไมไปไหนเสียล่ะ ?"

"ยังไงก็ไม่ทราบค่ะ ดิฉันมาถึงเห็นเธอนอนอยู่คนเดียว"

เฉลานิ่งตรองอยู่สักครู่หนึ่งจึงพูดว่า

"นี่แน่ะข้าเพียร หยดร้องไห้เสียทีคุณหนูไม่ได้เป็นข้าคลั่งอะไรหรอก เป็นไข้เท่านั้น ข้าไปข้างหลังติกนะ ถามคนใช้ดูว่าละไมอยู่ที่ไหน แล้วบอกให้เขามานี่บอกว่าคุณนิจเรียก แล้วอย่าทำเอะอะไปล่ะ"

นมเพียรไปแล้ว เฉลากลับไปที่เตียง. นิจกำลังพลิกตัวและดิ้นรน คล้ายกับกำลังต่อสู้กับอะไรสิ่งหนึ่ง เฉลาจับหน้าผากหล่อนเบา ๆ แล้วเรียกชื่อด้วยเสียงอันอ่อนโยน นิจมองดูหน้าเฉลานิ่งอยู่ครู่หนึ่ง แล้วไอโดยแรงจนตัวพัดไปมา พอหยุดไอก็พิมพำว่า

"อุ๊ย หนาวจริง !"

เฉลากัดริมฝีปากโดยแรง เพื่อกลั้นน้ำตาค่อย ๆ ลูบศีรษะและร่างกายของคนไข้ และพูดปลอบโยนด้วยคำอ่อนหวาน ความสัมผัสอันนิ่มนวล และเสียงอันเต็มไปด้วยความปราณีทำให้คนไข้สงบกะสับกะส่ายลงบ้าง นิจถอนใจแรงแล้วหลับตาลง

นมเพียรกลับมาพร้อมด้วยละไม นางคนใช้ทำท่าตื่น ๆ เฉลายกมือขึ้นเครื่องหมายให้เงียบ แล้วพาคนทั้งสองไปนั่งที่ชั้นได.

"ละไม" เฉลาตั้งปัญหา "คุณของแกเป็นอย่างนี้มาแต่เมื่อไร ?"

"พึ่งเป็นวันนี้เองเจ้าค่ะ"

"เมื่อวานนี้ไม่เป็นอะไรเลยหรือ ?"

"เป็นเหมือนกันเจ้าค่ะ เมื่อวานนี้ตอนเช้าเธอบ่นว่าปวดศีรษะและเจ็บที่หน้าอก เธอให้ดิฉันไปเรียนคุณหญิงว่าเธอไม่รับประทานอาหาร เพราะเธอไม่สบาย ดิฉันนำน้ำชาฝรั่งมาให้เธอถ้วยหนึ่ง เธอรับประทานเข้าไป

อีกเดี๋ยว แล้วก็บอกว่ารับประทานไม่เข้า ตอนกลางวันก็ไม่ไปรับประทานอาหาร ตอนเย็นก็เหมือนกัน คุณหญิงสั่งให้ดิฉันนำอาหารขึ้นมาให้นั้น ดิฉันเอาเข้าสวยกับแกงส้มมา เธอกลับไล่ให้เอาลงไปเสีย เธอนอนคลุมผ้าอยู่นิ่ง ๆ ทั้งวัน ครั้นเช้าวันนี้ดิฉันขึ้นมา เห็นเธอกำลังเพ้ออยู่”

“แล้วแกไปบอกใครหรือเปล่า ?”

“บอกเจ้าค่ะ บอกแม่ผัน แม่ครัว กับนายแปลก”

“ดี !” เฉลาประชด “ไปบอกทำไมยายคนครัว ทำไมถึงไม่เรียนคุณหญิง ?”

ละไมอึกอักอยู่ครู่หนึ่ง

“ดิฉัน....ดิฉัน....ง่า....กลัวท่านเจ้าค่ะ”

“กลัวทำไม แกทำอะไรผิดหรือถึงจะต้องกลัว กะอีจะเรียนว่านายของตัวเจ็บก็ต้องกลัวด้วยหรือ ?”

“เพราะเมื่อดิฉันไปเรียนท่านว่า คุณไม่สบายเมื่อตอนเช้าวานนี้ ใคร ๆ ก็อยู่ที่นั่นเจ้าคุณก็อยู่ คุณหลวงก็อยู่ คุณรัศมีก็อยู่ด้วย คุณหญิงท่านกลับว่า ‘สมน้ำหน้าขึ้นรถเที่ยวตามหึงผัวจนเจ็บ’ ดิฉันอายแทนคุณเจ้าค่ะ และวันนี้คุณหญิงก็มีแขกทั้งวัน.”

เฉลารู้สึกตัวร้อนซ่าด้วยความโกรธความโหดร้าย ชะนิดนี้แรงมาก — แรงมากจนเกือบเหลือเชื่อ เพราะฉะนั้นหล่อนจึงซักต่อไปโดยหวังว่าจะได้ฟังเสียงที่ดีกว่านั้น

“แกว่า เวลาที่แกไป เรียนคุณหญิงคุณหลวงอยู่ด้วยไม่ใช่หรือ ท่านไม่ได้ถามแกหรือว่าคุณนิจมีอาการเย็นอย่างไร ?”

“คุณหลวงหรือเจ้าคะ—ไม่ได้ถามเจ้าค่ะ”

“มาเยี่ยมหรือเปล่า ?”

“ยังไงก็ไม่ทราบ เวลาดิฉันอยู่ไม่เห็นมา”

เฉลาหัวเราะอย่างขมขื่น มองดูนาฬิกาที่ข้อมือ แล้วทำความตกลงใจในขณะนั้นเอง หล่อนหันไปมองดูนิจ เห็นยังคงนอนนิ่งไม่กะดุกกะดิก

“ละไม แกอย่าไปจากห้องนี้ ต้องเฝ้าคุณของแกอยู่ที่นี่ คุณของแกเจ็บมากรู้ไหม ? คอยระวังอย่าให้ออกจากห้อง และให้ห่มผ้าไว้เสมอ ประเดี๋ยวฉันจะกลับมา ย้ำเพียรไปด้วยกัน ฉันจะพาไปส่งบ้าน”

◎ ◎ ◎

บทที่ ๑๒

พระยาวิชัย ฯ กลับจากกระทรวง อาบน้ำแล้วก็เข้าห้องรับแขก สีซอ สีไปยังไม่ทันถึง

ครึ่ง เพลง คนใช้ เข้ามาแจ้ง ว่า เจ้าคุณสุรแสน ฯ มา

"ไปเรียน คุณหญิง ไป๋" เจ้าคุณ สั่งโดยที่ไม่อยากจะวางซอ แต่ขณะที่หันไปพูดกับคนใช้นั้นเอง จึงเห็นว่า เจ้าคุณสุรแสน ฯ ยืนอยู่ในห้องนั้นแล้ว

ท่านนายพลผู้เฒ่า มีสีหน้าอันยิ่งตึง กัมศิรษะลงคำนับเจ้าของบ้านอย่างมีพิธีรีตอง แล้วเอ่ยขึ้น

"ผมจะมารับ นิจ ไปบ้าน"

พระยาวิชัย ฯ ยิ้มแล้วถามว่า

"มีงานอะไรกันหรือขอรับ ?"

เจ้าคุณสุรแสน ฯ ยิ้มอย่างแค้น

"มิได้แต่ลูกของผมมันเจ็บมาก"

"อ้อ ยังงั้นหรือครับ ?" เย็นคำตอบอย่างซื่อเท่ากับกวนโทโษ "โปรดพาผมไปห้องนั่งเด็กเคราะห์ร้ายนั่นที."

เจ้าคุณวิชัย ฯ ขมิบมัน พา แขก ของ ท่าน ออกจากห้องรับแขกขึ้นบันไดไปยังห้องบุตรชาย เจอะประตู ขัดกลอนเข้า ถนัดใจ ท่านทำท่าเย็น ๆ หัวเราะแหะ ๆ บอกว่า ขึ้นผิดทาง เสียแล้ว ย้อนกลับลงมาข้างล่าง เข้าห้องรับแขก ทะลุออกข้างหลังจึงพา เจ้าคุณสุรแสน ฯ ไปถึงห้องลูกสะใภ้ได้

เค้าหน้าของบิดา เมื่อเห็นบุตรสุดสวาทนอนอยู่บนเตียง มีคนใช้หน้าเซ่อนั่งเฝ้าอยู่คนเดียวนั้น เหลือวิสัยที่จะบรรยายให้ถูกต้องได้ ท่านค่อย ๆ เดินหย่องด้วยผีเท้าอันเบา จนไม่น่าเชื่อว่าชายร่างผึ่งผายและขึงขังนั้นจะทำได้ เข้าไปถึงหน้าเตียง มือยาวใหญ่และลำสันแตะหน้าผากของคนเจ็บแล้วก้มลงจุมพิต กิริยาอันเต็มไปด้วย ความรักของท่านผู้มีรูปร่างใหญ่โตนี้น่าดูยิ่งนัก ครั้นแล้วประตุจประสาทของ นิจ ได้ถูกปลุกให้ตื่นขึ้นเพราะการจุมพิตอันร้อนผ่าว นิจลืมตาอันแดงก่ำขึ้น ริมผีปากเผยอแล้วกลับหุบลงพร้อมกับถอนใจยาว

เจ้าคุณสุรแสน ฯ ช้อน ร่าง ของ อิดา ขึ้นแล้วโดยไม่ปริปากว่ากระไร ท่านอุ้มร่างอันเบาของ หล่อน ผ่าน เจ้าของบ้าน ลงบันได โดยง่าย ผ้าห่มหนาและใหญ่เตรียมมาในรถ เฉลา ก็มาด้วย เจ้าคุณ ห้ามภริยาไว้เด็ดขาดไม่ยอมให้มาเพราะ กลัวจะมา แสดง อาการ ใจเสาะ ขึ้นในบ้านของผู้ ที่ท่านถือว่าเป็นศัตรูแต่นั้นไป.

วันนั้น หลวงจนสาร ฯ กลับมาถึงบ้าน พอขึ้นถึกได้ ยินเสียง มารดา เทศน์บิดา เสียงขรมเขาไม่เอาใจใส่เพราะเคยชิน การที่ เจ้าคุณจะถูกเอ็ดนั้นง่ายเสียยิ่งกว่าเด็กหกล้ม เพียงแต่ทำถ้วยแก้วแตกใบเดียวก็ถูกเอ็ดได้ เพราะ

ฉะนั้น บุตรชายจึงอาบน้ำและแต่งตัวตามสบาย จนเสร็จ เตรียมพร้อมที่จะออกจากบ้านไปหาคู่รัก เขารู้สึกไม่พอใจเล็กน้อย เมื่อคนใช้มาบอกว่า 'คุณหญิงให้หา'

"นั่นแน่ะ พ่อตัวดี" คุณหญิงเบี่ยงฉากในวินาทีแรกที่บุตรชายเดินเข้ามาหา "มัวไปไหนเสีย พ่อตา เขามาพาเมียไปแล้ว"

"ผมกลับจากกระทรวงก็มานี่" บุตรชายตอบเสียงแข็ง "พ่อเขามารับลูกของเขาก็ไม่เห็นเกี่ยวข้องกับผมนี่"

"ฉันกลัวมันจะเกี่ยวน่ะซี ถึงได้บอกประเดี๋ยว จะต้องขึ้นโรงขึ้นศาล เสียชื่อกันไปหมด"

"เอ๊ะ ! มันมีเรื่องอะไร ถึงจะต้องขึ้นโรงขึ้นศาล ผมไม่เคยไปฉ้อโกงใครสักที"

"ถูกละ แต่พ่อตาของแกน่ะไม่ใช่เล่น ถ้าเขาฟ้องร้องขึ้นจะว่าอย่างไร ?"

"อะไรกันครับคุณแม่ พูดกันมาเย็นนานยังไม่รู้เรื่อง ผมไปทำอะไรผิดเข้าคุณสุรแสน ฯ ถึงจะไปฟ้อง ?"

"ถึงไม่ได้ทำก็เถอะ แต่ผู้หญิงน่ะเขาเย็นเมียของเข้า เดี๋ยวนี้เขาว่าลูกสาวเขาเจ็บหนัก คงจะหาว่าเราไม่ช่วยดูช่วยแล เขามารับลูกของเขาไปแล้ว อ้ายมีเมียผู้ดีละมันเย็นอย่างนี้ ละนา พ่อแม่ถนอมทูนหัวทูนเกล้า เย็นอะไรนิดหน่อยก็จะตายขึ้นมาทีเดียว ถ้าเย็นนังรัศมีบ้านนี้แต่งตัวไปเที่ยวได้สบาย"

บุตรชายมองดูนาฬิกาที่ข้อมือ แล้วเอาหมวกที่ถืออยู่สวมศีรษะ

"ผมไม่เห็นว่า คุณแม่จะต้องร้อนใจอะไร เมื่อคุณแม่รู้อยู่แก่ใจว่าเด็กนั่นไม่เย็นอะไรมาก เขาอยากเอะอะกันไปเองก็ตามใจเขาปะไร ดีเสียอีก เราจะได้ไม่ต้องเย็นห่วง"

พูดแล้วก็ออกจากห้องไป

กลางคืนเขากลับจากเที่ยวแล้วก็นอนหลับเย็นปกติสุข และฝันดีตลอดคืน ฝันถึงดวงหน้าอันเกลี้ยงดวงตาอันคมและเต็มไปด้วยเสน่ห์ ฝันถึงจริตอันยั่วยวนของผู้หญิงที่เขารัก ปรารถนาจะได้ชื่อว่าเย็นสามี ต่อรุ่งเช้าเมื่อตอนจะแต่งตัวไปทำงาน เขาเห็นดอกกุหลาบในแจกันที่บนโต๊ะหนังสือเหี่ยวแห้ง กลีบร่วงอยู่เกลื่อนกลาด และเสื้อชั้นนอกที่จะใส่ก็มีกะเป๋าอันติดกรังอยู่กับตัวเสื้อ ทั้งของใช้ที่อยู่ในกะเป๋าส่วนล่างก็ไม่ครบสิ่ง เขาจึงหวนนึกถึงภริยาผู้เคยทำหน้าที่นี้อย่างเรียบร้อย และออกสงสัยว่า อาการของหล่อนจะเย็นอย่างไร ตอนกลางวันระหว่างที่เขาทำงาน ได้รับโทรศัพท์เข้าคุณสุรแสน ฯ สั่งว่า เลิกงานแล้ว

ให้แวะไปหาท่านที่บ้าน เขาออกรู้สึกหงุดหงิดใจและหวั่น ๆ เกรงว่าจะได้รับความไม่พอใจจากบ้านนั้น อย่างไรก็ดี เขาคงทำตามคำสั่ง พอออกจากที่ทำงานก็ตรงไปถนนเพลินจิตต์

เจ้าคุณพ่อตา กำลังคอยเขาอยู่ในห้องรับแขก พอเขาโผล่เข้าไป ยังไม่ทันทำความเคารพ ท่านส่งกระดาษขาวให้เขาแผ่นหนึ่ง พร้อมกับพูดเรียบ ๆ ว่า

"เอ้า! เซ็นชื่อเสีย แล้ว อโหสิเวร อโหสิกรรม กันที"

หลวงธนสาร ฯ รับกระดาษจากมือท่านมาถือไว้ มองดูหน้าอันเคร่งเคียดของท่านนิดหนึ่ง แล้วจึงมองดูตัวหนังสือ พออ่านได้ความว่าหนังสือนั้น เป็นหนังสือที่ถ้าเขาเซ็นชื่อลงไปแล้ว จะทำให้เขาขาดจากเป็นสามีของ นิจ ตามกฎหมาย หลวงธนสาร ฯ รู้สึกว่าโทษะวิ่งขึ้นสู่สมอง เตรียมพร้อมที่จะหลุดออกจากปากเป็นคำสบถสาบาน อย่างแรง แต่บุรุษร่างสูงที่ยืนอยู่ตรงหน้า เป็นผู้มีอาวุโสกว่าเขา ด้วยวัย ด้วยเกียรติยศ และด้วยเกียรติคุณ เขาคงพูดแต่เพียงว่า

"ผมต้องขอคำอธิบายก่อนที่จะเซ็นนามลงในหนังสือนี้"

น้ำเสียงเต็มไปด้วยความถือดี ทำให้ดวงหน้าของเจ้าคุณสุรแสน ฯ แดงก่ำขึ้น ท่านนิ่งอึดอยู่นานและเจริญพระพุทธคุณในใจเพื่อดับโทษะอันวิ่งพล่านอยู่ในสมอง ข่มสติให้เย็นปกติแล้วพูดว่า

"คำอธิบาย มีสั้นนิดเดียว ถ้าคุณเย็นอิสสระเสีย ลูกของฉันมันจะได้ ไม่ต้องถูกแช่งชัก หักกะดูกอีก"

"ใต้เท้า หมายความว่า กระไร ครับ?" เสียงของเขากะด้าง เขาจ้องตา เจ้าคุณ เขม็งโทษะซึ่งยังคับไว้ ไม่ได้สนิท เมื่อสักครู่นี้พองตัวเต็มที่ และดันรนอย่างแรง เจ้าคุณสุรแสน ฯ หัวเราะดังลั่นออกมา และพูดเกือบเย็นเสียงตะโกน

"หมายความว่า กระไร! คุณถามว่าอย่างนั้นหรือ? — ชะ ๆ ยังมาติโวหารถามจะหมายความว่าอย่างไร นอกจาก อินิจ เย็นไข้หนัก ปอดมันบวม อาจจะตายวันนี้พรุ่งนี้ก็ได้ ฉันเย็นพ่อของมัน อยากให้มันตายโดยสะดวก ตายโดยไม่ต้องมีใครแช่งชักหักกะดูก เหอ! เหอ! ใครจะรู้ว่าบ้านนี้มันตายแล้วหรือยัง"

หลวงธนสาร ฯ ถอยหลังไปก้าวหนึ่ง สะดุ้งแรงเหมือนคนตื่นจากฝัน ตาย! คำนี้ก้องอยู่ในหู มันวิ่งไปกะทบแก้วหูซ้าย แล้วกะท้อน

กลัยมากะแทกแก้วหูขวา ตาย! นิจน่ะหรือ ซิดยิ่งไปกว่าหน้าของเจ้าคุณจะตาย! เด็กหญิงอันมีท่าทางประเปรียว มี แต่หล่อนเย็นอะไร เย็นอะไรถึงจะแก้มเย็นพวง มีแววตาใสแจ๋วแหวว ซึ่งบาง ตาย?" เขาพูดอย่างโหยหวล

คราวถูกซ่อนเสียด้วยม่าน หรือเส้นละเอียดคือขนตา ตาย! คำนี้น่ากลัวจริง มันยอกว่าเขาจะไม่ได้พบได้เห็นหล่อนอีก จะไม่ได้ยินเสียงร้องเพลงหงิง ๆ ในเวลาเช้า หล่อนจะหลุดลอยจากเขาไปชั่วกัปป์ชั่วกัลป์ ตายคือนอนนิ่ง ตัวแข็งซื่อดังท่อนไม้ มือน้อย ๆ ที่เคยจัดดอกไม้ในห้องเขา จะเขียวซีดวางนิ่งอยู่บนเตียง ตรงกับปากขันสำหรับรองน้ำอบที่ญาติมิตรจะนำมารด หลวงธนสาร ฯ ทิ้งตัวลงบนเก้าอี้ ยกมือขึ้นปิดหน้า คำว่า ตายทำให้เขาตื่นจากฝัน ตื่นจากความงวยงงที่ได้รับมาตลอดเวลา ๖-๗ เดือนนี้ โธ่! นิจคือภริยาของเขาแท้ ๆ ใครจะมีสิทธิพรากหล่อนไปจากเขา? ไม่มี! ไม่มีใครมีสิทธิ แม้แต่ความตาย เขากำมือแน่นกดกับหน้าผาก และนิ่งอยู่เช่นนั้นเย็นนานจน เจ้าคุณ พูดขึ้นอีก

"คำอธิบายก็ได้แล้ว ความหมายก็แปลแล้ว ยังอยู่แต่คุณจะต้องเซ็นชื่อลงในหนังสือหย่านั้น แล้วก็เชิญออกจากบ้านไปเย็นสุขสบาย"

หลวงธนสาร ฯ เงยหน้าขึ้น หน้านั้นขาวเหมือนกระดาษ ตาแดงก่ำ ริมฝีปากสั่นระริก ๆ ดูน่ากลัวยิ่งกว่าหน้าของเจ้าคุณ เต็มไปด้วยความเจ็บใจ ท่านพูดว่า

"หล่อนไม่เย็นอะไร นอกจากขื้นรถตามหึงผัวจนตัวเจ็บ สมน้ำหน้า ตอนกลางคืนตามหึงผัว รุ่งเช้าไข้เลยกิน! ฮะ ๆ ตามหึงผัว ผัวฉุดขึ้นรถกลับบ้าน ผ้าห่มสักผืนก็ไม่มีติดตัว จับไข้อยู่ทั้งวัน ไม่มีหมาจะมาแล!"

"ผัวฉุดขึ้นรถกลับบ้าน! ผ้าห่มสักผืนไม่มีติดตัว! เอาอีกแล้ว สองคำนี้ทำให้หลวงธนสาร ฯ ตัวชา หวนนึกถึงเสียงภริยาที่รำพรรณว่า 'โอย! หนาวจริง เย็นเหลือเกิน' นึกขึ้นมาแล้วขนลุก ถ้าหล่อนตายไปก็ไม่มีอื่น นอกจากเพราะความทารุณของเขานั่นเอง ในยามโกรธเขาลืมนึกว่าหล่อนเย็นหวัดอยู่ และความชื้นเย็นเย็นอันตรายแก่คนเย็นหวัดอย่างยิ่ง เสียงหนึ่งกะซิบอย่างโหดร้ายว่า 'เจ้าฆ่าหล่อน เจ้าฆ่าหล่อน' หลวงธนสาร ฯ ผลุดลุกขึ้นจากที่นั่ง ดวงตาเหลือกลาน เหลียวไปมารอบตัวแล้วร้องว่า

"นิจ! นิจ! โธ่! ฉันไม่ได้แกล้ง! ไม่

ได้ตั้งใจเลย! ฉันรักเธอเสมอ! เธออยู่ที่ไหน อยู่ที่ไหน?" ก้าวเท้าเซไปเซมาหลายก้าว ในที่สุดเซกลับนั่งลงดังเดิม

เจ้าคุณสรแสน ฯ ออกตกใจที่เห็นอาการของชายหนุ่มเย็นดังนั้น แต่ความจำที่ว่าลูกสาวจะตายไปเพราะชายผู้นี้ ทำให้หัวใจของท่านบิกบิน แทนที่จะสงสาร ท่านกลับหัวเราะพูดว่า

"คุณจะไปถามถึงมันทำไม อีเด็กเข้ากรรม? มันเย็นก้างขวางคอคุณไม่ใช่หรือ ตายเสียก็รู้แล้วรู้รอดไป เมื่อมันเจ็บอยู่ในมือคุณ ๆ ไม่ใยดีกับมันเลย แม้จะถามข่าวสักคำก็ไม่มี คุณแต่งงานกับมันแล้วกลับบ่นหัวใจไม่ปราณี คุณนึกว่าฉันไม่รู้เท่าคุณหรือ? มา! เซ็นชื่อลงในกระดาษนั่น ชื่อตัวเดียว ไม่ยากลำบากอะไรเลยนี่นา เซ็นแล้วจะได้เชิญคุณออกจากบ้าน ขออย่าให้เวรกรรมพาฉันไปพบกับคุณอีกเลยตลอดชาตินี้"

คำพูดของพ่อตาเสียดแทงหัวใจเขาให้เจ็บแสบ ราวกับถูกเหล็กร้อนนาบ แต่มันทำให้เขามีสติดีขึ้น พอท่านหยุด เขาก็พูดอย่างอ่อนน้อมว่า

"โปรดให้เวลาผมตริกตรองดูบ้าง"

"อ๋าย! จะต้องตริกตรองอะไรอีก เวลา ๖ เดือนยังตรองไม่พอหรือ? ขอเสียทีเถอะ อย่าพูดเถลไถลไปหน่อยเลย ทำตัวให้เย็นนักเลงซีน่า" ท่านหยุดชะงักนิดหนึ่ง แล้วกัดฟันแน่นด้วยความแค้น "โธ่นิจของพ่อเอ๋ย พ่อฆ่าเจ้าเองแท้ ๆ พ่อมิตาเสียเปล่าไม่มีแวว ไม่เห็นว่าตัวยกลูกให้กับคนจัญไร พังหน่อยเถอะคุณยะ พังแล้วเอาผ้าเท้าตรองดูว่าถ้าเผื่อเย็นอกคุณบ้าง จะเย็นอย่างไร ฉันมีลูกคนเดียว ถนอมเลี้ยงมาแต่เล็กแต่น้อย คำนึกมิได้ว่าให้เจ็บใจ ครั้นเพื่อนคนหนึ่งมาขอให้กับลูกชาย ฉันรู้ดีว่าเขาขอเพื่อเหตุอย่างหนึ่ง—เพื่อเงินของฉัน" หลวงอนสาร ฯ สะดุ้ง "ย่ะ คุณเห็นจะไม่รู้ซิว่าฉันรู้เรื่องของคุณดี หรือที่ถูกเรื่องของพ่อแม่คุณ ฉันรู้ว่าเมื่อคราวเข้าแพง โรงสีของคุณขาดทุนย่อยยับ จนเกือบจะตั้งอยู่ไม่ได้ ต่อมาอีกสักหน่อยเข้าลดราคาลงเล็กน้อย คุณขัดแข้งกว้านเข้าอีกหวังจะแก้ตัว แต่เงินของคุณไม่มี คุณกู้เงินแบงก์เอาเครดิตของโรงสีเป็นประกัน เข้ากลับลดราคาลงจนเกินคาด คุณยิ่งเข้าเนื้อเข้าแบงก์ชักยื่นมือออก คุณกำลังขวัญหาย ไม่เห็นทางไหนดีกว่าจะแต่งงานกับผู้หญิงที่พ่อแม่มั่งมี เพื่อเอาเครดิตของพ่อตาเป็นประกัน คุณมาขอลูกสาวฉัน ทั้ง ๆ รู้อยู่ว่าขอเพื่อเหตุ

ฉันก็ข้าพอที่จะทำใจป้ายกลูกสาวให้ เพราะเคยรัก พระยาวิชัย ฯ อยู่ตั้งแต่ทำงานร่วมกันอีกประการหนึ่ง ฉันนึกว่าคุณจะรักลูกสาวฉันได้เมื่อมันเย็นเมียคุณแล้ว ไม่รู้ตัวว่าได้ยกลูกสาวให้กับอ้ายคนไม่มีหัวใจ”

ท่านหยุดพูด เดินไปที่โต๊ะกลางห้อง รินน้ำชาใส่ถ้วยแล้วยกขึ้นดื่ม หลวงธนสาร ฯ นั่งนิ่งไม่เงยหน้า ทั้งเจ็บ ทั้งอาย ทั้งเสียใจประดังแน่นกันอยู่ในอก เจ้าคุณกลับมาที่เดิมแล้วพูดต่อไป

“เรื่องยังมีอีก เมื่อวันแต่งงานนั่นเอง พอเรือจะออกจากท่า ฉันเห็นคุณยืนพะนอหญิงคนหนึ่งอยู่ ได้ยินด้วยว่าคุณพูดอะไรกัน แต่ฉันไม่ได้เล่าให้ใครฟัง เพราะเชื่อเอาเองว่าเมื่อผัวเดินทางไปกับเมียมันก็ต้องเย็นผัวเย็นเมียแล้วความรักก็จะทำให้คุณนึกถึงหน้าที่ของสามิได้ ฉันไม่นึกว่าคุณเลี้ยงลูกฉันเลวยิ่งกว่าเลี้ยงแมว ไม่รู้เพราะนิจอมพะนำไว้คนเดียวไม่เคยปริปากพูดถึง คิดแต่คอยออกรับแทนผัวซะ ๆ พ่อข้าแล้วลูกก็ยังพลอยข้าไปด้วยอีก ข้าจนตัวจะต้องตายคนเดียว เหมือนหมากลางถนน หากว่ามีเพื่อนดี ยายเฉลา อุตส่าห์ตะลีตะลานมาบอก เล่าเรื่องที่นิจขยายให้ฟังถึงได้รู้”

เมื่อได้พูดมามากถึงเพียงนี้แล้ว เจ้าคุณรู้สึกว่าหายใจสะดวกขึ้น โทษะก็เหือดหายไป คงเหลือแต่ความรัก และความเสียดายลูกสาวกับความเจ็บใจตัวเอง พ่อตาและลูกเขยต่างนิ่งเงียบ เจ้าคุณเดินกลับไปกลับมาเหมือนเสืออยู่ในกรง สักครู่ท่านฉวยกระดาษที่วางอยู่บนเก้าอี้เดินเข้ามาหาหลวงธนสาร ฯ

“ได้โปรดเถอะขอรับ” ชายหนุ่มเอ่ยขึ้นโดยเร็ว น้ำเสียงเต็มไปด้วยความวิงวอน “ใต้เท้าจะเฆี่ยนตีด่าว่าอย่างไรก็แล้วแต่ ผมยอมรับว่าผมผิด ขอแต่โปรดกรุณาให้ผมได้พบคุณนิจสักหน่อยก่อน แล้วผมจะเซ็นชื่อให้ตามบัญชา”

“คุณจะพบไม่ได้ เพราะหมอห้ามเยี่ยมเด็ดขาด เมื่อไม่ยอมเซ็นชื่อก็เชิญกลับได้ รถน้ำเวลาใดจะให้คนไปบอก”

“ใต้เท้า!” หลวงธนสาร ฯ ร้องเสียงกังวานเต็มไปด้วยความเจ็บปวด “โปรดอย่าเพ่อพูดถึงเรื่องนั้น คุณนิจยังไม่ตาย เธอจะไม่ตายเย็นอันขาด ผม...”

“นั่นประตู!” เจ้าคุณสั่ง

บุตรเขยยังมีสติพอที่จะทำความเคารพท่านก่อนออกประตูไป

◎ ◎ ◎

บทที่ ๑๓

อาการของนิจเพียบหนัก ชีวิตอยู่ในระหว่างความเป็นความตายถึง ๓ วัน นับตั้งแต่มาอยู่ที่บ้านบิดา ครั้นแล้วเช้าวันหนึ่ง อากาศแจ่มใสบริสุทธิ์ ท้องฟ้าปลอดโปร่งงดงาม หมอที่รักษาหล่อนได้พบอาการดี อันเป็นทางหวังว่านิจจะรอดพ้นจากอันตราย ในตอนบ่ายวันนั้นเอง หมอให้คำขาดว่านิจจะไม่ตาย และจะหายเป็นปกติในไม่ช้า ความปลาบปลื้มในบางคราวย่อมลึกซึ้งเกินขีดที่จะบรรยายออกมาเป็นคำพูดหรือเป็นตัวหนังสือได้ เพราะฉะนั้น จะยกให้เป็นหน้าที่ของผู้อ่านชั่งน้ำหนักเอาเอง ตามความรู้สึกของท่านว่า เจ้าคุณสุรแสน ฯ และคุณหญิง จะปลาบปลื้มเพียงไหน เมื่อท่านทราบแน่ว่าธิดาที่รักของท่านจะมีชีวิตได้อยู่กับท่านต่อไปอีก ความรักชะนิดใดเล่าจะเปรียบได้กับความรักของบิดามารดาที่มีต่อบุตร สุขุมละเอียดอ่อน บริสุทธิ์แท้ ปราศจากความเห็นแก่ตัว ปราศจากความเบียดเบียน ปราศจากความหวังได้ เป็นความรักที่บริสุทธิ์ไม่มียาปแม้เล็กน้อยเจืออยู่ และมีค่าสูงลิบลับไม่มีอะไรเทียบเทียม

ส่วนความรักระหว่างสามีภริยาหรือคู่รักจริงอยู่ย่อมรุนแรงโลดโผนและดูดดื่ม แต่หาใสสะอาดเหมือนความรักของบิดามารดาที่มีต่อบุตรไม่ ดังจะเห็นได้จากความรู้สึกของชายหนุ่มในเรื่องนี้

คุณเฉลาเดิรเล่นอยู่ที่สนามกับพี่ชายหล่อนอาบน้ำแต่งตัวเสร็จมาใหม่ ๆ มีดวงหน้าอันนวลละออ ผมทรงชิงเกิลของหล่อนหวีไว้โดยเรียบ หล่อนนุ่งซิ่นสีเขียวแก่และสวมเสื้อขาว ผิวเนื้อสองสีค่อนข้างขาวนั้น ดูเย็นน้ำเย็นนวล กำลังที่คุยกับพี่ชายเพลินอยู่ เห็นชายคนหนึ่งเดิรเซ็อง ๆ มาจากประตูใหญ่

“คุณหลวงธนสาร ฯ!” คุณฉลาดร้องทักและยกมือขึ้นไหว้อย่างเรียบร้อย เฉลามิได้ทำดังนั้น ความมีอายุอยู่ในเขตต์ของสาวใหญ่และมีบิดาเป็นเจ้าพระยาทำให้หล่อนไหว้คนไม่ง่ายนัก รวมทั้งความเกลียดชังสามีอันโหดร้ายของเพื่อนทำให้หล่อนมีสีหน้าเผ่อนไปและได้ยืนตัวตรงจ้องดูเขาตั้งแต่ศีรษะตลอดเท้า

“ท่านจะนำข่าวภริยามาแจกละกะมัง? พวกเราทราบกันหมดแล้ว เฉลาพึ่งกลับจากบ้านโน้นได้สักครึ่งชั่วโมงเท่านั้นเอง”

ดวงหน้าอันเหี่ยวแห้งและร่วงโรยจนผิดตาของหลวงธนสาร ฯ ทำให้เฉลาใจอ่อนลงบ้างเล็กน้อย แต่ความหมั่นไส้ไม่อาจหายได้ง่าย ๆ เฉลาเห็นว่าสามีผู้โฉดเขลานี้ควรจะถูกกะทบ

กะแทกให้ช้ำใจเสียบ้าง คิดแล้วหล่อนยิ้ม จากเรา”

พลางถามช้า ๆ ว่า

“ อดนอนพยาบาลใครมาหรือคะ ดูหน้าตาซีดเซียวไปมาก ”

ชายหนุ่มก้มหน้า หมุนหมวกที่อยู่ในมือเป็นการแก้เก้อ

“ผมมีธุระอยากพูดกับคุณเฉลาสักหน่อย” เขาพูดเมื่อนึกอึดอัดอยู่แล้วเป็นครู่ใหญ่

“อ้าว! ยังงั้นผมก็ต้องไปเสียก่อนถูกไหมครับ?” ฉลาดพูดอย่างเด็กดื้อ “เชิญเถอะ ไปนั่งที่เก้าอี้นั่นแน่ะ ไม่มีใครมารบกวนละ” โดยไม่รอฟังคำตอบ ฉลาดก้มศีรษะเล็กน้อยแล้วเดินห่างไป

เฉลาไม่ยอมไปนั่งที่เก้าอี้ตามที่พี่ชายบอก คงยืนอยู่ที่เดิม ถามผู้เย็นแขกด้วยเสียงอันชาเย็นว่า

“มีธุระอะไรเกี่ยวข้องกับดิฉันหรือ?”

หลวงธนสารฯ พยายามรวบรวมความกล้าเต็มกำลัง

“มิได้ ธุระของผมเอง ผมมาขอความช่วยเหลือจากคุณ” เขาตอบ

เฉลายืนนิ่ง ยิ้มอย่างหมั่นไส้ปรากฏอยู่ที่ริมฝีปาก และรำพึงว่า

“เขามีสิทธิอะไรที่จะมาขอความช่วยเหลือ

อาการนิ่งของหล่อน ทำให้ชายหนุ่มพูดไม่ออกไปด้วย เฉลาเอ่ยขึ้นว่า

“ย่ำค่ำดิฉันมีหน้าที่ต้องดูแลให้คุณพ่อรับประทานเข้านี่ ๕ โมงกว่าแล้ว พูดอะไรก็พูดเสีย”

“เรื่องคุณนิจ ผมยังไม่ได้เห็นเธอเลยตั้งแต่เจ็บหนัก”

“คุณหลวงควรจะได้เห็นเธอแล้ว ก่อนใครๆ หมด”

“แต่ ——— ผมไม่ทราย ——— ไม่ทรายว่าเธอเจ็บ”

“นั่นแสดงว่าคุณหลวงเป็นสามีชะนิดที่จะหาอีกไม่ได้ในโลกนี้”

“ผมยอมรับ” เขาพูดอ่อย ๆ “เดี๋ยวนี้ผมทรายแล้วว่าเธอเจ็บมาก อาการเพียบ ผมได้พบกับหมอทุกวัน ทรายว่ายังไม่มีหวัง ผมอยากเห็นเธอเหลือเกิน ขอให้ได้เห็นสักครั้งเดียวเท่านั้น แล้วใครจะให้ผมทำอะไร ผมยอมทั้งสิ้น ผมจะเซ็นหนังสือหย่าให้ตามที่เจ้าคุณสุรแสนฯ บังคับ แต่ขอให้ผมได้เห็นหน้าภริยาของผมอีกครั้งเดียว ครั้งเดียวเท่านั้นบางทีจะต้องเป็นครั้งสุดท้าย” เขากัดริมฝีปากแน่น เบือนหน้าไปทางอื่น

เพศชาย เป็นเพศที่ได้ชื่อว่า แข็งแรง และหนักแน่นยิ่งกิน น้อยนักน้อยหนาที่ใครจะได้เห็นน้ำตาของเขาสักหยดหนึ่ง คราวนี้เฉลาเผอิญมีโชคได้เห็น ใจของเธออ่อนลงทันทียิ่งกว่านั้น น้ำตาพาลจะไหลตามออกมาด้วย

"วันนี้คุณหลวงได้พบหมอแล้วหรือยังคะ?" เฉลาถามขึ้นเมื่อได้เงียบกันไปแล้วสักครู่ใหญ่

"ผมได้โทรศัพท์ไปที่บ้านเขา เมื่อตอนกลางวันหนหนึ่ง แต่เขาไม่อยู่เสียแล้ว"

"ดิฉันพบเขาเมื่อตะกี้นี้เอง และทราบว่าอาการของนิจดีขึ้นมาก ปรอทลดลงแล้ว หมอเข้าใจว่าหมดอันตราย เว้นแต่จะมีโรคอื่นมาแทรก"

ดวงหน้าของชายหนุ่มแจ่มใสขึ้นทันที ยิ้มมือของตนเองด้วยความตื่นเต้น แต่ครั้นแล้วก็ยิ้มเศร้า ๆ พึมพำว่า

"ผมคงไม่มีโอกาสได้พบเธออีก คำพูดของเจ้าคุณสุรแสน ฯ เมื่อไล่ผมออกจากบ้านนั้นแสดงอยู่โต้ง ๆ ว่าผมไม่มีสิทธิที่จะเหยียบเข้าไปอีกเลย"

เฉลามองดูคู่สนทนาอยู่เงียบ ๆ ขณะนั้นความคิดเดิมที่คิดไว้ว่า เย็นการสมควรที่จะให้นิจหย่าขาดจากสามีนั้นเริ่มเขวเสียแล้ว ความยึดถือข้อที่ว่าสามีภริยาควรต้องเย็นสามีภริยาอยู่เสมอ กลับมาสู่สมองใหม่ พอดีหลวงธนสาร ฯ พูดขึ้น

"ผมมาหาคุณวันนี้ เพื่อจะวิงวอนให้คุณช่วยจัดการ ให้ผมได้พบกับคุณนิจอีกสักครั้ง ถ้าเธอจะตายไป ขอให้ผมได้ขอสมาโทษเธอก่อน แต่ถ้ามีหวังว่าจะหาย ผมก็จะอดใจรอไปจนกว่าเธอจะมีกำลังพอที่จะทนดูหน้าผมได้ ผมเข้าใจดีว่า เธอจะต้องโกรธผมเพียงไร แต่ผมรู้ดีว่า หัวใจของเธอนั้นบริสุทธิ์และอ่อนโยนตลอดเวลาที่เธออยู่กับผม ผมเห็นคุณความดีข้อนี้ของเธอเสมอ แต่หากผมเป็นคนบ้า—บ้าเสียจนเกือบเป็นสัตว์ บ้าเพราะความหลงผู้หญิงที่ผมเคยรัก และที่แท้ผมควรจะรู้ตัวและเลิกหลงมานานแล้ว จึงได้ปล่อยให้เธอซอกซ้ำอย่างโหดร้ายที่สุด อย่างไรก็ดี ผมมีหวัง ไม่มากหรอก เพียงนิดเดียว เย็นยังคงราง ๆ ว่า บางที——บางทีเธออาจยกโทษให้ผมได้"

"พูดสั้น ๆ ก็คือคุณหลวงไม่เต็มใจจะหย่าใช่ไหมล่ะคะ?"

"ถูกแล้ว ยัดนี้ผมรู้สึกว่า ผมรักเธอเหลือเกิน รักอย่างประหลาด ผิดกว่าที่เคยรักใครมาแล้วในโลก รักอย่างอยากได้มา

ไว้บูชา มาไว้เย็นนาย และผมเย็นข่าวที่จะคอยรับใช้ และถนอมน้ำใจมิให้ความเดือดร้อนสิ่งใดมาแผ้วพาลได้ เพื่อจะได้ใช้โทษแห่งความข้าของผมในเวลาที่ล่วงมาแล้ว”

“ความคิดนี้เย็นความคิดที่เกิดขึ้นชั่วแล่นละกะมัง จะไม่เปลี่ยนแปลงหรือ ในภายหลัง ?”

“พุทโธ่! คุณถามอะไรเช่นนั้น! แท้จริงก็ควรหรอกที่คุณจะไม่เชื่อ แต่ผมขอปฏิญาณให้ด้วยเกียรติยศ และโดยอะไร ๆ ทั้งหมดที่ผมนับถือในโลกนี้ ว่าความคิดนี้จะไม่เปลี่ยนแปลง จนกว่าผมจะตายไป ผมจะทำตัวให้เย็นสามีที่สุดในโลก ขอแต่ให้ผมได้คุณนิจกลับมาไว้ในความอารักขาเถอะ”

กิริยาภายนอกของเฉลายังคงมีนชา แต่ภายใน หล่อนกำลังใคร่ครวญถึงคำพูดของชายหนุ่มที่ยืนอยู่ตรงหน้า พร้อมกับหาคำพูด และเหตุผลเตรียมไว้สำหรับจะไปอธิบายกับเจ้าคุณสุรเสนฯ ด้วย ส่วนหลวงธนสารฯ กำลังคลุ้มคลั่งเต็มที่ เผ้ามองดูหน้าและคอยฟังคำตอบของหล่อนอยู่ ครั้นเห็นไม่ว่ากระไรก็ถอนใจยาว พลางส่ายหน้าอย่างหมดหวัง

“คุณเฉลา ผมให้สัญญากับคุณแล้ว ผมอ้อนวอนคุณแล้ว คุณช่างไม่สงสารผมบ้างเลยเทียวหรือ ผมเห็นคุณคนเดียวเท่านั้นที่พอจะเย็นที่พึ่งของผมได้ เพราะคุณเย็นเพื่อนคนเดียวที่คุณนิจนับถือและเชื่อฟัง คุณจะไม่กรุณากับผมบ้างหรือ โปรดพูดสักคำเถอะว่าคุณจะช่วยผม”

“ดิฉันจะลองคิดดู” เฉลาพูดเรียบ ๆ “ว่าจะช่วยอะไรได้บ้าง แต่อย่าเพ่อหวังเอาเย็นแน่นัก นิ่ง ๆ คอยไปก่อน”

“ขอบคุณ! เพียงเท่านี้ก็ทำให้ผมสบายขึ้นมากแล้ว!”

เฉลายิ้มน้อย ๆ “เรื่องที่คุณหลวงต้องการพูดกับดิฉันหมดเพียงเท่านี้ไม่ใช่หรือ? ดิฉันจะเรียกพี่ฉลาดกลับมา”

“อย่าเลย ผมจะลาคุณกลับเดี๋ยวนี้ และจะไม่ลืมบุญคุณของคุณเลย” พูดแล้วเขายกมือขึ้นไหว้ เฉลายิ้มด้วยความพอใจขณะที่ทำความเคารพตอบ พอเขาจะออกเดินหล่อนยกมือขึ้นให้เขารอก่อน แล้วพูดว่า

“ดิฉันขอเตือนสักอย่างหนึ่ง เมื่อคุณหลวงคิดจะทำอะไรหรือจะพูดอะไร อย่าลืมนึกถึงคุณพ่อและคุณแม่ของคุณหลวงบ้าง ถ้ามิฉะนั้นคุณหลวงอาจจะต้องเสียสัตย์ในภายหลัง”

หลวงธนสารฯ เบิดหมวกออกกัมศิรยะรับ

คำแล้วก็ลาไป

เขาอุตส่าห์คอยฟังข่าวจากเฉลาด้วยความอดทนถึง สามวันสามคืน เต็ม ๆ พอล่วงเข้าวันที่สี่ ความอดทนนั้นถึงขีดที่สุด ทำให้เขาพลุ่มพล่ามราวกับคนบ้า นั่งก็ร้อน นอนก็ร้อน เดินก็ร้อน ดังถูกไฟลน หน้าดำคล้ำ และตาก็ลึกโหล ความหวังในความช่วยเหลือของเฉลา หมดลงทุกที จนความระแวงเข้าแทนที่ยังเกิดความรู้สึกชังเพื่อนของภริยา อย่างร้ายกาจ เรื่องที่ภริยาจะตายนั้น ลืมห่วงไปแล้ว แต่ความระแวงที่เกิดขึ้นใหม่นั้น ร้ายกว่าความกลัวหลายเท่า 'ยายเจ้าเล่ห์นั่นลวงเราเสียแล้ว' เขาอกกับตัว 'ที่แท้เขาคงพยายามยั่นหัว นิจ ให้หย่ากับเรา จนได้ ใครเล่าที่เก็บเรื่อง อะไร ต่าง ๆ ไป บอก เจ้าคุณ สุรแสน ฯ ? ไม่ใช่เขาดอกหรือ— นิจ หรือสวยราวกับอะไรดีน่ารักก็ป่านนั้น ยังไงเสีย อ้าย นายฉลาด ก็ต้องติดใจ ดูแต่เมื่ออยู่ที่หัวหิน ช่างเล่นหัวกันสนิทสนมเกินกว่าพี่น้องกันไปอีก น้องสาวเขาคงต้องช่วยพี่ชาย — เขาจะมาอาลัย ตายอยากอะไรกับคนอย่างเรา เย็นลูกสะใภ้เจ้าพระยามิดีกว่าหรือ' พอคิดถึงตรงนี้ให้เจ็บใจราวกับเลือดตาจะกระเด็น 'โธ่ นิจ นะ นิจ ใจคอช่างกระไรเลย ฉันอยากให้เธอตายไปดีกว่าที่จะตกไปเป็นของ อ้ายหนุ่ม หน้าเลี่ยนคนนั้นอีก ฮึ! นึกไปอีกทีหนึ่ง อ้ายเราก็เป็นบ้าจะไปนั่งเสียดายอะไรกับเมียคนหนึ่ง' แต่นี่เป็นแต่เพียงความคิดที่เกิดขึ้นชั่วคราว ความรู้สึกอันแท้จริงหาเป็นดังนั้นไม่ ชั่วโมงยิ่งล่วงไป ยิ่งทรมานเขายิ่งขึ้น คุณหญิงวิชัย ฯ ก็พลอยถูกทรมานด้วย เพราะกิริยาอาการของลูกชาย ท่านพยายามเล้าโลม ปลอบก็แล้ว ขู่ก็แล้ว ให้เขาระงับสติอารมณ์เสียบ้าง แต่ไม่ได้ผล บุตรชายไม่ยอมฟังเสียง พร่ำบ่นอยู่แต่ว่า 'โธ่เมียของผมแท้ ๆ อยู่ ๆ ก็พรากเอาไปเสีย ผมไม่ยอม ผมไม่ยอม' ครั้นคุณหญิง เล้าโลมมากขึ้น เขากลับแสดงกิริยาฮึดฮัด และกล่าวหาว่า เรื่องอะไรที่เกิดขึ้นก็เพราะท่าน ท่านไม่ทำหน้าที่มารดา ให้ท่าให้เขากลับส่งท้าย จนเขาได้ใจไปเที่ยวเตร่กับหลานสาวจนเขาหลง เหตุที่ทำให้เขาพูดคำนี้ก็เพราะคุณหญิง ได้เรียก รัศมี มาให้เล้าโลมพี่ชาย ผลที่ได้รับ คือ รัศมี ถูกว่าอย่างสาดเสียเทเสียและ กล่าวหาว่า หล่อนทำมารยาย้วเขา จนหลงในระหว่างสองสามวันนี้คนในบ้านเจ้าคุณวิชัย ฯ ตั้งแต่นายตลอดย่าวพากันเดือดร้อนทั่วไปหมด คุณหญิง กลุ้มใจ บุตร พาลไล่เบี้ยเอากับ สามิเจ้าคุณ ฉุนภริยา ไปไล่เบี้ยกับ คนใช้ อีกทีหนึ่ง

สมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยเขษมราชูปถัมภ์

พวกข่าว ๆ หัวหมุนหนักเข้าเลยทะเลาะกันเอง

๒๔ ชั่วโมงผ่านไปอีกแล้ว และ ๑๐ ชั่วโมง ของอีกวันหนึ่งก็ล่วงตามไปด้วย หลวงธนสาร ฯ กลับจากกระทรวง ลงจากรถเดินตรงขึ้นไปทางบันไดห้องของภริยา เขาหยุดยืนกลางห้องนั้น — ห้องซึ่งเขาเคยเหยียบเข้ามาเป็นครั้งแรกเมื่อ ๘ วันก่อน — ทอดสายตาอันท้อจนเกือบไม่มีแววไปรอบ ๆ พร้อมกับถอนใจยาวหลายครั้งติด ๆ กัน เขาเดินเข้าห้องของเขาเอง ถอดเสื้อชั้นนอกออกเหวี่ยงไว้บนเตียง แล้วไปยืนอยู่ที่โต๊ะเขียนหนังสือ เห็นจดหมายซองสีม่วงอ่อน จ่าหน้าถึงตัวเขาเองก็ฉีกออกดูช้า ๆ อย่างเสียไม่ได้ ขณะนั้นเองสีหน้าเขาชื่นขึ้น วัตถุที่อยู่ในซองไม่ใช่จดหมาย เป็นกำศชื่อเฉลา ข้างหลังเขียนไว้ว่า

"ถ้าอยากพบนิจ ไปหาได้วันนี้เวลาย่ำค่ำ"

ใจความสั้น ๆ นั้นมีอำนาจยิ่งใหญ่ ถึงกับหลวงธนสาร ฯ ทรงตัวไว้ไม่อยู่ มองดูนาฬิกาพึ่ง ๑๖.๔๐ น. ยังจะต้องรอถึงชั่วโมงหนึ่งกับ ๒๐ นาที ถึงกะนั้น เขายังรีบอาบน้ำและแต่งตัวจนมืดสนิท ไสวคนใช้งันงกเพราะถูกดุว่าเงื่องหยิบอะไรไม่ถูก ด้วยใจอันเต้นเย็นติกลอง เขาขึ้นรถไปรออยู่ที่หน้าบ้านเจ้าคุณสุรแสน ฯ จนถึงเวลา

ย่ำค่ำตรง เขาเดินมาที่ตึกทาสีไข่ไก่ ด้วยความกลัวและเกรงใจเข้าของบ้านไม่กล้านำรถเข้ามาด้วย ที่นั่นเขาเห็นละไม คนใช้นั่งคอยอยู่แล้ว หล่อนยกมือไหว้เขาและพูดว่า

"เชิญทางนี้เจ้าค่ะ"

หล่อนพาเขาขึ้นบันไดไปชั้นบน หยุดที่หน้าห้องหนึ่งซึ่งประตูปิดอยู่ พูดอย่างถนอมเสียงว่า

"เชิญเข้าไปข้างในเถอะเจ้าค่ะ" แล้วหล่อนเองลงบันไดกลับไปข้างล่าง

ชายหนุ่มยืนนิ่ง หัวใจเต้นไม่เป็นระยะและเต้นแรงขึ้นทุกที จนเกือบจะหายใจไม่ออก เวลาที่เขาคอยอยู่ถึง ๕ วัน — อันเป็นเวลาราวกับ ๕ ปีสำหรับเขา — มาถึงแล้ว แต่เขากลับรอรั้งชักช้าอยู่ ให้รู้สึกหวาดเกรงและสงสัยว่าผลที่จะได้รับจากการได้พบภริยาจะเป็นอย่างไร ความแน่นอนในข้อนี้สำคัญแก่คนเรา แม้การรอสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่ จะเป็นการทำให้เร่าร้อนเพียงไหน ก็ยังยินดีทนความเร่าร้อน มากกว่าที่จะรับทราบความจริงอันจะเป็นเหตุให้สิ้นหวัง กว่าจะหักใจให้กล้าได้กินเวลา ๓ นาทีเต็ม ๆ เขาจึงค่อย ๆ เยื้องประตูออก

ห้องนั้นเย็นห้องสี่เหลี่ยม กว้างยาวราว ๑๐ ศอก ฝาผนังทาสีน้ำเงินอ่อน มีหน้าต่าง ๔ หน้าต่าง ไฟฟ้าที่ห้อยลงจากเพดานเปิดอยู่ ๓ ดวง ห้องนั้นไม่มีเครื่องประดับประดาหรือเครื่องใช้อย่างใดเลย นอกจากเตียงนอนอันกว้างใหญ่ ทาสีขาวและเขียนลายทองกับโต๊ะสี่เหลี่ยมสีขาวลายทองเหมือนกัน ตั้งอยู่ทางหัวนอน บนนั้นเต็มไปด้วยขวดยา เตียงนอนสูงไม่เกิน ๑ ศอก ตั้งอยู่ชิดฝาตรงหน้าต่าง ๆ หนึ่ง ประตูที่หลวงธนสาร ฯ เปิดเข้าไปนั้นอยู่ทางปลายเท้า แสงสว่างของไฟฟ้ากับแสงแดดที่ยังไม่หมดไปปะทะกัน ทำให้หลวงธนสาร ฯ ตาฟาง เขาปิดประตูตามหลังแล้วหยุดนิ่ง อึดใจหนึ่งจึงเดินเข้ามากลางห้องแลมองเห็นคนไข้ซึ่งนอนอยู่บนเตียง ค่อย ๆ เดินด้วยผีเท้าอันเบาเข้าไปใกล้ ตาเพ่งดูร่างอันคลุมด้วยผ้าขนสัตว์ เขายืนอยู่เช่นนั้นนานหน้าซีดด้วยความตื่น ในที่สุดก็ซุดตัวลงนั่งห้อยเท้าอยู่ข้างเตียงนั่นเอง.

ความกะเทือนทำให้คนไข้ขยับตัว และลืมตาขึ้นมองดู พอเห็นว่าผู้ที่นั่งอยู่ข้าง ๆ นั้นเป็นใคร ริมฝีปากอันขาวซีดก็สั่นระริก นิจหลับตาลง แล้วพูดด้วยเสียงแผ่วเบา

"มีธุระอะไรหรือคะ ?"

"นิจ ! นิจ !" เท่านั้นเอง เป็นคำตอบแล้วก็เงียบ ไม่มีเสียงอะไรอื่นนอกจากเสียงนาฬิกา ซึ่งตั้งอยู่บนโต๊ะยาเดินดังกึก ๆ หลวงธนสาร ฯ ขยับตัว พิศดูหน้าอันขาวซีด ซึ่งหลับตานิ่งอยู่ นิจลืมตาขึ้นมองดูตรงหน้า ดวงตาทั้งคู่ยังคงคำขลับ แต่ทว่าดูแห้งแล้ง ปลาศจากน้ำหล่อเลี้ยง สามีมองดูแล้วใจหดหู่ จนไม่มีกำลังจะพูด หรือจะทำอะไรได้ เขาคงนิ่งอยู่เช่นนั้น จนนิจเตือนขึ้น

"มีธุระอะไรก็พูดไปซีคะ"

"นิจ เธอโกรธฉันหรือ ?"

เย็นคำพูดที่โง่เง่าที่สุด แต่นิจก็คงตอบว่า

"เปล่าค่ะ"

หลวงธนสาร ฯ รู้สึกกะสับกะส่ายเหลือทน ไม่ทราบจะตั้งต้นเรื่องว่ากระไรดี ทั้งเกรงว่าคำพูดของเขาอาจจะทำให้หัวใจหล่อนได้รับความกะทบกระเทือน และเห็นจะเหนื่อยเกินไปด้วย ในที่สุดก็หลุดออกไปดื้อ ๆ

"เจ้าคุณท่านให้ฉันเซ็นหนังสือหย่าขาดจากเธอ ทราบแล้วหรือยัง ?"

"ทราบแล้วค่ะ"

"เธอเต็มใจจะหย่าขาดจากฉันหรือ ?"

"ค่ะ"

คำตอบนั้นค่อยและอ่อนโยน แต่หลวง

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

ธนสาร ฯ รู้สึกเหมือนสายฟ้าฟาดลงกลางศีรษะ ดูอะไร ๆ ในห้องนั้นพากันลอยขึ้นสูง แล้วกลับหัวลง ตาฝ้าฟาง จนแลไม่เห็นว่า ภริยาได้พลิกตัว และหันหลังให้เขา อนิจจา ! นี่แหละคือผลที่ได้รับ จากการที่ได้พบ ภริยา รางวัลทดแทนความคลุ้มคลั่ง ที่เป็นอยู่ถึง ๕ วัน สุดกำลังที่จะทนความอัดอั้น เขายกมือขึ้นยึดหน้าแน่น ป้องกันมิให้น้ำตาไหลออกมาได้.

เสียงสะอื้นกะซิก ๆ ของคนไข้ ทำให้เขาต้องเงยหน้าขึ้น หล่อนร้องไห้ ! นิจ ร้องไห้เหมือนกัน และสะอื้น ดังขึ้นทุกที เสียงสะอื้นนั้นทำให้เขาหัวหมุน และเจ็บปวดเหลือกำลัง

"นิจ !" เขาคราง "อย่าร้องไห้ประเดี๋ยวไข้จะกลับ อย่า ๆ เธอเจ็บหนักก็เพราะฉัน พอเธอฟื้นขึ้น ฉันยังจะตามมาฆ่าเธออีกอย่า ! โปรดอย่าทำให้ฉันบาปหนักขึ้นอีกเลย โปรดยกโทษให้ฉัน ยกโทษให้ผู้ที่โหดร้ายต่อเธอเป็นหนักหนา ฉันคิดรนอยากพบเธอก็อยากจะบอกให้เธอทราบว่า บัดนี้ฉันรู้ตัวว่า ผิดแล้ว ผิดต่อหน้าที่ เธอ ของสามี ผิดต่อความกรุณาของ เจ้าคุณ ความเศร้าโศกเสียใจในความผิด ที่ได้ทำแล้วนั้น มากมายเหลือล้น จนสุดที่จะกล่าวให้เธอทราบได้ เธอจะเชื่อ หรือไม่เชื่อก็แล้วแต่ ฉันได้บอกเธอแล้ว ได้ขอสมาเธอแล้วสมใจ ฉันต้องพอใจแต่เพียงเท่านี้ เป็นการยุติธรรมที่สุดที่เธอจะหย่าขาดจากฉัน ฉันประสงค์จะเซ็นหนังสือให้ตามความประสงค์"

เขาหยุดพูด นิจสะอื้นหนักขึ้น จนตัวสั่น หลวงธนสาร ฯ ปวดร้าวไปทั่วสรรพางค์กาย ผลุดลุกขึ้น เดินไปมา แล้วกลับมาที่เดิม ก้มหน้าลงใกล้หน้าภริยา น้ำตาซึ่งกลั้นไว้ได้เป็นหลายนาที หยดลงต้องแก้มอันเหี่ยวแห้งของ นิจ น้ำตานั้นร้อนเผา เกือบเท่าน้ำเดือด จน นิจ หันหน้ามาดู หนุ่มสาวทั้งสอง มองดูกัน แต่ต่างคนไม่เห็นหน้ากันชัด เพราะน้ำตายังสายตาไว้ หลวงธนสาร ฯ ใช้หลังมือป้ายเสียโดยเร็ว แต่ขอบตาอันแดงก่ำส่อพิรุธเต็มตัว เขานั่งลงบนเตียงค่อย ๆ จับศีรษะภริยาให้หันมาทางเขา.

"นิจจำ" เขาพูดอย่างอ่อนหวาน เต็มไปด้วยความวิงวอน "เธอจะยอมยกโทษให้ฉันสักครั้งได้ไหม ยอมปล่อยโอกาสให้ฉันได้หัดตัวใหม่ ให้ฉันได้พิสูจน์ให้เธอเห็นว่า ฉันรู้ตัวว่าผิดจริง ๆ ฉันทำบาปหนัก แต่ได้รับบาปเพียงพอที่เดียว ตกนรกเห็นทันตาอยู่ ๑๐ วันเต็ม ๆ ถ้าเธอไม่กรุณาแก่ฉันแล้ว ฉันจะต้องทนทุกข์ไปอีกนานเท่าไร ก็ไม่ทราบ

ฉันรักเธอ นิจ รักจริง ๆ เริ่มรักตั้งแต่วันที่เราหมอบเคียงกันอยู่บนเตียง แต่ฉันกำลังหลง—และความหลงมีอำนาจมากกว่าความรักมาก มันทำให้ตามืดมัวมองไม่เห็นอะไรหมด ทำให้สมองมืนตื้อ คิดอะไรไม่ออก จำอะไรไม่ได้ นอกจากความสัมผัส อันเต็มไปด้วยความยั่วยวน ม่านที่บังตาฉันอยู่ พึงขาดออกเมื่อ ฉันรู้สึกว่า เธอ กำลัง หลุดลอยไปจาก ฉันขณะนั้นเอง ฉันรู้สึกว่า ฉันรักเธอมากเพียงไร เย็นความรักที่เงียบ และเฉื่อยช้า แต่ได้พอกพูนขึ้นทุกที เพราะคุณความดีของเธอ เธอเย็นคนดีหาผู้เสมอเหมือนมิได้ ทั้งอดทน ทั้งพากเพียร—เธอเชื่อเวรเชื่อกรรมไม่ใช่หรือนิจ นึกเสียว่า เวรของเรา ทั้งสอง ที่ทำให้ฉันตาบอด และยกโทษให้ฉันได้ ไหม ?”

ความรัก ความแค้น และความอุปาทาน กำลัง ต่อสู้ กันอยู่ ใน สมองของ นิจ หลวงธนสาร ฯ ขยับมืออันมีแต่หนังหุ้มกะดูกมาประคองไว้ ในอุ้งมือของตัว พลางมองดูด้วยสายตาแสดงความหวงแหน และนับถือ ประดุจของกายสิทธิ์ นิจ พิศดูหน้าเขา และเห็นว่าเขาผอมไป ผิดกว่าแต่ก่อนมาก ขอบตาเขียวคล้ำ ดวงตาใหญ่ ซึ่งมีแวว เลื่อนลอยนั้น ดูยิ่งใหญ่ขึ้นอีก ริมฝีปากก็ซีดเขียว อาการนิ่ง ทำให้ความหวังที่ หลวงธนสาร ฯ เห็นราง ๆ อยู่เมื่อครู่ก่อน หายวับไปทันใด เขาเริ่มถอนใจแรง มองดูภริยาอย่างเศร้าสลด แล้วพูดว่า

“ บางที สิ่งที่ฉันขอร้องไปแล้ว จะเกินกว่าขีดความกรุณาของเธอ มันเป็นกรรมของฉันเอง ที่เห็นกงจักร์เป็นดอกบัว กรรมใดเราได้ทำ กรรมนั้นจะตามสนอง ฉันจะยอมทนกรรมไปจนถึงที่สุด โธ่ นิจ เธอเป็นคนใจบุญเสมอ จะไม่ช่วยฉันไว้เอาบุญบ้างหรือ อย่างน้อย ขอให้เธอชั่งใจดู.....ก่อน.....ก่อนที่เราจะหย่าจากกัน” เขาวางมือหล่อนลงแล้วเมินหน้าไปเสียทางอื่น นิจ รู้ว่า เขาทำดังนั้น เพราะเหตุใด ด้วยความสงสาร หล่อนพูดว่า

“ นิจ เจ็บอยู่เช่นนี้ จะทำความตกลงให้เด็ดขาดกันลงไปทีเดียวอย่างไรได้ ถึงอย่างไรก็ต้องรอไว้ก่อน”

“ แต่เจ้าคุณ บังคับให้ฉันเซ็นหนังสือ ฉันผลัดขอให้ได้พบเธอ สักหนหนึ่งก่อน ฉันจะทายว่าบ่านี้ท่านคงรออยู่ที่ห้องรับแขก เตรียมหมึกปากกาไว้พร้อม ฉันจะแก้ตัวว่า อย่างไรถึงจะยืดเวลาออกไปได้——บอกว่าเธอให้รอไว้ก่อนนะ ?” ปากพูด ตาจ้องดูหน้าผู้ฟังอย่างร้อนรน และวิงวอน นิจ พะยักหน้า,

"ฉันต้องลาเธอกลับเสียที ถ้าขืนอยู่ต่อไปอีก คงจะต้องถูกไล่" เขาพูดเสียงละห้อย "เธอจะอนุญาตให้ฉันมาเยี่ยมอีกได้ไหม?"

"ได้ค่ะ" นิจตอบ

"ลาละเธอ ขงนึกถึงฉันบ้าง นึกว่าฉันเป็นคนที่กำลังได้รับความทุกข์อย่างที่สุด โชคชะตาของฉันอยู่ในมือเธอ จะบีบก็ตาย จะคลายก็รอด"

นิจยกมือขึ้นไหว้ หลวงธนสาร ฯ จับมือซึ่งพะนมอยู่ขึ้นจูบอย่างบูชา ก่อนจะออกจากห้อง เขาหันมาดูหล่อนอีก แล้วถอนใจยาว พลางออกประตูไป.

หลวงธนสาร ฯ ไม่ได้พบเจ้าคุณพ่อตาดังที่ได้คาดไว้ วันต่อ ๆ มา เขาเยี่ยมภริยาอีก คงไม่ได้พบท่านเช่นเดิม ดูเหมือนท่านพยายามหนีหน้าเขา บางวันเขาได้พบคุณหญิง ท่านคงทักทายเขาเหมือนเคย แต่ในแววตาของท่าน บางทีก็มีความโกรธ บางทีก็มีความเกลียด ในบางคราวก็มีความสงสาร นิจมีอาการดีขึ้นทุกวัน เรื่องหย่ายังไม่มีใครพูดถึง หลวงธนสาร ฯ ค่อยหายใจสะดวกขึ้น เขาเริ่มมีความหวังและมองเห็นความสุขอยู่ข้างหน้าราง ๆ

วันคืนล่วงไปเย็นลำดับจนถึงเดือนมกราคม อากาศหนาวเย็น แต่พระอาทิตย์ยังคงส่องแสงให้ความอบอุ่น พอเย็นที่ชื่นใจ นิจหายเย็นปกติและกำลังรอไข้คือนอนได้ และรับประทานจ หลวงธนสาร ฯ ไปเยี่ยมภริยาทุกวันมิได้ขาด และพาบิดามารดาไปด้วยสองครั้ง เห็นหน้าคุณหญิง นิจนึกถึงความหลัง และตั้งใจอย่างเด็ดเดี่ยวว่า จะไม่ขอยอมอยู่ร่วมชายคาบ้านกับท่านอีกในชาตินี้ มนุษย์ในโลกเรามีความอยุติธรรมประจำสันดานมาแต่เกิดเกือบทุกคน ที่ไหนเขารักเขาก็ยกโทษให้ง่าย ที่ไหนเขาชังเขาก็คอยคุมแค้นอยู่เสมอ หลวงธนสาร ฯ อ่านความรู้สึกของภริยาที่มีต่อมารดาเขาได้ดี และเตรียมการภายหน้าไว้พรักพร้อม.

วันหนึ่งเย็นวันอาทิตย์ เขาไปหาภริยาแต่เช้า และอยู่ที่นั่นทั้งวัน พอตกบ่าย ๔ นาฬิกา อากาศกำลังน่าสบาย ไม่หนาวนัก และแดดไม่ร้อนจัด เขาขออนุญาตคุณหญิงสุรแสน ฯ พาภริยาไปเที่ยว นิจรับเชิญด้วยความเต็มใจ เขาพาหล่อนเที่ยวไปในถนนต่าง ๆ ที่ไม่ค่อยมียวดยาน เพื่อให้หล่อนได้รับอากาศบริสุทธิ์ พอถึงถนนราชดำริห์ เชิงสะพานเฉลิมโลก เขาหยุดรถที่หน้าบ้านรูปร่างน่าเอ็นดูบ้านหนึ่ง และชวนให้หล่อนลงจากรถเข้าไปในบ้านนั้น.

ตัวตึกกะทัดรัด ปลูกแบบทันสมัยและโปร่ง มีดาษฟ้าสี่เหลี่ยมยื่นออกมา ทางด้านหน้า ข้างตึก มีเรือนไม้กะดาน ชั้นเดียว รูปร่างคล้ายห้องแถว สามห้อง อยู่ติดกับโรงรถ หน้าตึก มีสนามกลม หญ้าเขียวชะอุ่ม ถนนโรยกรวดกว้าง ๔ ศอก วกไปเวียนมาหลายสาย หลวงธนสาร ฯ กับ ภริยา หยุดยืนอยู่ใต้ต้นอโศรกอันมีกิ่งก้านสาขาใหญ่โต สามีชี้มือไปรอบบริเวณ พูดว่า.

บ้านนี้ไม่มีใครอยู่ นอกจากคนเฝ้าคนเดียว เห็นไหม หน้าต่างตึกปิดสนิท แต่ฉันหวังว่าวันหนึ่ง หน้าต่างนั้นจะเปิดออก เพื่อรับแสงสว่างอันบริสุทธิ์ และงดงามยิ่งกว่าดวงจันทร์ แสงสว่าง ซึ่งฉันจะพามาอยู่ด้วย.

ดวงหน้าของ นิจ แดงเรื่อขึ้น หล่อนยืนนิ่ง มองดูตึก ที่ตั้งตระหง่าน อยู่ตรงหน้า แล้วพูดว่า

"ท่าสบายมากนะคะ !"

"จ๊ะ" เขารับคำ "น่าอยู่ด้วย เธอพอใจไหมที่รัก ?"

หล่อนนิ่ง ไม่ตอบ แต่เขาอาจอ่านความคิดหล่อนออกจากสีหน้าอันมิละไม เขาขยับเข้าไปยืนชิดหล่อน ทางเบื้องหลัง ขณะนั้นลมพัดกะโชกมาโดยแรง จนตัว นิจ โยก สามีอ้าแขนออกประคองไว้ ศีรษะของ นิจ อยู่เพียงหน้าอกอันผึ่งผายของเขา เขาก้มลงมองดูหล่อน และรู้สึกว่า ร่าง ของหล่อนช่าง แบบบางเสียนี่กระไร กะจ้อยร่อย และเขาจนลมพัดก็แทบจะปลิวไปตาม มือที่จับเสือคลุมไว้นั้นก็เล็กนิดเดียว ดูช่างเล็กสมส่วนไปหมดทุกอย่าง ผู้หญิงแท้ ๆ อ้อนแอ้นอ่อนแอ แสนที่จะบาง กะทบของหนักก็คงแตก ที่ไหนจะทนทานได้ น่าสงสาร น่าประคับประคอง มองดูร่างกายแล้วนึกถึงหัวใจของหล่อน คงกะจ้อยร่อย น่ารัก เออ ! หัวใจอันเล็กนิดเดียวเท่านั้นช่างทนความยิ่งใหญ่ได้ถึง ๖ เดือน นึกแล้วใจหาย แทบไม่เชื่อตัวเองว่าใจคำอำมหิตต่อเด็กหญิงคนนี้ได้ถึงปานนั้น ถ้าหากหัวใจอันน้อยนั้น มิได้ถูกหุ้มห่ออยู่ด้วยคุณธรรม บ้านฉะนี้เรือนคงเย็นอืด ที่ไหนเราจะได้แก้วที่ได้ไว้แล้ว และทิ้งเสียคืนมา ได้คืน ! หลวงธนสาร ฯ กล้าพอที่จะนึกถึงคำนึงด้วยความอิ่มใจ เส้นผมอันละเอียดอ่อนของ นิจ ปลิวขึ้นต้องหน้าผาก เขา ทำให้หวนนึกถึงวันแต่งงาน เขาเป็นสามีของหล่อน ถูกต้องตามกฎหมาย ต่อหน้าเทพยดา และต่อหน้า มนุษย์ จับตัวหล่อนให้หันมา ทางเขาช้า ๆ เชยคางขึ้นมองดูตาอันหวานแฉล้ม แล้วก้มหน้าลงชิดหน้าหล่อน

บรรจงขุมพิตเขา ๆ อย่างถนอม ปากพึมพำว่า
"ยอดรักของพี่คนเดียว."

เขาพาภริยา กลับมาส่งบ้าน นิจ ขอตัว
ขึ้นไปเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย ทิ้งสามีไว้กับ
มารดา ครู่ใหญ่ จึงกลับมาหาเขา จูงมือยิดา
เข้ามาด้วย เจ้าคุณสุรแสน ฯ ถือกระดาษมา
สองแผ่น ท่านส่งให้ลูกสาวแผ่นหนึ่ง อีก
แผ่นหนึ่งให้กับลูกเขย กระดาษนั้นบรรจุข้อ
ความที่ หลวงธนสาร ฯ หย่าขาดจาก นิจผู้เป็น
ภริยา.

หลวงธนสาร ฯ แทบเป็นลม หน้าซีด
ลงทันทีทันใด ตะลึงมองดูกระดาษที่ถืออยู่
ในมือ เจ้าคุณสุรแสน ฯ จ้องดูเขาทุกอิริยาบท
ท่านพูดขึงขัง น่ากลัว.

"เก็บไว้เป็นที่ระฤก."

◎ ◎ ◎

บทที่ ๑๘

"เทียนในถาดนั้น ครบ ๒๒ มัดแล้วหรือ
นิจ ?"

"๒๑ มัดเท่านั้นแหละค่ะ"

"อ้าว ! ต้อง ๒๒ ถึงจะถูก อายุเธอ
ครบ ๒๑ ไม่ใช่หรือ ?" ธรรมเนียมทำบุญ
อายุ เขาต้องทำเกินองค์หนึ่งเสมอ พูดแล้ว
เฉลา ยกกะจาดเทียนเข้ามาใกล้ เรียงเทียน
ขึ้งผง ๒๑ เล่ม ให้เป็นรูปสามเหลี่ยมแล้วมัด
ด้วยด้ายขาว.

หล่อน กับ นิจ กำลังนั่งทำงานอยู่ที่นอกชาน
เรือนฝากะดานชั้นเดียวในบ้านใหม่ ที่จริง
เรือนนี้มีไว้สำหรับให้คนใช้อยู่ แต่ยังคงมี
ห้อง ว่าง ที่แม่บ้าน สาว ใช้ เก็บ สัมภาระ กะจุก
กะจิก และอาศัยในเวลาทำงาน.

"นี่เป็นความรู้ใหม่" นิจ พูด พลาง
หัวเราะ "เกิดมา พึ่งเคยทำของทำบุญ เอง
เป็นครั้งแรก ปีก่อน ๆ คุณแม่ ทำให้ทุกที
และ นิจ ไม่เคยสังเกตเลยว่า ของนั้นมีจำนวน
เกินอายุ เสมอ ขันแท้ ๆ"

"เอ้า เสร็จแล้ว" เธอเพิ่มใบชา หมาก
พลู บุหรี่ และไม้ขีด ลงในถาดอีกอย่างละหนึ่ง
พี่จะมัดธูปให้ ส่งกรรไกรให้พี่ที"

เมื่อจัดของลงในถาดแล้ว ก็ช่วยกันยก
ถาดเหล่านั้นไปแอบไว้ ในห้อง หมาก ตัด
เป็นระแง้เล็ก ๆ ระแง้ละ ๕ ผล กับพลูซึ่ง
อยู่ในซอง และห่อยาจืด อยู่ในถาดหนึ่ง ไม้ขีด
ไฟห่อใหญ่ กับบุหรี่ใบตองอ่อน อีกถาดหนึ่ง
ธูปเทียนอยู่รวมกัน ใบชาอยู่ต่างหาก ๔ ถาด
วางเรียงเป็นแถว.

"เสร็จกันที" นิจ พูด พลางเช็ดเหงื่อที่
หน้าผาก แล้วยืดตัวเหยียนแขนออก "แหม

หนังสือพิมพ์ชุดวชิรญาณ ไทยเขษม

นิจเมื่อยหลังจัง ถ้าหากพี่เฉลาไม่มาบ้านนี้จริง ๆ "ไม่เชื่อก็คอยดูซิ นิจทายถูกหรือไม่"

นิจคงนั่งอยู่คนเดียว"

เฉลายกแก้วน้ำขึ้นดื่มแล้วยิ้มอย่างตรึกตรอง หล่อนยังเป็นนางสาวเฉลาชั้นครอยู่อย่างเดิม เวลาสองปีทำให้หน้าของหล่อนเป็นผู้ใหญ่ขึ้นเล็กน้อย แต่ยังคงสดชื่นและน่ารักตามเคย ถึงแม้ว่าแววตาของหล่อนจะไม่คมเฉียบอย่างแต่ก่อน เชื่องช้าลงและขริม แต่ก็ยังเป็นแววตาของคนฉลาด มีความรู้แหลมหลัก ช่างคิดช่างตรอง.

"นี่กลับเข้าและของหวานทำที่บ้านคุณอาว์หรือ?" เฉลาถาม.

"ค่ะ ทำที่นี่ไม่ไหว คนไม่พอ พรุ่งนี้คุณพ่อกับคุณแม่จะนำมาพร้อมกับตัวท่าน พี่เฉลาต้องมาด้วยนะคะ ย่ำรุ่งตรงถึงนี่"

"จ๊ะ พี่จะมา มาอนุโมทนากุศลและชมเชยความสุขของเธอ นั่งรถเวลาเช้าตรู่เย็นของโปรดของพี่ด้วย"

"ความสุขที่เธอเย็นผู้อุปการะ" นิจต่อกอดคอเฉลาไว้ "เอ๊ะ....ถึงเวลา.....คุณหลวงมาแล้ว บ้านนี้รถกำลังขึ้นสะพาน"

"เอ๊ะ! เธอรู้ได้อย่างไร?" เฉลาถามด้วยความพิศวง.

"รู้สิคะ" นิจตอบยิ้มละไมอย่างมั่นใจเพียง ๓ นาทีภายหลังเท่านั้นมีรถแล่นเข้ามาในบ้านจริง ๆ เฉลาได้ยินเสียงประตูบีดดังปึงใหญ่ พอสุดเสียงนั้นก็ได้ยินเสียงผู้ชายพูดว่า "นี่คุณไปไหนล่ะ?"

เฉลามองดูหน้าเพื่อน ซึ่งกำลังยิ้มอย่างผาสุข หล่อนก็พลอยยิ้มด้วยในความสุขของเพื่อน.

"แหม! ไฟฟ้าถึงกันแรงจริงนะ" หล่อนพูด "รถยังอยู่แค่สะพานอีกคนหนึ่งอยู่ในบ้านละรู้แล้วหล่ะ นี่แสดงว่ากลับบ้านตรงเวลาเสมอ ไม่เคยช้าสักนาทีเดียวใช่ไหม?"

นิจหัวเราะเยา ๆ อย่างอิ่มเอิบตอบว่า.

"ค่ะ โดยมากไม่ค่อยช้า นอกจากมีธุระอะไรจำเป็น มักโทรศัพท์มาบอกก่อน"

ขณะนั้นเสียงผู้เท้าเดินโครม ๆ อยู่บนตึกแสดงว่าผู้เดิร ๆ อย่างไม่ปราณีปราสัย สักครู่หนึ่งเสียงรองเท้าแตะลงบันไดดังแฉะ ๆ สนั่นนิจกับเฉลานั่งลงห่อธูปกับเทียน แล้วรวบรวมของที่เหลือใช้ เสียงผู้เท้าดังใกล้เข้ามาทุกที

"อะฮา! คุณพี่ ผมไหว้ครับ" คนที่มาใหม่พูดแกมหัวเราะ แล้วขึ้นบันได ๓ คั้นมานั่งเท้าแขนพิงลูกรง นิจหันไปยิ้มกับเขา

อย่างหวานที่สุด เฉลาพูดว่า.

"เอาวางไว้นั่นแหละค่ะ"

"อะไร ?"

"ไหว้น่ะซิคะ"

"แหม ! ดูถูกจริง คุณพี่นี่ เขาไหว้ทั้งที่ไม่รับ วางทิ้งไว้ดื้อ ๆ ยังงั้นหรือ ?"

"ไม่รับไม่แร็บละ เอาแต่เพียงขอบใจเถอะ"

"จ๊ะ ใช้ได้—นี่ทำอะไรกันนี่ ?"

"จัดของสำหรับใส่บาตร์พรุ่งนี้ยังไงล่ะคะ" นิจตอบ

"นี่จะมาทำลืมวันเกิดกันอีกละหรือ ?" เฉลายั่ว

"ลืมที่ไหนได้" ชายหนุ่มพูดอย่างเย่อหยิ่ง "ไปจ่ายตลาดมาด้วยกันนี่นา — แต่ฉันไม่เคยเห็นเธอทำของที่นี่นิจ เห็นส่งไปที่บ้านเจ้าคุณทุกที"

"ก็เมื่อปีกลายนี้นิจทำไหวเมื่อไหร่ล่ะ" ภริยาสาวตอบ

"อ้อ จริง ! จริง ! ลืมไป ! เมื่อปีกลายนี้กำลังอ้อน

นิจหันไปค้อนให้ทีหนึ่ง เฉลาหัวเราะอย่างขบขันที่สุด

"เออ ! นี่หนูหายไปไหน ?" ชายหนุ่มถามขึ้นอย่างตกอกตกใจ

"ไปกับคุณย่าตั้งแต่เช้าค่ะ"

"บ้านนี้ยังไม่กลับ ? ตายละไปอยู่ตั้งวันประเดี๋ยวเอาอะไรต่ออะไรบ้อนเข้าไป กลับมาท้องเสียแย่"

"แหม ! คุณพ่อ ช่างหวงลูกจริงนะเหมือนกับใคร ๆ เขาไม่รู้จักภาษาอะไรยังงั้นแหละ"

เฉลาว่าแล้วค้อนให้วงหนึ่ง "ดูราวกับตัวเคยเย็นพ่อแต่คนเดียว"

"อ้าว คุณพี่เคยโดนแล้วนี่นา ถึงได้เย็นห่วง . . . นี่เมื่อไรถึงจะกลับเสียทีล่ะ ลูกเรานะ" ประโยคสุดท้ายเขาพูดกับภริยา

"เราต้องไปรับค่ะ" นิจตอบ "พาพี่เฉลาไปส่งบ้าน แล้วเลยไปรับหนู"

◎ ◎ ◎

รุ่งขึ้นตอนเช้าตรู่ พระอาทิตย์แรกขึ้นอากาศกำลังบริสุทธิ์และสดชื่น ดอกไม้กำลังหอม แมลงภู่กำลังสอดส่ายสูดเรณู นกกำลังออกจากรังโผผินบินไปมา เจ้าคุณสุรแสนสงครามกับคุณหญิงมาถึงที่อยู่ของบุตรี ลงจากรถตรงประตูใหญ่ ที่นั่นมีโต๊ะตั้งเตรียมอยู่พร้อมด้วยขันเชิงเงินใส่ข้าวซึ่งกำลังร้อนควันขึ้นฉุย — กับของถวายสิ่งอื่น

คุณหญิง เรียก คนใช้ ให้ยก ถาด กับเข้า และของหวานจากรถเอาลงมาตั้งบนโต๊ะ เจ้าคุณเดินตัดสนามไปที่หน้าต่าก ยังไม่พบเจ้าของบ้านอีกประเดี๋ยวหนึ่ง เฉลาก็มาถึง ยืนคุย กับเจ้าคุณเป็นนาน นิจก็ยังคงไม่ลงมา ในที่สุดเจ้าคุณ อดใจทนไม่ได้ เลย ชวน เฉลา ขึ้นไปข้างบน.

เสียงหัวเราะดังคิกคัก อยู่ในห้อง ชั้นบน ที่ติดกับบันได นั่นเอง เจ้าคุณ เลี้ยวเข้าในห้องนั้น จึงเห็นบุตร์เขยของท่าน นั่งยองยอง มือประคองเด็ก ขนาดขวบกว่า ๆ ไว้ ในท่าให้เด็กยืน นิจ กำลังพยายามจะใส่กะดมเสื้อให้เด็กนั้น ซึ่งกำลังกะโดดขึ้นกะโดดลง และหัวเราะอยู่แก๊ก ๆ ข้าง ๆ คนทั้ง ๓ มีเสื้อตัวนิด ๆ สีต่าง ๆ ทิ้งอยู่เรี่ยราด ชายหนุ่ม เป็นคนเห็นเจ้าคุณ ก่อน เขาพูดว่า.

"แน่ะ หนูคุณตา มาแล้ว เร็ว ๆ เข้า อย่าดิ้นไปซิ แม่เขาใส่กะดุมไม่ติด"

"ไม่เอาละ!" นิจ ร้องแล้ว ลุกขึ้นยืน "ผัน แกไปจัดการไป๋"

หล่อน วิ่ง เข้า ไป กราบ และ กอด คอ บิดา เจ้าคุณ ขู่บุตรสาวพลางว่า

ขอให้เจ้ามีความสุขยิ่ง ๆ ขึ้นนะ นิจ อายุมั่นขวัญยืน อยู่กับสามีจนแก่จนเฒ่า"

บุตรเขยของ เจ้าคุณ อุ้มบุตรเข้ามายืนตรงหน้า.

"หนู ขอรับผม คุณตา เสียซิ อ้าว อย่าดื้อ วันนี้เป็นวันเกิดของแม่เขา หนูต้องเป็นเด็กดี น่าน ยังงั้น"

เจ้าคุณสุรแสน ฯ รับหลานมาจากบุตร์เขย พ่อหนู สะบัดขาแรง แล้วหัวเราะ มือน้อย ๆ คว้าผม อัน หงอก ขาว ของ เจ้าคุณ เข้า ไว้แน่น นิจ หันไปหา เฉลา สองหญิง สวมกอดกัน เฉลา อวยชัยให้พรเสียยืดยาว ส่งห่อกะดาษสีชมภูอ่อนให้ วัตถุในห่อนั้น เป็นหีบกำมะหยี่สีน้ำเงิน เปิดหีบนั้นขึ้น จึงเห็นสายสร้อยเส้นเล็กนิดหนึ่ง มีพลอยสีโศรกอยู่ในเรือนทองแขวนอยู่ด้วย นิจ เอาสายสร้อย สวมคอแล้ว กล่าวคำขอบใจ อย่างอ่อนหวาน.

"ลงไปข้างล่างกันหรือยังล่ะ" เจ้าคุณเตือนขึ้น "ป่านนี้พระคงมาแล้ว มัวทำอะไรกันอยู่น่ะเมื่อตะกี้ แขกมาถึงบ้านไม่เห็นมีใครรับ"

"คุณหลวง แน่ค่ะ เกิดจะแต่งตัวลูกเองขึ้นมาละ เสื้อกี่ตัว ๆ ไม่ถูกใจ เจาะจงจะให้ใส่ อ้ายตัวสีชมภูที่ขาดน่ะแหละ"

"ไม่ช่าย! ฉัน เห็นว่า เธอเกิด ในวันอังคาร ถึงอยากให้เจ้าหนู แต่ตัวสีชมภูเหมือน

กับฉันยังไงล่ะ”

เจ้าคุณสุรแสน ฯ ส่งหลานให้กับบุตรสาวแล้ว พากันกลับลงมาข้างล่าง นายวันผู้มีน่าที่คอยนิมนต์พระรายงานว่า ยังไม่มีพระผ่านมาทางนี้สักองค์ จึงชักลุ่มยืนคุยกันเพื่อฆ่าเวลา.

“นี่หนูเมื่อไรจะมีชื่อเสียงสักที?” เจ้าคุณสุรแสน ฯ ถามขึ้น

“ผมอยากจะให้ชื่อ สมใจ แต่แม่เขาไม่ยอม เขาจะให้พี่เฉลาของเขาตั้งให้”

“อยู่ดี ๆ จะให้ชื่อสมใจ ซึ่งไม่จริงสักนิดนี่ค่ะ นิจจะเล่าให้ฟังทุกคน เมื่อหนูเกิด พอรู้ว่าเป็นผู้ชาย คุณหลวง สะบัดหน้า แสดงความไม่พอใจ เห็นโต้ง ๆ แล้วจะให้ลูกชื่อ สมใจ ถูกที่ไหน เป็นการหลอกเด็กเปล่า ๆ”

“เธอละก้อ! เดี๋ยวนี้มันสมใจฉันแล้ว เพราะหน้าตามันเหมือนเธอราวกับแกะ” หันไปทางเจ้าคุณ “ผมอยากให้ลูกคนแรกเป็นผู้หญิง จะได้เอาไว้ตัดแทนตัวนิจ เมื่อเราทั้งสองแก่เฒ่าลง ผมหวังว่าถ้าลูกหัวปีเป็นผู้หญิง คงมีนิสัยใจคอเหมือนแม่ ไม่มีผิดพอเป็นที่ไว้ใจให้ดูแลน้อง และเป็นตัวอย่างความประพฤติแก่น้องได้ในเวลาต่อไป แต่หนูดูเหมือนมันรู้ใจผม ยิ่งนานวันยิ่งเหมือนแม่มากขึ้น ดูซิคระยับตาหนูกับตานิจราวกับตาเดียวกัน ผิดแต่ที่แววเท่านั้น”

คุณหญิงสุรแสน ฯ พอใจในคำพูดอันเย็นเชิงยกย่องบตรเป็นอันมาก พอจบลง ท่านกล่าวว่า

“ระวังนะ เขาว่าหน้าตาของเด็กมันเปลี่ยนเสมอ เล็ก ๆ สวย โตขึ้นอาจขี้ริ้วก็ได้ ดูเด็กต้องดูเวลาเกิดใหม่ ๆ เวลานั้นหน้าตาเหมือนใคร โตขึ้นมักจะเหมือนคนนั้น”

“นิจออกจะให้เกียรติยศแก่ดิฉันเกินสมควร” เฉลาเรียนคุณหญิง “ถึงกับให้เป็นผู้ให้ชื่อกับลูกชายคนโต น่ากลัวพ่อของหนูจะอิจฉา”

“ไม่มีเลย คุณพี่เต็มใจที่สุด ชื่อที่คุณพี่ตั้งมาละก้อจะชอบทั้งนั้น ขอแต่ให้เร็ว ๆ เข้าเถอะ เจ้าหนูมันเกือบจะสองขวบอยู่แล้ว เบื่ออ้ายคำว่าหนูเต็มที”

“อะไรเกือบสองขวบ” คุณหญิงท้วง “พึ่ง ๑๕ เดือนเท่านั้น”

“คุณพ่อท่านอยากให้ลูกของท่านเป็นหนุ่มเร็ว ๆ” เฉลาว่า.

“นั่นแน่ พระมาแล้ว!” ชายหนุ่มร้องขึ้น “เดิรตามกันเป็นแถว ไปเร็วหนู ไปช่วยแม่ใส่ยาตร์”

แสงแดดขึ้นมาเรื่อ ๆ ส่องลอดใบไม้ เหมือนยังเสียดาย ที่ได้อุ้มลูกไม่นานพอ เขยิบ มาตรงที่ นิจ ยืนอยู่ พระภิกษุผู้มีหน้าอิ่มเอิบ เข้าไปใกล้ก้มลงจุมพิตบุตรข้าง ศีรษะทั้งสาม ด้วยสีผ้าเหลืองจับยืนอุ้มบาตรอยู่ตรงหน้า ชาย ชนชิด รวมกันอยู่ภายใต้แสงแดด อันเย็นวง หนุ่มร่างสง และผึ่งผาย ดวงหน้าสดชื่น ยืน กลม—ที่ถนนหน้าบ้าน สีเหลืองอ่อน ของจีวร อยู่ข้าง ๆ ภริยาตักข้าวและหยิบของรับประทาน พระ ที่เดินเรียงกันเข้าแถว กำลังถูกแสงแดด ใส่ลงในบาตร สามีมือซ้ายอุ้มบุตรชาย มือ จับเต็มที่ ความมันของ ฝาบาตร ที่ทำด้วย ขวา หยิบของไทยทานใส่ตามลงไป องค์ที่หนึ่ง ทองเหลือง กำลังเข้นประกาย พระสงฆ์ ๒๒ ที่สอง ที่สาม จนถึง ๒๒ องค์เข้นองค์ที่สุด รูปเดินสำรวมอิริยาบท ตามกันไปช้า ๆ ขึ้น นิจ รับบุตรชาย มาจากสามี แล้วจุมพิตแก้ม สะพานเฉลิมโลก ลงทางถนนเพชรบุรี ภาพ เข้นพวงของ พ่อหนู หลวงธนสาร ฯ แสดง อันน่าเลื่อมใส บูชา ก็กลับหายไป.

◎ เราทำบุญ อวยทาน การกุศล ใช่หวังผล บิกบิน ชื่นสวรรค์
หวังย้อมญาณ สมานเยื่อ แผ่เผื่อกัน เฉลิมชีวัน ขวัญมนุษย์ สมชุดเอย ฯ

พระศรี นิพนธ์

มนุษย์อยู่ได้ด้วยอะไร

พ. พรปรีชา

แปล

จากนิยายสอนใจ ของ เคานต์ ตอลสตอย

ซิมอน ช่างทำรองเท้า อาศัยอยู่ใน กะท่อม กับภริยาและลูก ๆ รายได้ของเขาเกือบ ๆ ไม่พอเลี้ยงครอบครัว เขาและภรรยามีเสื้อคลุมเก่าอยู่ตัวเดียวเท่านั้นสำหรับ ผลัด กันสวม ซิมอน ได้หวังจะได้เสื้อตัวใหม่มานานแล้ว แต่เขาไม่สามารถจะเก็บเงินไว้ ให้พอเพื่อซื้อได้

อย่างไรก็ตามในฤดูใบไม้ร่วงนี้ เขามีเงินอยู่แล้ว ๒—๓ ชิลลิงค์ และในหีบของภรรยาก็ยังมีอีก ๓ รูเบิลเย็นธนาบัตร์ นอกจากนี้เขายังมีลูกหนี้ที่จะต้องใช้เงินให้เขาอีก ๕ รูเบิล และ ๒๐ โกเป็ก

เช้าวันหนึ่ง เขา ได้ตกลงใจที่ จะไป ยัง หมู่บ้านเพื่อซื้อหนังแกะมาทำเสื้อคลุมใหม่ ภายในเสื้อนอกของเขา เขาได้เอาเสื้อของภรรยามาสวม และเมื่อรับประทานอาหารเช้า และตัดไม้ท่อนหนึ่งเย็นไม้ถือได้แล้ว ก็ออกจากบ้านไป ธนาบัตร์สามรูเบิลอยู่ในกระเป๋าของเขา เงินจำนวนนี้และอีก ๕ รูเบิลจากลูกหนี้ก็เพียงพอแล้วที่จะเป็นค่าซื้อหนัง

พอไปถึงหมู่บ้าน ก็ตรงไปหาลูกหนี้คนแรก เผอิญเขาไม่อยู่ แต่ภริยาของเขาสัญญาโดยซื่อสัตย์ว่า เจ้าหล่อนจะบังคับสามีให้นำเงินไปชำระแก่ ซิมอน เอง ภายในวันสองวันนี้ ระหว่างนี้ขอให้รอไปก่อน

ลูกหนี้อีกคนหนึ่งสบถว่า เขาไม่มีเงินจะใช้หนี้จริง ๆ และที่ ซิมอน คาดคั้นเอาจนได้เงินจำนวนนั้นก็คือ เงินเพียง ๒๐ โกเป็กค่าทำซ่นรองเท้าใหม่

เขาก็ยังไม่ท้อใจ "ไม่เป็นไร" เขาพูดกับตัวเอา "ฉันจะซื้อหนังเชื่อก็คงได้หรอก"

แต่พ่อค้าขายหนังไม่ยอมฟังถ้อยคำของเขาเลย

"เอาเงินมาเถอะ แล้วจะเลือกชะนิดไหนก็ได้ตามชอบใจ ท่านก็ทราบอยู่เต็มใจเหมือนกับฉันว่า มันยากนักยากหนาที่จะเก็บเงินจากลูกหนี้ได้"

ดังนี้ ซิมอนจึงไม่สามารถทำอะไรสำเร็จเป็นงานเป็นการสักอย่างในวันนั้น ไม่มีอะไรติดมือมาเลยนอกจากเงิน ๒๐ โกเป็ก และรองเท้าเก่าคู่หนึ่ง ซึ่งใครคนหนึ่งได้ว่าจ้างให้เอาไปซ่อม

เพื่อให้ลืมความกลุ้มอกกลุ้มใจ เขาจ่ายเงิน ๒๐ โกเป็ก ซื้อเครื่องดื่ม แล้วก็ย่ายหน้ากลับบ้าน

ในตอนเช้าเขารู้สึกหนาวมาก แต่ในบัดนี้แม้เขาไม่มีเสื้อคลุม เขาก็รู้สึกอบอุ่นอย่างสบาย เนื่องมาจากเหล้าวอทคาที่เขาดื่ม

"มีแต่เสื้อนอกตัวหนึ่งก็รู้สึกอุ่นแล้ว เพราะเราได้มีอะไรดื่มเสียบ้าง แล้วก็จะต้องการเสื้อคลุมไปทำไม?"

เขาเดินพลางนึกพลางไม้เท้าเคาะเรื่อยไปบนพื้นดิน ส่วนรองเท้าที่เขาหอบมาก็กวัดแกว่งไปตามเรื่อง ซิมอนกำลังรู้สึกโปร่งใจทีเดียว

"เราเกือบจะลืมความขัดสนของเราเสียซ้ำ อ้ายเรามันก็เป็นคนยังงี้แหละ จะต้องทุกข์ร้อนไปไย ตลอดชีวิตเราไม่ต้องใช้เสื้อคลุมเลยก็ได้ อ้ายที่เราเป็นทุกข์ที่สุดก็คือเมื่อจะโกรธแย่เท่านั้น เมื่อถึงบ้าน ขนมปังก็จะไม่เหลือจนก้อน มันก็ต้องจ่ายอีกครึ่งรูเบิลเท่านั้น"

ลำดับนี้ ช่างทำเกือกได้มาถึงโรงสวดที่มุมถนน หลังโรงสวดเขาแลเห็นอะไรขาวๆ ในแสงสว่างอันขมุกขมัว เขาไม่ทราบว่ามันเป็นอะไรแน่

"นั่นมันอะไรกันนะ? ไม่เคยมีหินขาวๆ ตั้งอยู่ตรงนั้นเลย จะเป็นโคละกะมัง? ไม่ใช่ดูไม่เหมือนโคเลยสักนิด พิจารณาหัว จะว่าเป็นคนก็ได้นี่นา แต่ใครนะจะอุตริไปอยู่ที่นั่น?"

ขณะที่ซิมอนใกล้เข้ามา เขาสามารถเห็นสิ่งนั้นชัดเจนขึ้น มหัศจรรย์ที่สุดของมหัศจรรย์! นั่นคนจริงๆ เขาตายหรือเป็นหนอ? เขานั่งพิงกำแพงโรงสวดอยู่โดยเปลือยกาย และไม่ไหวติง ช่างทำเกือกรู้สึกลำบากใจมาก

"แน่ละ คงเป็นใครคนหนึ่งซึ่งถูกฆ่าและถูกโจรกรรมแล้วถูกทอดทิ้งไว้ทันที ถ้าเราขึ้นเข้าไปใกล้ก็คงต้องมีเรื่องยืดยาวไม่สิ้นสุด"

ซิมอนตกลงใจว่าผ่านเลยไปเสียดีกว่าเท่ากับเขาไม่แลเห็นอะไรเลย เมื่อเขาเดินเลยโรงสวดไปแล้ว ก็แลไม่เห็นชายผู้นั้น แต่ความใคร่ได้ทำให้เขาเหลียวหลังกลับมามองชายนั้นเลื่อนมาจากกำแพงเล็กน้อย และกำลังจ้องมองซิมอนอยู่

ชายช่างทำเก๊อกตกใจ และไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรดี? เดินกลับไปหาเขา หรือวิ่งหนีไปเสียดีหนอ?

"ถ้าเราเดินกลับไปหา" เขานึกในใจ "สวรรค์เท่านั้นที่ทราบว่าเราจะประสพความยุ่งยากลำบากอย่างไรในภายหน้า ใครจะบอกได้ว่าผู้ชายนี้เป็นอะไร? ที่เขามาอยู่ที่นั่นก็เป็นสิ่งพิรุธอยู่ เขาอาจกะโดดเข้าบีบคอเรา และเราอาจหนีไม่พ้นก็ได้ นอกจากนี้เราจะทำอะไรกับคนเปลือยกายได้ เราไม่สามารถจะถอดเสื้อตัวเดียวที่เรามีอยู่ให้เขาสวม โอ้! สวรรค์! ช่วยด้วย!

เขาเริ่มสาวเท้าต่อไป แต่ครั้นแล้วก็กลับหยุดกึกลง "เอ๊ะ! นี่อะไรกันเล่า ซิมอน? เจ้ากำลังทำอะไรอยู่เช่นนี้? ชายคนนั้นกำลังอยู่ในความทุกข์ร้อน—หรือบางทีกำลังจะขาดใจ แต่กระนั้นเจ้าก็ยังคิดถึงแต่ตัวเอง และวิ่งหนีไปเสียอีก เจ้าเป็นคนรวยแล้วหรือ เจ้ากลัวจะเสียสิ่งที่เจ้ามีหรือ มันไม่ถูกเลย ซิมอน ไม่ถูกจริง ๆ" เหล่านี้เป็นความคิดของเขาแล้ว ซิมอนก็หันหลังกลับ และเดินตรงไปยังชายคนนั้น

เมื่อเข้าไปใกล้ จึงตรวจตราดูชายผู้นี้ เขาเป็นชายหนุ่มและแข็งแรง ไม่มีรอยว่าถูกทำร้าย ไม่มีแผลตามร่างกาย แต่เขาตัวสั่นเทาด้วยความหนาว พร้อมด้วยความตื่นตกใจแม้แต่จะชำเลืองดู ซิมอนก็หาไม่ คงนั่งก้มหน้าหลังพิงกำแพงอยู่เช่นนั้น ดูเหมือนเขาจะอ่อนเพลียถึงกับเบิกสายตาไม่ขึ้น

ซิมอนก้มลงมองดูเขา ในทันใดนั้นปรากฏว่าเขาพินิจ เขาลืมตา และหันศีรษะมองมาทาง ซิมอน พอ ซิมอนสบสายตาเขา ก็บังเกิดความรักใคร่ในชายผู้นี้ขึ้นทันที พลางวางรองเท้าที่หอบหิ้วมา คลายเข็มขัดนอกเสื้อ และถอดเสื้อนอกออก

"เร็วเข้า" ซิมอนพูด "อย่าให้เรามัวชักช้าอยู่เลย" สวมสิ่งเหล่านี้เข้าเถอะแก"

เขาประคองชายที่น่าสมเพชขึ้นยืน แล้วจ้องมองดูร่างกายของเขา เขาเย็นชายผิวขาว มีหน้ากอปร์ด้วยความเมตตา ซิมอนช่วยเขาสวมเสื้อ เพราะดูเขาอ่อนเพลีย แม้แต่จะสอดแขนของตนเข้าไปในแขนเสื้อก็แทบหมดแรง ซิมอนถึงกับต้องช่วยกลัดรังดุมให้ด้วยซ้ำไปอีก แล้วถอดหมวกแก๊ปของตนออก คิดว่าจะพลิให้ชายแปลกหน้านี้สวม

"อย่าเลย" เขาคิดในใจ "ไม่เย็นไรหรอก เขามีผมดกและหยิกออกยังงั้น คงไม่ต้องการหมวก"

แล้ว ซิมอนก็กลับสวมลงบนศีรษะตามเดิม "แต่ให้เขาสวมรองเท้าคู่นี้ไปจะดีกะมัง?"

พูดพลางเขาก้มลง และช่วยสวมรองเท้าให้อีก แล้วประคองให้อยู่ในท่ายืน

"เอาละ พ่อน้องชาย เราไปกันเถอะ"

ชายแปลกหน้ายืนนิ่ง และไม่พูดอะไรเลย เขามองดู ซิมอนด้วยแววตาอย่างน่ากรุณา แต่ดูเหมือนจะพูดไม่ได้

"เอ๊ะ! แกเห็นจะไม่มีเสียงกะมัง? รู้ไหมเราจะมาทนหนาวอยู่ที่นี่ไม่ได้? ถึงเวลาที่จะต้องไปบ้านกันแล้ว เอ้า นี่แน่ะไม้เท้าของกัน ถ้าแกรู้สึกอ่อนเพลียจะได้ใช้ยันกายไปได้ ไปกันเถอะ มาซิ"

ในที่สุด ชายผู้นั้นขยับกายและเดินตาม ซิมอนไป

"แกมาจากไหน?" ซิมอนถาม

"ไม่ใช่คนตำบลนี้"

"ก็แน่ละซิ กันรู้จักทุกคนที่อยู่ถิ่นนี้ ไปอย่างไรมาอย่างไร ถึงได้มานั่งอยู่ข้างโรงสวดเล่า?"

"ข้อนี้ฉันบอกท่านไม่ได้"

"มีใครทำร้ายแกหรือ?"

"เปล่า พระเจ้าต่างหากที่ลงโทษฉัน"

"โอ! พ่อคุณ รู้ละว่าพระเจ้าน่ะเป็นต้นเหตุของทุกสิ่งทุกอย่าง ถึงอย่างนั้นแกก็ต้องมาจากที่ใดที่หนึ่ง เอาเถอะ อย่างน้อยบอกฉันว่าแกจะไปไหน?"

"ไปไหนก็ได้ มันไม่ผิดแผกแตกต่างสำหรับฉันเลย"

คำพูดตอนนี้ทำให้ ซิมอนพิศวง พลางคิดว่า "เจ้านี่มันไม่มีหน้าตาว่าจะโกงใครหรอก พูดสำเนียงเพราะเสียด้วย แต่ทำไมนะจึงไม่บอกอะไรเกี่ยวแก่เขาให้เราทราบบ้างเลย"

"ดีแล้ว" ซิมอนพูดในที่สุด "ไปบ้านด้วยกันเถอะ อย่างน้อยที่สุด แกก็จะได้ผิงไฟที่นั่น จะได้อบอุ่นขึ้น"

ชายทั้งสองเดินเคียงกันไป ลมหนาว พัดเย็นเฉียบ แทงทะลุเสื้อในของ ซิมอน จนเย็นถึงเนื้อ ฤทธิสุราได้จางไปหมดแล้ว และเขารู้สึกหนาวแทบจะแข็งไปครึ่งตัว เขารีบสาวเท้าก้าวเดินเร็วขึ้น พลางก็นึกแต่ในใจ

"อ้ายเรามันยังงี้เสียด้วยนา เราออกจากบ้านเพื่อไปซื้อเสื้อกันหนาว แต่กลับมาโดยตนเองไม่มีเสื้อนอก และซ้ำนำชายเปลือยร่างมาอีกเล่า มาเตรียนา คงไม่พอใจแน่เทียวละ"

พอคิดถึงภรรยา ซิมอนก็ไม่สบายใจเลย แต่เมื่อเขามองดูชายคนนั้น ก็กลับหวนนึกถึงขณะเมื่อดวงตาแลสบกันที่โรงสวด และหัวใจของเขาก็เต้นเบาลง

◎ ◎ ◎

ภรรยาของ ซิมอน ทำการบ้านเสร็จแต่เช้า เจ้าหล่อนได้ผ่าฟืนแล้ว ตักน้ำแล้ว ป้อนเข้าเด็กแล้ว และเจ้าหล่อนเองก็รับประทานอาหารเช้าแล้ว เจ้าหล่อนกำลังนั่งคิดอยู่ว่าจะยังขนมปังดีหรือไม่ ยังมีชิ้นใหญ่ถนัดเหลืออยู่ในตู้ ถ้า ซิมอน รับประทานอาหารเย็นเสียในหมู่บ้าน ตอนกลับมาก็คงไม่ต้องรับประทานอะไรอีกกี่มากน้อย และคงมีขนมปังพอสำหรับพรุ่งนี้ เจ้าหล่อนตรวจดูขนมปังอีกหนหนึ่ง

"ไม่ต้องยังละวันนี้" เจ้าหล่อนตกลงใจ "นอกจากนี้ แป้งก็ไม่มี คิดว่าจะพอไปจนกระทั่งวันศุกร์ด้วยซ้ำ"

เมื่อเก็บขนมปังเรียบร้อยแล้ว มาเตรียนาก็หยิบเสื้อเชิ้ตของสามีมาปะชุนต่อไป ในระหว่างนั้น ดวงใจก็หวนนึกไปถึงสามี และไม่ทราบว่าเขาจะซื้อหนังมาทำเสื้อได้หรือไม่

"เจ้าประคุณ ขออย่าให้เขาถูกฉ้อฉนเลย เขาเป็นคนโง่เสียด้วย เขาเองน่ะโกงใครไม่เป็นหรอก แต่แม้แต่เด็ก ๆ ก็ตบตาเขาได้ ๘ รูเบิล! เงินไม่ใช่น้อยเทียวนา ควรจะได้เสื้อคลุม อย่างดีทีเดียว สำหรับฤดูหนาวแน่ละคงไม่ใช่ดีที่สุด—แต่ต้องดีพอใช้ ฤดูหนาวที่แล้วมาไม่มีเสื้อคลุม — เต็มทนแท้ ๆ! แล้วนี่ก็ ซิมอน ถึงแก่เอาเสื้อของเราไปสวมเสียด้วยซ้ำ แล้วก็จะให้เราเปลือยกายครึ่งหนึ่งออกไปนอกบ้านกระไรได้ เออ—ช่างไปนานอะไรเช่นนี้เล่า!"

ในขณะนั้น ก็ได้ยินเสียงฝีเท้าของ ซิมอน พลางเจ้าหล่อนก็วางงานและวิ่งไปที่ประตู มีชายสองคนยืนอยู่ คือ ซิมอน และชายอีกคนหนึ่ง ซึ่งบนศีรษะไม่มีหมวก และสวมรองเท้าสักหลาด

มาเตรียนา ทราบทันทีว่าสามีของเจ้าหล่อนดื่มมาแล้ว

"นึกละไม่ผิดเชียว" เจ้าหล่อนพึมพำ แต่เมื่อเจ้าหล่อนได้แลเห็น สามีของเจ้าหล่อนไม่แต่ไม่ได้สวมเสื้อนอกเท่านั้น แล้วยังกลับมามือเปล่าอีกฉะนี้ ดวงใจของเจ้าหล่อนก็สลดไปถนัด

"แน่เทียว คงเอาเงินไปใช้เสียด้วยกันกับอ้ายขัณฑาลที่เขาพบตามทางนั่น และยังอุตส่าห์พามาบ้านอีกด้วย"

เจ้าหล่อนพะยักหน้าให้สองชายเข้ามาแล้วเจ้าหล่อนก็เดินตามไปเงียบ ๆ พลางพิจารณาร่างอันผอมบางและหน้าซีดเซียวของชายแปลกหน้า ซึ่งบัดนี้เจ้าหล่อนได้เห็นว่าไม่เพียงแต่ปราศจากหมวกเท่านั้น แม้ภายในเสื้อนอกก็หามีเสื้อเชิ้ตสวมอยู่อีกไม่

ชายนั้นยืนเฉยอยู่ ดวงตาขดข้องฉะเพาะพินิจ

"พวกขัณฑาล แน่เทียว" มาเตรียนาตกลงใจแน่วแน่ "ดูซิ ดูยืนอกสั่นขวัญหายอยู่นี่"

เจ้าหล่อนหันไปทางเตาไฟ ด้วยดวงใจอันเดือดดุ เพื่อรอดูว่าต่อจากนี้จะมีอะไรอีก

ซิมอน ถอดหมวก พลางหย่อนกายลงยืนม้ายาว ด้วยท่าทางอย่างนักเรียนที่รู้สึกว่ามีความผิดติดตนอยู่

"อย่างไรเล่า—แม่มาเตรียนา" ในที่สุด ซิมอนได้เอ่ยขึ้น "เมื่อไรหล่อนจะหาอาหารให้เรารับประทานบ้าง? ฉันใส้แทบขาดแล้วละ"

ภรรยาเขาพึมพำถ้อยคำซึ่งไม่มีใครได้ยิน เจ้าหล่อนยืนนิ่งไม่ติงกาย สายตากวาดมองจากชายผู้หนึ่งไปยังอีกผู้หนึ่ง

ซิมอน ทราบตระหนักว่าเจ้าหล่อนโกรธจัด แต่เขาจะทำอย่างไรได้ ด้วยท่าทางอันไม่เอาใจใส่ เขาหันไปฉวยมือสหายของเขากล่าวว่า

"นั่งลงซี่ พ่อน้องชาย กินเข้าด้วยกันนะ"

อีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามเงียบ ๆ

"ไงเล่า แม่เมีย วันนี้หล่อนไม่ได้ทำอะไรไว้ ให้กินบ้างหรอกหรือ?"

บัดนี้พายุก็ระเบิดแล้ว!

"แน่ละ ฉันทำไว้ แต่ไม่ใช่สำหรับให้แกกิน แม้แต่ความรู้สึกผิดชอบธรรมดาของแกเองแกก็กลืนมันเข้าไปอิ่มแล้ว" มาเตรียนาเอ็ดลั่น "คิดดูถี แกไปซื้อเสื้อคลุม แต่กลับมามือเปล่ามิหนำซ้ำพาอ้ายระยำนั่นมาด้วย

มันจะไหวที่ไหนล่ะ พ่อคนดี ที่นี่ไม่มีอะไรให้ นี่ที่ไหน ?"

คนเมากินหรอก"

"พอทีเถอะ มาเตรียนา! ถ้าหล่อนไม่ มีอะไรจะพูดดีกว่านี้ ก็อย่าพูดเลย ทำไม หล่อนไม่ถามฉันเสียก่อนว่าชายผู้นี้คือใคร ?"

"ก็แกน่ะซิยอกฉันก่อนเถอะว่า เอาเงินไปทำอะไรเสีย ?" เจ้าหล่อนย้อนถาม

ซิมอน ควัก ธนบัตร์ ๓ รูเบิล ออกจากกะเป๋า

"นี่ยังไงเล่า! เอาไปซิเงินของแก เจ้าโทรโปนอฟ ยังไม่ได้ ใช้หนี้ให้ฉัน พรุ่งนี้ ฉันจึงจะได้เงินรายนี้"

ตรงนี้ ยิ่งทำให้ มาเตรียนา เคียดแค้นยิ่งขึ้น เสื้อคลุมก็ไม่ได้ เสื้อนอกที่มีอยู่ตัวเดียว และใช้สองคนก็ไปให้ ผู้ที่หลงทางมานั่น และเงินที่ค้าง ซิมอน ก็ยังเก็บไม่ได้ อีก เจ้าหล่อนฉวยเงิน ๓ รูเบิลมาเก็บลั่นกุญแจทันที ปากก็ย่นพึมพำอยู่มิวาย

"ไม่มีอะไรให้แกกินหรอก ถ้าแกคิดว่าฉันจะต้องเลี้ยงอ้ายคนขี้เมาทุก ๆ คน ที่แก พามาละก้อ แกเข้าใจผิดสนัด วิสัยคนสุจริตน่ะ เขาย่อมต้องมีเสื้อผ้าปิดบังผิวหนังบ้าง เป็นอย่างน้อย ถ้าแกไม่ได้ทำอะไรเป็นที่อดสูละก้อ แกก็คงจะได้บอกฉันแล้วว่า แกพบอ้ายสัตว์

"ก็เดี๋ยวนี้ฉันพยายามทำอะไรอยู่เล่า นอกจากจะบอกหล่อน ฉันกำลังเดินผ่านโรงสวด ไป และได้แลเห็นพ่อหน้าสมเพชคนนี้เปลือยกายหนาวสะท้านอยู่ พระเจ้าแท้ ๆ ที่นำฉันไปพบเขา มิฉะนั้นก็จะตายก่อนรุ่งพรุ่งนี้ ฉันจะทำอย่างไร ? ฉันเลยพาเขามาด้วย และให้อะไร ๆ เขาสวมมาบ้าง ดับโทษะเสียบ้างเถิด มาเตรียนา มันเป็นการยาปนะหล่อนที่จะฉิวฉุนวุ่นวายดังนั้น จำไว้ว่าเราทั้งหมดจะต้องตายวันหนึ่ง"

มาเตรียนา อ้าปากจะตอบโต้ แต่ถ้อยคำได้กลืนหายไปในลำคอเจ้าหล่อนเอง ดวงตาเจ้าหล่อนทอดมองไปยังชายแปลกหน้า ซึ่งยังคงนั่งอยู่ในท่าเดิม มือซึ่งประสานกันวางอยู่บนเข่า และศีรษะโน้มลงต่ำ

มาเตรียนา นิ่งอยู่ในอาการดุษนียภาพ ด้วยถ้อยคำอันสุภาพยิ่ง ซิมอน กล่าวแก่เจ้าหล่อน

"มาเตรียนา พระเจ้าไม่ได้สิงอยู่ในดวงใจหล่อนอีกแล้วหรือไฉน ?"

เจ้าหล่อนคงนิ่งมิได้ตอบ แต่มองไปทางชายแปลกหน้าผู้ ซึ่งมองมาสบสายตาเจ้าหล่อนในบัดดล ดวงใจอันกะด้างของเจ้าหล่อน

ก็อ่อนระทวยลง

เจ้าหล่อนกลับเข้าไปในครัว และเริ่มจัดอาหาร เมื่อเรียบร้อยทุกสิ่งแล้ว เจ้าหล่อนก็วางจานลงบนโต๊ะ พร้อมกับขนมปังที่ยังเหลืออยู่ และเบียร์หนึ่งเหยือก

"เชิญลงมือรับประทานเถอะค่ะ" เจ้าหล่อนว่า

ซิมอน รุนชายแปลกหน้าไปยังโต๊ะอาหาร พลางกล่าวว่า "ไปซิ พ่อหนุ่มน้อย"

เขาเจียนขนมปังออกเป็นชิ้นบาง ๆ ใส่ลงไปในจาน แล้วเลื่อนไปให้ใกล้สหายของเขา มาเตรียนา นั้น นั่ง อยู่ ทาง สุดโต๊ะ อีก ด้าน หนึ่ง เอามือยันคางไว้ พลางเจ้าหล่อนก็ทอด สายตา จับจ้อง อยู่ที่ แขก แปลกหน้าผู้นี้ ความรู้สึกสงสารเมตตาเย็นอย่างยิ่งในชายผู้นี้ได้บังเกิดในความรู้สึกของเจ้าหล่อน และก็แปลกพอดู ชายนั้นเล่าก็แลดูกะปริกะเปร่า ซุ่มซ้ำซ้อนบ้าง เขาเงยศีรษะขึ้น และยิ้มตอบการมองของเจ้าหล่อน

มาเตรียนา ลุกขึ้น เปิดหีบ และหยิบเสื้อเชิ้ตที่เจ้าหล่อนนั่งปะอยู่เมื่อสักครู่ พร้อมกับกางเกงเก่า ๆ ตัวหนึ่งออกมา พลางยื่นให้กับชายแปลกหน้า ด้วยวาจาอันสุภาพ หล่อนกล่าวว่า

"เอานี่ไปสวมเถอะค่ะ ดิฉันเห็นแล้วว่าท่านไม่มีเชิ้ตสวม แล้วจะต้องการนอนที่ไหนก็เลือกตามชอบใจเถิด—ที่ม้ายาวนั่น หรือบนเตาไฟก็ได้"

ชายแปลกหน้าปฏิบัติตามถ้อยคำที่เจ้าหล่อนบอกแล้วก็ทอดกายนอนลงบนม้ายาว

มาเตรียนา เข้าเทียนดับลง หยิบเสื้อนอกที่ทิ้งกองอยู่ขึ้นมา แล้วก็ถ่ายขึ้นเตาไฟไปนอนอยู่ข้าง ซิมอน และคลุมตนเองด้วยเสื้อนั้น

เจ้าหล่อนไม่สามารถจะหลับได้ พยายามเท่าไรก็อดนึกถึงชายแปลกหน้านั้นไม่ได้ รู้สึกยุ่งใจอยู่บ้างเหมือนกัน ขนมปังที่เหลืออยู่ได้หมดไปแล้ว พรุ่งนี้จะไม่มีอะไรรับประทาน อีกประการหนึ่งเจ้าหล่อนได้ให้กางเกงและเสื้อเชิ้ตของ ซิมอน ไปเสียแล้ว

เจ้าหล่อนรู้สึกยากใจยิ่งขึ้นเป็นลำดับ แต่ในขณะนั้นเจ้าหล่อนดูเหมือนจะได้แลเห็นอาการยิ้มละไมของเขา และดวงใจของเจ้าหล่อนก็พลันเย็นสุขสันทุกข์ร้อนทันที

รุ่งเช้า เมื่อ ซิมอน ตื่นนอน ภรรยาของเขาได้ออกจากบ้านไปขอยืม ขนมปัง จาก เพื่อนบ้านแล้ว เด็ก ๆ ยังคงหลับอยู่ และชายแปลกหน้าก็ยังคงเอกเขนก อยู่ บน ม้ายาว

ถึงแม้ในดวงตาของเขายังคงมีแววเชื่อมซึมอยู่ แต่ดวงหน้าของเขานั้น ดูปรากฏความสง่าน่านับถือยิ่งขึ้น

"นี่แน่ะ พ่อคนดี" ซิมอนเอ่ยขึ้น "ท้องต้องการอาหาร และร่างกายต้องการเครื่องนุ่งห่ม ทุก ๆ คนต้องพึ่งตนเอง แกทำอะไรได้บ้างเล่า?"

"ไม่ได้เลย"

"เอ๊ะ!" ซิมอนลืมตาโตขึ้น "ใคร ๆ จะทำอะไรก็ได้ เพียงแต่เต็มใจทำเท่านั้น"

"ก็เมื่อใครเขาทำงานกัน ฉันตั้งใจจะทำอย่างเขาเหล่านั้น"

"แกชื่ออะไร?"

"มิเชล"

"ดีแล้ว มิเชล เมื่อแกไม่พูดอะไรเรื่องตัวแกก็ตามใจเถิด มันธุระของแกเอง อย่างไรก็ดี แกจะต้องมีชีวิตอยู่ และถ้าแกจะทำตามที่ฉันบอก ฉันจะเลี้ยงดูแกเอง"

"สวรรค์พิทักษ์ท่านเถิด! สอนฉัน—แนะฉันในสิ่งที่ฉันต้องทำด้วย"

ซิมอนหยิบด้ายที่ยังไม่ได้ขวั้นขึ้นมาหลายเส้น และเริ่มขวั้นให้ดูหน่อยหนึ่ง

"เห็นไหม? มันง่ายนิดเดียว งั้นไม่ใช่หรือ?"

มิเชลมองดูวิธีขวั้นเชือกของซิมอนด้วยความเอาใจใส่ แล้วก็หยิบด้ายขึ้นมาขวั้นบ้าง ต่อจากนี้ ซิมอนก็สอนให้เขารู้วิธีวางรูปและตัดหนัง วิธีใช้เครื่องเจาะหนัง วิธีเย็บ และวิธีติดส้นรองเท้า

ต่อมาอีก ๒ วัน ไม่ว่าการอะไรที่ซิมอนจะสอนให้ มิเชลก็เข้าใจทำได้ทันที เขาทำงานได้คล่องแคล่วรวดเร็วมาก จนใครเห็นก็น่าจะเข้าใจว่า เขาเย็บช่างทำเกือกมาแต่กำเนิด เขาไม่เฉื่อยชาชักช้าแม้แต่ชั่วขณะเดียว และรับประทานน้อย เมื่อเขาหยุดมือว่างงานนั้น เขาก็นั่งอยู่แต่ในที่ของเขา ทอดสายตาเหม่อมองไปบนเพดาน เขาพูดน้อย ไม่หัวเราะ และไม่ไปไหนเลย มีผู้เห็นเขายิ้มครั้งหนึ่งเท่านั้น ในคืนแรกเมื่อภรรยาของซิมอนได้จัดอาหารให้เขารับประทาน

ดังนี้หนึ่งได้ผ่านพ้นไป มิเชลคงอาศัยอยู่กับซิมอน และทำงานให้เขาสิบมา เขาทำงานได้ดี และมีชื่อเสียงมากขึ้น ไม่มีใครจะทำรองเท้าได้งดงามปราณีตและแข็งแรงเท่าเขา ชื่อเสียงเขากระจายไปเป็นระยะ ๒๐ ลีกโดยรอบ และซิมอนเกือบจะเป็นเศรษฐีทีเดียว

วันหนึ่งในฤดูหนาว ทั้งนายและผู้อาศัย

กำลังเย็บรองเท้าเพลินอยู่ มิรถเทียมด้วยม้างามสามตัวมาหยุดกึกลงตรงหน้ากะท่อม เสียงกะพรวนม้าดังกรุ๋งกร่างกะทบกันดังสนั่น สารถีโดดลงมา และเปิดประตูรถ

สุภาพบุรุษผู้หนึ่งเก้าเท้าลงมา เขาสวมเสื้อคลุมขนสัตว์อันมีค่าล้น โดยไม่รอรั้งเขาก้าวขึ้นบันไดสามขั้นซึ่งนำไปสู่ซุ้มประตูอันกะจิริด

มาเตริยนาเปิดประตูออกกว้างทีเดียว

สุภาพบุรุษนั้นก้มศีรษะแล้วก็เดินไป แต่พอเขาเงยศีรษะขึ้น ดูเหมือนศีรษะของเขาเกือบชนเพดานพอดี และร่างอันโตผึ่งผายนั้นดูเหมือนจะทำให้กะท่อมดูแคบลงไปมาก

ซิมอนรู้สึกงงงวยเป็นที่สุด พลางโค้งกายอย่างต่ำ เขาไม่เคยเห็นใครเช่นบุรุษผู้นี้มาแต่ก่อนเลย ตัวเขาเองนั้นเป็นคนมีร่างเตี้ย มีเชลผอมบาง ส่วนมาเตริยนาเหมือนไม้พันที่ตากแห้ง บุรุษผู้นี้มีลักษณะผิดแผกแตกต่างไปมาก จะว่ามาจากอีกโลกหนึ่งก็ได้ ดวงหน้าของเขาแดงและกลม คออันเป็นหนอกของเขาดูเหมือนจะบ่งให้ใคร ๆ ทราบว่าเขาเป็นคนแข็งแรงอยู่ไม่น้อย

เขาถอดเสื้อคลุมออก พลางหย่อนกายลงบนม้ายาว กล่าวว่า “แกสองคนนี่คนไหนเป็นช่างทำเกือก?”

ซิมอนเดินตรงเข้าไปหา “ประทานเกล้ากระผมเอง”

สุภาพบุรุษตะโกนไปยังคนใช้ของเขา “เฟทกา หยิบหนังมาให้ที”

ชายคนใช้เอาหนังเข้ามาวางไว้บนโต๊ะ “แก้ออกซิ” แล้วหันมาทางซิมอนและชี้ไปทางห่อหนัง “แกเห็นหนังนี่ไหม?”

“ประทานเห็นขอรับผม”

“ง่า—แกเห็นว่าเป็นหนังชะนิดไร?”

ซิมอนจับหนังดูด้วยท่าทางของผู้ชำนาญทางนี้

“ประทานเป็นหนังอย่างชั้นที่ ๑ ทีเดียวครับผม”

“ถูกละ เจ้ายัดชย มันเป็นหนังดี—ดีกว่าที่แกได้เคยเห็นแต่ก่อนหนังชั้นนี้ราคาถึง ๒๐ รูเบิล”

“เมื่อไรเกล้ากระผมทั้งสองนี้จะได้มีโอกาสเห็นหนังชะนิดนี้อีกหนอ?” ซิมอนกล่าวต่อไปด้วยความตะลึงตะไล

“นั่นน่ะซี นั่นน่ะซี แกคิดว่าแกจะใช้หนังนี่ทำรองเท้าสักคู่ได้ไหม?”

“ประทาน ทำได้แน่ ขอรับผม”

“อ้อ! แกแน่ใจ—งั้นไม่ใช่หรือ? แน่ะ

ฟังก่อน ฉันต้องการให้แกเข้าใจก่อนว่า ฉันประสงค์อย่างไร แกต้องทำให้เกือกนี้ทนทานได้ ปีหนึ่งเต็ม ๆ ฉันต้องใช้ได้ ๑ ปี เต็มโดยไม่เกิดอะไรเสียหายขึ้นเลย เข้าใจไหม? ถ้าแกคิดว่าแกทำได้ ก็จงรับหนังไว้และตัดเกือกให้ฉัน ถ้าทำไม่ได้ ก็จงบอกมาเสีย ฉันบอกแกให้รู้ล่วงหน้าเสียก่อนว่า ถ้าเกือกคู่ที่แกทำเกิดเสียหายขึ้น ก่อนสิ้นปีหนึ่งแล้วไซร้ ฉันจะเอาแกเข้าตราง แต่ถ้าทนได้ถึงปี ฉันจะให้แก ๑๐ รูเบิล"

ซิมอนยืนฟังถ้อยคำอันยืดยาวนี้ด้วยอาการอกสั่นขวัญบิน

และพอคำพูดจบลง ก็เลยไม่ทราบจะตอบประการใด เขามองดูมิเชล เอาศอกกะทุ้งเบื้องเชิงถาม ประหนึ่งจะปฤกษาดูว่าควรจะรับดีหรือไม่ มิเชลพะยักหน้า หมายความว่าให้รับได้ ซิมอนจึงบอกกับสุภาพบุรุษผู้นั้นว่า เขาจะยอมรับทำรองเท้าซึ่งจะไม่สึกหรือเสียรูปภายใน ๑ ปี

สุภาพบุรุษเรียกคนใช้เข้ามา และยื่นเท้าออกไป

"วัดเท้าฉันซิ" เขาพูดสั้น ๆ

เท้าท่านผู้นั้นโตมากจน ซิมอน ต้อง ตัดแบบลงบนกระดาษอีกชิ้นหนึ่ง ซึ่งถึงแม้ว่ากระดาษชิ้นแรกก็โตพออยู่แล้ว เขาวัดเท้าโดยลากเส้นรอบรูปเท้า แล้วก็ส่วนภายใน ต่อมาก็วัดรอบตาตุ่ม ซึ่งดูเบื้องเสาเรือนมากกว่าเบื้องเท้าคนธรรมดา

ในระหว่างนี้สุภาพบุรุษทอดสายตาจ้องมองดูช่างทำรองเท้าอีกผู้หนึ่ง

"นั่นใคร?" เขาถาม พลางชี้มือไปทาง มิเชล

"นั่นคือผู้ช่วยเกล้ากระผม ประทานเขาจะเป็นผู้ทำรองเท้าสำหรับใต้เท้า"

"จำไว้นะ ฉันว่าหนึ่งปี มันต้องทนได้ปีหนึ่งเต็ม ๆ" สุภาพบุรุษหันไปพูดกับ มิเชล

ซิมอนสังเกตได้ว่า มิเชลมิได้แลมาทางแขกผู้วางอำนาจบาตรโสของเขาเลย สายตาของเขาดูเหมือนจะจ้องอยู่หน้าอกระยะสุภาพบุรุษประหนึ่งเขาแลเห็นอะไรที่นั่น

มิเชลจ้องอยู่ในอาการอันแปลกประหลาดเช่นนั้นสักครู่หนึ่ง แล้วก็ยิ้มละไมออกมาทันที

"อ้ายบ้า! หัวเราะอะไรวะ?" สุภาพบุรุษถามอย่างฉุนเฉียว "เจ้าควรจะต้องคำณวนดูล่ะซิว่า เจ้าจะทำเกือกให้ข้าได้ทันเวลาหรือไม่?"

"รองเท้าของใต้เท้าจะแล้วเสร็จตามเวลา

ที่ตกลงขอรับผม” มิเชลตอบอย่างสงบเสงี่ยม

สุภาพบุรุษกำลังหยิบเสื้อคลุมมาสวม “แน่ละ ฉันต้องการให้เย็นเช่นนั้นเทียวละ”

เขากลับหลังเดินไปที่ประตู แต่คราวนี้ลืมก้มศีรษะ หน้าผากจึงโขกอย่างแรงเข้ากับขอบประตู เขาสบถสาบานอย่างโกรธจัดและมือกำลังคลำหน้าผากป่วนอยู่ ขณะที่ก้าวขึ้นรถไป

“หัวแข็งจริง” ซิมอนเอ่ยขึ้น เมื่อรถขับพ้นหน้ากะท่อมไปแล้ว “ขอบประตูเกือบจะหักด้วยซ้ำ แต่กะนั้นก็ดูเขาไม่เจ็บปวดอะไรกี่มากน้อยเลย”

ยังไม่มาเตรียนาจึงสอดขึ้นมาบ้างว่า “ก็เมื่อเขามีความเย็นอยู่อย่างนั้นแล้ว ทำไมร่างกายเขาจะไม่สมบูรณ์เล่า? แม้แต่มัจจุราชเองก็น่าจะเอาชะนะเขาได้โดยยากกะมัง ก่อนที่จะเอาเขาไปได้ ดูเหมือนเขาเย็นเหล็กไปทั้งตัว”

ซิมอนไม่โต้ตอบ หันไปทางมิเชลกล่าวว่า “มิเชล เรารับทำรองเท้านี้แล้ว และเราก็ไม่อยาก จะให้เกิดเดือดร้อนในเรื่องนี้ภายหลัง หนังนี้ราคาแพงมาก และเจ้าหมอคนนี้ก็ดูดุดันไม่ใช่เล่น ต้องระวังทำให้ดี จะมีผิดพลาดหาได้ไม่ ตาแก่คิดว่าฉันและฝีมือก็ชำนาญมากกว่านี้แน่ะ ฉันจะทำงานของฉันต่อไป”

มิเชลก็เริ่มลงมือทำงาน เขาแก้ม้วนหนังออกและเริ่มตัด มาเตรียนาจับตาดูเขาอยู่ เจ้าหล่อนรู้วิธีทุกอย่างในการทำรองเท้า และประหลาดใจไม่น้อยเลย เมื่อเห็นมิเชลมิได้ตัดหนังอย่างจะทำรองเท้าธรรมดา เจ้าหล่อนเกือบ ๆ จะลั่นปากถามออกไปแล้ว แต่ยั้งไว้เสีย โดยคิดว่าเจ้าหล่อนอาจเข้าใจผิดในชะนิดของรองเท้าที่สุภาพบุรุษต้องการก็ได้

“มิเชล คงรู้ดีกว่าเราหรอก ว่าจะทำอย่างไร” เจ้าหล่อนพูดกับตนเอง “ปล่อยเขาตามเรื่องดีกว่า”

ในขณะนั้น มิเชลกำลังตัดหนังและทำรองเท้าแตะ หาใช่รองเท้าหุ้มส้นไม่

เมื่อถึงเวลารับประทานอาหารเย็น ซิมอนลุกจากที่ทำงาน เขาเห็นเหมือนกันว่า แทนที่จะทำรองเท้าหุ้มส้น มิเชลกลับไปทำรองเท้าแตะเสีย มิเชล—ซึ่งแต่ก่อนไม่เคยทำอะไรผิดพลาดเลยแม้แต่น้อย ซิมอนเหลือที่จะยั้งโทษะได้

“ดูซิ! หนังเสียหมดแล้ว จะเอาหนัง

อะไรไปพูดกับสุภาพบุรุษผู้นั้นเล่า? จะหาหนังที่ไหนมาใช้เขาได้เล่า แกเย็นอะไรไปแล้วหรือ เพื่อนรัก? แกทำให้ฉันฉิบหายวายวอดแล้ว! เขาต้องการรองเท้าหุ้มส้นต่างหากไม่ใช่รองเท้าแตะ”

เสียงเคาะประตู ทำให้เสียงดุของ ซิมอน ชะงักลง จากหน้าต่างที่เขียดอยู่ ทั้งสองชายแลเห็นคนใช้ของสุภาพบุรุษ ผูกม้า เข้ากับห่วงที่หน้าประตู ซิมอน เดินไปเปิดประตูรับเขาเข้ามา ชายผู้นั้นกะหืดกะหอบหายใจไม่ออก

“สายัณห์สวัสดิ์ ครับ!”

“สายัณห์สวัสดิ์ มีธุระอะไรหรือ?”

“คุณนายหญิง ได้ให้ผมมาหาเรื่องรองเท้านั้น”

“เรื่องรองเท้า—รองเท้าไหนกัน?”

“สุภาพบุรุษนายข้าพเจ้า ไม่ต้องการรองเท้าอีกแล้วเดี๋ยวนี้ เขาจะไม่ต้องสวมรองเท้าอีกต่อไปเลย”

“นี่ท่านหมายความว่ากระไรเล่า?” รองเท้า

“นายข้าพเจ้าได้สิ้นใจตายในรถ ก่อนถึงบ้าน เมื่อเราไปถึงข้าพเจ้าได้ลงจากรถเพื่อเปิดประตูรถ จึงได้เห็นนายข้าพเจ้านอนตัวแข็งสิ้นลมหายใจเสียแล้ว นายผู้หญิงได้ให้ข้าพเจ้ามาที่นี่ กล่าวว่า—“ไปยอกช่างทำเกือกเถอะว่าให้ทำรองเท้าแตะ แทนรองเท้าหุ้มส้นที่สามีฉันได้สั่งไว้ ยอกเขาให้รีบหน่อย แกคอยอยู่จนเสร็จและเลยรับเอามาเสียด้วย”

มิเชล หยิบ รองเท้าแตะ ที่ เขา พึ่ง ทำ เสร็จ และเศษหนังที่เหลือ พลางห่อเข้าด้วยกันเป็นห่ออย่างเรียบร้อย แล้วส่งให้กับมือคนใช้

“ข้าพเจ้าลาก่อนทุก ๆ คน ขอให้เกิดลาภสการเถิด” ชายคนใช้กล่าว แล้วก็ไปจากกะท่อม

◎ ◎ ◎

บัดนี้ ๖ ปี ได้ล่วงไปแล้ว จำเดิมแต่ มิเชล ได้มาอาศัยอยู่กับ ซิมอน เหตุการณ์ได้ดำเนิรไปอย่างธรรมดา เขาไม่ได้เที่ยวเตร่ในที่ใด นาน ๆ จึงจะเปิดปากพูดสักครั้งหนึ่ง และยิ้มเพียงสองครั้งเท่านั้น ครั้งหนึ่งเมื่อ มาเตรียนา ให้ อาหาร เย็น เขา รับประทาน และอีก ครั้งหนึ่งเมื่อ สุภาพบุรุษ ผู้นั้น มาสั่ง ทำ รองเท้า

ซิมอน มิรู้ ที่จะหาถ้อยคำอันใด มาได้เพียงพอแก่ การ ที่ จะ แสดง ว่า เขา มี ความ คิด เห็น อย่างไรในสหายของเขานั้น จนบัดนี้เขาก็ยังไม่ทันได้นึกจะถามว่าเขามาจากไหน ความ

หวั่นใจของเขาก็เกิดมีขึ้น มิเชลจะจากเขาไปเสียเท่านั้น

เขาทั้งหมดอยู่ในกะท่อมพร้อมกันวันหนึ่ง เด็ก ๆ กำลังต่ายและยืนหน้าต่างเล่นอยู่ มาเตรียนากำลังเอาเตาถ่านตั้งไฟ ซิมอนกำลังเย็บหนัง ส่นมิเชลกำลังถักส้นรองเท้าอยู่ใกล้หน้าต่าง ในขณะนั้นเด็กคนหนึ่งร้องขึ้นพร้อมกับมองไปทางไหล่เขาว่า

"ดูซิ อามิเชล ดูผู้นั่นญิงที่มีลูกสาว ๒ คนนั่นแน่ะ เชื่อว่าคงมาบ้านเราแน่เทียว ลูกสาวคนหนึ่งเดิรขากะเผลกด้วย"

มิเชลวางงาน และมองออกไปทางหน้าต่าง ทำให้ซิมอนรู้สึกพิศวงมาก มิเชลไม่เคยมองออกไปข้างนอกเลย แต่บัดนี้ดวงหน้าของเขาแทบจะติดลงไปกับขอบหน้าต่างด้วยซ้ำ ซิมอนจึงมองออกไปข้างเพื่อจะดูว่ามีอะไร หญิงแต่งกายเรียบร้อยกำลังเดิรมาพร้อมกับลูกสาวสองคน ซึ่งต่างสวมเสื้อกันหนาว และมีผ้าขนสัตว์คลุมศีรษะ เด็กทั้งสองเหมือนกันมาก ขนถ้าคนหนึ่งไม่ขากะเผลกแล้ว เราจะไม่รู้ว่าคนไหนเป็นคนไหนเลย หญิงผู้นั้นได้เดิรมาถึงประตูแล้ว และเข้าหล่อนเดิรตามหลังลูกเลยเข้ามาข้างใน

"เชิญนั่งสิ ท่านต้องการอะไรขอได้โปรด ขอก?"

หญิงผู้นั้นนั่งลง ลูกทั้งสองหลบไปยืนอยู่ใกล้ ๆ

"ต้องการทำรองเท้าให้ลูก ๆ ดิฉัน"

"เราไม่เคยทำรองเท้าเล็ก ๆ เช่นนี้เลย แต่เอาเถอะ จะพยายามอย่างดีที่สุดที่จะทำให้ จะให้ใช้ผ้าลินินหรือผ้าป่าน มิเชลผู้ช่วยของฉันผู้นี้มีความชำนาญมาก

พูดพลาง ซิมอนก็หันไปทางมิเชล เห็นมิเชลกำลังจ้องตาเขม็งอยู่ที่เด็กทั้งสอง ซิมอนยิ่งรู้สึกประหลาดใจยิ่งขึ้น เด็กทั้งสองนั้นอ้วนท้วน แก้มแดง ตาดำ น่าเอ็นดู ทั้งเสื้อคลุมและผ้าคลุมศีรษะก็ดูช่างเหมาะเจาะกันดี แต่ถึงกะนั้นก็ยากที่จะทราบว่าเหตุใดมิเชลจึงสนใจในเด็กเหล่านี้นัก ดูเสมือนว่ามิเชลรู้จักเด็กทั้งสองนั้นดีแล้ว และขณะที่เขากำลังวัดเท้าเด็กอยู่ ซิมอนก็สนทนากับมารดาเรื่อยไป บัดนี้เจ้าหล่อนได้อุ้มบุตรคนขาพิการขึ้นมาไว้บนตัก

"วัดสองขนาดก็พอค่ะ" เจ้าหล่อนเอ่ยขึ้น "ขนาดหนึ่งสำหรับเท้าข้างพิการ อีกขนาดหนึ่งสำหรับเท้าทั้งสาม เท้าของเด็กนี้เท่ากันทีเดียวค่ะ เพราะเป็นบุตรฝาแฝด"

ซิมอนถาม

"ทำไมขาจึงพิการเช่นนี้จ๊ะ? หรือว่าพิการมาแต่กำเนิด?"

"เปล่าค่ะ มารดาทำให้เจ้าหล่อนเป็นไปเช่นนั้น"

ความประหลาดใจของมาเตรียนาก็ยิ่งขึ้น "ถ้าเช่นนั้น เด็ก ๒ คนนี่ก็คงไม่ใช่ลูกของหล่อนน่ะซิจ๊ะ?" มาเตรียนาถาม "หล่อนไม่ใช่มารดาเขาหรอกหรือ?"

"ไม่ใช่จ้ะ และไม่ใช่ญาติด้วย หล่อนจำเขาเป็นลูกเลี้ยงของฉันต่างหาก

"ก็หล่อนจะให้ฉันเข้าใจว่า ทั้ง ๆ ที่หล่อนไม่ได้เกี่ยวข้องเป็นญาติอะไรกับเด็ก และยังได้เลี้ยงดูเด็กมาจนโตปานนี้หรือจ๊ะ?"

"ก็ฉันจะไม่เลี้ยงเขากระไรได้ล่ะจ๊ะ? ฉันมีลูกชายคนหนึ่ง แต่สิ้นบุญเสียแล้ว แต่ฉันก็ยังไม่รักเท่ากับบุตรบุญธรรมทั้งสองของฉันนี้"

"เป็นลูกใครล่ะจ๊ะ"

มาเตรียนาได้สนทนากับสตรีผู้นั้นอย่างยืดยาว และต่อไปนี้คือเรื่องราวที่เจ้าหล่อนได้ฟัง

"เด็กทั้งสองเป็นกำพร้ามาจนถึงเวลานี้ได้ ๖ ปีแล้ว บิดาได้ถูกฝังในวันอังคาร และมารดาในวันศุกร์ต่อมา เด็กทั้งสองกำพร้าบิดาตั้งแต่ยังไม่คลอดออกจากครรภ์ และพอคลอดก็เลยกำพร้ามารดาอีก ดิฉันและสามีอยู่บ้านติดกัน บิดาของเด็กไปทำงานในป่า และถูกต้นไม้ล้มทับ กลับมาบ้านอาการหนักมาก อยู่ได้ไม่นานก็สิ้นใจ ต่อมาอีกสองวันมารดาก็คลอดเด็กทั้งสองนี้ ไม่มีใครจะช่วยเหลือเลย ทั้งนางพยาบาลหรือคนใช้ก็ไม่มี เช้าวันรุ่งขึ้นดิฉันโผล่เข้าไปดูในห้อง เห็นเจ้าหล่อนนอนตัวเย็นชืดและทับขาข้างหนึ่งของเด็กไว้ จะทำอย่างไรกับเด็กทารกทั้งสองซึ่งอยู่แต่ลำพังแท้ ๆ ในโลกนี้ ในเวลานั้นมีดิฉันคนเดียวในหมู่บ้านนั้นที่สามารถเลี้ยงดูทารกทั้งสองได้ เวลานั้นลูกชายของดิฉันได้ ๘ เดือนแล้ว จึงเป็นที่ตกลงกันว่าฉันจะเป็นผู้ดูแลทารกทั้งสองเอง

ฉันอุ้มเด็กทั้งสองมาบ้าน และให้นมกินคนหนึ่ง อีกคนหนึ่งนั้นฉันเชื่อว่าจะไม่รอด คือคนพิการนี้ แต่ทารกนั้นได้ร้องครวญครางอย่างน่าสงสาร จนฉันรู้สึกเกลียดตนเองที่ทำใจดำ ฉันจะปล่อยให้อดอย่างไรได้ ดังนั้นฉันจึงเกิดมีทารกที่ต้องให้นมกินถึงสามคน คือลูกของฉันด้วยคนหนึ่ง แต่เคราะห์ดีที่ฉันแข็งแรง และด้วยความช่วยเหลือของสวรรค์ ฉันจึงทนเลี้ยงดูมาได้ ครั้น

ต่อมาอีก ๒ ปี สวรรค์ก็ได้เรียกลูกชายของฉันกลับคืนไป ต่อมาฉันก็ไม่มีบุตรอีกเลย เช่นนี้แหละฉันจึงรักใคร่เด็กทั้งสองนี้ประดุจเป็นแก้วตาของฉันเองทีเดียว”

เมื่อเสร็จธุระและการสนทนาได้ยุติลง แล้วสามคนแม่ลูกก็ลากลับ ซิมอน เดิรไปส่งจนถึงประตู แล้วทั้งคู่ก็หันมองมาทาง มิเชล เขากำลังนั่งมือประสานเข่า ในแววตาปรากฏความปลาบปลื้มลึกซึ้ง และอาการยิ้มก็ปรากฏขึ้นที่ริมฝีปาก

ซิมอน เดิรตรงไปหาเขา

“เป็นอะไรหรือ มิเชล?”

มิเชล ลุกจากที่นั่งของเขา วางเครื่องมือแก้ผ้าผูกกันเข่อนออก แล้วโน้มศีรษะให้แก่ชายช่างทำรองเท้าและภรรยา

“พระเจ้าได้ให้อภัยฉันแล้ว นาย! ท่านจะให้อภัยฉันด้วยหรือไม่?”

ขณะที่เขาพูด รัศมีสุกสะกาวดูเหมือนจะพวยพุ่งออกมาจากตัวของเขา ซิมอน นั้นตกใจพูดแทบไม่ออก เขาโค้งศีรษะให้เหมือนกัน และกล่าวว่า

“มิเชล กันเห็นแล้วว่าแกมิใช่มนุษย์อย่างพวกเรา และไม่สมควรที่พวกเราจะถามไถ่ไล่เลียงหรือมองดูแก โปรดบอกกันสักอย่างหนึ่งเถิด ในคืนวันที่กันพบแกและพาแกมาบ้านด้วยนั้น ทำไมแกจึงดูมีอาการสงบเสงี่ยมและน่านับถือนัก? และทำไมแกจึงมิเคำหน้าผ่องใสขึ้นเมื่อภรรยากันให้อาหารแกรับประทาน ในขณะนั้นแกยิ้ม ต่อมาอีกสองสามเดือน เมื่อมีสุภาพบุรุษผู้นั้นมาสั่งทำรองเท้า แกยิ้มอีกครั้งหนึ่ง และดูเหมือนแกมีความสุขขึ้น และวันนี้เมื่อสตรีผู้นั้นพาบุตรสองคนมาที่นี่ แกได้ยิ้มอีกครั้งหนึ่ง เป็นครั้งที่สาม และมีประกายพวยพุ่งออกมาจากกายของแก มิเชล โปรดบอกว่าเหตุไรแสงนี้จึงยังเกิดขึ้น และทำไมแกจึงยิ้มสามครั้ง?”

“ฉันมีความปลาบปลื้มมาก เพราะพระผู้เป็นเจ้าได้อภัยโทษให้ฉันแล้ว ฉันยิ้มสามครั้ง เพราะเป็นการจำเป็นที่ฉันจะต้องเรียนคำศักดิ์สิทธิ์สามคำ บัดนี้ฉันได้เรียนรู้แล้ว คำแรกฉันได้เรียนเมื่อภรรยาของท่านยังเกิดความสงสารฉัน ฉันได้ยิ้มครั้งนั้นเป็นครั้งแรก คำที่สองฉันได้เรียนเมื่อสุภาพบุรุษสั่งทำรองเท้า และฉันได้ยิ้มเป็นครั้งที่ ๒ เมื่อตะกี้ เมื่อฉันได้เห็นเด็กหญิงสองคน ฉันได้เริ่มคำที่สามและคำสุดท้าย และฉันได้ยิ้มเป็นครั้งที่สาม”

"แต่เหตุไรพระผู้เป็นเจ้าจึงลงโทษแก มิเชล? และถ้อยคำสามคำนั้นคืออะไร? บอกให้กันได้เรียนรู้บ้างซิ?"

"พระผู้เป็นเจ้าลงโทษเพราะความดื้อดึง ไม่อยู่ในโอวาทของฉัน ฉันเป็นเทวะผู้หนึ่งในสวรรค์ และได้ขัดขืนไม่อยู่ในโอวาทพระผู้เป็นเจ้า พระองค์ท่านได้ส่งฉันลงมาเอาวิญญาณของบุคคลผู้หนึ่ง — เป็นวิญญาณสตรี เมื่อฉันลงมายังโลก ฉันแลเห็นสตรีนั้นนอนป่วยอยู่ เจ้าหล่อนพึ่งคลอดบุตรใหม่ๆ สองคน ทารกกำลังร้องแว้ๆ อยู่ข้างกายมารดา และมารดาเองก็อ่อนเพลีย จนให้ลูกกินนมมิได้ เมื่อเจ้าหล่อนเห็นฉัน ก็เข้าใจได้ทันทีว่าพระผู้เป็นเจ้าได้ให้มาตามเอาวิญญาณของหล่อนไปแล้ว และหล่อนได้อ้อนวอนขอชีวิตต่อฉัน

'เทวะ!' เจ้าหล่อนปราสัย 'สามวันมาแล้ว ต้นไม้ล้มทับสามีข้าเจ้าตาย ข้าเจ้าไม่มีพี่มีน้อง ไม่มีญาติใกล้เคียงที่ไหนอีก ทารกทั้งสองนี้จะไม่มีใครเลี้ยงดูอีกแล้ว นอกจากตัวข้าเจ้า ขออย่าพึ่งเอาวิญญาณของข้าเจ้าไปเลย! ได้กรุณาให้ข้าเจ้าได้เลี้ยงดูทารกนี้จนเติบโตเถิด ทารกจะอยู่โดยปราศจากบิดาหรือมารดามิได้',

"ฉันได้ทำตามที่หญิงนั้นขอร้อง ทารกคนหนึ่งฉันได้อุ้มมาวางใกล้อกเจ้าหล่อน อีกคนหนึ่งได้ส่งให้เจ้าหล่อนอุ้มไว้ แล้วฉันก็กลับขึ้นมายังสวรรค์ ฉันยืนอยู่ณะเพาะพระพักตร์พระผู้เป็นเจ้าและกล่าวว่า

'ข้าเจ้าไม่สามารถจะเอาวิญญาณของหญิงนั้นมาได้ สามีของเจ้าหล่อนตาย และเจ้าหล่อนมีบุตรีฝาแฝด เจ้าหล่อนขอร้องให้รอจนได้เลี้ยงดูบุตรให้เติบโตเสียก่อน'

"พระผู้เป็นเจ้ากล่าวว่า 'กลับไปเดี๋ยวนี้ไปเอาวิญญาณของหญิงนั้นมาให้ได้ ต่อไปเจ้าจะรู้ความหมายของคำศักดิ์สิทธิ์สามคำ เจ้าจะได้ทราบว่าในมนุษย์มีอะไร และอะไรที่มนุษย์ไม่มี และมนุษย์อยู่ได้ด้วยอะไร เมื่อเจ้าได้เรียนรู้สามคำนี้แล้ว เจ้าจึงจะกลับมาสวรรค์"

"ฉันจึงได้กลับลงมายังพื้นพิภพอีกครั้งหนึ่ง และคราวนี้ได้เอาวิญญาณของหญิงนั้นไป ทารกได้หลุดจากวงแขนเจ้าหล่อน และขณะที่วิญญาณจะจากพิภพไป ได้พลิกตะแคงข้างทับเอาขาข้างหนึ่งของทารกเข้า ฉันกำลังลอยอยู่เหนือหมู่บ้านพร้อมด้วยวิญญาณที่พามา แล้วในทันใดนั้นก็เกิดพายุขึ้น ปีกของฉันหลุดตกไปจากฉัน วิญญานนั้นได้ขึ้นสวรรค์ไปเฝ้าพระผู้เป็นเจ้าแต่ลำพัง ส่วน

ฉันตกลงมาอยู่ข้างทางเดิร”

ขัดนี มาเตริยนา และ ซิมอน ก็ ได้ ทราบตระหนักแน่แล้วว่า ผู้ที่เขาให้อาหารและเสื้อผ้าที่อาศัยนั้นคือผู้ใด น้ำตาเขาไหลพรากด้วยความปลื้มปิติ

ขัดนี ผู้เป็นทูต สวรรค์ ได้กล่าวสืบไป

“ฉันได้นั่งเจ่าทุกอยู่ข้าง ทางเดิรแต่ ลำพังโดยอาการเปลื่อยกาย แต่ก่อนร่อนชะไร ฉันไม่เคยทราบเลยว่ามนุษย์จะมีความทุกข์โศกหริอยากแค้นปานใด ความหิวหริอความหนาวฉันไม่เคยรู้จัก แต่ในขณะนั้นฉันได้กลายเป็นมนุษย์—เป็นชายคนหนึ่งแล้ว ฉันหนาว ฉันหิว และฉันไม่ทราบว่าฉันจะเป็นอย่างไรต่อไป ฉันแลเห็นโรงสวด และเข้าใจว่าจะเข้าอาศัยได้ แต่ประตูลั่นกุญแจแน่นหนา ฉันจึงต้องนั่งลงตรงหน้าประตูพยายามหลบจากลมหนาวอันเย็นเฉียบ สักครู่หนึ่ง ฉันได้ยินฝีเท้าคนกำลังเดิรมาบนถนน สักครู่ก็แลเห็นตัว—เขาถือรองเท้ามาคู่หนึ่ง ฉันได้ยินเขาพูดกับตนเอง เป็นครั้งแรกตั้งแต่ฉันได้กลายสภาพมาเป็นมนุษย์ ฉันได้เห็นหน้าเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และทำให้ฉันตกใจยิ่งนัก คำพูดของเขานั้นฉันได้ยินชัดเจน”

“ฉันจะเลี้ยง ภรรยา และ ลูก ของ ฉัน ได้อย่างไร? ทำประการใดฉันจึงจะได้เสื้อคลุมกันหนาว ปกยิดอวัยวะที่น่าจะแข็งชิดเพราะความเย็น ในฤดูหนาวนี้?’

พอชายผู้นั้นแลเห็นฉัน คิ้วก็ขมวดย่นเข้าหากัน ใบหน้าหมองทึม แล้วก็เดิรต่อไป ฉันก็สั่นหวัง แต่สักครู่เขาย้อนทางกลับมา ฉันมองดูเขาและเกือบจำเขามิได้ ดวงหน้าของเขาซึ่งตะกี้เย็นเค้าของมฤตยูนั้น บัดนี้กำลังอิ่มเอิบร่าเริง และฉันสามารถแลเห็นเค้าหน้าของพระผู้เป็นเจ้าอยู่ในดวงหน้าของเขา ชายผู้นั้น เดิรตรงมาหาฉัน ให้เสื้อผ้าฉันสวมและจูงมือฉันมาบ้าน ภรรยาของเขาออกมารับเราที่หน้าประตู เจ้าหล่อนพูดกับเรา แต่เจ้าหล่อนในขณะนั้นดูยิ่งร้ายไปกว่าสามี ในขณะที่ฉันได้เห็นเขาครั้งแรก ฉันเองน่ะเกือบจะทรงกายไม่ไหวอยู่แล้ว แต่กะนั้นเจ้าหล่อนยังจะขับไล่ฉัน ให้ไปสู่ความหนาว และตาย เพราะความหิวโหยอีก ฉันทราบดีว่าในการที่เจ้าหล่อนไล่ฉันไปนั้น เท่ากับว่าเจ้าหล่อนกำหนดความตายของเจ้าหล่อนเอง ทันใดนั้นสามีได้พูดกับเจ้าหล่อนถึงเรื่อง พระผู้เป็นเจ้า แล้วเจ้าหล่อนก็ กลับกลาย เป็น คน ละคน ทันที เจ้าหล่อนให้อาหารฉัน และในขณะนั้นดวงตาของหล่อนและฉันก็สบกัน เจ้าหล่อนมิได้

เย็นสตรีคนที่เจ้าหล่อนเย็นอยู่เดิม ในดวงหน้าเจ้าหล่อนมีดวงหน้าของพระผู้เย็นเจ้า ในขัดคลฉันก็ได้ระลึกถึง วัจนะ ของพระองค์ “เจ้าจะได้ทรายว่าในมนุษย์นั้นมีอะไรอยู่?” ด้วยประการฉะนี้ ฉันได้ทรายว่า สิ่งที่มีอยู่ ใน มนุษย์นั้นคือความรัก

“ด้วยความยินดีที่ คำศักดิ์สิทธิ์ คำหนึ่งได้เผยออกให้ฉันทรายแล้ว ฉันจึงได้ยิมออกมาเย็นครั้งแรก แต่ฉันก็ยังมิได้ทรายทุกสิ่งทุกอย่างในคราวเดียว ฉันยังต้องทรายความหมายของถ้อยคำอีก ๒ คำคือ ‘อะไรที่มนุษย์ไม่มี’ และ ‘มนุษย์อยู่ได้ด้วยอะไร’

“วันหนึ่งเมื่อ ฉันได้ อาศัย อยู่ กับท่าน มาแล้วเย็นเวลาหนึ่งปี ชายเศรษฐีผู้หนึ่งได้ส่งหนังให้ท่านทำรองเท้า ซึ่งจะต้องทนทานไม่สึกหรอไปได้อย่างน้อยเย็นเวลา ๑ ปี ฉันได้พิจารณาดูเขา อ้า! ฉันได้แลเห็นสหายเก่าของฉัน คนเดียว ยืน อยู่ใกล้ ๆ เขา ที่เดียว สหายคนนี้คือ ทูตแห่งมฤตยู ไม่มีใครแลเห็นเขาได้ นอกจากดวงตาฉันเท่านั้น และฉันก็ทรายได้ทันทีว่าชาย เศรษฐีนี้จะไม่มีชีวิตอยู่จนพระอาทิตย์ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และฉันก็มาคำนึงแต่ในใจว่า

“นี่คือบุรุษ ซึ่งตระเตรียมไว้ ล่วงหน้า ถึงปี หนึ่ง โดยไม่สำนึกตนเลยว่า ตนจะตายก่อนค่ำวันนี้”

“และครั้นแล้วฉันก็ หยั่งรู้ ใน วัจนะ ที่สอง ของพระผู้เย็นเจ้า ‘เจ้าจะทรายว่าอะไรที่ไม่มีในมนุษย์’ ความรู้วันตายนั่นเทียว

“และฉันได้ยิมออกมาเย็นคำรบสอง แต่สำหรับ วัจนะ ที่ ๓ นั้นฉันยังเขลาอยู่ ฉันได้คอยเวลาแล้วเวลาเล่า เพื่อให้พระองค์ทรงเผยความหมายแห่ง วัจนะ นี้”

“ในที่สุด ในปี ที่หก สตรีผู้หนึ่งพาลูกสาวฝาแฝดมาที่นี่ ฉันจำได้ทันที และเมื่อได้ยินเจ้าหล่อน เล่าเรื่อง ว่าเด็ก ทั้งสอง มีชีวิตอยู่ต่อมาได้อย่างไรแล้ว ฉันก็ทรายได้ ในขัดนั้นว่า ฉันไม่มีอะไรที่จะต้องทรายอีกต่อไป

“เมื่อสตรีผู้เย็นมารดาได้อ้อนวอนขอชีวิต แก่ฉันเพื่อเห็นแก่ลูก และฉันได้ยินยอมตามนั้น ฉันก็เชื่อว่าอย่างไรก็ดี เมื่อฉันถูกลงโทษแล้ว เด็กกำพร้าเหล่านี้จะต้องตายไปเหมือนกัน แต่ดูเถอะ! สตรีผู้หนึ่ง ซึ่งไม่ได้เย็นอะไรกับเด็กเลย ได้รับเลี้ยงดูเด็ก ประคับประคองเด็ก ประหนึ่งว่าเย็นบุตรสืบสายโลหิตและเลือดเนื้อของตนเอง ในดวงหน้าของเจ้าหล่อน ฉันได้แลเห็นเค้าหน้าของพระผู้เย็นเจ้าฉายอยู่ และฉันก็รู้ได้ในขัดนั้นว่า ‘มนุษย์

อยู่ได้ด้วยอะไร'

"ขณะนี้ฉันทราบแล้วว่าพระผู้เป็นเจ้าได้ทรง โปรดประทาน อภัยให้แก่ ฉัน แล้ว โดย สิ้นเชิง ฉันจึงได้ลืมออกมาเป็นครั้งที่สาม"

พูดแล้วผู้เป็นทูตสวรรค์ก็พลันเปลี่ยงเครื่องแต่งกายอย่างมนุษย์ออก แล้วปรากฏเป็นรัศมีขึ้นห่อหุ้มร่าง ซึ่ง ตา มนุษย์ธรรมดา จะ ทน มองดูหาได้ ไม่

ด้วยเสียงอันแหลม ซึ่งดูเหมือนจะเปล่งลงมาจากฟากฟ้า ทูตสวรรค์กล่าวว่า

"เป็นการปรากฏแก่ฉัน ขณะนี้โดย กระจ่าง แจ้งแล้วว่า มนุษย์มิชีวิตอยู่มิใช่โดยระวังเอาใจใส่ตนเองแต่โดย ความรัก"

ทันใดนั้นทูตสวรรค์ก็เปล่งเสียงสาธุการแด่พระผู้เป็นเจ้า ประหนึ่งว่าบ้านจะสั่นสะท้านไปด้วยความกังวาลแห่งเสียงนั้น แล้วหลังคาได้เปิดออกเป็นช่อง และปรากฏเป็นเพลิงพลุ่งจากพื้นสู่สวรรค์ ซิมอน ภรรยา และลูก ๆ หมอบรายอยู่กับพื้น

เมื่อ ซิมอน ได้ รู้สึกกายต่อมา บ้านของเขาก็เป็นปกติดังเดิม มิได้ มีอะไรบุบสลาย และเขาอยู่แต่ลำพังกับภรรยาและลูก ๆ เท่านั้น

◎ อันเวลา น่ามนุษย์ สุดรู้สึก
รักสินศักดิ์ รักเวลา อย่าซาเซีย

สำคัญลึก เลิศลอย ใยปล่อยเสีย
เราจะเอย หรือจะพ้น ใช่อื่นเอย ฯ

พระศรี นิพนธ์

บุรุษรัตนบริภาษ
หรือ
ดีเพราะกลับตัวได้

(หมายเหตุ:— แต่งอย่างลิลิตสุภาพ แต่ไม่จำเป็นที่ผู้อ่านจะต้องอ่านตามทำนองลิลิตนักก็เห็นจะได้)

ร่าย

◎ ขอความสุขสวัสดิ์ มีแก่เราผู้แต่ง
ไม่อยากแข่งให้ ใคร แต่จำใจจำแข่ง
ส่วนน้อยแห่งส่วนเต็ม เพียงปลายเข็มก็ได้
ให้ผู้อ่านผู้ฟัง หวังว่าท่านคงโปรด
อภัยโทษเราบ้าง เพื่อไม่ร้างไมตรี
อันมีอยู่ต่อกัน มิให้พลันขาดเด็ด
เสร็จกล่าวข้อประเด็น เป็นคำนำประเดิม
โดยความเหิมฮึกจิตต์ เขียนลิลิตชะนิดนี้
หากไม่ผิดแบบกลี— ก่อนแล้วเย็นไร ไปนา ฯ

โคลง ๒

◎ ได้ฟังเรื่องหนึ่งแม้ นับกาลนานแท้
แต่ด้วยชอบใจ นักนา
◎ จึงจำได้แน่นแฟ้น ฝังจิตต์มิปลิดแหล้น
หลบลี้เลือนหลง ไปเลย
◎ จำนงใจจะอ้าง ออกสู่ผู้เพื่อนบ้าง
เล่าให้ฟังฐาน เพื่อนแล ฯ

โคลง ๓

◎ มหาอำมาตย์นายกขั้น ซึ่งกระทรวงนั่นต้อง
บัดชื่อไว้อย่าข้อง จดแม้หมายจำ ไว้นา
◎ ท่านผู้อำนาจครอบ รอยราชการแห่งนั้น
มหาอมาตย์นายกขั้น สุดผู้พลเรือน
◎ ก็เหมือนกันอีกแหละ จะแนะนามไม่ได้
ขอสงวนงดไว้ อย่าต้องถึงขยาย หน่อยเลย
◎ พึงหมายเอาแต่เพียง มีชื่อเสียงเด่นพร้อม
เกียรติศักดิ์กิตติคุณห้อม อยู่ด้วยความดี
◎ มีชีวิตไม่ปราศ ขาดคุณธรรมอีกทั้ง
มิเปล่าประโยชน์ตั้ง แต่ต้นจนปลาย
◎ หมายเพียงเท่านี้ยุติตพอทราบแล้ว
ว่าท่านคือ “บุรุษ—แก้ว”[๑] ประกอบให้ชิงชัย ชั้นแล ฯ

โคลง ๔

◎ ยังมีอีกผู้หนึ่ง ในละคร
ตัวซึ่งสำคัญตอน ต่อนั้น
คือชายหนุ่มนามกร เขา, ก็ อีกแล
สุดจะเบิดเชิดชั้น ชัดได้คุณกัน
◎ ปัญญาสามารถชั้น เชิงฉลาด
ไหวพริบหลักแหลมปราด เปรื่องรู้
ใดผลศึกษาอาจ อวยสู่ แล้วฤา
นั่นยากจักหาผู้ อื่นได้เทียมทัน

---

๑ “บุรุษ—แก้ว” คือตรงกับ “รัตนบุรุษ” นั่นเอง

◎ หวังวันภายหน้าหนึ่ง ใดวัน หนึ่งนา
ยศศักดิ์จักมิพลัน พลาดด้อย
จึงเย็นที่สนิทฉันท์ ชิดชอย
ผู้ใหญ่กับผู้น้อย เนื่องใช้ ในกัน
◎ กรรมบรรดาลก็ได้ หากจะ คิดฤๅ
ฤๅว่าวิสสาสะ เพื่อนชั้น—
เลวชวนและควรอะ— ไรก็ ตามเทอญ
ชักแนะชายหนุ่มนั้น นึกครึ้มลืมตัว ฯ
ร่าย
◎ เมามัวไปในปาง คนองวัยทางที่ชั่ว
ม้วสุมกันตามเพลง เชิงนักเลงลืมหลัก
นักปราชญ์ปราศสรรเสริญ คำเนิรในอบายมุข
แทบทุกอย่างอ้างเห็น เย็นต้นการเสพสุรา
คบหาหญิงเสเพล เที่ยวเวลาค่ำ
หน้าคร่ำคล้ำด้วยพะนัน อันหลงเล่นเย็นนิตย์
ติดจะถึงความเหลว เรียกคนเลวอยู่แล้ว
แคล้วแลฤๅชื่อเสีย เยียฉันใดสิจะ
ไม่ตระหนักแก่ตา ไม่ปรากฏโสตแพร่
ไม่แจ้งแก่ดวงจิตต์ แห่งมิตร์สหายคนอื่น
ซึ่งดายดื่นโดยรอบ ถึงประกอบด้วยความ
ที่พยายามปกปิด ให้มิดชิดเช่นไร
ใครใครเขาก็รู้ แต่ผู้ยังยั้งปาก
เพราะไม่อยากขยายเขื่อง เหมือนควันเกิดจากไฟ

ใครจะอาข้องขัด สมภาสิตสยามพากย์
กล่าวว่าปากมีหู ว่าประตูมีช่อง
เลยคล่องถึงคลองโสต ท่านผัน “โปรด” เข้าแล้ว
จึงท่าน “บุรุษแก้ว” เรียกเข้าไปถาม เรื่องนา ฯ

โคลง ๒
◎ ตามคำคนเง่อนเค้า เขาว่ากันว่าเข้า
สุดร้ายจริงฤๅ ไม่เฮย
◎ คือประพฤติชั่วช้า ทุกอย่างเข้าหูข้า
หมดสิ้นจึงถาม ดูแฮ ฯ

โคลง ๓
◎ ท่านไขความโดยขะบวน ทั้งมวลดั่งกล่าวแล้ว
ด้วยศัพท์สำเนียงแจ้ว ขยข้อคำแสดง ฯ

โคลง ๔
◎ โทษะแรงเรี่ยวขัน ขิดโกรธ
คาลเคือดดุมุห์โหด หากข้อง
ระแวงว่าทุรโทษ ทางผิด ผองนา
คงเนืองมิใครพ้อง ท่านผู้เยี่นประธาน
◎ สมุฏฐานทิฏฐิให้ เห็นผิด
ชายหนุ่มข้าราชกิจ นั่นนั้น
แถลงตอบท่าวผู้อิส— สรแห่ง ตนแล
ประกอบความคิดสั้น สติด้อยโดยคนอง
◎ ทั้งผองท่านพูดล้วน ความจริง
ก็แต่ยังประวิง ว่าถ้า
การประพฤติพึงชิง— ชังเช่น นั้นนอ
มิฉะเพาะในข้า— พเจ้าเดียวไฉน

หนังสือพิมพ์ราชบัณฑิตยสภา ไทยเขษม

◎ ใครอื่นดื่นทั่วทั้ง ทะยวงงาน นั้นา
ในหมู่ข้าราชการ เกื้อยสัน
อย่างใดอย่างหนึ่งขนาน นามเหตุ ชั่วแฮ
มิมากก็น้อยชั้น— หนึ่งต้องมีประจำ
◎ อาจนำออกอ้างชื่อ เชิงพิศูจน์
ความผิดยิดตะกูด เกียจทั้ง
งานมีไม่ทำพูด โผงนอก กิจนอ
คุยแต่ปากอิกพลั้ง พลาดล้ำหลายประเด็น
◎ เย็นไฉนไม่ถูกพ้อง ผู้ดหา ผิดแฮ
เหมือนกับข้าพเจ้าปรา— กฎณะน้
ยตติธรรมจะเกิดมา มิอย่าง ไรเฮย
(นาย—ท่าน—นั่น) แน่ะชี้ ชื่อให้ชัดเห็น ฯ

โคลง ๓

◎ ท่านผู้เพ็ญคุณธรรม ธันประจำจิตร์ผู้
เย็นอิสสรชนรู้ รอบแจ้งแจงไข
◎ สำนองนัยบริภาษ พึงไป่ปราศศัพท์ถ้อย
โอนอ่อนหวานปานอ้อย อร่อยน้ำคำคม ฯ

ร่าย

◎ เออสมควรแลฤา เจ้าคือคนควรเชิด
ว่าเลิศงามความรู้ ยังเย็นผู้สามารถ
อาจตั้งอาตม์เย็นหลัก สูงยศศักดิ์สิบไป
ไยเล่าเจ้าประมาท คาดผิดคิดเช่นชอบ
ประกอบวัยครุ่นคนอง อิกผองเพื่อนพานำ
ให้จำเย็นไปตาม ความประพฤติอันชั่ว
แทบทั่วทุกทางโทษ อประโยชน์โสดหลาย

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

มูลมากมายหมายสรูป
ว่าเข้าหูข้าหมด
เพื่อให้แน่นแฟ้นคนึง
เจ้าพยายามจะยัด
เลยตกกะไดพลอยโจน
หากแสดงหยาบมิได้
แห่งเจ้าจะระเบิด
กลับกล่าวหาเหตุคดี
คิดผูกเรื่องเครื่องร้าย
แปดเบื้อนเปื้นปนไป
กลายจะชักตัว
บอกอ้างให้ข้าเห็น
พึงศัพท์ฤารับฟ้อง
โคลง ๔
◎ พึงเดียวพึงข้าก่อน
เจ้าอย่าหาเหตุอริ
กับใครต่อใครมี
มีไม่มีคนย้าย
ร่าย
◎ เจ้าเห็นคนชั่ว แลนา
เจ้าเสพสุราอาทิ แลนา
เจ้าเพื่อนเหล่าปาปมิตต์ แลนา
เจ้าพลาดมากี่ครั้ง
โคลง ๓
◎ เจ้ายึดถือทำตาม
ชักให้หลงเหิมฉะนี้

เอาลงรูปเรื่องเค้า
ปรากฏใจข้าแม่น
จึงเรียกเจ้ามาถาม
แต่ไม่มิดหมกหมุ่น
ผโอนเคี่ยรสารภาพ
ไม่ฉะนั้นไซร้ โทษะ
เบิดออกทางวาจา
เชิงมีผู้พาลผิด
มาพ้องบ้ายหมายเหม็น
ในตัวเจ้าเท่านี้
ผู้หมองมัวชั่วออก
ไม่จำเบื้นข้าต้อง
ผ่ายเจ้าเลยเทียว เจ้าเอย ฯ
กุมสติ ไว้เทอญ
เรื่องร้าย
มิประ โยชน์เลย
ผิดนั้นจำเบื้น ด้วยฤา ฯ
เจ้ามั่วสุมคบหา แลนา
เจ้าคำริฤาเปล่า แลนา
เจ้าจำผิดจำพลั้ง แลนา
จะรู้แลฤา เจ้าเอย ฯ
ความชั่วคนชั่วช้า
นั่นข้อคุณควร แลฤา

สมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยเขษม

◎ คนทั้งมวญเจ้าแขง แสดงชื่อเขาเหล่านั้น
สัญชาติชนชั่วชั้น ต่ำช้าทริงฤๅ ไม่นา
◎ มันคือครูครอบงำ ลามกกรรมแก่เจ้า
ชวนชอบชิดติดเตา ตกหวงฉิบหาย เหนเทอญ ฯ
ร่าย
◎ คนทั้งหลายเหล่ามิ คุณความดีปรากฏ
ด้วยเกียรติยศกิตติศักดิ์ เลิศหลักฐานทั้งมวล
เว้นการควรเว้นรอย ประกอยการควรประพฤติ
น่ายึดถือฤๅยุค เยี่นมัคคุทเทสกะ
เยี่นนิทัสสนะปกรณ์ เยี่นอุทาหรณ์ประกอย
ในกิจชอยการย์ควร จะประมวลมายก
สาธกอุทธรณ์แก้ แม้เอ่ยชื่นสักคน
เจ้าก็จนแก่จิตร์ ยิดวาจาเจ้าแจ้ง
ใช่ข้าแกล้งกล่าวเชื่อน ก็เหมือนกันนั่นแหละ
เจ้าแนะนำทุรชน มายลเยี่นนิยม
ผู้อุตดมความดี มีมากมายหลายแหล่
แต่เจ้าสมิเห็น ดูเยี่นปทัสถาน
จะควรขนานชื่อผู้ เรียกบุรุษมีความรู้
รอบนั้นฉันใด เจ้าเอย ฯ
โคลง ๒
◎ ไปเถิดไปนั่งแล้ว นอนนึกเมื่อจิตต์แผ้ว
ผ่องให้เห็นสุขุม
◎ คุมสติงอยู่ยั้ง สัมปชัญญ์อย่าพลั้ง
พลาดได้ ในครา น่านา

หนังสือพิมพ์ชาวไทยเชื้อมลายู

◎ ผิดมามิอิกมือ
เลิกใช้กันคราว
โคลง ๔
◎ ชายราวรุ่นหนุ่มต้อง
หากสรุปอุปนิสสัย
คุณดีมากมีใน
ถึงชั่วกลั้วเกลือกบ้าง
◎ สมาคมคนชั่วชั้น
จิตร์หนุ่มนำจำแปร
แนะน้อมกล่อมดวงแด
ควายเปลี่ยวเดียวกันรู้
◎ คลองโสตมิต่ำต้อ
เสียงใช่เช่นไฟลวก
เห็นรอบชอบผิดสะดวก
คลายชั่วกลับตัวได้
ร่าย
◎ นายข้าราชการหนุ่ม
ห้วงมหาภัยคือชั่ว
บรรดาลกลายตนดี
รัตนบรรยบริภาร
ดีเพราะกลับตัวได้

นับว่าเข้าหัวดือ
นั้นแล ฯ
เย็นไป พักนา
สิงข้าง
มนัสย์อยู่ แล้วแล
บ่งเค้าความนิยม
เลวแล
ปราศผู้
โดยเพริด
อยู่แล้วเลยคนอง
ตั้งหนวก
หล่อให้
สดับทราบ เองนา
ดั่งนัดหลาย ฯ

ผู้จมขุ่มลงใน
แทบทั่วทุกประการ
มีนัยนิยมยุตติ์
ซ้ำประกาศจะมิใช้
สฤษฎ์ด้วยความเจริญฉะนี้นา ฯะ

นายชิต บุรทัต

แก้วที่หลุดมือ

โดย

อ. เผื่อนพงษ์

อุททิศแด่ ช. พี่ที่รักแห่งข้า ฯ ซึ่งได้ล่วงลับ ด้วยอาลัยยิ่ง

ใบหน้าเจ้าหล่อนนั้น แม้จะงดงามอ่อนหวาน ก็มีวรรณอันเหลืองซีด แววตาลอยเยิ้มอยู่ด้วยความรันทด ร่างอันผอมบางของหล่อนขมอยู่ในเก้าอี้หวายตัวเขื่องซึ่งเก่าคร่ำ ศีรษะพิงพะนักเก้าอี้อย่างละเหี่ย เส้นผมละเอียดสีดำแต่เผ้อตกกะด้างแสดงความไม่สมบูรณ์แห่งร่างกายสยายกองอยู่เหนือไหล่ เจ้าหล่อนห่มผ้าผวยขาด ๆ ผืนหนึ่งไว้กระชับตัว เพื่อรักษาความอบอุ่น แต่อนิจจาเอ๋ย มันเป็นเวลากลางดึกของเดือนธันวาคม หล่อนจะเว้นอาการสั่นสะท้านได้อย่างไร

๓ ปีล่วงมาแล้ว เมื่อหล่อนยังเป็นสาวแรกรุ่น — นางสาวฉนวน สุกมล อายุ ๑๘ ปี หย่อน ๆ และมีความสวยขับตาคน หล่อนยังอยู่ใน ความปกครอง ของ คุณพระผดุงพณิชย-กิจ (อาริย์ สุกมล) ผู้บิดา ท่านได้อบรมหล่อนด้วยความสุข อย่างเยี่ยมยอด น้ำตาหยดหนึ่งไม่เคยได้ร่วง เพราะท่านเป็นผู้กระทำหล่อนสำราญ — สำราญ ทั้งกาย และใจ ผิวพรรณสดชื่น นัยน์ตาคมวาวราวกับเพชร์หล่อนเป็นที่หมายของปวงบุรุษ เป็นที่ใฝ่ฝันของเขา เป็นดาวประจำวิถีของเขา เด่นอยู่ในท่ามกลางสำเนียงสรรเสริญชมเชยทั้งหลาย อา! บัดนี้ลองเปรียบเทียบดูทีหรือ หมดแล้วหมดแล้ว สาระพัดสุขได้ชวนกันหันหลังให้หล่อนสิ้น และมันกำลังวิ่งห่างหล่อน — ห่าง — ห่าง ออกไป แม้หล่อนจะกะเสือกกะสนวิ่งตาม ร้องเรียก โยกมือ มันก็ไม่ยอมกลับ มันทิ้งหล่อน เพราะหล่อนได้ทำลายเกียรติยศขี้เกียรติคุณของหล่อนเอง หล่อนลุอำนาจความรัก ปัดคำตักเตือนของผู้หวังดี เลิกอาลัย คฤหาศน์ และ มหามฤดก อัน จะเป็นสิทธิ

ของหล่อนในวันข้างหน้า หล่อนยอมให้ท่านบิดาตัดขาด ขอแต่อย่างเดียว คือให้หล่อนได้มีชีวิตอยู่ร่วมกับ นายบรรยงก์ ประพฤติงามชายที่หล่อนปลงใจเชื่อแน่แล้วว่า เขาจะเป็นค่ม้วยของหล่อนในอนาคตได้

น่าอนาถน้อยไปหรือ หล่อนสู้สละทุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อเขา แต่เขาสละตัวของเขาแก่หล่อนชั่วเวลา ๖ เดือน — ๖ เดือนเท่านั้นแท้ ๆ ที่หล่อนรู้สึกว่า ห้องแถวซอมซ่ออันเป็นที่อาศัยของหล่อนกับสามี บริบูรณ์สุขเสมอ วิมานอินทร์ต่อจากนั้นมาแล้ว อา! มหาเมฆแห่งทุกข์ได้รวมกลุ่ม แผ่อาณาเขตย์ขึ้นเร็วรวด!

นายบรรยงก์ มีรายได้จากการงานที่ทำในห้างช่างทองแห่งหนึ่ง เดือนละ ๕๐ บาท เงินจำนวนนี้ เขามอบให้หล่อนทั้งหมด และหล่อนก็จัดการจ่ายฉะเพาะสิ่งที่สมควรและจำเป็น เพื่อบำรุงชีวิต เดือนหนึ่ง ๆ ยังเหลือเงินได้เก็บอีกราว ๗—๘ บาท นับว่าไม่ขาดแคลน หล่อนสบายใจอย่างยิ่ง ได้เวลาเลิกงานของสามีก็พอดีกับหล่อนเสร็จงานบ้าน รีบชำระร่างกายให้สะอาด แล้วมายืนคอยสามีที่ประตูห้อง เขามาถึง หล่อนก็ยิ้ม และเขาก็แย้ม เดินเคียงคู่กันเข้าไปในห้อง ภายหลังที่ บรรยงก์ อาบน้ำและรับประทานอาหารเย็นด้วยกันเรียบร้อย ทั้งสองก็นั่งคุยหยอกเอินกะหนุงกะหนิง บางวันฤกษ์งามยามดี จะมีผู้ได้เห็นผัวหนุ่มเมียสาวคู่นี้เดินเตร่รับอากาศ หรือดูภาพยนตร์ซึ่งเดือนหนึ่งไม่เกินสองครั้ง นี่คือความเย็นอยู่แห่งชีวิตของ ฉนวน กับสามีในระยะแรกอันมีกำหนดกาลประมาณกึ่งปี

โชคมนุษย์ย่อมไม่คงที่ ความประพฤติของ นายบรรยงก์ ได้เปลี่ยนแปลงไป เขามีเพื่อนหัวรักหัวใคร่ คนหนึ่ง ชื่อ นายโฉม วิเชียรช่วง รูปร่างกล้องแกล้ง แววตาและกิริยาไม่เย็นที่น่าไว้ใจ แต่เขามีปากเย็นเอกรู้จักใช้คำพูดผูกหัวใจคน และต้องด้วยกาละเทศะ บรรยงก์ รักเขานักหนา นับถือเย็นเพื่อนแท้ และพามาให้รู้จักกับภริยา ความรู้สึกของ ฉนวน ไม่ลงรอยกับ บรรยงก์ เจ้าหล่อนไม่ชอบหน้า เพื่อน ผู้นี้ ของ สามี เสียเลย หาก นายโฉม ได้แสดงวาจา มรรยาท อ่อนน้อมต่อเจ้าหล่อนอย่างดีที่สุด จึงเจ้าหล่อนจำต้องอ่อนหวานตอบพอมิให้เสียกิริยา และเพื่อถนอมน้ำใจสามี นายโฉม นี่เองเป็นผู้เปลี่ยนนิสสัย บรรยงก์ เขาชักนำ บรรยงก์ ให้ ริคบเพื่อนไม่เลือกหน้า ตะละคน ๆ ล้วนเลิศคุณสมบัติในทางตรงกันข้ามกับความไม่ฉิบหาย มีนักดื่ม นักเล่นการพะนัน นักเที่ยว และ นัก

อะไร ต่อ อะไร ซึ่ง เย็นชะนิด หัวบ่ก หัวบ่า ทั้งสิ้น บรรยงก์นั้นฝังใจเชื่อถือ นายโฉม อยู่แน่นแฟ้นแล้ว จึงไม่ขัดเมื่อจะชักพูงไปทางไหน ผลของการมั่วสมกับชนจำพวกนี้ ในที่สุด บรรยงก์ก็ได้รับเชื้อแห่งทางหายนะไว้สองประการ เขากลายเย็นนักดื่ม เสพสุราต่างน้ำ และใจแตกชอบเที่ยวไม่เว้นคืน ตอนขากลับ บางทีต้องมีผู้พะยุงยักมาส่ง

พฤติการณ์ของ บรรยงก์ยิ่งทรามลงทุกวัน เงินเดือน ออกมา ถูกหักใช้ ค่า เหล้ายา ที่เลี้ยงเพื่อนเสียเกือบครึ่งหรือกว่าครึ่ง การใช้จ่ายในบ้านเริ่มผิดเคืองเข้าทุกขณะ ฉนวน ได้เตือนเขา ด้วย ถ้อยคำ ปลอบโยน หลายครั้งว่าขอให้ละเลิกความประพฤติเหล่านี้เสีย ซึ่งเขาได้รับปากหล่อนทุกครั้ง แต่เมื่อห่างจากหล่อนมาแล้ว เขาก็หมดอำนาจใจที่จะคุมครองตนเองไว้อยู่ กลับยอมตนเย็นทาษของธรรมดาฝ่ายต่ำ ปล่อยให้ นายโฉม พูงดิ่งลงสู่สภาพลึกกว่าเดิม

อันลักษณาการที่ นายโฉม กระทำนั้น เย็นอย่างลับลมคมในอยู่ กับเจ้าหล่อน เขาแสดงเหมือนหนึ่งว่า เขาไม่รู้ไม่ชี้ในเหตุที่ บรรยงก์เปลี่ยนไป และเขาได้พยายามจะช่วยเหลือให้บรรยงก์คืนประพฤติชอบเช่นเดิม เสมอด้วยความรักเพื่อน และสงสารหล่อน ครั้นไกลสายตาหล่อนสิ เขาเย็นตัวการแนะวิธีให้พวกสหายตอมกินเหล่านั้นช่วยกันปั่น บรรยงก์ด้วยวิถีแห่งอบายมุข และความหน้าไหว้หลังหลอกของเขานี้ ทั้ง สามี ภริยา จะได้รู้ถึง ก็หาไม่ อย่างไรก็ดี เจ้าหล่อนมิได้คลายความไม่ชอบเขาน้อยลงกว่าเมื่อแรก

เจ้าหล่อนได้จัดการ ออก ร้าน เล็ก ๆ ขายของตรงหน้าห้อง เพื่อหารายได้มาจุนเจือรายจ่ายในบ้าน แต่ในวันหนึ่งก็ไม่มีกำไรพอเย็นค่าอาหารชั่วมื้อหนึ่ง ๆ ไม่เหลือไปช่วยทางอื่นได้ ถึงเช่นนั้น หล่อนก็มิท้อถอย พยายามขายอยู่ทุกวัน ด้วยเห็นว่ายังดีกว่าจะไม่ได้ อะไรเลย

ความดีของภริยานี้ไม่สะกิดใจ นายบรรยงก์ให้รู้สึกละอายอย่างไร เขากลับแผลงฤทธิ์หนักขึ้น ด้วยพิษสุรา ครอบงำ ชั้นแรก ๆ เมื่อ ภริยา กล่าวคำ ตักเตือนเขา ๆ ไม่ เคยโต้เถียง แต่ตกมาตอนกลางนี้ เขาค่อนจะมีเสียงดังจะเห็นได้จากเช้าวันหนึ่ง ซึ่งภริยาได้หาโอกาสเตือนเขาอีก เพราะผิดจากเวลาเช้าแล้ว หล่อนจะพบเขาเมาให้ดูทุกเย็นหรือทุกคืนเสมอ สุดแต่ว่าเขากลับถึงบ้านเวลาไร หล่อนก็ได้เห็นเวลานั้น

"พี่ยงก์ขา" หล่อนพูดเสียงกะเส่า "เดี๋ยวนี้พี่ผิดแปลกกว่าแต่ก่อนมากเทียว พี่รู้สึกไหมคะ?"

"แปลก! เรื่องฉันเที่ยวกับเพื่อนน่ะหรือ?" เขาถามเสียงไม่พอใจ

"ถ้าเที่ยวไม่เปลืองเงินก็ค่อยยังชั่วหรอกค่ะ นี่เขาเหล่านั้นทำให้เราต้องควักกะเป๋าและพาพี่ติดสุรา ซึ่งไม่มีประโยชน์อันใด นอกจากร่างกายจะทรุดโทรม และเปลืองทรัพย์"

"มันไม่เปลืองเข้าไปเท่าไรหรอกน่ะ เธอก็ปล่อยให้ฉันสนุกบ้างเถอะ"

แล้วเขาก็ลุกหนีตัดการสนทนาเสียดื้อ ๆ และหล่อนไม่กล้าจะเข้าไปพูดอีก

วันคืนที่ผ่านไปได้พาความทุกข์โทมนัสมาถมหล่อน ตลอดวันหนึ่ง ๆ จะหาเวลาหล่อนยิ้มได้ยากที่สุด แต่หล่อนคงทนอยู่เรื่อยมา จะทำอย่างไรได้ สายเสียแล้วซึ่งหล่อนจะคิดกลับตัวเวลานี้ คืนไปหาท่านยิดาอีกหรือ? โอ! ไม่ไหว! หล่อนนอกละเมิดท่าน ขัดใจท่าน จนท่านสั่นวาจาเด็ดสายใยแห่งสัมพันธโลหิตว่าขาดจากกันแล้ว หล่อนจะแยกหน้าเข้าไปขอความกรุณาต่อท่านอีก กระไรได้ เย็นการยั่วให้ท่านทิวโทษะขึ้นอีกละว่าไม่ถูก เพราะท่านยิดาของหล่อนนั้น แม้จะมากด้วยความเมตตากรุณาก็จริง แต่น้ำใจของท่านเด็ดเดี่ยวมั่นคง รักษาถ้อยคำที่ล่วงพ้นริมฝีปากออกมาแล้วยิ่งนัก นายโฉมได้มาเยี่ยมเจ้าหล่อนและสามีเสมอ แต่ที่จริงควรกล่าวว่าเยี่ยมเจ้าหล่อนผู้เดียวแหละมาก เพราะนายบรรยงก์ก็ไม่อยู่ติดบ้านให้พบ และทุกครั้งที่มา เขาได้แสดงความกรุณาต่อหล่อนด้วยวาจาอ่อนหวาน

เย็นวันหนึ่ง นายโฉมได้มาเยี่ยมตามเคย และมีขวดอะไรเล็ก ๆ ติดมือมาด้วยหนึ่งขวด ซึ่งเขาได้บอกแก่ฉันวนว่า เย็นขวดใส่ยาบำรุงโลหิต

"ฉันตั้งใจเอามาฝากเธอ" เขาพูด "เย็นยากลางบ้านหรอก หากมีสรรพคุณศักดิ์สิทธิ์ ขอให้เธอลองใช้ ฉันดูเธอซูบซีดลงไปมาก น่าจะเนื่องด้วยโลหิตน้อย"

หล่อนซูบจริงดังเขากล่าว แต่ไม่ใช่เพราะมีโรคภัยอะไรเบียดเบียน หล่อนตอบเขาว่า "ขอบใจค่ะ ความจริงร่างกายฉันสบายดีอยู่เย็นแต่ไม่สบายใจเล็กน้อยเท่านั้น"

"ฉันก็สงสารเธอเหลือเกิน" เขาทำหน้าสลด พูดอย่างเห็นอกหล่อน "บรรยงก์ไม่น่าจะเย็นคนเช่นนี้ไปเลย เวรของเธอแท้ ๆ แม่ฉนวน"

"ค่ะ! เวร!" หล่อนตอบด้วยอาการสะกดกลั้นความโทมนัส

"ฉันพยายามเตือนเขาปากแทบหัก ก็ไม่มีประโยชน์ ฉันเสียใจที่ฉันไม่สามารถทำหน้าที่เพื่อนแท้ได้สำเร็จเช่นนี้"

"เย็นพระคุณอย่างยิ่งแล้วค่ะ แต่จะทำกระไรได้ ต้องปล่อยไปตามบุญตามกรรม"

นายโฉมหรี่ตากัดริมฝีปากเย็นเชิงตรองอยู่ครู่หนึ่ง แล้วกล่าวว่า "ถ้ากระนั้นเธอมิต้องทนลำบากอยู่อย่างนี้ตลอดไปหรือ? พุทโธ่! แม่ฉนวน ฉันสงสารเธอจริง ๆ"

หล่อนสั่นศีรษะ และไม่ตอบอย่างไร

"ฉันแปลกบรรยงก์นัก" เขาพูดตอบ "เขาไม่มีหัวใจหรืออย่างไร จึงไม่คิดเอ็นดูหล่อนบ้าง ที่จริงเขาควรจะถนอมและนึกพากภูมิในภริยาเช่นเธอให้มาก เธอริแสนจะดีต่อเขาทุกสิ่ง"

ฉนวนคงนิ่งอยู่อีก แต่นายโฉมก็ดำเนินเรื่องสืบไปได้อย่างไม่มีขัดเขิน

"จริงนะ แม่ฉนวน ฉันนึกชมเธอเสมอว่า เธอมีความอดทนอย่างเอก ทนทุกข์ทนเดือดร้อนไม่คิดหน่ายหนี เย็นหญิงบางคนคงเป็ดไปเสียนานแล้ว ถ้าเป็นตัวฉันเองยิ่งเป็ดเร็วใหญ่ เฮ้อ! มันแสนจะอัดใจ แสนจะน่ารำคาญ"

ปากเขาพูด นัยน์ตาเขาคอยสังเกตกิริยาหล่อน หล่อนกำลังนั่งพับเพียบก้มหน้า ตัวเอียงเล็กน้อย มีลักษณะทวยงามยวนใจนายโฉมย่อมรู้จักค่าอันล้ำเลิศของความงามประการนี้อยู่ จึงนึกอดประหลาดในความเซ่อแห่งดวงตาของบรรยงก์มิได้ และในดวงตาของเขาเองก็มีแววฉายกล้า แสดงความปรารถนาอันร้อนรนอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าใครได้เห็นต้องสะดุ้งใจปลาย

"นายโฉมยอฉันเกินไป" หล่อนตอบเขา ๆ "มันเย็นความจำเย็นให้ทน ฉันก็ต้องทนอยู่เอง"

"เธอไม่เห็นทางขยับขยายบ้างเลยเจียวหรือ? ขอให้บอกเถอะ เมื่อฉันอาจช่วยเธอได้ ฉันเต็มใจจะช่วยที่สุด"

ฉนวนสั่นศีรษะด้วยอาการโศกและนิ่งสงบ ดูเหมือนโฉมจะคิดว่าได้ที เขาขยับเข้ามาใกล้ ขยับมือหล่อนยิบเบา ๆ เย็นเชิงปลอบให้คลายเศร้า และกระซิบว่า "อย่าเพ่อทอดอาลัย แม่ฉนวน, ฉันเป็นเพื่อนที่หวังดีซื่อสัตย์ต่อเธอ ฉันจะพยายามทุก ๆ ทางจนสุดกำลังที่จะช่วยให้เธอได้รับสุข"

หล่อนกำลังเผลอสติ แต่พอรู้สึกตัวก็ขน

ลุกเกรี้ยวด้วยความรังเกียจ ดึงมือหล่อนแก่ที่นอน ฉนวนแสนจะระอา แต่เมื่อไม่ออกจากมือของเขาทันที แล้วเงยหน้าขึ้นสามารถจะอุ้มเขาไปนอนยังที่ได้ หล่อนก็ต้องเผชิญหน้าผู้ยังอาจ พอแลเห็นแววตาเขาถนัดนำมุ้งออกมากางให้เขา เย็นการป้องกันภัยแห่งหล่อนก็หยั่งทราบตลอด ให้คิดหวั่นกลัว ขยะมาลาเรียไว้ก่อน ฉวยว่าป่วยเจ็บลงจะยิ่งแขยงชายผู้นี้นักหนา ดุษณีภาพปรากฏอยู่ ลำยาก

เย็นครู่ แล้วนายโฉมก็เปลี่ยนเรื่องสนทนา วันรุ่งขึ้น หลังจากบรรยงค์รับประทานต่อไปอีกราว ๑๕ นาที จึงลากลับ อาหารเช้าเสร็จ ฉนวนได้พยายามขอร้องให้สามีกลับความประพฤติใหม่อีก แต่ตอนนี้

ฉนวนค่อยหายใจโล่ง หล่อนรู้สึกเพิ่มเกือบจะจัดว่าเย็นขั้นสุดท้ายได้แล้ว บรรยงก์ความเกลียดนายโฉมขึ้นอีกหลายส่วน และไม่มีอาการยอมฟังเสียงเสียเลย ดื้อตะพึดคิดแค้นในการงมงายของสามีจนน้ำตาคลอตา ตะพือ

"มันจะทรยศต่อพี่บงก์" หล่อนคำนึง "โธ่! พี่บงก์" หล่อนวอน "เชื่อฉันเถอะ เราจะบอกให้พี่บงก์ทราบดีหรือไม่หนอ? ข้างสิคะ โปรดเลิกการเที่ยวและดื่มสุราแต่เธอรักมันมาก ทั้งหลักฐานก็ไม่มีเพียงพอเสียเถิด เราเย็นคนจน ควรอยู่เงียบ ๆ ตามด้วย เธออาจจะเข้าใจเย็นว่าเราแกล้งใส่ความประสาจนดีกว่า เพื่อน ๆ เหล่านั้นน่ะ น้อยคนเพื่อน" หรอกที่จะรักพี่จริง"

ดังนั้น หล่อนจึงตกลงใจว่า อย่าเพ่อบอก "อย่ายุ่งนักเลย แม่หนวน" เขาตอบบรรยงก์ดีกว่า และได้หยิบขวดยาที่นายโฉมทำหน้าขึง "ฉันกลุ้มใจนัก ชีวิตของฉันวางให้ไว้ โยนลงท่อริมถนน อยู่ได้ด้วยเพื่อน ฉันคบกับเขามานาน — นาน

คืนนั้น บรรยงก์กลับถึงบ้านเกือบ ๑ น. ก่อนที่จะได้เมีย"

ไม่สู้เมานัก พอจะทรงตัวเดินได้ ไม่ถึงแก่ "พี่รักเพื่อนมากกว่าเมียงั้นหรือคะ?"

ล้มลุกคลุกคลาน เขาส่งเสียงอ้อแอ้ทักภริยา หล่อนถามเสียงสั่นด้วยน้อยใจ

ซึ่งเปิดประตูรับ สองสามคำ แล้วก็ทิ้งตัวลงนอน "ฉันก็ไม่หมายความถึงเพียงนั้น ฉันบนเสื่อที่ปูพื้นห้องตอนนอก หลับสนิทในนาทีเดียว มิพักต้องลำยากไปทำความยุ่งเหยิงให้ ต้องการให้เธอเข้าใจแต่ว่า เพื่อนเป็นของดั้ง

เดิม เมีย เย็นสิ่งที่ตามมาภายหลัง แล้วจะให้ฉันทิ้งสมบัติเก่าแก่โดยไม่อาลัยเลย ฉันทำไม่ได้ คนเราจำต้องมีเพื่อน”

ฉนวน เกือบพูดไม่ออก รู้สึกทั้งรักทั้งแค้น อา! เมื่อครั้งหล่อนยังอยู่กับคุณพ่อ ทำไมเขาไม่ใช้ สำนวนชะนิดนี้ พูดกับหล่อน บ้างหนอ มิฉะนั้น หล่อน จะไม่ต้องมาตรากตรำ อยู่อย่างนี้เลย

“ก็ ฉัน บังคับ ให้ เลิก คบ เพื่อน เมื่อไร” หล่อนตอบ “ฉันขอให้ พิ่งดการเที่ยว และเสพสุราต่างหาก”

“ฉันอยากสนุกกับเพื่อน” เขาพูดสะบัดหน้า “และมีวิธีเดียวเท่านี้ที่จะสนุกได้”

หล่อนหมดเสียง น้ำตาร่วงพรู แต่ไม่โน้มหัวใจบรรยงก์ ให้บังเกิดความปราณีหล่อนได้ เขาผลุนผลันแต่งตัวออกจากบ้านไปโดยมิเหลียวหลังมาดูเมีย ซึ่งฝ่าความยากเข็ญติดตามเขามา

หล่อน ต้องลำเค็ญ อยู่ ใน สภาพนี้ เรื่อยมา พอถึงปลายปีที่สาม ของ ชีวิต ที่ได้ อยู่ ร่วมกับสามี ความทุกข์ก็ยิ่งทับทวีขึ้น หล่อนจับป่วยกระเสาะกระแสะด้วยเริ่มตั้งครรภ์ เมื่อผะสมกับความร้อนใจในความประพฤติของสามีเข้าด้วย หล่อนก็มีน้ำตานองหน้าแลยิ่งผอมซูบลง ไม่มีเรี่ยวแรงพอจะสามารถค้าขายหากำไรเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้ อย่างที่เคยทำมาแล้ว ความขนจึงบีบคั้นฐานะให้ตกต่ำลงทุกขณะ

เอาหละ จะย้อนกล่าวเริ่มต้นใหม่ บัดนี้ ฉนวน มีครรภ์ได้ ๘ เดือนแล้ว แม้จะยังไม่ครบกำหนดคลอดก็จริง แต่คืนนี้หล่อนรู้สึกไม่สบายอย่างไรชอบกล จึงลุกขึ้นจากที่นอนเดินมานั่งยังเก้าอี้หวายตัวเดียวที่มีอยู่ ได้ยินเสียง นาฬิกา ของ เพื่อนบ้าน ซึ่ง อยู่ใกล้ ๆ กัน เคาะ ๑๒ ครั้งบอกเวลาเที่ยงคืน แต่สามีของหล่อน ยังหากลับไม่ บ้านฉะนี้ เขา จะมัวไปเมาอยู่ที่ใดหนอ ฉนวน เอ๋ยกรรมของหล่อนจริง ๆ

น้ำตาคลอตา หล่อนเต็ม เขตสิก หวลคำนึงถึงความหลังครั้งยังเยาว์เด็ก ๆ มารดาของ ฉนวน ได้ ถึง แก่กรรม ตั้งแต่ หล่อนมีอายุเพียง ๕ ขวบ หล่อนจำได้ว่าท่านบิดาต้องโศกเศร้าเงียบขรึมอยู่หลายปี เมื่อเห็นหน้าหล่อนท่านก็สะอื้นอั้นแลขหล่อนอย่างสุดสวาททุกครั้ง แต่เวลานั้นหล่อนไม่รู้สึกทุกข์โศกอะไรนัก วุ่นอยู่แต่การเล่นอย่างสนุกสนาน ท่านบิดามิได้มีภรรยาใหม่ แต่ได้เพิ่มความรักความเอาใจใส่ในตัวหล่อนผู้เป็นธิดาคนเดียวมากขึ้นอีก หล่อนจะต้องการสิ่งใด ท่าน

ไม่เคยขัด ตุ๊กตาเย็นหิบๆ เสื้อผ้าเย็นตู้ๆ หล่อนเล่นหล่อนใช้ไม่หวาดไหว ท่านได้ข้างครูเย็นพิเศษ มาสอนวิชชาหนังสือและวิชชาฉะเพาะของสตรีแก่หล่อนที่บ้าน ไม่ยอมให้เข้าโรงเรียน เพราะต้องการให้หล่อนได้อยู่ใกล้สายตาท่านมากที่สุดที่จะเย็นได้ ยามเย็นว่างจากการเรียน หล่อนเคยลงไปวิ่งเล่นเอาเฉิดกับเจ้าบ๊อกส์สุนัขตัวโปรดในสนามหญ้าหน้าตึก ท่านบิดามักยืนดูอยู่ริมสนาม และเมื่อหล่อนสะดุดเจ้าบ๊อกส์ ถลาล้มจนข้อเท้าเคล็ด ท่านก็วิ่งเข้าไปอุ้มหล่อนออกมา เอาน้ำมันทาบีบนวดให้ด้วยมือของท่านเอง !

หยาดน้ำตาที่ขังอยู่ได้ไหลริน อาบแก้มริมผีปากหล่อนสั่นระริก พึมพำว่า “พ่อทูนหัวของลูก !” ครั้นนึกถึงความประพฤติของหล่อนที่ทำให้ท่านต้องโทมนัสและอับอายความเสียใจก็เสียดแทงจนถึงขั้วดวงใจ

“เราคือลูกอกตัญญู” หล่อนพร่ำคิดอย่างขื่นขม “สมน้ำหน้า ทุกข์ที่ได้รับนี้ยังไม่หนัก พอสมแก่ความผิดของเราด้วยซ้ำ ความรักของพ่อกับความรักของผัว อนิจจา ! แตกต่างกันราวกับทองคำและตะกั่ว”

ฉากแห่งความนึกได้เปลี่ยนรูปไปอีกคราวนี้ปรากฏเป็นภาพเมื่อเจ้าหล่อนกำลังแรกรุ่นอายุ ๑๗ ปีเศษ ในคืนหนึ่งของวันอาทิตย์ หล่อนแต่งตัวด้วยชิ้นไหม และเสื้อแพรชุดสีคอนกพิลาป ย่มผิวเนื้ออันอ่อนละเอียดของหล่อนให้นวลละอออย่างน่าพิศวง หล่อนได้นั่งรถยนตร์คู่กับคุณพ่อของหล่อนไปเที่ยวณโรงภาพยนตร์พัฒนากร ขณะที่ลงจากรถหล่อนได้สังเกตเห็นชายหนุ่มผู้หนึ่ง แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ยืนอยู่ริมขาทวิถี กำลังตะลึงแลหล่อนอย่างลืมตัว เค้าหน้าและดวงตาของหนุ่มน้อยผู้นั้นมีเสน่ห์ยิ่งนัก เมื่อสายตาหล่อนสบกับสายของเขา หล่อนรู้สึกสะท้านอย่างประหลาด และแก้มของหล่อนก็ซ่านด้วยรู้สึกหลาย

ชายนั้น คือ นาย บรรยงก์ ประพฤติงาม สามีของหล่อนในบัดนี้ และการพบนั้นคือการพบครั้งแรกระหว่างเขากับหล่อน

ฉนวนหายใจสะท้อน อากาศหนาวแห่งเดือนธันวาคมที่สัมผัสผิวหนังได้ปลุกให้หล่อนตื่นจากภวังค์ด้วยรู้สึกความเย็นชา หล่อนขยับลุกขึ้น หมายจะกลับไปนอนอีก พอดีได้ยินเสียงเคาะประตูหนัก ๆ ดัง ซ้อน ๆ กัน สามีของหล่อนกลับมาแล้ว หล่อนจำลักษณะที่เขาเคาะได้ดี

ฉนวนเดินไปถอดกลอนประตู ได้กลิ่นสุรา

ฉุยเข้าขมูกก่อน แล้วจึงเห็นตัว บรรยงก์ เดิร เดิรเปะปะไปเข้ามุ้งนอน ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้ผลัด เครื่องแต่งกาย

ศิริยะซุนเข้ามา

"แม่ — แม่หนวน ยัง — ยังไม่ — น — — นอนหรือ ?" เขาถาม พยายามเบิกตา ตอนเช้ามืด ฉนวน รู้สึกว่า อาการไม่สบายของหล่อนยิ่งกำเริบขึ้น แต่อตส่าห์ลุก อันปรือให้ลืมกว้าง "แหม — คืนวันนี้ มัน — ขึ้นเข้าครัวหาอาหารเช่นเคย พอเสร็จก็หน้ามืด คิดว่าได้นั่งลงพิงฝาเสียทันราว ๑๕ นาที ช — ช่างสนุก — หละ — เหลือเกิน ให้ตายซิ" หล่อนจึงค่อยทุเลา แต่มีอาการเจ็บร้าวในครรภ์แซกมาใหม่ ซึ่งยังไม่รุนแรงนัก หล่อนได้ปลุกสามีให้ตื่นขึ้นอาบน้ำ แล้วนั่งรับประทานอาหารพร้อมกัน ฉนวน รับประทานได้นิดเดียว หน้าก็ซีดลงมาก จน บรรยงก์ก็รู้สึกผิดตา

ฉนวน ไม่ตอบ หล่อนจัดการยืดประตูลงกลอนเฉยอยู่ ไม่มีประโยชน์อะไรในการที่จะโต้ตอบกับคนเมา หล่อนถือการนิ่งไว้เย็นสมบัติเสมอ เมื่อสามีมีอาการเช่นนี้ เขาทิ้งตัวลงบนเก้าอี้หวาย เกือบ ๆ จะล้มลงทั้งคนทั้งเก้าอี้

"ขอน้ำกินหน่อย คะ — คอ — หะ — — แห้งจริง ผ่าเถอะ หล่อนนี่ช่างไม่ปะ — — ปฏิบัติให้ — ให้ฉันมีความสุข — สะ — เสียเลย — ฉัน หรือ — ไป ทำงาน มา เหนื่อย — เหมือน จะตาย"

ภริยาตักน้ำมาให้เขาโดยเงียบ ๆ ถ้อยคำชะนิดนี้ของเขา เมื่อเขาใช้พูดในครั้งแรก ๆ หล่อนเคยหลั่งน้ำตาเสียมากหลาย ด้วยน้อยใจ แต่บัดนี้มันชินกับหูหล่อนเสียพอแรงแล้ว หัวใจแทบว่าจะตายด้านด้วยความระกำโศก

เขาดื่มน้ำหมดเกือบครึ่งขัน จึงทรงกาย ก็รู้สึกผิดตา

"ไม่สบายหรือ แม่หนวน ?" เขาถาม ที่จริงเมื่อ บรรยงก์ไม่เมาเขาก็มีลักษณะพอจะเย็นสามีที่ดีของหญิงได้อยู่ เว้นแต่เรื่องกินเหล้านั้น ฉนวน ต้องไม่เอ่ยถึงเย็นอันขาด ถ้าพูดขึ้นเขาเย็นโกรธเย็นพึมเย็นไฟขึ้นมาทันที

"ค่ะ ดูเหมือนจะเจ็บท้อง" หล่อนตอบเขา ๆ"

"ก็ยังไม่ครบ ๙ เดือนไม่ใช่หรือ ?"

"ค่ะ ยัง"

"ลองไปให้นางอนามัย เขาตรวจดูทีปะไร เอ! วันนี้ห้างก็งานชุกด้วยนา ของเขากำลังเร่งจะให้แล้ว นายกำชัยสั่งให้ไปให้พร้อม

หอสมุดแห่งชาติ หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

กันทุกคน ถ้าเราลาเขาคงไม่พอใจ”

“พี่ไม่ต้องลาหรอกค่ะ ไปทำงานตามเคยเถอะ แต่ช่วยไปตามแม่นมวานแกมาอยู่เป็นเพื่อนฉันหน่อย”

เขารับคำ เมื่อเสร็จการรับประทานก็แต่งตัวไปทำงาน เขาออกไปถึงนอกถนนแล้ว แต่ให้นึกสังหรณ์อย่างไรจึงหวลกลับเข้ามาในห้องอีก บอกกับหล่อนว่าจะพยายามกลับบ้านแต่วัน ๆ และปลอบภรรยาเหมือนอย่างที่เคยปฏิบัติเมื่อครั้งอยู่ด้วยกันใหม่ ๆ ซึ่งเขาได้ละเลยเสีย เมื่อคิดสุรา ครั้นแล้วจึงจากหล่อนไป

เขาไปหานางนวมที่ตลาดเสาชิงช้า แกเป็นแม่นมของฉนวน และรักใคร่ฉนวนดังลูกในไส้ แต่ได้ออกจากบ้านคุณพ่อหล่อนมาทำมาหากินเป็นส่วนตัวอยู่กับสามี เมื่อฉนวนหนีตามนายบรรยงก์

“ไปอยู่เป็นเพื่อนแม่หนวนสักวันเถอะแม่” เขาบอก “ดูเหมือนแกจะไม่สบายมาก”

นางนวมเต็มใจรับรองแข็งแรง แกตอบว่า “ค่ะ ไม่เป็นไร ดิฉันจะไปเดี๋ยวนี้” แล้วขมีขมันแต่งตัวลงเรือนมาพร้อมกับบรรยงก์ แต่ได้มาแยกกันตามทาง แกไปหาฉนวน ส่วนบรรยงก์เลยไปทำงาน

วันนี้บรรยงก์หงอยกว่าทุก ๆ วัน เขากัมหน้ากัมตาทำงานไม่ค่อยพูดจา พอ ๑๗ นาฬิกาได้เวลาเลิกงานก็ออกจากห้าง ตั้งใจจะกลับบ้าน แต่ระยะทางที่กลับนั้นต้องผ่านร้านจินฮะ ซึ่งตั้งจำหน่ายสุรา และอาหารต่าง ๆ บรรยงก์กับเพื่อน ๆ เคยชวนกันแวะเข้าไปหงำแทบทุกวัน เย็นร้านเข้าจำนำอย่างดี พอเดินมาถึงหน้าร้านที่กล่าวนี้ บรรยงก์ยืนลังเลอยู่เย็นครู่ ใจหนึ่งอยากกลับบ้าน อีกใจหนึ่งอยากแวะดื่มสุราเช่นที่เคย

ลงท้ายความปรารถนาฝ่ายต่ำได้มีชัย เขานึกอยากเสพสุราจนน้ำลายสอ เขาบอกแก่ตัวของเขาเองว่า เขาจะรับประทานอาหารและสุราสักเล็กน้อยพอดับกระหาย แล้วจะรีบกลับบ้านทันที

ความตั้งใจของเขานี้เย็นผลสำเร็จหรือ? อย่าหวังที่นั่น พวกเพื่อนบรมทรามของเขาได้รอเขาอยู่แล้ว และพอเหล้าเข้าปากความยากก็หาย บรรยงก์ลืมหมดทุกสิ่ง เหลืออยู่แต่ความสนุกอย่างเดียว เขาเลี้ยงกันอยู่จนค่ำ บรรยงก์เมาแล้วเมาอีก ในที่สุดก็ซบหลับอยู่กับโต๊ะ

เขาตกใจตื่นเมื่อถูกใครคนหนึ่งปลุก ลืม

ตาขันดูเห็นเย็น จินฮะ แต่บรรยงก์ยังรู้สึก มินศิรษะก็ฟุบลงไปอีก

"เออ เดี๋ยวอั๊วจะกลับหรอก" เขาพูดเสียงแหยแห้ง "เอาน้ำมาให้อั๊วกินก่อนสักแก้วเถอะ"

จินฮะนำน้ำมาให้แล้วก็กลับออกไป

เขาดื่มน้ำหมดแก้ว ค่อยรู้สึกชื่นใจขึ้น เหลียวหาสหายรอบๆ ข้าง ไม่มีใครเหลือจนคน แน่นอน พวกนั้นเห็นเขาสิ้นสะติก็เลยทิ้งไว้ พากันเที่ยวใหม่ต่อไป โดยมิห่วงใยเขาสักนิดเดียว บรรยงก์ออกนึกฉุนพวกเพื่อน นั่งงงอยู่ครู่หนึ่งด้วยพิษสุรายังไม่ส่างดี แล้วเหลือบดูนาฬิกาที่ข้างฝา เห็นเข็มสั้นเลยเลขสิบไปเล็กน้อย นับว่ายังไม่ดึกนัก ขณะนั้นมีสำเนียงคนพูดกันดังลอดมาจากห้องข้างๆ ซึ่งอยู่ติดกัน บรรยงก์จำได้ว่าเป็นเสียงของนายเขียว กับนายเมฆ เพื่อนร่วมสำนักงาน แต่ไม่ค่อยจะได้คุ้นเคยกับเขาเท่าใดนัก เรื่องที่คนทั้งสองพูดกันนั้น ทำให้บรรยงก์หูผึ่ง และอาการเมาที่ยังเหลืออยู่ได้หายไปเกือบสิ้น มันเป็นเรื่องของตัวบรรยงก์เอง !

"ตาใครจะยอดเหมือนบรรยงก์ไม่มีเลย" เสียงนายเมฆพูด

"ทำไม ?" บรรยงก์ได้ยินเสียงนายเขียวถาม

"จะทำไม, ก็ไม่รู้จักดูหน้าคนน่ะซี เมียของตัวทั้งงามทั้งหวานสิไม่รัก ดันไปรักไอ้เจ้าโฉมมนุษย์อุบาทว์"

สีหน้าบรรยงก์แดงจัด แต่เขาสะกดใจนิ่งฟังต่อไปอีก

"แกมีเหตุผลอย่างไร จึงว่าบรรยงก์ไม่รักเมีย ?" นายเขียวซัก

"อ้าว ถ้ารักเมีย เมื่อเมียแนะนำอ้อนวอนให้ประพฤติดี บรรยงก์ต้องทำตามซี นี่เมียพูดเขาไม่ฟังเสียง ทิกับเจ้าโฉมเขากลับยอมให้บูงบูก ไม่ว่าเจ้าโฉมจะพาไปขึ้นสวรรค์หรือลงนรก"

"กันได้ยินว่าแม่ฉนวนเมียนายบรรยงก์เป็นลูกของคุณพระอะไรที่รวยๆ เงินนั่นใช่ไหม ?"

"ใช่, ลูกคุณพระผดุงพณิชยกิจ" นายเมฆตอบ "เมื่อยังอยู่กับพ่อน่ะแกเอ๋ย หล่อนช่างหอมเสียเหลือละ ไหนจะสวย ไหนจะมีเงิน พวกผู้ชายทั้งหนุ่มทั้งแก่ไปติดกันออกเกรอะกรัง กันก็พลอยฝันไปด้วยกับเขาคนหนึ่ง แปลกที่หล่อนไม่ยักชอบใคร พระยา, พระ, ขุน, หลวง, มีอยู่แออัด หล่อนไพล่มารักบรรยงก์คนเดียว"

"วาสนาเขาทำร่วมกันไว้" นายเขียวว่า "ก็คงเย็นเช่นนั้นแหละ ตามที่กันรู้มากว่าบรรยงก์จะได้หล่อนน่ะ ไม่ใช่ของง่าย ต้องพยายามแทบเลือดตาไหลเทียว เพราะคุณพ่อหล่อนไม่มีความเห็นพ้องด้วย จึงคอยขัดขวางทางสัมพันธ์เสียทุกประการ"

"และในที่สุดก็เอาไว้ไม่อยู่" นายเขียวต่อ

"แน่ละแก ความตั้งใจจริงของหนุ่มสาวย่อมไม่มีสิ่งใดในโลกนี้จะทัดทานไหว ต่อให้ก่อกำแพงกั้น ๗ ชั้น เขาก็หาหนทางติดต่อกันได้อยู่ดี ทางของความรักมันแคบอยู่เมื่อไรล่ะ แต่น่าเสียดายที่บรรยงก์ไม่รู้จักถนอมหล่อนให้สมกับที่ได้หล่อนมาด้วยความยากเย็น"

อันเรื่องระหว่างบรรยงก์กับฉนวนที่นายเมฆเล่านั้นเย็นความจริงทุกประการ บรรยงก์ไม่นึกประหลาดนัก แต่คำพูดตอนท้ายของนายเมฆนี้ เขารู้สึกหวิวในใจอย่างไรชอบกล นี่เขาถูกใครๆ ลงความเห็นว่า เขาเย็นผู้โหดร้ายต่อภริยาฉะนั้นหรือ ?

"แม่ฉนวนเย็นหญิงที่เย็นภริยาได้ดีคนหนึ่งของชาย" เสียงนายเมฆกล่าวต่อไป "หล่อนสวย หล่อนน่ารัก หล่อนหวาน หล่อนซื่อสัตย์ ทนกินน้ำตาอยู่ได้ตั้ง ๓ ปี ไม่คิดนอกใจ ถ้าหล่อนเย็นของกัน กันแทบทูนหัวไว้ น่าสงสารหล่อนจริงๆ บรรยงก์มันบ้า ไม่เห็นคุณความดีของหล่อนเสียเลย เอาแต่เที่ยวกินเหล้าหัวราน้ำ เข้าโฉมมันครอบเสียบ้านี่ กันรู้ความประสงค์ของเข้าโฉมดี มันชักนำให้บรรยงก์เสียคนก็เพราะมันรักแม่ฉนวน มันนึกว่าถ้าแม่ฉนวนได้รับความเดือดร้อนจากบรรยงก์แล้วคงทนไม่ไหว จะได้กลับใจไปรักมัน แต่มันพึ่งรู้ว่ามันคาดผิดจึงหมดหวัง เลิกความพยายามเสีย เมื่อแม่ฉนวนตั้งครรภ์นี่เอง"

บรรยงก์สะดุ้งทั้งตัว เขาพึงตื่นขึ้นมองเห็นความจริงได้กระจ่างในบัดนี้ นายเมฆพูดถูก ภริยาของเขา น่ารัก, หวาน, ประเสริฐ! แต่ตัวเขาเย็นอ้ายมนุษย์ตาบอดไม่รู้จักค่าของหล่อน เย็นอ้ายโง่บัดซบให้ลูกผู้ชายด้วยกันต้มเสียสุก! ตัวบรรยงก์สั่นด้วยความแค้นใจที่ตนไหวพริบไม่ทันเพื่อน โอ้! ฉนวนหล่อนได้รับความทุกข์ระทม เพราะความเขลาของเขาสักเพียงไหน หล่อนรักเขาสู้ติดตามมาก็หวัง จะได้รับความสุขจากเขา แต่อนิจจา! เขาเองเย็นผู้ประหัศประหารหล่อน เขานึกเห็นวงหน้าซึ่งซีดสลด และร่างอัน

ผ่ายผอมของหล่อนได้ถนัด

บรรยงก์ได้ยินเสียงแปลก ดังแซก เข้ามาอีกเสียงหนึ่ง เข้าใจว่าเป็นเสียงสตรี เพราะมีกังวานแหลมเล็ก เสียงนั้นพูดในลักษณะรวบยอดว่า

"นั่นแหละ พี่เมฆ ฉันเห็นว่านายบรรยงก์น่ะ เป็นคนชะนิดนี้ คือ 'ในสิ่งที่ยังไม่เป็นของเขา เขาต้องการและเห็นว่ามีค่า เมื่อเป็นของเขาแล้ว เขาละเลยและลืมค่าเสีย ต่อเมื่อสิ่งนั้นหลุดมือหรือจวนจะหลุดจึงรู้สึกความรู้สึกใหม่ เห็นว่ามีค่ามากที่สุด' ฉันขอทายไว้ นายบรรยงก์จะต้องสำนึกตนเสียใจเสียดายภริยาในเวลาซึ่งค่อนข้างจะสายแล้วนี้"

"สาย ! เธอหมายความว่ากระไร ?" เสียงนายเขียวถาม

"เมื่อตอนพลบค่ำนี้" เสียงเล็กแหลมนั้นตอบ "ฉันเดินผ่านหน้าห้องเขาได้ยินชาวบ้านโจษกันว่า แม่ฉนวนแท้งบุตร อาการหนัก น่ากลัวไม่รอด"

ราวกับสายฟ้าฟาดต้องดวงใจ บรรยงก์ผุดลุกขึ้นยืนทันทีนั้น เมื่อเช้าหล่อนไม่สบาย และเขาได้บอกแก่หล่อนว่า เขาจะรีบกลับบ้าน แต่นี่เขาเป็นอะไรไปเสียเล่า ? ผีบ้าตนใดมันสิงเขาหรือ จึงทอดสมอลอยลำอยู่ดังนี้ ? อ้า ? นี่เกือบจะครึ่งคืนเข้าไปแล้ว บ้านนี้หล่อนจะเป็นอย่างไรบ้าง ?

เขาวิ่งตึงตังลงบันไดมา เพราะห้องที่เลี้ยงกันนั้นอยู่ชั้นบน ถึงนอกถนนพอดีพบแทกซี่ว่างแล่นผ่านมาคันหนึ่ง เขาเรียกให้หยุดแล้วกะโดดขึ้นนั่ง บอกให้ขับเร็วที่สุดที่จะเร็วได้ ราคาค่างวดไม่ต้องกล่าวถึง

รถแล่นเร็วเพียงใดก็ยังไม่ทันใจบรรยงก์ ในหัวใจเขาราวกับไฟสุม แต่ก็รู้สึกวังเวงเหมือนมีอะไรตายลอยอยู่บนท้องฟ้า นี่เขาจะไปไม่ทันจริงหรือ ? โอ้ ! คุณพระคุณเจ้าช่วย ขอได้โปรดคุ้มครองอย่าเพ่อให้หล่อนตายเสียเลย ขอให้เขาได้มีโอกาสแก้ตัวในความผิดของเขาสักครั้ง เขาจะรักหล่อน ถนอมหล่อน เขาจะสัญญาให้หล่อนว่า จะไม่ประพฤติตนเช่นที่แล้วมาอีกต่อไป จริงดังที่หญิงผู้นั้นกล่าว ในเวลาซึ่งจวนได้จวนเสียนี้ บรรยงก์จึงรู้สึกว่าหล่อนมีค่าแก่เขายิ่งด้วยชีวิต และเขารักหล่อนเหลือเกิน — รักอย่างไม่เคยได้รักถึงเท่านี้มาก่อนเลย แม้ความรักในระหว่างที่ยังเป็นคู่รักกันอยู่ ก็ไม่มีน้ำหนักเทียมเท่า ! เขาช่างชั่วกระไรหนอ เสียแรงพยายามผ่าความลำยากจนได้

ตัวหล่อนมาเย็นสิทธิ แล้วก็มิรู้จักรักษาให้สมค่า เขานึกถึงคำปฏิญญาณของเขาเมื่อคืนที่ลอยไปพบกับฉนวน ในสวนดอกไม้บ้านของหล่อน

คืนนั้นท้องฟ้ามืดด้วยเมฆฝน ลมพัดแรงจนต้นไม้ในสวนเอนยอดลู่ไปตามลม ฉนวนและเขายืนเคียงกันอยู่ ภายใต้ซุ้มกะดังงาอันร่างของฉนวนอยู่ในอ้อมแขนของเขา ศีรษะหล่อนอิงหน้าอกเขา และเขาก้มลงกะซิบตรงข้างหูหล่อนว่า "ไปอยู่กับฉันเถอะ ยอดชีวิตฉันจนก็จริง แต่ขอรับรองว่าจะพยายามทำความสุขให้แก่เธอจนเต็มความสามารถ ไปนะจ๊ะ? วางใจฉัน ในโลกอันไพศาลนี้ก็มีแต่เธอผู้เดียวซึ่งฉันรักยิ่งกว่าหัวใจของฉันเอง"

หล่อนหลั่งน้ำตาตลอดเวลา ๓ ปี! ทำความสุขให้หล่อน?

โอ้! เขาทำบาปกรรมหนักหนา บัดนี้หล่อนยังมีชีวิตอยู่หรืออย่างไร? พอรถจอด เขาควักเงินในกะเป๋าเสื้อออกส่งให้คนขับโดยมิได้นับ แล้วกะโดดพรวดลงจากรถ ประตูห้องของเขาเปิดแง้มเมื่อเขาเข้าไปถึง เห็นพวกชาวบ้านซึ่งคุ้นเคยกันนั่งอยู่สองสามคน นางนวมกำลังเช็ดน้ำตาบ่นอะไรพึมพำอยู่ ตะเกียงหลอดที่แขวนไว้ข้างฝาสาดแสงสว่างให้เพียงสลัว ๆ สภาพภายในห้องเวลานั้นดูเยือกเย็นน่าวังเหว่เหลือประมาณ บรรยงก์ก็รู้สึกใจหายวูบ พยายามอ้าปากขึ้นจะถาม แต่ลิ้นแข็ง มิได้มีสำเนียงผ่านริมฝีปากออกมา

ทุกคนเหลียวมาจ้องดูเขาเป็นตาเดียว

"คุณไปมัวทำอะไรอยู่ จึงกลับจนบ่านนี้?" นางนวมส่งเสียงอย่างแสนแค้น พร้อมกับอาการสะอื้น "ไม่มีประโยชน์ นายหนวนสิ้นใจมาตั้งสองชั่วโมงกว่าแล้ว ศพยังคลุมผ้านอนอยู่ข้างในนั่นแน่"

มณีอันมีค่าได้ตกลงแตกกระจายแล้วด้วยฤทธิ์โง่งมงายของเขาเอง และจะมีมีเวลาได้ประสานคืนดีดังเดิมอีกชั่วกัลปาวสาน!

บรรยงก์รู้สึกเหมือนว่า ดวงใจของตนได้ถูกบิบยุดแหลกละเอียด เขาร้องเสียงแหลมครั้งหนึ่ง แล้วล้มฟาดคว่ำหน้าลงกับพื้นโดยแรง สิ้นสติในบัดใจนั้น!

ของขวัญของลุง

ส. มีมทา แปล

อากาศในห้องขายของเลหลังค่อนข้างเย็นและเงียบสงัด แอนโธนี เลย์แลนด์ ขัดคุมเสื้อเริ่มร้อย และพยายามจะกระทำใจให้รู้สึกสนใจในสรรพสิ่งของที่วางจะขายเลหลังนั้น เขาไม่ใช่ผู้ที่คุ้นกับร้านขายของเลหลังในกรุงลอนดอน เพราะความจริงเขาไม่ใช่ชาวกรุงเลย

ประมาณห้าเดือนที่แล้ว แอนโธนี เดิรทางจาก นิวซีแลนด์ สละที่ทำการเลี้ยงแกะตัดขน ซึ่งได้ผลประโยชน์อย่างงาม มาเที่ยวลอนดอน ด้วยความเข้าใจว่า ชีวิตในกรุงลอนดอน นั้นอย่างมากหกเดือนก็คงเบื่อ แล้วเขาก็จะกลับไปอยู่กับแกะ อีกตามเดิม แต่เขาผิดถนัด ภายหลังที่ได้ ซื้อรถยนตร์เที่ยวคันหนึ่ง กับเสื้อผ้างาม ๆ หลายสำรับ สำหรับท่องเที่ยวไปตามที่ต่าง ๆ แล้ว เขารู้สึกว่าชีวิตในกรุงลอนดอน ไม่มีจืดจางเลยสักนิดเดียว

แอนโธนี เย็นคนขี้อาย ไม่ค่อยชอบเพื่อน เขาไม่มีญาติอื่น ๆ อีกในประเทศอังกฤษ นอกจาก ลุงชะราเชื้อขุนนางคนหนึ่ง ซึ่งรักโบราณวัตถุยิ่งกว่าหลานผู้มาจากเมืองไกล ตั้งแต่แอนโธนี มาอยู่ใน ลอนดอน เขาพึ่งไปเยี่ยมแกแต่เพียงหนเดียวเท่านั้น

อย่างไรก็ดี เมื่อได้ทราบว่า วันรุ่งขึ้นจะเป็นวันเกิดของลุง แอนโธนี ใคร่จะหาของบางอย่างเป็นของขวัญให้แกบ้าง แต่เขาเชื่อว่า ของใด ๆ ก็คงไม่เป็นที่พอใจลุงเท่ากับโบราณวัตถุ และโบราณวัตถุอย่างไหนก็คงไม่เป็นที่ ชอบใจ ลุง เท่ากับ กล่องยานัตถุ์ อย่างงาม ๆ เพราะแกเป็นคนสะสมกล่องยานัตถุ์ไว้มากนักหนามาตั้งแต่ครั้งยังเป็นเด็ก ๆ เมื่อแอนโธนี ได้ ข่าวว่า จะมีการเลหลังโบราณวัตถุของ หลอด เกล็นเฟอร์เลย์ ซึ่งรวมทั้งสิ่งที่แอนโธนี ต้องประสงค์อยู่ด้วยแล้ว เขาจึงได้มาปรากฏอยู่ในสถานที่นั้นพร้อมกับคนอื่น ๆ บ้าง

"ที่นี้ ---" เสียงคนขายของประกาศ "ถึงพวกกล่องยานัตถุ์ แล้ว"

แอนโธนี เพิ่มความเอาใจใส่ในการประกาศ

ขึ้นอีก

"เลขที่ ๒๓๗" เสียงประกาศดังกังวานต่อไป "เย็น กล่องยาผีมือช่างในศตวรรษที่ ๑๗ สวยมาก! เย็น พระราชทรัพย์ส่วนหนึ่งของ พระเจ้าลูวิสที่ ๑๔ แห่งฝรั่งเศส ท่านจะให้เท่าไหร่?"

"ห้าปอนด์" แอนโธนีร้องบอกอย่างใจเย็น

"สิบปอนด์" มีเสียงสอดขึ้น ทำให้แอนโธนีต้องหันขวับไปทางเสียงนั้น ด้วยความตื่นใจ เจ้าของเสียงนั้นเย็นชายแก่ ศีรษะล้านค่อนข้างอ้วน ดวงตาอันมีแววแห่งความไม่พอใจทะลุแว่นกรอบทองเห็นได้ชัด

"ขอบใจ" คนขายของกล่าวยั่ว "ขอให้ท่านพิจารณาดูลวดลายผีมือแกะสลักบนกล่องนี้ กล่องนี้ ราชทูตสเปญได้เย็นผู้น้อมเกล้า ฯ ถวายแด่ พระเจ้าลูวิส เมื่อ ป. ค.ศ. ๑๖๘๙ ว่าไงครับท่าน?"

"สิบสองปอนด์" แอนโธนีร้องบอก

"สิบห้า" ชายชะราสวนขึ้น

แอนโธนีรู้สึกเหงื่อแตกไหลซิก เพราะความขี้อายของตน ถ้าเขาไม่ได้ตั้งใจจะซื้อกล่องใบนี้แล้ว เขาไปแล้ว — เขาเห็นจะไม่ปรารถนาอีก แต่โดยเหตุที่เขาต้องการมันจริงจัง เขาจึงไม่รู้สึกย่อท้ออย่างใด ๆ มีเสียงคนอื่น ๆ ขึ้นราคากันต่อไปอีก ซึ่งทำให้คนขายหน้าบานด้วยความพอใจ

"สามสิบห้า" แอนโธนีร้องขึ้นบ้าง

"สี่สิบ" ชายชะราสวมแว่นตาเขียบราคาขึ้นไป่

"สี่สิบห้า" แอนโธนีต่ออย่างใจเย็น

"ห้าสิบ" ชายชะราเขียบเสียงชักสั่น ๆ "ไม่มีใครสู้อีกหรือครับ ห้าสิบปอนด์แล้ว" ผู้เลหลังตะโกน ทำให้ชายชะรามีความตื่นเต้น ดวงตาภายในแว่นดูอิ่มเอิบแสดงความพอใจ

"ห้าสิบกินี[๑]" แอนโธนีสวนขึ้น ดวงตาทุก ๆ คู่เกือบไปรวมอยู่ที่ชายชะรา ผู้มีหน้าซีดสลดผิดกับเมื่อสักครู่นี้

"ห้าสิบกินี ห้าสิบกินี" ผู้เลหลังตะโกน "ไม่มีใครขึ้นอีกหรือ?"

เสียงไม้ค้อนลงดังสนั่น แสดงว่า แอนโธนีได้เย็นผู้ชอบแน่แล้ว

แอนโธนีทำความตกลงกับผู้ขายเลหลัง

---

[๑] ๕๐ ปอนด์ = ๑๐๐๐ ชิลลิง
แต่ ๕๐ กินี = ๑๐๕๐ "

โดยหยิบสมุดออกมาเขียนสั่งจ่ายเงินให้ รับเอาห่อวัตถุอันมีค่าหย่อนลงไปในกะเป๋าเสื้อแล้วก็เดินออกประตูไป และในขณะนั้นเขาก็ได้ประสพกับคู่แข่งขันชะราผู้อับโชคอย่างจังหน้า

"ผมหวังว่า ท่าน——" แอนโธนีสำแดงความกล้าหาญเข้าพูดกับชายชะรา "คงจะไม่คิด——"

ด้วยใบหน้าอันถมึงทึง และดวงตาโกรธแค้น ชายชะราก็หลีกเขาออกนอกถนนไป

"ถ้าจะโกรธเรามาก" แอนโธนีพึมพำ "เต็มที!"

ชายชะราผู้สวมแว่นตา เดินไปยืนอยู่ริมฆาวิถีตรงข้ามและพูดเสียงห้าว ๆ กับหญิงสาวสวยอีกผู้หนึ่ง ซึ่งพึ่งลงมาจากรถยนต์สองตอนเก่า ๆ หล่อนมีรูปร่างเล็กระหงแต่งกายอย่างปราณีตงดงาม แอนโธนีพยายามข้องดูหน้าหล่อน ซึ่งอยู่ภายใต้หมวกใบใหญ่บนศีรษะ

"น่าชายหน้ามาก คุณพ่อ" แอนโธนีได้ยินเจ้าหล่อนพูดด้วยน้ำเสียงอันไพเราะเสียงของหล่อนน่าฟัง——ตัวหล่อนก็น่ารัก แอนโธนีนึกในใจ มือก็คลำอยู่ที่ห่อกล่องยานัตถุ์ในกะเป๋าเสื้อหาพ่อลูกทั้งสอง แต่พอแอนโธนีเคลื่อนที่บุคคลทั้งสองก็ก้าวขึ้นรถยนต์อย่างรีบร้อน แล้วรถคันนั้นก็ออกวิ่งไปตามถนนโดยเร็ว และในไม่ช้าก็หายไปจากสายตาของแอนโธนี

"ชั่วช้าจริง" แอนโธนีบ่น "ไม่เคยเห็นผู้หญิงสวยเช่นนี้เลย และต่อไปนี้ก็คงไม่ได้พบหล่อนอีก"

เขาเดินกลับไปสโมสรอย่างช้า ๆ แล้วก็ขัดการส่งกล่องยานัตถุ์ไปให้ลุงโดยทางพัศดุไปรษณีย์ เพื่อให้หมดห่วงไปเสียที

คืนนั้น แอนโธนีนอนหลับสบายแต่เช้าผิดอย่างประหลาด มีคนใส่แว่นตากรอบทองขับเขายัดลงไปในกล่องยานัตถุ์ เขาตื่นและชักต่อยหมอนเย็นจ้าละหวั่น ต่อจากนั้นเขาก็นอนไม่หลับอีกเลย ภาพดวงหน้าอันหวานแฉล้มของหญิงสาวได้มาลอยเด่นอยู่เบื้องหน้า ทำให้แอนโธนีเริ่มคิดถึงนิสัยของตนเองเมื่อตอนกลางวัน เขาเย็นคนเลวที่สุดที่ไปแย่งซื้อกล่องยานัตถุ์ซึ่งบิดาของหญิงสาวสวยน่ารักต้องประสงค์อย่างใจจะขาด เขาเลวมากที่เดียวแต่เมื่อนึกถึงลุงของเขาแล้ว ท่านก็มีความต้องประสงค์อยู่ไม่น้อยเหมือนกัน

เช้าวันรุ่งขึ้น แอนโธนีคาดว่าอย่างไรเสียก็ดีกล่องยานัตถุ์สำคัญชิ้นนั้นคงตกถึงมือลุงของเขาแล้ว จะเอากลับคืนมาอีกไม่ได้

สำหรับวันนี้ บางทีชายชะรา และหญิงสาวผู้นั้นคงจะไปที่ห้องขายเลหลังอีก และหากเขาพบเขาก็จะได้อธิบายให้แกเข้าใจเสียเลยทีเดียว

๑๐.๓๐ น. แอนโธนีกำลังเดินอย่างสบาย ๆ อยู่ในถนนดัชเชสเวสต์พ่าย ขานำไปยังห้องขายเลหลัง แต่—ประตูของห้องยืดขัดเหล็กดาลและกุญแจแน่นหนา เขาหันหลังกลับทันที ขณะที่จะก้าวลงบันไดก็เกือบจะได้ชนกับหญิงสาวผู้หนึ่งซึ่งกำลังเดินสวนขึ้นมา แอนโธนีรู้สึกใจเต้น เพราะหญิงสาวผู้นั้นคือผู้ที่เขากำลังไผ่ฝันถึงนั่นแหละ !

“ขอโทษเถิดจ๊ะ” แอนโธนีกล่าว “ฉัน———”

“ไม่เป็นไรค่ะ” หญิงสาวตอบ “ดูเหมือนห้องเลหลังยืดไม่ใช่หรือคะ ?”

“จ๊ะ” ชายหนุ่มรับคำ “แต่เธอมีธุระร้อนบางอย่าง เกี่ยวกับการเลหลังนี้ ด้วยกะมังจ๊ะ ?”

“ค่ะมี” หล่อนริบตอบ “คุณพ่อดิฉันมาที่นี่เมื่อวานนี้ เพื่อจะซื้อกล่องยานัตถุ์แปลกชิ้นหนึ่ง คุณพ่อควรจะได้ แต่มีชายคนหนึ่งให้ราคาสูงกว่าเขาผู้นั้นได้ไป ทำให้คุณพ่อหัวเสียมาก”

“หัวเสียมาก ?”

“ค่ะ, คุณพ่อต้องการกล่องยานัตถุ์นั้นใจแทบขาด ดิฉันเกรงว่าท่านจะเสียดายมากจนถึงล้มเจ็บไปก็ได้”

“แต่บางทีคนนั้นเขาอาจต้องการอย่างหรือยิ่งกว่าคุณพ่อเธอก็ได้”

“เย็นไปไม่ได้ค่ะ, คุณพ่อเย็นคนที่ชื้อกล่องยานัตถุ์มากกว่าใคร ๆ ในประเทศอังกฤษ”

“แล้วคุณพ่อเธอว่าถึงเจ้าคนนั้นมากมายชี้เธอ”

“เปล่า, แต่ดิฉันคิดว่าเขาคง——”

“จุ๊———จุ๊, เธอเตรียมแปลกใจไว้ก่อนเถิด, ฉันเองแหละเธอ——คือชายคนนั้น”

“คุณ ?”

“จ๊ะ, ฉันเสียใจมาก” แอนโธนีหน้าสลด “เสียใจมากทีเดียว ถ้าฉันได้รู้ว่าจะเย็นการทำความเดือดร้อนมาสู่คุณพ่อของเธอ ตลอดทั้งเธอเองดังนี้ ฉันต้องยอมยกให้โดยเร็วทีเดียว”

“ถ้างั้นแปลว่าคุณจะเอากลับมาให้คุณพ่อหรือคะ ?”

“เวรจริงเธอ, ฉันเอามาไม่ได้เสียแล้ว ฉันซื้อมาเย็นของขวัญสำหรับคุณลุง ซึ่งอาจ

เรียกได้ว่า กษัตริย์แห่งกล่องยานัตถุ์ และฉันได้ส่งไปให้ ท่านตั้งแต่ตอนเย็นวานนี้เสียแล้ว”

“แต่คุณจะขอร้องต่อคุณลุง” หญิงสาวอ้อนวอน “ให้ท่านส่งคืนมาให้คุณไม่ได้หรือคะ ?”

“ตายจริง, เธอพูดอะไรอย่างนั้น แม่—ง่า———”

“เลนนี่ค่ะ, ซิลเวีย เลนนี่ ดิฉันเชื่อว่าคุณลุงของคุณ คงจะไม่ปฏิเสธ ถ้าคุณจะขอคืน”

“แม่เลนนี่, เธอยังไม่รู้จักคุณลุงของฉัน ถ้าจะเอากล่องยานัตถ์จากท่านละก้อ ไปแย่งก้อนเนื้อจากเสือโคร่งเสียยังจะง่ายกว่า”

“แต่คุณจะไม่ลองพยายามดูเจียวหรือคะ?” หล่อนวิงวอนเสียงหวาน

“จ๊ะ, จ๊ะ, ฉันจะพยายาม” แอนโธนีรีบรับคำ “ฉันจะไปคุกเข่าอ้อนวอนต่อคุณลุง ฉันจะต้องเพียรเอากลับมาให้ได้ ถ้าเธอไม่ขัดข้องโปรดบอกตำบลบ้านของเธอให้ฉันทราบหน่อยซี๊จ๊ะ หากฉันไปเอามาได้ คืนนี้จะได้เลยเอาไปให้เธอเสียทีเดียว”

“คืนนี้ดิฉันจะไม่อยู่บ้านนี่คะ, จะมีงานสโมสรที่ ออลเบิต ฮอล———”

“เหมาะทีเดียวเธอ, เธอจะอนุญาตให้ฉัน———?”

“เสียใจค่ะ” หล่อนชิงพูดก่อนเขาพูดจบ “แต่ถ้าคุณนำกล่องยานัตถุ์มาให้ดิฉันได้ขณะนั้น ดิฉันจะขอบพระคุณมาก”

“ต้องได้ซี เธอ, แต่—อ้าคืนนี้เธอจะรับประทานอาหารร่วมกับฉันสักคราวมิได้ หรือจ๊ะ ?”

“โอ, ไม่ได้หรอกค่ะ ขอบใจคุณมาก” หล่อนตอบเร็ว “ดิฉันต้องลาคุณกลับก่อนละค่ะ เดี๋ยวคุณพ่อจะคอย”

“เชิญจ๊ะ, แม่เลนนี่, โอเรวัว, หวังว่าคืนนี้เราคงได้พบกันใหม่”

—๒—

“เสอร์ฟอร์เต็สคู อยู่ไหม ?” แอนโธนีถามคนใช้ ในขณะที่มายืนอยู่หน้าประตูบ้านอันโอ่โถงของท่านลุง ณ สี่แยก เคนซิงตัน

“ขอโทษ, นามคุณ !” คนใช้ถามเสียงกะด้าง ๆ

“เลย์แลนด์” แอนโธนีตอบ, หยิบนามบัตรส่งให้ “ฉันต้องการพบท่านเสอร์ฟอร์เต็สคู โดยด่วน ธุระร้อนจ๊ะ”

“ผมเกรงว่าจะไม่เป็นผล” คนใช้ตอบ “เพราะท่านไปสก๊อตแลนด์พรุ่งนี้จึงจะกลับ”

"ธุระของฉันสำคัญคอยไม่ได้, นี่ เธอ, ฉัน คือ หลานของท่านเสอร์ ละ !"

"ผมจำไม่ได้แน่ว่า ท่านมี หลานชาย หรือเปล่า"

"เอาเถอะ, ไม่เย็นไรหรอก บางทีท่าน คงจะไม่พูดถึงฉันให้ เธอได้ยิน หรือไม่ก็เธอ ลืมไปแล้ว ฉันอยากพูดถึงเรื่องสำคัญของฉัน คือวันนี้เป็นวันเกิดของคุณลุง เมื่อวานนี้ ฉัน ได้ส่งของขวัญมาให้ท่าน เช้านี้, ฉันเชื่อว่า เธอคงได้รับห่อของนั้นแล้ว"

"ครับดูเหมือนเราได้รับไว้ แต่ – –"

"นี่พึ่งฉันก่อน ฉัน พูดอย่าง เฉียบขาด คือฉันรู้ว่าได้ส่งของผิด ต้องการให้ เธอเอา ห่อนั้นมาคืนให้ ฉัน"

"โอ๊ะ, ไม่ได้, ไม่ได้แน่เทียวครับ" คนใช้ยกมือประกอบคำพูดแข็งแรง

"นี่, พ่อเพื่อนยาก – –"

"ไม่ได้หรอกครับ, คุณลองนึกถึงหัวอก ผมบ้าง ลองคิดว่าคุณเป็นผมในขณะนี้บ้าง ผมจะรู้ได้อย่างไรว่าคุณคือใคร ?"

"ก็ฉันบอกเธอแล้วว่า ฉัน คือ เลย์แลนด์ แอนโธนี เลย์แลนด์ หลานหัวรักหัวใคร่ของ ท่านเสอร์ ฟอร์เต็สคู"

"นั่น บางทีจะเป็นไปได้ แต่ผมก็ไม่ ต้องการจะเสี่ยงภัยในเรื่องนี้ เพราะห่อนั้น ได้เข้าไปอยู่ในตู้ ของท่าน เสอร์ แล้ว และ ใคร ๆ จะต้อง หยุด ทำการ เกี่ยวข้อง จนกว่า ท่านจะมาเปิดของท่านเอง"

แอนโธนี หยิบเอาธนบัตร์ ๑ ปอนด์ขึ้น มาฉบับหนึ่ง

"บางทีง่า––" เขากล่าวทิ้งไว้

คนใช้สะดุ้งเยือก

"ผมจะรู้ได้อย่างไรว่าคุณไม่ใช่พวกซ่อง ใดซ่องหนึ่ง" เขาตวาด "เกิดจะโมยขึ้นที่ สุแยกเมื่อสัปดาห์ก่อนนี้ นี่! คุณก็จะมา ยัดเยียดให้ผมกินสินบนอีก"

"อย่าทำเป็นเซ่อหน่อยเลย" แอนโธนี กะเซ้า "อ้ายที่ฉันต้องการก็ไม่มีอะไรมาก นี่นะ"

"รู้ละ ว่าแกต้องการอะไร" คนใช้ขึ้น เสียงแปร่น "ถ้าแกไม่ถอยไปยังนี้ ฉันจะ เรียกตำรวจมาจัดการกับแกทันที"

แอนโธนี เลือดเดือด เขาอยากจะหักคอ เข้าคนใช้เถรตรงนั่นเสีย แล้วจะเข้าไปค้น เอาเสียเอง

"ดีละแก พรุ่งนี้ฉันจะมาใหม่ ขอให้ คุณลุงกลับเสียก่อนเถิด"

"มาแน่หรือ" คนใช้แสยะถาม "จะ

ได้รู้กันเสียทีว่า ท่าน เสอร์ จะจัดการกับคนเช่นนี้อย่างไรบ้าง”

◎ ◎ ◎

คืนนั้น แอนโธนี ไปงานสโมสรที่ ออลเบิตฮอล ด้วยผู้หนึ่ง ครั้งแรกเขารู้สึกหัวเสียและวุ่นในการตามหา ซิลเวีย ในท่ามกลางพวกนายทหาร ขุนนาง โคขาล แต่ในที่สุดภายหลังที่ได้เสียเวลานับชั่วโมง เขาก็ได้พบหล่อนสมดังปรารถนา และได้ขอเต้นรำกับหล่อนโดยไม่ต้องริรอ

ขณะที่เดิร ควงแขน ไปใน หมู่คน ทั้งหลาย ดูช่างงามสมทุกส่วน สายตาหนุ่มสาวทุก ๆ คู่มองดูด้วยความริษยา เพราะ ซิลเวีย ก็สวยเก่ ดัง เทพธิดาในความฝัน ของ นักประพันธ์ ส่วน แอนโธนี ก็งามผึ่งผาย สมทรง ทุกประการ

“เธอได้มาหรือเปล่าคะ?” ซิลเวีย กะซิบถาม เขาใจเต้นแรง ในขณะที่ได้มานั่งคุยกันสองต่อสอง

“ยังไม่ได้หรอกเธอ” แอนโธนี ตอบอย่างกะดาก “คุณลุงท่านเผอิญไม่อยู่บ้าน”

“ดิฉันรู้หรอกน่ะ คุณไม่อยากให้” หล่อนพูดสะบัด ๆ ด้วยความโกรธ “คุณสัญญาไว้ว่าอย่างไรก็ไปเอามาให้ได้ แต่ที่แท้คุณก็คุยโย้งไปเท่านั้นเอง”

“อย่าพูดอย่างนั้นซิจ๊ะ คุณลุงท่านจะกลับพรุ่งนี้ แล้วฉันก็จะ———”

“แต่ว่าคุณพ่อ ท่านต้องการก่อน วันพรุ่งนี้เสียแหละมาก ดิฉันไม่เห็นว่าคุณจะทำจริงจังไปได้เลย”

“โธ่! แม่เลนนี่ คนใช้มันไม่ยอมให้ฉันเข้าไปนี่จ๊ะ จะให้ฉันทำยังไง้ หรือจะให้ ฉันลอบเข้าไปทำร้ายใครต่อใคร เพื่อแย่งเอากล่องยานัดถุ์มาให้ได้”

“ดิฉันไม่เข้าใจ คุณจะทำอย่างไรก็ตามเถอะ วันนี้เรื่องมันมีอยู่ว่าคุณรับปากดิฉัน แต่คุณไม่ทำตามคำพูดของคุณ”

“เธอที่รัก โปรดค่อย ๆ พูดกันดีกว่า ความจริงฉันไม่อยากจะพูดถึงเรื่องนี้ในระหว่างการเต้นรำเลย”

“ดีค่ะ!”

“เธอ ออกจะอยุติธรรมมาก แม่เลนนี่” แอนโธนี ออด “ฉันเองพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้เย็นที่พอใจเธอ”

“เว้นแต่ อย่างเดียวเท่านั้นที่คุณไม่ทำ”

“เธอฟังฉันก่อนซิจ๊ะ ฉันจะไปเอากล่องยานัดถุ์ให้เธอเดี๋ยวนี้ — และมีทางเดียว เท่านั้นคือขะโมย!”

"ขะโมย ?"

"ข้ะ! นั่นแหละเป็นความตั้งใจต่อไปของฉัน และเธอคอยดูเถอะว่าฉันจะเป็นคนจริงหรือไม่"

"อย่าทำสิ่งที่ใกล้อันตรายเช่นนั้นซิคะคุณเลย์แลนด์"

"ไม่ใกล้หรอกเธอ รถยนต์ของฉันจอดคอยอยู่ข้างนอกแล้ว บ้านคุณลุงก็อยู่ไม่ไกลจากที่นี่เท่าไรนัก นี่พึ่ง ๑ นาฬิกาเท่านั้น ประมาณสักครึ่งชั่วโมง ฉันคงจะได้กลับมาอีก"

"อย่าไปเลยค่ะ คุณ"

"ไม่ได้ซิเธอ ฉันต้องไป"

"ถ้าคุณถูกขัดล่ะคะ"

"ฉันจะไม่ยอมให้ถูกขัดเลย" เขาตอบอย่างหนักแน่น "คำพูดของเธอทำให้ฉันละอายแก่ใจมาก"

"โธ่! ดิฉันมิได้ตั้งใจจะว่าคุณร้ายแรงถึงเพียงนี้" ซิลเวีย ร้องค้าน "ดิฉันกำลังน้อยใจไม่ทันคิด โปรดอย่าไปเลยค่ะ พรุ่งนี้ก็ได้"

"อ๊ะ! ไม่ได้ แม่เลนนิ ฉันจะไม่ยอมให้ใครห้ามเลย ไม่เป็นไร ถ้าภายในครึ่งชั่วโมงฉันไม่กลับมา พรุ่งนี้เช้าเธอไปหาฉันที่บ้านที่ถนนโบว์ก็ได้"

"ถ้าเกิดมีอันตรายขึ้น ก็ไม่พ้นการรับยาปของดิฉันเป็นแน่ เพราะฉะนั้นดิฉันต้องไปด้วย"

"อย่าไปเลย เธอที่รัก"

"ม่ายอย่าละค่ะ ดิฉันจะไป"

"เออ! เธอนี่ช่างว่ายากจริง ตามใจเธอจะไปก็ไป แล้วเดี๋ยวเราจะได้กลับมาให้ทันเต้นรำเพลงที่ ๑๘"

ในไม่ช้า รถยนต์ของแอนโธนี ก็พาตัวเขาและซิลเวีย มายังสี่แยกหน้าบ้านเสอร์ฟอร์เต็สคู ซึ่งในขณะนั้นกำลังเงี่ยงสงัดปราศจากผู้คนเดินขวักไขว่ไปมา

"คราวนี้เธอกะโดดข้ามไปนั่งอยู่ตอนหลังเผ้ารถไว้ ฉันจะได้ลงมือ 'ทำงาน' ต่อไป"

"อย่าเลยค่ะ ดิฉันอยากจะ——"

"ไม่เอาน่ะ เธอนี่" แอนโธนี บังคับเฉียบขาดทำให้ซิลเวีย นึกคร้าม แลค่อย ๆ เลื่องเข้ามานั่งในเก๋งตอนหลัง ตามคำสั่งของแอนโธนี โดยไม่กล้าคัดค้าน

"เธอมีเครื่องมือพร้อมแล้วหรือคะ ?"

"ฉันมีไฟฉายกะบอกหนึ่ง มีดคม ๆ เล่ม ๑ แล้ว เธออย่าวุ่นวายไปเลย ถ้าเธอมาด้วยยังงั้น ฉันนึกว่าจะให้ปล้นธนาคาร

อังกฤษ ก็ได้ เดี๋ยวฉันจะกลับมาหาเธอ”

เขาค่อย ๆ ต่าย ลัด เลาะไป ตาม กำแพง วิ่งข้ามสนามอันมืดต่อไปจนถึง ห้องชั้นล่างของตัวตึก ต่อจากนี้ แอนโธนี ก็ใช้มีดตัด บาน หน้าต่าง ถอดกลอน ย่องเข้าไป อยู่ใน ห้อง ของท่านเสอร์ผู้เย็นลุง

แสงไฟซึ่งพวยพุ่งออกจาก กะบอกฉายให้เห็นโต๊ะส่วนตัวของ ท่านเสอร์ ซึ่งในไม่ช้าก็ถูกงัดออกโดยอำนาจมืดและกำลังข้ออันแข็งของ แอนโธนี

“อยู่นี่เอง” แอนโธนี ร้องขึ้น เบา ๆ เมื่อแลเห็นห่อเหลือง ๆ วางอยู่บนกองจดหมายในโต๊ะ เขาหยิบมันใส่กะเป๋าเสื้อไว้ทันที

มีเสียง ดัง เหมือน ผ้าม่าน ซ่าย กะทบ กัน แอนโธนีฉายไฟปราดไปที่ม่าน เขาแลเห็นหีบเครื่องถ้วยชามโบราณเขียดทิ้งอยู่ บนพรมข้างหน้าหีบนั้นมี ห่อ เสื้อผ้า ห่อใหญ่วาง ทิ้ง อยู่ และม่านนั่นเล่า—อา! ไหวไปมาแสดงว่ามีคนซ่อนอยู่ในนั้น!

มีทันที แอนโธนี จะจัดการอย่างไร มีร่างบุคคลหนึ่งกะโดดออกมาจากหลังม่าน ตรงเข้าคว้า แอนโธนี ไว้ พร้อมทั้งชกถูกหน้าเขาทีหนึ่ง แอนโธนี ล้มพรวด และร่างบุคคลนั้นก็ล้มทับตามไปด้วย แต่หัวของ แอนโธนี ไปกะทบกับเชิงโต๊ะเข้าอย่างจัง ถึงกับงงไปครู่ใหญ่ กว่าจะได้สติ บุคคลนั้นก็สะบัดตัวหลุดและเผ่นออกไปทางหน้าต่างเสียแล้ว

แอนโธนีทรงตัวขึ้นยืน เห็นผลแห่งการผัดหัดเย็นจะโมย เขานึกขึ้นได้ ว่าของสำคัญยังติดอยู่กับเขา สมความ ปรารถนา แล้วก็ไม่คิดที่จะติดตามต่อไปอีก

ทันใด เขาได้ยินเสียงซึ่งทำให้หัวใจเขาเต้นแรง เสียงเครื่องยนต์ รถของเขาเองดังกังวานขึ้น ซิลเวีย อาจถูกขะโมยไปด้วย ความเกรงภัยจะเกิดแก่หล่อนทำให้เขาวิ่งพรวดไปที่หน้าต่างโดยทันควัน

“พระเจ้า! ขะโมยแน่แล้ว” แอนโธนี ร้องขึ้น พลางเผ่นลงจากหน้าต่าง วิ่งข้ามสนามหญ้าไป และโจนข้ามกำแพงโดยไม่ติดขัด ขณะนั้นรถยนต์พึ่งเริ่มจะเคลื่อน แอนโธนี วิ่งกวดตามไปอีก ประมาณ ๒๕ หลา ก็กะโดดขึ้นชาน บันได รถยนต์ได้ โดย คล่องแคล่ว

แอนโธนี เกาะเสาเก่งไว้แน่น เขาแลเห็นซิลเวีย นั่งอยู่ตอนหลัง สีหน้าแสดงความตระหนกตกใจและหวาดกลัวเย็นล้นพ้น ส่วนเจ้าผู้ร้ายนั้น คง ทำหน้าที่อยู่กับพวงมาลัยโดยเคร่งครัด แอนโธนี ค่อยขยับตัวเข้าไปหา

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

มันอย่างไม่ให้มีเสียง

"ถ้าแกเข้ามาอีกนิ้วเดียว" อ้ายผู้ร้ายแสยะหน้ามาข่ "กันจะขับรถให้ชนพังบี้นบี้ไปเสียด้วยกัน"

แอนโธนี ไม่ฟังเสียง เขาเอื้อมมือซ้ายคว้าพวงมาลัยขับไว้แน่นราวกับเหล็กกล้า หมัดขวาก็ระดมชกหน้าอ้ายผู้ร้ายประดุจพ่าแลบ ทำให้มันต้องปล่อยพวงมาลัยและถอยหนี แอนโธนีจึงชกเข้าอีกกระหวมใหญ่ มันเลยล้มงมไปใต้ที่นั่ง ขณะนั้นรถวิ่งส่ายไปมาเหมือนงูเลอย แอนโธนี วางมือจากศัตรู แล้วก็รีบห้ามล้อให้รถหยุด ในทันทีนั้น อ้ายผู้ร้ายซึ่งงงไปเพียงชั่วคราว ก็โงหัวลุกขึ้นตรงเข้าปล้ำ แอนโธนี อีกวาระหนึ่ง ดวงตาของมันเป็นเงาวาวอย่างดุร้าย

ต่างปลุกปล้ำกัน ชกกัน อย่างทรหดอดทนจน กะทั่ง ทั้งสอง คน กะเด็น ออกมา นอกรถ อ้ายผู้ร้ายสลัดตัวหลุดไปพร้อมกับชายเสื้อข้างหนึ่งของ แอนโธนี แล้วมันก็วิ่งหายไปในความมืดของริมถนน แอนโธนี โงเงลุกขึ้นยืน

"ซิลเวีย ซิลเวีย ท่า!" เป็นคำพูดที่เขาทำได้ก่อนอื่น ไม่มีเสียงตอบ แอนโธนี ชะโงกเข้าไปดูในเก๋ง เห็นเจ้าหล่อนนอนพับหมดสติ เขาอุ้มเจ้าหล่อนขึ้นเหมือนบิดาอุ้มบุตร ตาของเจ้าหล่อนปิดสนิท แอนโธนี พิจารณาดูหล่อน ประหนึ่ง ตุ๊กตา ลายคราม อัน งาม ซึ่งประดิษฐ์ขึ้นโดยนายช่างผู้สามารถ เขายิ่งพิศก็ยิ่งนึกพิศวาท — เจ้าหล่อน น่ารักแท้ ๆ แอนโธนี ไม่รู้สึกตัว—เขา ก้มศีรษะลง จุมพิตเจ้าหล่อนเบา ๆ ชั่วเดียวเดียว ซิลเวีย ก็ลืมตาขึ้นมองหน้าเขาอย่างเอียงอาย

"เธอคงจะตกใจมากนะจ๊ะ?" เขาว่า "แต่ก็เรียบร้อยแล้ว"

"ค่ะ ดิฉันนึกว่าใคร ———"

"ถูกแล้วจ๊ะ มีอ้ายผู้ร้ายคนหนึ่งมันจะมาลักรถของฉันไป นี่เธอเห็นจะค่อยยังชั่วขึ้นบ้างแล้วนะจ๊ะ?"

"ค่ะ ค่อยยังชั่วขึ้นมาก ขอบพระคุณ"

"ฉันเชื่อว่าเธอคงไม่อยากกลับไปสโมสรอีก ถ้าฉันจะไปส่งเธอถึงบ้าน เธอจะรังเกียจไหมจ๊ะ?"

"ไม่เป็นไรมิได้ค่ะ ดิฉันจะขอบใจคุณมากทีเดียว อ้อ! แล้วอ้ายผู้ร้ายคนนั้นเล่าคะ?"

"อย่าไปพูดถึงมันเลยเธอ มันเขี้ยดไปแล้ว ว่าแต่บ้านเธออยู่ไหนล่ะจ๊ะ ซิลเวีย"

"เลข ๗๓ ถนนรอสซิเตอร์ เซ็สซี่ ค่ะ"

"แล้วเธอต้องคอยบอก ทางเลี้ยว ขณะฉันขับรถนะจ๊ะ" พูดขาดคำรถยนต์ก็ค่อย ๆ คลานจากที่ แล่นบ่ายหน้าไปสู่ตำบล เซ็สซี่ ตามคำบงการของ ซิลเวีย

"คุณเลย์แลนด์" เจ้าหล่อนร้องขึ้น "คิฉัน---"

"เรียก แอนโธนี่ดีกว่าเธอ หรือจะเรียกสั้น ๆ ว่า โธนี่ก็ได้ คนที่ฉันคุ้นเคยมักจะเรียก โธนี่เสมอ"

"คิฉันเสียใจมาก ที่ได้ทำให้เธอได้รับอันตรายมากมายถึงเพียงนี้"

"อันตราย! เหตุการณ์อย่างนี้ฉันยินดีรับเสมอเทียวเธอ"

"คิฉันถึงกับเคยออกปากว่าคุณเย็นคนไม่จริง คิฉันต้องขอโทษนะคะ แต่คิฉันกลับได้เห็นคุณกะโดดเกาะรถ และชกชายอุยาทว์คนนั้นอย่างอาจหาญ น่าชมเชยมาก"

"ฟังฉันอธิบายหน่อย ซิลเวีย ข่า" แอนโธนี่ พูดเสียงแหบแห้ง เรียกเธอว่า ซิลเวีย ทุกคำนั้นได้อย่างอาจหาญ

ในอันตราย ซึ่งฉันอาจจะต่อให้มันมาอีกตั้งโหลก็ได้ ฉันมีเหตุบางอย่างที่ทำให้ชกต่อยกับมันได้--คือความรัก เธอจ๋า ฉันต่อสู้อย่างเต็มที่เพื่อแสดงให้เห็นว่าฉันรักเธอ--รักเธอตั้งแต่แรกพบ"

"ก็อตั้งแต่วานนี้น่ะซิคะ"

"ที่ไหนได้เธอ วานซืนนี้ซิจ๊ะ อีกประการหนึ่งฉันก็จะกลับไป นิวซิแลนด์ ๒-๓ วันนี้แล้ว ซิลเวีย แม่ยอดรัก ฉันคิดว่าฉันอาจหาความสุขให้เธอได้พอเพียงแล้ว ถ้าเธอรักฉัน"

"แต่---"

"บอกซิจ๊ะ ว่า 'คิฉันรักเธอ โธนี่'"

"แต่---"

"อย่าแต่เลยยอดรัก"

"คิฉันรักคุณ รักคุณโธนี่" เจ้าหล่อนพูดแผ่วเบา

"ชื่นใจของคนยาก" เขากล่าวด้วยความปลาบปลื้มในคำตอบของเจ้าหล่อน "เอ๊ะ นี่ห่อกล่องยานัดถุ์ล่ะ?"

"ทำไมคะคุณไม่ได้มาดอกหรือ?"

"ได้จ๊ะ ได้" เขาตอบเสียงดัง "แต่อ้ายผู้ร้ายมันคงเสือฉันขาดไปแถบหนึ่ง หิบนั้นคงจะติดไปกับมันแล้ว"

"แน่หรือคะ?"

"จ๊ะ ยอดรัก ขยกัน เธอก็ไม่รักฉันเท่านั้นเอง ที๊นี้"

"รักซีคะ โถ!"

"ก็ฉันไม่ใช่คนจริงเสียแล้วนี่ ซิลเวีย ฉันไม่เอามาให้เธอได้ตามความปรารถนา ก็แปลว่าฉันก็หมดหวังในเธอเท่านั้น"

"ไม่เย็นไรค่ะ อ้าว! นี่ถนนรอสซิเตอร์ถึงบ้านดิฉันแล้ว"

รถยนตร์หยุดนิ่ง ซิลเวียค่อย ๆ ลงจากรถอย่างแช่มช้า

"อย่าวุ่นวายไปเลยค่ะ" เจ้าหล่อนหันมากล่าว "ดิฉันต้องลาคุณก่อน พรุ่งนี้เช้าขอให้คุณมาหาคุณพ่อให้ได้นะคะ"

"มาเรื่องกล่องยานัดถุ์หรือเธอ?" เขาถามอย่างฉงน

"มิได้ค่ะ มาเรื่องเราทั้งสอง!" แอนโธนีได้ยินเสียงไขกุญแจ แล้วซิลเวียก็เข้าประตูบ้านไป

◎ ◎ ◎

"เมื่อคืนนี้รถของคุณเป็นอะไรไปครับ?" ช่างเครื่องยนตร์ประจำโรงรถของสโมสร ถามแอนโธนี

"เปล่า ไม่เป็นไรหรอก" แอนโธนีตอบ "ผมดูคล้ายกับมีการเล่นรักบี้ฟุตบอลในรถของคุณ เบาะรองเท้า ที่นั่ง ยุ่งเหยิงหมด และผมยังพบห่ออะไรที่ข้างใต้ที่นั่งอีก" พลางยื่นห่อกระดาษสีน้ำตาลห่อหนึ่งส่งให้แอนโธนี

"แม้! เรื่องจริง" แอนโธนีตะโกนขึ้นเมื่อรับมาดูแล้ว ห่อนั้นคือห่อกล่องยานัดถุ์ซึ่งมีค่าเอนกสำหรับแอนโธนี เขาริบโดดขึ้นรถยนตร์ด้วยความดีใจ และขับมุ่งตรงไปบ้านซิลเวีย ตามตำบลที่เจ้าหล่อนได้แจ้งไว้

แอนโธนีพรวดเข้าประตูไปประดุจวัวกระทิงชายชะราผู้เคยเป็นปรปักษ์กันครั้งหนึ่ง มองดูเขาด้วยความประหลาดใจ พลางเดินตรงเข้ามาหา

"นี่ครับ" เขาพูดพลางแกะกระดาษห่อกล่องยานัดถุ์ออก "ท่านรู้สึกชอบบ้างไหมครับ?"

"ไหน!" ชายชะราร้องถาม "อ้อ! นั่นมันกล่องยานัดถุ์ของพระเจ้าลูอิสที่ ๑๔ ฉันรู้สึกเสียใจอย่างยิ่งยวดมาครั้งหนึ่งแล้ว เพราะฉันต้องการจะส่งไปให้นายของฉันเอง ถ้าท่านไม่ได้กล่องยานัดถุ์นี้ท่านจะโกรธและเสียใจยิ่งกว่าฉันอีกหลายเท่า อ้าว! นี่ท่านจะมาขายราคาเท่าไหร่?"

ขณะนี้ ซิลเวีย ผู้มีหน้าตาสดชื่นงดงามอย่างมีเสน่ห์ก็เข้ามาในบ้านพอดี และมายืนอยู่เคียง แอนโธนี เสียด้วย

"ผมไม่ต้องการเงินทอง เป็น ราคา ค่างวดจากท่านหรอกครับ" แอนโธนี พูดเรียบ ๆ "แต่ผมต้องการสิ่งซึ่งท่านรู้สึก ภาคภูมิใจ อยู่มาก"

"คุณจะเอาอะไร?" ซายชะราถามอย่างฉุน ๆ "โน่น แจกันงามที่มุมห้องนั้นหรือ?"

"มิได้ครับ" แอนโธนี ตอบ "ผมต้องการ——" พลางฉวยมือ ซิลเวีย ไว้

"เท่านั้นเองรึ?" ซายชะราพึมพำ "ฉันไม่เข้าใจเลย พูดเย็นนานสองนาน แปลกมาก แปลกแท้ เอาเถอะแต่เมื่อคุณเอากล่องยานัดถุ์ให้ฉันแล้ว ฉันก็จะรีบไปหานายฉันโดยเร็ว——"

"ใครครับ?" แอนโธนี ถาม

"เสอร์ฟอร์เต็สคู เยตส์ นักสะสมวัตถุโบราณ ฉันคือนายหน้าหรือลูกจ้างซื้อให้ท่าน"

"อะพุทโธ่" แอนโธนี ตะโกน และซวนเซเหนื่อยจะเป็นลมลงปะทะเก้าอี้ "เสอร์ฟอร์เต็สคู คุณลุงของผมนั่นเอง แต่ก็ดีแล้วละครับ!" พลางก็ดึง ซิลเวีย เข้ามาใกล้

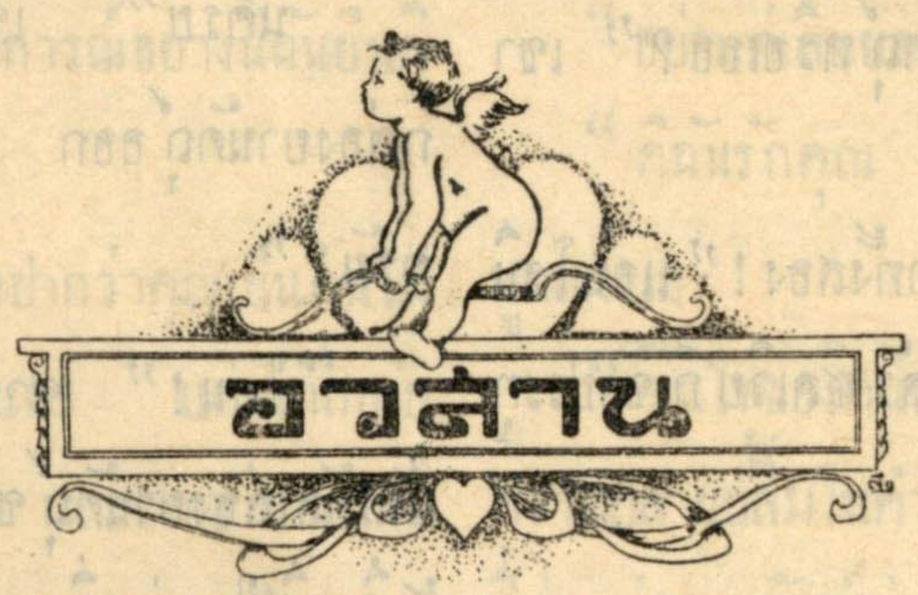

◎ การตั้งใจ ให้พร ค่อนขลังสุด เดชมนุษย์ ยุดไหน มักไปนั่น
ยิ่งเข้านาย สหายตน คนสำคัญ คณานันต์ น้อมนิยม ยวนสมเอย ฯ

พระศรี นิพนธ์

บำลำใย สอนหลาน

โดย

ลูกจันทน์

ลูกอินจำบ่ำสอนสุนทรหน่อย นะหลานน้อยคอยจำข้อคำไข
เกิดเย็นหญิงสิ่งยากลำยากใจ ทำสิ่งใดให้ระวังเหนี่ยวรั้งตน
การใจเร็วเหลวเลิ่นสิเพื่อนเยาะ คอยหวั่วเราะเคาะสะกิดให้จิตต์หม่น
จงตรองตริกิกก่อนค่อยผ่อนปรน อย่ารกร้นลนลานจะพาลทราม
หลานเย็นสาวคราวรุ่นละมุนละม่อม เหนี่ยวโน้มน้อมย้อมชายให้หมายถาม
รูปอ่าโอ้ โสภาเนตร์หน้างาม ชายมักตามลามลวนคอยกวนตัว
ยิ่งแก้มขุ่มนุ่มนิ่มชวนชิมรัก ชายชอบนักมักกวนคอยยวนยั่ว
เจ้าอย่าหลงชายเร่งหมายกลัว หากเมามัวตัวจะซวนไม่ชวนเชย
ยามแรกรักผักต้มนิยมสมาน แม้น้ำตาลหวานไม่เท่าเจี่ยวเจ้าเอ่ย
ครั้นได้ลิ้มชิมย่อยก็ค่อยเคย หวานกลับเคยเลยขื่นสุดกลืนลง
เมื่อยามบ้าหน้าขาวเย็นสาวพร้อม ชายเผ้าตอมล้อมกายมิวายหลง
บ้างพูดเลี้ยวเกี้ยวพาจนบ้างง ขืมจะปลงลงรอยเกื้อร้อยพัน
พูดเยินยอคลอเคล้าแล้วเผ้าพลอด รำพันออดขอดรักสมัครมั่น
“พี่รักเจ้าเท่าเทียบเปรียบชีวัน เชิญเจ้าผันหันหน้ามาพาที”
ความจำนงประสงค์ชายมีหลายทาง ถ้าจะอ้างอย่างละเอียดเหมือนเสียดสี

ใช่ข้าแกล้งแต่งพูดพิศูน์มิ ตัวข้านิรับความคับใจ
เมื่อแรกเริ่มเดิมก่อเป็นข้อเค้า ลุงของเจ้าเผ้าเอ่ยเฉลยไข
มาสู่ขอต่อมารดาดังว่าไว้ แต่ข้าไม่ใยดีเกรงมิทุกข์
เพราะข้าจนค่นแค้นอย่างแสนเข็ญ ใครก็เห็นเช่นว่าใช่ข้าสุข
ฝ่ายมารดาข้าเล่าก็เผ้ารุก เขารับทุกข์ทุกอย่างเห็นทางควร
ข้าบอกผลักสักเท่าไรแม่ไม่เชื่อ ข้าจึงเกื้อเออนิยมให้สมส่วน
ด้วยสุดหลิกปลิกแก้สุดแปรปรวน ผู้ใหญ่ล้วนชวนพะนอว่าพอใจ
อยู่ร่วมสุขทุกข์มาได้กว่าปี ตัวข้านิมิบุตรสุดรักใคร่
เกิดเข้ายากหมากแพงนาแล้งไป ลุงก็ไม่ได้งานเหลือซานกาย
โอ้เวรกรรมทำไว้ ไฉนหนอ จึงเกิดก่อข้อขัดอัดหลาย
อัตคัดขัดแคลนช่างแสนร้าย ผู้ใหญ่มีจะตายวายชนม์เพราะทนกรรม
ริบ่นเช้าเข้าครัวแล้วขัวผัด สาระพัดซัดข้าน้ำตาร่ำ
แสนลำยากยากล้นสิทนทำ เช้าจนค่ำตรำเช่นนี้ทุกวันวัน
ข้ากล่อมเกลี้ยเลี้ยงลูกเพื่อปลูกฝัง เอาลูกนั่งยังตักมิพักหัน
ลูกหนึ่งมือ ๆ หนึ่งทำปากรำพัน โอ้สุดกลั้นอั้นอ้นต้องทนเวร
ได้ลำยากตรากตรำกระหน่ำมา สามยกว่าข้าพ้นค่อยตื่นเต้น
ถึงคราวรวยด้วยโชคโฉลกเขน ตกเข้าเกณฑ์มีบุญอุดหนุนตัว
ครั้นได้ลาภอายเอิบกำเริบจิตต์ ลุงมิฤทธิคิดประพฤติคอยยิดชั่ว
ข้าก็ยุ่งลุงก็เผ้าริเมามัว ทิ้งครอบครัวกลัวสตรีนารีงาม
ล้วนสาว ๆ ขาวผ่องละอองพักตร์ ช่างสวยนักรักยิ่งหญิงสยาม
พากันโชว์โก้กระไรมิได้คร้าม ข้าค่อยห้ามปรามไปแต่ไม่ฟัง

พูดออด ๆ ทอดตัวทูนหัวเมีย
จงคำนึงถึงบุตรแล้วหยุดยั้ง
การเที่ยวเตร่เถลไถลพาใจแตก
ทรัพย์จะหมดอดสนุกสิทุกข์ใจ
เราปรองดองสองแรงแสวงทรัพย์
หยิบยื่มเขาเล่ายากลำบากแค้น

◎ เอ๊ะอะไรใจคอเที่ยวหนอเจ้า
ต้องเที่ยวบ้างยางคราวใช่ร้าวโลน
เกิดเป็นคนล้นเลิศประเสริฐแล้ว
อนามัยไขชัดเคยหัดปรือ
การพักผ่อนหย่อนกายสบายร่าง
ทำแต่งานพาลทุกข์เข้าคลุกคลี

◎ ป้ำเลิกเถียงเกี่ยงงอนเพราะค่อนเบื่อ
เรากลัวจนทนยากลำบากไป
ป้ำทำนิ่งยิ่งโปรดปราโมทย์หนัก
ป้ำทำเฉยเลยหาว่าป้ายอม
สำแดงอิทธิฤทธาว่าข้าโก้
หน้าขาว ๆ สาวแต่ชื่อคอยปรือปรน
โอ้ครั้งนี้ป้ำถึงคราอับ
ช่างหมดสุขทุกข์ร้อนห่อนเสบย
เรามิทรัพย์นับว่าค่อยผาสุก

อย่าเฉยเสียเงี่ยสดับระงับมั่ง
เวลาหลังยังไม่แน่อาจแปรไป
เราควรแหวกแยกถางหนทางใหม่
โรคจัญไรได้เยื่อนสิเพื่อนแคลน
ไว้ยามอับจับจ่ายสิง่ายแสน
นิ้วกับแขนแอ่นอ่อนยังห่อนโยน
จะให้เจ่าเฝ้าแต่งรังเลิกหนังโขน
มิใช่โจนโผนทำกระหน่ำมือ
ใครจะแน่วแกร่วบ้านสำราญหรือ
ไม่ควรดื้อถือบ้างเย็นทางดี
เย็นหนทางอย่างเลิศประเสริฐศรี
ชีวีนี้จะนานสักปานใด
พูดไม่เชื่อเหลือรำคาญชิคร้านไข
ว่าเขาใยไร้ผลเราทนตรอม
เที่ยวไม่พักรักษ์กายจนผ่ายผอม
คงนอบน้อมพร้อมพรั่มกระหยิ่มตน
เย็นคนโตโม้มุทะลุถลน
ชื่นกมลล้นสุขไม่ทุกข์เลย
มาย่อยยับซับซ้ำจึงจำเฉย
โอ้อกเอ๋ยเคยอยู่เย็นคู่เคียง
ใจสิทุกข์รุกหลายสุดบ่ายเบี่ยง

๑๒—๑—๑๘๖

ค่ำและเช้าเคล้าพะนอลูกคลอเคียง
สุดจะเลี่ยงเอียงหน้าพึ่งหาใคร.

หลานยังเด็กเล็กอยู่ควรรู้สึก
อย่าเหิมฮึกนึกทะนงมัวหลงใหล

ระวังตัวกลัวยากลำบากใจ
หากพลาดไปไม่พ้นหมดชั่นบาน

อันเพศชายหลายลิ้นไม่สิ้นรส
มักโย้ปดคดค้อมคอยล้อมหว่าน

นึกแต่ได้ ใจเขาดอกเยาวมาลย์
ยามต้องการซานซบประจบนวล

เขาพูดล่อพะนอไว้เพราะใจหวัง
มุ่งจิตต์ตั้งหยั่งต้องของสงวน

หญิงใดอ่อนผ่อนตามก็ลามลวน
ชายก็กวนชวนชมพรหมจาริย์

ครั้นเสียสาวคาวหมดเขาลดรัก
เผ้าเมินพักตร์ผลักสิ้นแล้วผินหนี

เราเย็นหญิงวิ่งรับแต่อับปริย์
สิ้นชีวันแหละสิ้นมลทินคาว

หลานของคำสอนสุนทรย้ำ
หมั่นอุตส่าห์รักษานวลสงวนสาว

ใช่ข้าแสร้งแต่งโลนพูดโยนยาว
จึงขอกล่าวเท่านี้จบทีเอย.

◎ ปล่อยร่างกาย นายเรา ผิดเค้าหนอ เราชี่คอ ร่างกาย และหมายเหมาะ
มันเครื่องจักร เราคน ช่างกลเพาะ เหมือนเรือเหาะ เหิรฉิ เพราะชี่เอย ฯ

พระศรี นิพนธ์

หล่อน คือใคร

พิเชษฐ์

เขียน

—๑—

เธอ พยายามทำใจให้กล้า แล้วกะเถิบ เข้าไปใกล้หล่อนอีกนิด หล่อนมิได้กะเถิบ หนี หล่อนมองดูการกระทำของเธอ แล้ว ก็มองดูหน้าเธอ พอสบสายตา คุณอาจจึงรู้ว่า เธอเห็นจะไม่ อาจ สมกับนามของเธอเสียแล้ว และ—ถ้าจะเปลี่ยนนามของเธอจาก 'อาจ' เป็น 'ขลาด' ก็ดูเหมือนจะคล้ายคลึงกับความเป็นจริง

"อุ๊ย! ดูซิ เก้าอี้ยาวตั้งนกแค่เถิบ ไม่พอสองคนนั่งแล้ว คุณยังจะไล่ที่ทำวังอีกด้วยหรือ?"

คุณ อาจ เงียบ ไม่รู้ว่าจะตอบกะไร หล่อนมองดูหน้าเธอ และ คุณ อาจ ก็รู้สึกว่า มีอะไรบางอย่างในแววตาหล่อน ทำให้เธอต้องขยับกายถอยห่างออกไปอีก

"ดิฉันคิดว่า คุณคงเพลินไป จนนึกว่าเป็นโรงภาพยนตร์ ซึ่งถึงกับต้องเบียดกันดู" หล่อนพูด

"ผม—ผม—" ก่อนที่คุณ อาจ จะพูดได้ต่อไป ก็มีเด็กหญิงคนใช้เดินออกมา

"คุณ สมนวล คะ ท่านให้หาคุณค่ะ!" สมนวล ลุกขึ้น "เรื่องอะไรอีกล่ะ ขอโทษนะคะ คุณอาจ ประเดี๋ยว ดิฉันจะกลับมา" คุณ อาจ นั่งนิ่ง มองตามหล่อนซึ่งเดินไปกับเด็กคนใช้จนลับร่าง เธอรู้สึกหัวเสียในความไม่สำเร็จของเธอเป็นอย่างยิ่ง คุณ อาจ ควักบุหรี่ออกมาจุดสูบ แล้วก็เริ่มรำพึงถึงบทบาทของเธอ ซึ่งจะเปิดแสดงในฉากที่สอง อันจะมีต่อไป เธอรับรองตัวเองว่า คราวนี้ คุณอาจ ต้องเป็น คุณอาจ อาจ ให้สมนามของเธอ ถ้า

ไม่กล้าคราวนี้ จะมีคราวไหนอีก มีคราวใด จะเยี่ยมโอกาสงาม ๆ อย่างวันนี้อีกบ้าง เธอแน่ใจ ยิ่งกว่ามั่นใจ ต่อไปในวันหน้า คงไม่มีโอกาสจะเยี่ยมให้เช่นเดียวกับวันที่แล้ว ๆ มา

สมนวลเดินลงจากตึก ด้วยอาการแช่มช้า เสียงฝีเท้าซึ่งหล่อนก้าวเข้ามาใกล้ ได้ระยะกับความเต้นตึกตัก ของหัวใจคุณอาจ คุณอาจลุกขึ้นยืน เป็นการเชื้อเชิญให้หล่อนนั่งเก้าอี้ตัวเดิม — ตัวเดียวกับเธอที่นั่งอยู่อีก แต่หล่อนกลับทรุดกายลงนั่งเก้าอี้ตรงข้าม เมื่อได้พยายามบังคับให้เยือกปกติแล้ว คุณอาจจึงสาวเท้าเดินไปใกล้หล่อน แล้วเริ่มขึ้นว่า “คุณสมนวล!”

“ขา—!”

“ผมคิดว่า—”

“คิดว่าอะไรคะ?”

“ผมเกรงใจคุณ—”

“ไม่ต้องเกรงใจอะไรหรอกค่ะ คุณมีธุระอะไรก็พูดมาเถอะ”

“ผมใคร่จะขอร้องคุณอย่างหนึ่ง หวังว่าคุณคงไม่ปฏิเสธ” พอพูดได้เพียงแค่นี้ คุณอารู้สึกตัวเบาโหวง คุณอาจเย็น คุณอาจในคราวนี้ละ

“เรื่องอะไรคะ?”

“ผม— ผม—”

“อพิโธ่! มาอยู่กันนี่เอง” เย็นเสียงพิเศษห้าว ๆ มาทางหลัง

“พี่ขุน— นึกว่าใครอีก แหมตกใจแน่ค่ะ!”

ขุนวรกิจ ฯ เดินมานั่งลงที่เก้าอี้ข้าง สมนวล คุณอาจยกมือเกาศีรษะ แต่ไม่ใช่เพราะเธอยังไม่ได้สระผม

“คุณอาจกำลังจะพูดธุระกับดิฉันค้างอยู่”

“ประทานโทษ ผมไม่ทราบ แต่คงไม่เย็นเรื่องลับ เช่นนั้นไม่ใช่หรือ คุณอาจ”

ขุนวรกิจ ฯ ขยับกายจะลุกขึ้น

“ครับ!” คุณอาจอ้อมแอ้ม

“งั้นก็พูดซิคะ พูดเสียทีเดียวก็แล้วกัน”

“ผม—ง่า—ง่า—ออ— ว่า—วันนี้คุณจะไม่เล่นเทนนิสหรือครับ?”

สมนวลยิ้มและชะม้อยตาดู คุณอาจ ขุนวรกิจ ฯ ควักยาเส้นออกมาบรรจุกล้อง และจุดสูบ คล้ายกับไม่เอาใจใส่ในเรื่องราว ของคนทั้งสอง แต่คุณอาจวางหน้าชอบกล ซ้ำพาลกะสับกะส่ายเอาด้วย

“ดิฉันคิดว่า วันนี้ถ้าฝนไม่ตก ก็จะเล่นตามเคย คุณจะเล่นด้วยหรือคะ?”

“แต่—แต่ผมขอตัวที ไว้วันหลังเถอะครับ

ผมยังมิธุระส่วนตัว นัดกับเพื่อนเขาไว้” คุณอาจพูดพลางหยิบหมวก “ผมต้องลาก่อน”

“ผมเสียใจที่คุณอาจมิธุระเสีย ถ้าคุณอาจอยู่เล่นด้วย ผมเชื่อเด็ดว่าคงจะสนุกมาก เพราะคุณอาจเป็นคนชอบสนุกจริงไหม สมนวล?”

“จริงค่ะ! สำหรับวันนี้ดิฉันยอมให้ผัดแต่วันหลังดิฉันจะไม่ยอมให้คุณอาจขอตัวอีกเลย —นะคะ!”

“ครับ!”

สมนวลยืนมองตามคุณอาจซึ่งกำลังเดินไป หล่อนยิ้มแล้วหันมาพูดกับขุนวรกิจฯ ว่า “คุณอาจแกมิขำๆ เสมอนะคะ คุณพี่”

—๒—

เนื่องจากจะได้หยุดตรุษสงกรานต์ในวันรุ่งขึ้น ขุนวรกิจฯ ตั้งใจว่าจะไปเที่ยวนครปฐม สมนวลรู้สึกยินดีมาก เมื่อได้รับอนุญาตจากพี่ชายว่าจะเอาหล่อนไปด้วยแล้ว ก่อนอื่นสมนวลก็เริ่มนึกถึงคุณอาจ หล่อนคิดว่าจะชวนเธอไปด้วย เพราะในการไปเที่ยวคราวนี้มีหล่อนกับพี่ขุนสองคนเท่านั้น ถ้าจะยวกคุณอาจเข้าในจำนวนอีกหนึ่งคน คงจะครึกครื้นดีไม่น้อย สมนวลรีบเข้าห้องเขียนจดหมายมีใจความชักชวนคุณอาจให้ไปเที่ยวด้วย ซึ่งทราบอยู่ดีว่าคุณอาจคงไม่ปฏิเสธหรือออกตัวโดยประการใดๆ เลย หล่อนตั้งใจจะใช้ให้เด็กนำไปส่งยังบ้านคุณอาจแต่เมื่อลงมือเขียนได้หน่อยเดียว ก็มีเสียงรถยนตร์ดังอยู่หน้าบ้าน สักครู่เด็กคนใช้ก็เข้ามาในห้อง

“คุณนายพิทักษ์ฯ มาแล้วค่ะ ท่านรออยู่ในรถซึ่งจอดอยู่หน้าบ้าน ท่านใช้ดิฉันมาเร่งคุณให้แต่งตัวเร็วๆ เข้า”

สมนวลนึกขึ้นได้ หล่อนเกือบลืมไปว่าวันนี้หล่อนนัดไว้กับคุณน้าว่าจะไปพาหุรัดเพื่อไปหาซื้อผ้าตัดเสื้อ สมนวลวางปากกา

“ไปเรียนคุณน้าว่า ฉันกำลังแต่งตัวนะให้ท่านรอประเดี๋ยวเดียว — อิดใจเดียวเท่านั้นแหละ”

เด็กคนใช้วิ่งออกจากห้อง และสมนวลก็ผลุนผลันไปยังโต๊ะเครื่องแป้ง

◎ ◎ ◎

รถยนตร์ได้นำสมนวลกับคุณน้าไปถึงพาหุรัด ภายหลังที่ได้เสียเวลาร่วมๆ ชั่วโมงในการเลือกเฟ้นหาผ้าชะนิดที่ถูกใจได้จากร้านขายผ้าแล้ว สมนวลกับคุณน้าก็ขึ้นรถจะกลับ ขณะที่รถกำลังจะเคลื่อนจากหน้าต่างรถ

สมนวลก็แลเห็นบุรุษผู้หนึ่งเดินบนยาทวิถีผ่านรถหล่อนไป ถึงแม้ว่าเขาจะผ่านทางหลังรถไปยังอุ้ยเบื้องหน้า และเขาให้หลังหล่อน ขณะที่ผ่านไปก็ดี สมนวลจำไม่ผิดว่า เขาผู้นั้นคือ นายอาจ คุณ อาจ วราห์กุล สหายอันน่าขยขันของหล่อน"

"ดีแล้ว" หล่อนนึกในใจ "เราจะเลยบอกกับตัวแกเองว่า จะชวนไปเที่ยวพระปฐมในวันพรุ่งนี้"

สมนวลบอกให้คนขับรถหยุดเครื่อง ก่อนและหล่อนก็เปิดประตูรถจะก้าวออกไป แต่ก็กลับหยุดชะงัก คุณอาจไม่ได้มาคนเดียว สมนวลแลเห็นมีสตรีสาวคนหนึ่ง เดินอยู่เบื้องหน้าคุณอาจ แม่นั่นสวมเสื้อสีเขียวยกแมลงทับ มีลายดอกกุหลาบสีชมพูอ่อน ซ้ำนุ่งผ้าถุงสีเขียวแจ๊ด ช่อ—ยาดตาจริง พอหันมาสมนวลแลเห็นได้ถนัดว่า หล่อนมีใบหน้ารูปไข่ จิ้มลิ้มพอดู หล่อนหันมาพูดกับคุณอาจแต่จะพูดว่ากะไร สมนวลไม่ได้ยิน เพราะเป็นระยะห่างกัน ตามความเข้าใจของสมนวลว่า คงชวนช่อของ เพราะสังเกตดูเห็นหล่อนชี้มือเข้าไปในร้าน แล้วคุณอาจของสมนวลก็เดินตามหลังแม่คนนั้นต้อย ๆ เข้าไปในร้านนั้น สมนวลสาวเท้าเข้ามาภายในรถ และปิดประตูรถดังปึ้ง

"ไปข้างใน!" หล่อนพูดด้วยน้ำเสียงอันผิดปกติ ซึ่งคุณน้าหล่อนหันมามองด้วยความพิศวง

รถของสมนวลและคุณน้าแล่นผ่านหน้าร้านที่คุณอาจกับแม่สาวงามนั้นเข้าไปซื้อของ สมนวลตั้งใจจะไม่มอง — ไม่เหลียวแล เลย แต่หล่อนก็รู้สึกว่า คล้าย ๆ กับเวลานั้นคุณอาจแลเห็นหล่อนนั่งรถผ่านเธอไป และคุณอาจได้วิ่งออกมาหน้าร้าน หล่อนได้ยินเสียงแว่ว ๆ คล้ายเธอตะโกนเรียกว่า "คุณ สมนวล! คุณ สมนวล!"

คงไม่ใช่เคลิ้มไป แต่สมนวลไม่อยากเอาใจใส่ รู้สึกว่าคุณน้าสะกิดข้าง ๆ หล่อนจึงหันมา

"ดูเหมือนเสียงใครเรียกหลาน มิใช่หรือแม่สมนวล?"

"เปล่าค่ะ คุณน้า ถ้าจะมี — ก็คงไม่ใช่หลาน อาจเป็นคนอื่นซึ่งมีชื่อคล้าย ๆ หลาน"

แล้วต่างฝ่ายต่างเงียบ สมนวลนั่งเอนกายพิงพนักรถ หล่อนพยายามระงับสติอารมณ์ไม่ให้พังสร้าน และใช้สายตามองไปยังภายหน้า บางคราวหล่อนรู้สึกว่าภาพที่ปรากฏข้างหน้าผ่า พร่าลายจนเกือบไม่รู้ว่าเป็นรูปร่าง

อันใด หล่อนคิดว่า คงเย็น เพราะฝุ่นจัด และกะจกหน้ารถ หนาไป แต่เมื่อหล่อนยก ผ้าเช็ดหน้าขึ้นซับหน้า แทนที่จะมีเหงื่อ สมนวลรู้สึกว่า นัยน์ตาทั้งค่ของหล่อนเต็มไปด้วยคราบน้ำตา

คุณน้า ไม่ได้พูดอะไรกับหล่อนอีกเลยตลอดขากลับ เมื่อส่งแม่หลานสาวเข้าบ้านแล้ว รถของ คุณน้า ก็นำ คุณน้า กลับบ้าน

—๓—

สมนวล เหวี่ยงกะเป๋าถือ กับผ้าเช็ดหน้าลงบนโต๊ะเครื่องแป้ง และหล่อนเองก็ทรุดกายลงนั่ง

‘คุณอาจ หนอ คุณอาจ เธอชื่อ คุณอาจ หรือ คุณสะอาดแน่ ถ้าชื่อของเธอเย็นคุณสะอาดแล้ว สมนวล อยากจะว่า สะอาดแต่ชื่อและรูปร่างเท่านั้น น้ำใจช่างแสนสกปรกเสียนี่กะไร! แหม— หน้าตาเธอก็ชื่อ ๆ กิริยาท่าทาง ก็เชื่อง ๆ ติดจะโง่ ๆ แต่ทำไมนะ สมนวล อยากจะรู้นักรู้หนา เจียวว่า เธอช่างเย็นคนแสนสับปลับถึงเพียงนั้นเจียวหรือ? ดูดำ ดูดำ คุณอาจ ว่ารัก สมนวล เถอะ— ถึงแม้จะเย็นแต่เพียง กิริยา ยังมิใช่วาจาก็ตาม และเมื่อวันก่อนนี้ คุณอาจ ก็เกือบ ๆ จะสารภาพกับ สมนวล แล้ว แต่หากยังไม่เย็นโอกาสอันเหมาะของเธอ แต่บัดนี้ คุณอาจ เย็นอะไรไปหัวใจ คุณอาจ กลับเปลี่ยนแปลงเสียแล้ว คุณอาจไปชอบคนอื่น พาคนอื่นไปเที่ยว — ไปโชว์ชื่อของกำนัลเจ้าหล่อน ฮึ! คุณอาจ หนอ คุณอาจ!

แล้ว เจ้า กะเป๋าหิ้วใบนั้น ก็ กะเด็น หวือไปนอนแอ้งแม้ง อยู่ข้างประตู ซึ่งถ้าเจ้ากะเป๋านั้นมันมีวิญญาณ มันคงนึกประหลาดใจหาน้อยไม่ และมันคงทำตาปรอย ๆ พูดเปรย ๆ ว่า “เอ๊ะ! นี่เรามีประเด็นอะไรเกี่ยวข้องกับ เรื่อง ของ เธอด้วยหือ!”

บ่ายวันนั้น สมนวล ขลุกอยู่แต่ในห้องตลอดเวลา ผมเผ้า ซึ่งดัดไว้เรียบร้อย กลายเป็นยุ่งเหยิง หล่อนเดินไปและเดินมาหลายรอบหลายกลับ ภายในห้องของหล่อน และหมอนหนุน หมอนอิง หนังสืออ่านเล่น หนังสือพิมพ์ ก็พากันเที่ยวเพ่นพ่านทั่ว ๆ ห้อง

◎ ◎ ◎

มีเสียงเคาะที่บานประตู และก็มีเสียงกะซาก ๆ ออกไปจากภายในว่า “ใคร! ทำไม?”

“คุณอาจ รออยู่ในห้องรับแขก เพื่อพบคุณค่ะ!”

"ไปบอกกับเธอว่า ฉันไม่อยู่"

"ค่ะ!"

แล้วเสียงผีเท้าก็ไกลไปจากประตูห้อง สมนวลนิ่งคิดอยู่ครู่หนึ่ง แล้วก็เดินไปยังประตู หล่อนเอื้อมมือจับลูกบิด

'นี่เราจะออกไปดูกิริยาเธอดีหรือไม่ อย่าเลยนะ เราว่าเราไม่อยู่แล้วนี่ ฉวยว่าเธอพบเข้า เธอก็คงเข้ามาชวนพูด เราใจอ่อนคงจะเสียคำอ้อนวอนของเธอไม่ได้' ในใจของสมนวลพิพักพิพ่วน ใจหนึ่งอยากออกไปพบคุณอาจ อยากดูหน้าเธอนัก เธอจะวางหน้าอย่างไร เมื่อว่าหล่อนร้เรื่อง เหลวไหลของเธออยากนักอยากหนา — อยากถามว่า เมื่อตอน ๑๑ นาฬิกา เธอไปเที่ยวไหนหรือเปล่า? ถ้าไป— ไปกับใคร? ไปที่ไหน? แต่อีกใจหนึ่งคอยรั้งไว้ว่า ไม่ควรออกไปให้พบให้เห็นใบหน้าคุณอาจ คนเหลวไหลสัยปลัย เลิกคบกันดีกว่า สมนวลวางมือจากลูกบิด

"อ๊ะ! ไม่ไปน่ะ!" สมนวลสะบัดหน้าและเดินไปกลางห้อง แต่จะเย็นด้วยเหตุใดยากที่จะกล่าว เท้าได้นำร่าง สมนวลไปยังหน้าต่าง ซึ่งเปิดอยู่

ห้องส่วนตัวของ สมนวล อยู่เยื้อง ทาง ด้านหน้า ฉะนั้น จากหน้าต่างออกไป จึงอาจแลเห็นภาพภายหน้าบ้านได้สะดวก สมนวลทรุดกายลงนั่งยนขอบหน้าต่าง สักครู่ หล่อนก็เห็น คุณอาจ เดินอาจ ๆ ออกไป หล่อนหลบกำบังกาย แต่ตาคงแอบมอง เธอเดินตรงไปยังประตู แล้วก็เปิดออกไปโดยมิได้เหลียวหลังมาเลย

เธอจะรู้หรือไม่หนอว่า เธอได้กระทำความผิดไว้อย่างอุกฤษฎ์ ไม่มีหนทางปราณีลดหย่อนผ่อนโทษให้แม้แต่น้อย คำตัดสินอันเด็ดขาด ก็คือ การงดการพูดจา วิสสาสะกับสมนวล ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป แต่เธอจะรู้ในความผิดของเธอบ้างหรือไม่

'เธอจะต้องรู้ ถึงแม้ไม่รู้ตัว แต่ก็คงรู้ในไม่ช้าหรอก พ่อเจ้าชู้เอก' สมนวลคิด

—๔—

ในวันรุ่งขึ้น ที่สถานีหัวลำโพง ผู้คนโดยสารต่างพากันเดินขวักไขว่ ทั้งเจ๊กจีน ไทย แขก ฝรั่ง สมนวลกับชุนวรกิจ ฯ ก็รวมจำนวนอยู่ด้วย ที่หน้าสถานีมีบรรยคนหนึ่งสวมเสื้อชั้นนอก และหมวกขนสัตว์ เดินมาเหลียวเห็นแว็บ สมนวลก็จำได้ทันที

'คุณอาจ' สมนวลนึกในใจ และก็เย็นการไม่ผิด สมนวลจึงรีบเดินไปหาชุนวรกิจ ฯ

และว่า “คุณพี่คะ เราขึ้นไปนั่งบนรถก่อนเถอะ มายืนแกร่ว เมื่อยจะตายไป”

ขุนวรกิจ ฯ เห็นด้วย ดังนั้น คุณพี่กับคุณน้องก็ขึ้นไปบนรถ พอนั่งลง ขุนวรกิจ ฯ ก็คลี่หนังสือพิมพ์ออกอ่าน สมนวลนั่งแอบหน้าต่างรถ แต่ก็แย่งนัยน์ตาอีกข้างออกมาดูข้างนอก หล่อนเห็น คุณอาจ เดินมาถึงหน้าห้องขายตั๋ว เธอเดินไปพลางใช้สายตากวาดไปมารอบ ๆ บางคราวก็มองดูนาฬิกาข้อมือ แล้วเดินวนเวียนไปมาในหมู่คนโดยสาร

‘คงมองหาเรา’ หล่อนนึก ‘ใครหนอช่างอุตริปากบอนไปบอกกับเธอว่า เราจะมารถเที่ยวนี้นะ’

คุณอาจ เดินหายเข้าไปทางด้านหลังสถานีแล้ว สมนวลก็รู้สึกโล่งหัวใจ สมนวลรู้สึกขอบคุณ ในการที่โชคบันดาลให้เธอมิได้มองหรือเฉียดมาใกล้รถคันที่หล่อนนั่งอยู่เลย คุณอาจ หายไปนาน ไม่ปรากฏว่าเธอโผล่หน้าออกมาอีก

‘เธอคงหาเราไม่พบ จะเลยย้อนไปบ้านอีกกะมัง?’ สมนวลคิดและก็ยิ้มน้อย ๆ ด้วยความพอใจ แต่ครั้นแล้วก็เปลี่ยนสีหน้าจากการยิ้มในเวลาอันรวดเร็ว ‘นี่เราว่าจะไม่ขอเห็นหน้าเธอแล้ว ทำไมจึงมาแอบมองอยู่อีกเล่า คนเหลวไหลพรรค์นี้ ไม่น่าคบ ไม่อยากคบ — ไม่มอง!’

สมนวลหลบเข้าภายในรถตามเดิม ต่อมาอีกสักครู่หนึ่ง เสียงหวูดรถไฟดังสนั่น แล้วรถก็เริ่มใช้จักรออกจากสถานี แต่ไม่ปรากฏวี่แววของคุณอาจ อีกเลย

เมื่อรถได้ข้ามสะพานพระราม ๖ ไปแล้ว สมนวลจึงเยี่ยมหน้าออกดูภาพภูมิประเทศข้างทาง เหล่าต้นเข้าขึ้นเขียวชะอุ่ม บ้างเหลือง บ้างก็แดง และเหี่ยวแห้งหงอยเหงา มีหมู่บ้านเรือนน้อย ๆ บางทีก็เป็นเรือนเดียวโดด ไกลออกไปมีทิวไม้เป็นพืดยาว และจดขอบฟ้าอันขมุกขมัว ในบางคราวก็มีเสียงม้อ! ม้อ! และเมื่อมองไป ก็เห็นเจ้าตัวอ้วน ๆ ดำมืดนอนพุงอืดอยู่ในตม สมนวลรู้สึกเพลินใจมาก ความกังวลในใจก็ดูเหมือนค่อยเคลื่อนคลายจางออกไป

รถเที่ยวนี้ มีคนโดยสารค่อนข้างน้อย ในรถที่สมนวลนั่งอยู่นี้ ไม่มีผู้ใดอีกเลยนอกจากหล่อน และขุนวรกิจ ฯ พี่ชายเท่านั้น ขุนวรกิจ ฯ พับหนังสือพิมพ์แล้วลุกขึ้นเดินไปทางหลังรถ แต่สมนวลก็คงนั่งเฉยอยู่ริมหน้าต่าง ลมพัดเส้นผมหยักโศกของหล่อนปลิวสะบัด และกลิ่น ‘มองโมรเซีย’ ก็แผ่

สร้านขายขวด หล่อนยกมือขึ้นปัดเส้นผมซึ่งตกมาบังหน้า

สักครู่มีเสียงฝีเท้าเดินมาจากทางข้างหลัง และมาหยุดข้าง ๆ หล่อน รู้สึกว่ามีคนนั่งอยู่ที่เก้าอี้ตรงข้ามกับหล่อนอีกแล้ว สมนวลหันมาพร้อมกับพูดว่า "คุณพี่คะ!"

แต่ก็รู้สึกสะเทือนใจ คนที่มานั่งนั้นหาใช่ขุนวรกิจ ฯ พี่ชายของหล่อนไม่ กลายเป็นคนที่หล่อนเกลียด เกลียดแสนที่จะเกลียด แม้แต่หน้าก็ไม่อยากแล ผู้นั้นคือคุณอาจนั่นเอง

—๕—

คุณอาจคงแต่งกายเช่นเดียวกับที่สมนวลแลเห็นที่สถานีผมของเธอที่เคยเรียบเสมอโดยแฮร์ครีม คราวนี้มียุ่งบ้างเล็กน้อย เธอยกมือขึ้นเสยผม แต่สมนวลลุกขึ้นสะบัดหน้าและคุณอาจก็รีบลุกขึ้นบ้าง

"คุณสมนวล โปรดฟังผมก่อน ผมทราบดีว่าคุณโกรธผม แต่ผมจะรู้สึกเสียใจมาก ในการที่คุณไม่กรุณาให้จำเลยของคุณอุทธรณ์ได้บ้าง"

"ดิฉันไม่ได้โกรธคุณ ไม่มีอะไรที่จะโกรธคุณ!"

"คุณไม่โกรธผม ถ้ากะนั้นเย็นอย่างไร?"

"เย็นอย่างไม่อยากพูดกับคุณ"

"น่าฟังดี ไม่โกรธ แต่ก็ไม่อยากพูด—"

"แล้วก็โปรดหลีกด้วย ดิฉันต้องการจะไปหลังรถ"

"ผมยังไม่ยอมให้คุณไปไหน ก่อนที่จะได้ทำความเข้าใจกันเรียบร้อย"

สมนวลตาเขียว "นี่คุณถืออำนาจอันชอบธรรมอย่างใด?"

"อย่างที่ผมถือน่ะซี!"

สมนวลขบฟัน ตางมองจองดูกัน มองอย่างจะอ่านความในใจอย่างจริงจัง สักครู่แล้ว สมนวลก็ทิ้งกายลงบนเก้าอี้

"เอ้า! เชิญคุณพูดไป" หล่อนว่า

"เมื่อวานนี้ ผมพาคุณพี่ไปหาคุณที่บ้าน เมื่อไปถึงก็ได้รับข่าวว่า คุณน้าพาคุณไปพาหุรัด ผมกับคุณพี่จึงตามไป ขณะที่อยู่ในร้านขายผ้าตรงข้ามตลาดมิ่งเมือง ผมเห็นคุณนั่งในรถผ่านไป จึงวิ่งออกมาเรียก แต่ไม่ทัน คุณพี่บ่นเสียใจในการที่ไม่ได้พบกับคุณตามความมุ่งหมาย เมื่อผมไปส่งคุณพี่กลับโดยขะยวนรถย่ายวันนั้นแล้ว ก็รีบมาหาคุณอีก แต่คุณคงไม่อยู่—"

"คุณพี่ของคุณ—" สมนวล พูดเปรย ๆ "ครับ! คุณพี่ของผม คุณคงนึกว่า—" "ใครจะไปนึกว่า คุณพี่ของคุณ—ต้องการพยดิฉัน"

"แล้วคืนนั้นผมจึงทรายเรื่องจากท่านขุน"

"พี่ขุน— เรื่องอะไร?"

"เรื่องคุณโกรธผม—"

"ไม่จริง ดิฉันไม่ได้โกรธคุณ ไม่เคยคิดว่าจะโกรธคุณ"

"งั้นทำไม คุณจึงหนีผมมา—"

"หนี— เย็นไปไม่ได้ ดิฉันมาเที่ยวกับพี่ขุนต่างหาก"

"แต่— แต่คุณไม่บอกให้ผมทราบข้าง โปรดบอกผม คุณสมนวล ว่าเย็นเพราะเหตุใด?"

สมนวล ไม่ตอบ เงียบกันไปสักครู่ สมนวล เมินมองไปเสียทางหน้าต่างรถ แต่หล่อนก็คงไม่รู้ว่า ภาพภายนอกมีอะไรบ้างอย่างเดิม คุณอาจ ทำใจบ้า โดดเข้าไป นั่งเคียง กับเจ้าหล่อน

"คุณสมนวล—"

"ขา!—

"ผม— ผมคิด— ง่า—"

◎ ◎ ◎

ยานประตู หลังรถ ค่อย ๆ แง้มออกเบา ๆ และก็มีเสียง ของ ขุนวรกิจ ฯ โผล่ เข้ามา ว่า "นั่นแน่!" ทั้งสองสะดุ้ง หันไปดู เมื่อเห็นเย็น ขุนวรกิจ ฯ คุณอาจ พยายามยิ้ม แต่ก็คงเหย ๆ สมนวล หน้าแดง ม้วนติดกับพะนัก

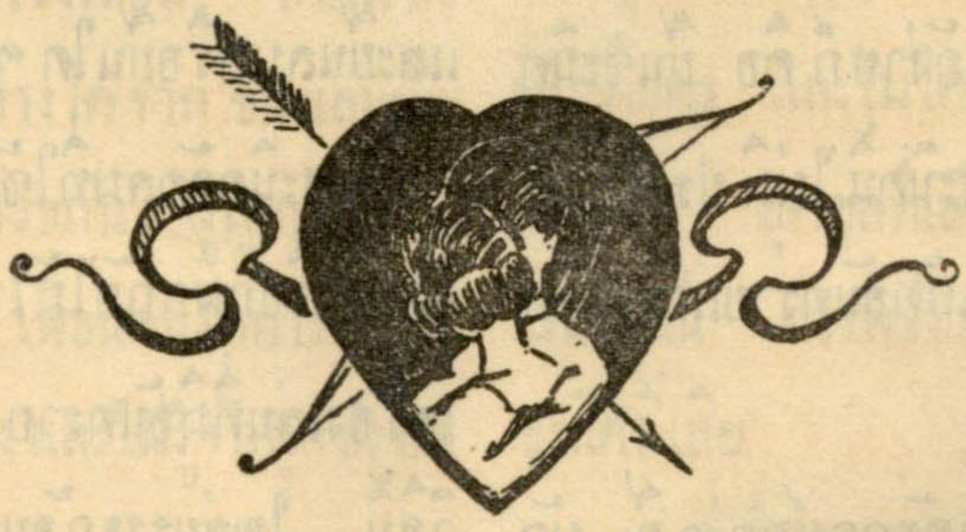

◎ นึกจะอยู่ ค้ำฟ้า มากหน้านัก ที่รู้จัก ธรรมดา น้อยหน้าหนอ
ถึงเฒ่าแก่ แลเยาว์ เหล่าสะกอ มักก้อร่อ ละเลิงวัย เฉไฉเอย ฯ

พระศรี นิพนธ์

โสตถุกาศ

สาธารณสุขพิเศษ

เรื่อง

เครื่องเล่นที่เป็นอันตรายแก่ตาเด็ก

ไม่มีอันตรายอันใด ในอันที่จะทำให้เกิด ซึ่งภูมิใจในการที่มีบั้นชะนิดอัดลม และอยาก ความสังเวช ความหนักใจ และความสลดใจ จะแสดงฝีมือในการยิง จึงชอบหันลำกล้องบั้น มากกว่าอันตรายที่ทำให้เด็กชาย หญิง น้อย ๆ ไปยังเพื่อนเด็กด้วยกัน แล้วยิงบั้น และยังเอิญ ถึงกับตายอด และอันตรายเหล่านี้โดยมากมัก ไปถูกตาเข้า อันตรายในเรื่องนี้ย่อมจะบ่องกัน เกิดขึ้นจากเครื่องเล่นที่เป็นอันตราย เครื่อง เสียได้คือ ควรห้ามอย่าให้ขายบั้นชะนิดอัดลม เล่นที่ทำให้เกิดอันตรายได้ง่ายก็คือ บั้นชะนิด และบั้นลมหรือบั้นใด ๆ ซึ่งเป็นของเด็กเล่น อัดลม เครื่องเล่นชะนิดนี้ไม่มี ประโยชน์ บั้นชะนิดอัดลมที่ใช้ไม้ก๊อกจุกปากลำกล้อง อันใด นอกจากจะทำให้เกิดอันตรายแก่ตาเด็ก และมีเชือกผูกกับไม้ไว้ ดู ๆ ก็ไม่น่าจะเป็น เท่านั้น เครื่องเล่นที่มีอันตราย แต่เด็ก ๆ ไม่ชอบเล่น

ภายหลังตรุษและนักขัตฤกษ์ทุก ๆ ปี มัก วิธีนี้ ไพล่บรรจุก้อนกรวด ก้อนหิน ลูกบ๊ด เคยได้ยินว่าเด็กชายหญิง ซึ่งส่วนมากมักจะ ของโสโครก และอื่น ๆ ซึ่งจะยิงได้ไกล ๆ เป็นหญิงได้รับอันตรายถึงตายอดข้างเดียวหรือ น่าประหลาดใจว่า เหตุไฉนบิดามารดาจึงพอใจ ทั้งสองข้าง เพราะเด็กชายผู้เป็นเพื่อนเล่น ซื้อบั้นชะนิดต่าง ๆ ให้บุตรของตนเล่น เด็ก

ซึ่งมีเครื่องเล่นเช่นนี้ แม้เจ้าตัวจะไม่ได้รับอันตรายก็ดี แต่เพื่อนเล่นของเด็กนั้นเองน่าจะได้รับอันตราย

ธน และลูกศร ก็มีอันตรายเท่ากับยืนชะนิดอัดลม และย่อมซื้อได้จากร้านขายของเล่น ไม่มีใครนึกถึงเครื่องเล่นเหล่านี้ จนกว่าเด็กที่เล่นจะได้รับอันตราย ทุกวันนี้มีหลายครอบครัวซึ่งได้รับความเสียใจในการที่ซื้อธนูและลูกศรให้เด็กเล่น มีใครเคยคิดบ้างไหมว่าผู้ทำเครื่องเล่นชะนิดนี้รู้ถึงความสนุกที่เด็ก ๆ ได้รับเครื่องเล่น ค้มกับความทุกข์ที่ได้รับหรือไม่

นั่นเป็นการไม่ยากที่จะบอกว่า ตาอาจได้รับอันตรายจากธนูและลูกศรมาถูกตา สิ่งที่น่าสลดใจอย่างยิ่งในอุบัติเหตุเหล่านี้มักเกิดขึ้นแก่เด็กซึ่งมีอายุก่อนเข้าโรงเรียน เด็กมิได้รู้สำนึกถึงภยันตรายอย่างใดจากของเล่นนั้น เด็กโดยมากมักจะไม่โกรธกัน ผู้ถูกเจ็บย่อมยืดยังมิให้ใครทราบว่าเพื่อนคนใดทำร้ายตน และเมื่อป่วยก็เป็นที่ร่าเริงและไม่รู้จักทุกข์ร้อนอะไร

ลูกศรเป็นของเล่นที่แลดูน่าหวาดเสียวมาก หัวเหล็กแหลมซึ่งมีหางพันขนนกไว้นั้น ดูน่าจะเป็นอาวุธยิ่งกว่าเป็นของเล่น ลูกศรนี้มีขาย ตามร้านขายของเด็กเล่นต่าง ๆ ผู้ขายไม่ใคร่จะนึกถึงอันตรายจากเครื่องเล่นเหล่านี้ ผู้ทำเครื่องเล่นขาย ไม่ควรจะหากินในทางค้าขายเครื่องเล่นที่มีอันตราย

ยางสะติ๊กย่อมทำให้เกิดอันตรายได้เช่นเดียวกัน ยางสะติ๊กย่อมมีขายในตลาดเสมอเป็นเครื่องเล่นชะนิดหนึ่งที่ทำให้เกิดอันตรายได้เช่นเดียวกัน บิดามารดาควรทำโทษอย่างหนักแก่เด็กซึ่งเล่นของเล่นชะนิดนี้ และก่อนที่จะทำโทษ ควรชี้แจงให้เด็กเห็นคุณและโทษยางสะติ๊กว่ามีมากเพียงใด ไม้ซางและกล้องเป่าก็มักเป็นเครื่องเล่นอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งมีอันตรายมาก และมักเป็นอันตรายแก่ตาเด็กด้วย เครื่องเล่นอีกอย่างหนึ่งซึ่งควรจะงดเว้นก็คือเรือเหาะ ซึ่งทำให้ลอยไปโดยใช้ยางกะตุก

ผู้ที่คิดสร้างเครื่องเล่นเหล่านี้มักจะเป็นคนที่ไม่มีบุตร และไม่ใคร่เอาใจใส่ในลูกเต้าผู้ใดเป็นแน่ บุคคลที่เล็งเห็นอันตรายของเครื่องเล่นเช่นนี้ ควรพร้อมใจกันเลิกซื้อเครื่องเล่นชะนิดนี้เสีย

ของที่มีปลายแหลมอื่น ๆ ซึ่งทำอันตรายให้แก่ตาเด็กนั้น เป็นของที่ไม่ใช่เครื่องเล่นก็มี เช่น กรรไกรปลายแหลม และเข็มถักลูกไม้เป็นต้น เมื่อนำปลายแหลมของกรรไกรไป

ใช้สำหรับแกะตะเข็บผ้า หรือเมื่อเด็กนำเข็ม ในที่นี้จะกล่าวถึงประทัดลม ที่มีดินระเบิดและ
ถักลูกไม้ไปกองเล่น ปลายแหลมของสิ่ง ก้อนหินเล็กโดยฉะเพาะ อุบัติเหตุที่เกิดขึ้น
เหล่านี้บางทีตำตาเข้าเลยทำให้ตาบอด จากของเล่นชะนิดนี้มีมากนัก น่าจะรู้สึกเกรง
กลัวของเล่นชะนิดนี้ให้มากขึ้น บางทีมีผู้ใหญ่

โทษที่ได้รับจากการเลาะตะเข็บผ้า

ตามบ้านเรือนส่วนมาก มารดาของเด็ก พยายามแนะนำให้เด็กเล่นของเล่นชะนิดนี้ โดย
ชอบรับงานจากร้านตัดเสื้อมาทำที่บ้าน เพื่อเพิ่ม ป่าหรือทุบให้ระเบิดต่อหน้าเด็ก เด็กซึ่งดู
รายได้ส่วนตัว ที่จริงก็คิอยู่ แต่เด็กชายหญิง การเล่นอย่างเพลิดเพลินนั้น ย่อมได้รับอันตราย
เล็ก ๆ ก็มักถูกบังคับ ให้ช่วยแกะตะเข็บผ้า จากก้อนหินที่กะเด็นมาถูก เพราะฉะนั้นจึง
พวกเด็กก็ใช้ปลายเข็มควักลูกไม้แกะ ถ้าจะ ไม่อยากจะกล่าวถึงดินระเบิดชะนิดอื่น ซึ่งเป็น
พิจารณาดูสักหน่อยว่า อาการที่แกะตะเข็บผ้า อันตรายแก่นัยน์ตา
ออกนั้นเป็นอย่างไรแล้ว ก็เห็นได้ชัดว่าอาจมี

บิดามารดาอาจจะป้องกัน

การพลาดพลั้งได้ไม่ยากนัก แล้วตาของเด็ก **อันตรายเหล่านี้ได้**
จะต้องเป็นอันตราย ตาบอด ซึ่งเกิดจากของเล่นที่มีอันตราย

ข้อตักเตือนเหล่านี้ มิใช่ว่าจะห้ามมิให้เด็ก เช่น ดินระเบิด ของปลายแหลม เหล่านี้ ย่อม
ทำอะไรเสียเลย เตือนไว้ก็เพื่อที่จะให้ผู้ใหญ่ ป้องกันได้โดยง่าย ปัญหาที่จะขจัดอันตราย
สนใจในการเล่นของเด็ก และเลือกคัดของเล่น จากของเล่นนี้ย่อมต้องอาศัยประชาชนทั้งหลาย
ที่ไม่มีอันตรายแก่เด็ก หรือเพื่อนของเด็กที่เล่น ช่วยกัน และยิ่งกว่านั้นก็คือ บิดามารดาของ
นั้น เด็กเอง อาจจะป้องกันอันตรายอันเกิดจากของ

แก๊ป ดอกไม้ไฟ แทบทุกชะนิด มักเป็น เล่นของเด็กเสียได้ โดยละเว้นจากการซื้อของ
อันตรายแก่ตาและส่วนอื่นของร่างกายเด็กด้วย เล่นเหล่าน

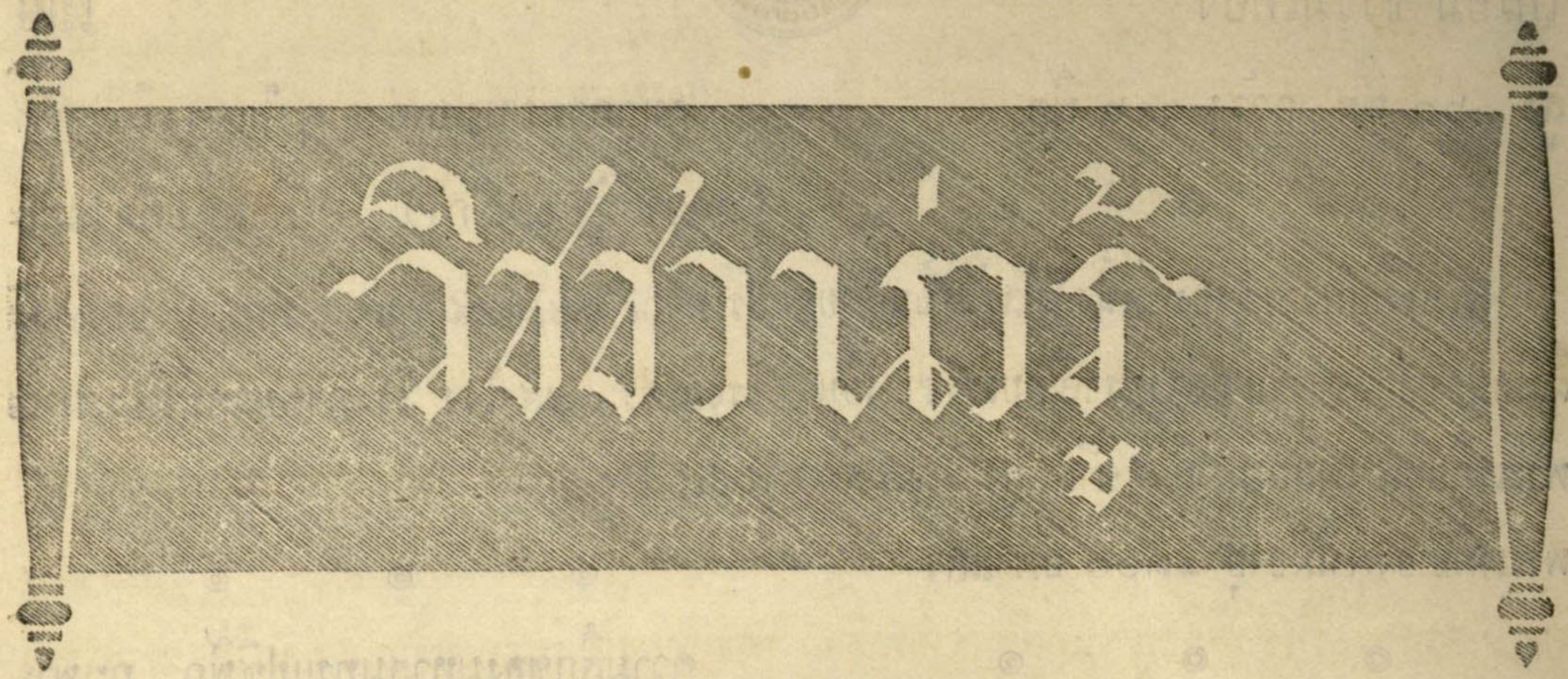

ถนอม ธรรมเที่ยง

รวบรวม

สหปาลิรัฐ อเมริกา ได้ทำสงครามกับประเทศสเปญ เพื่อกู้ประเทศ คิวบา ซึ่งเป็นประเทศเล็ก มีเนื้อที่ ๔๕,๐๐๐ ตารางไมล์ มีพลเมืองราวสามล้านคน ให้กลับมาเป็น อิสสรภาพ พ้นจากความปกครองกดขี่ของประเทศสเปญ เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ค.ศ. ๑๘๙๘ (พ.ศ. ๒๔๔๑) เป็นเวลา ๓๑ ปีมาแล้ว

◎ ◎ ◎

ระฆังใหญ่ ลูกหนึ่งชื่อ เกร๊ตพอล (*Great paul*) ระฆังใบนี้แขวนอยู่บนหอคอยเหนือโบสถ์เซนต์พอล มีน้ำหนัก ๑๗ ตัน

◎ ◎ ◎

ประภาคารบนยก (*The Light house on Bank*) สร้างขึ้นใช้ครั้งแรกในเมืองวิกตอเรีย ประเทศ อ๊อสเตรเลีย เพื่อเป็นสัญญาณให้ประชาชนที่สัญจรไปมา ตามถนนหนทาง ไม่ให้ประสพอันตราย

◎ ◎ ◎

ไข่สัตว์ไดโนเสาร์ มีผู้ขุดพบในมองโกเลีย ๒๕ ฟอง ไข่นี้ได้มีอายุตั้ง ๑๐๐,๐๐๐ ปีมาแล้ว

◎ ◎ ◎

ภายหลัง เมื่อ นะโปเลียน โบนาปาต ได้ชัยชะนะแก่ข้าศึก ได้จัดสร้างประตูงามที่สุดในโลก ขึ้นประตูหนึ่ง ให้ชื่อว่า ประตูชัย (*Arch of Triump*) เมื่อปี ค.ศ. ๑๘๐๕ — ๑๘๐๖

สูง ๑๖๐ ฟุต กว้าง ๑๔๖ ฟุต

◎ ◎ ◎

พระเจดีย์กวางตุ้งองค์หนึ่งได้สร้างขึ้นโดยฝีมือของช่างชาวจีน อย่างปราณีตบรรจง เป็นพระเจดีย์ ๘ เหลี่ยม มี ๙ ชั้น สูง ๑๗๐ ฟุต พระเจดีย์องค์นี้มีอายุ ๑๓๐๐ ปีมาแล้ว

◎ ◎ ◎

ผีเสื้อและแมลงต่าง ๆ ที่เก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์แนชูราลฮิสตอรี (*Natural history*) ในมณฑลเซาท์เกนซิงตัน มีอายุตั้ง ๕๐ ปีมาแล้ว ถึงเดี๋ยวนี้ก็ยังมีรูปร่างเหมือนของเป็น ๆ อยู่ดังเดิม

◎ ◎ ◎

คนดูการมหรสพต่าง ๆ ในกรุงนิวยอร์ค (สหปาลิรัฐอเมริกา) คืนหนึ่ง คิดเฉลี่ยประมาณ ๖๗,๓๘๔ คน ที่กรุงนิวยอร์คมีโรงละคร ๑๗๔ โรง โรงภาพยนตร์มีประมาณ ๔๙๘ โรง

◎ ◎ ◎

ความลึกของมหาสมุทรแปซิฟิก ณะเพาะตรงระหว่างเกาะโปนินกับเกาะไอซู ปรากฏว่าลึกประมาณ ๓๑๐๐๐๐ ฟุต กว่า ๑ ไมล์ แต่ครั้งโบราณมาจีนเป็นชาติที่ไม่รู้จักการขูบเลย ซึ่งผิดกับสมัยนี้มากนัก

◎ ◎ ◎

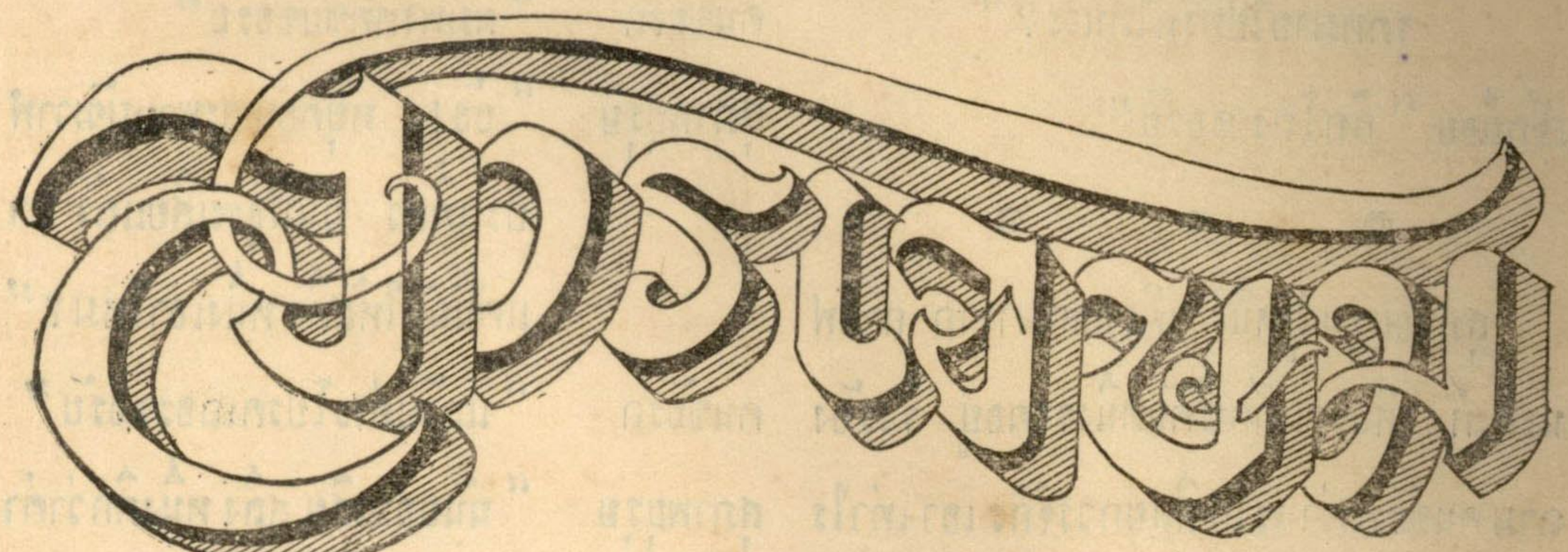

โดย

เหรียญเก๊

เจ้าคุณ “เฮ้ย! เจ้าสังนี่ไม่ได้รดน้ำต้นหน้าววัเลยหรือนี่?”

คนใช้ “กระผมรดทุกวันและขอรับ”

เจ้าคุณ “รดทุกวันทำไมงอก่องอขิงไปอย่างนั้นเล่า?”

คนใช้ “เมื่อเช้านี้อากาศค่อนข้างจะหนาวจัดขอรับ”

เจ้าคุณ “เออ! ก็แล้วอย่างไรล่ะ?”

คนใช้ “กระผมเห็นใต้เท้าอาบน้ำเคยเรียกน้ำร้อนไปเสมอ ๆ กระผมคิดว่าต้นหน้าววมันคงจะหนาวอย่างใต้เท้าบ้าง กระผมเลยใช้น้ำร้อนรดขอรับ”

◎ ◎ ◎

ยาย “วันนี้ไปโรงเรียนครูเขาให้ทำอะไรบ้าง?”

หลาน “ทำจะวันนี้เขาให้แต่งอังกฤษ”

ยาย “เออ! แต่งอังกฤษน่ะแต่งอย่างไรนุ่งผ้าถุงหรือนุ่งกะโปรง?”

◎ ◎ ◎

นาย “อ้ายเนี้ยว!”

เจ๊กย่อย “นายเลียกผงหลือขอลับ?”

นาย “เออ! เอานี่ไปทิ้งทีเถอะ (ส่งจดหมายให้

(เจ๊กย่อยรับจดหมายแล้วเดินออกไปสักครู่หนึ่งก็กลับเข้ามา)

นาย (แปลกใจ) อ้ายเนี้ยว! เองเอา

จดหมายไปทิ้งที่ไหนวะ ?”

เด็กน้อย “กิกโถง ขอรับ”

◎ ◎ ◎

สุภาพบุรุษผู้หนึ่ง เดินออกมาจาก กาแฟ นรสิงห์ เห็นรถแท็กซี่คันหนึ่งจอดอยู่ จึงร้องถามคนขับรถว่า จะไปสี่แยกวรจักร เอาเท่าไร เมื่อต่อตกลงราคากัน ๕๐ สตางค์แล้ว สุภาพบุรุษผู้นั้นก็ขึ้นนั่ง ให้คนขับ ๆ ไปตามถนนราชดำเนิร ครั้นเห็นรถแล่นส่ายไปส่ายมา เข้าใจว่าคนรถเมา นึกแปลกใจจึงถาม

สุภาพบุรุษ “ทำไมรถจึงวิ่งส่ายนักล่ะ ?”

คนขับรถ “ผมพึ่งหัดขับขอรับ”

สุภาพบุรุษ “อ้อ! หยุดยนสะพานมัฆวาฬประเดี๋ยว ฉันมีธุระเสียแล้ว มาแค่นี้ฉันให้สลึงหนึ่งเอาไหม ?”

คนขับรถ “แล้วแต่จะโปรดเถอะขอรับ”

สุภาพบุรุษ “ฉันยอมเสีย สลึงหนึ่งดีกว่าค่ารักษายาดแผล”

◎ ◎ ◎

คนฉลาด “ช้าเย็นการนานเย็นคุณ”

คนโง่ “จริงขอรับ นายผมท่านไม่ชอบมาออฟพีศก่อนเที่ยงเลยสักวัน

สถาบันวิทยบริการ
NATIONAL LIBRARY